

HELSINGFORS STADS GYMNASIER

GYMNASIETS LÄROPLAN 2016 – DEN GEMENSAMMA DELEN

Den gemensamma delen för gymnasieutbildningen för unga

Innehåll

1.1 Uppgörandet av läroplanen.....	4
1.2 Innehållet i läroplanen.....	4
1.3 Timfördelning och språkprogram	5
2 GYMNASIEUTBILDNINGENS UPPDRAG OCH VÄRDEGRUND	6
2.1 Gymnasieutbildningens uppdrag	7
2.2 Värdegrund	9
3 UNDERVISNINGEN	11
3.1 Synen på lärande.....	11
3.2 Studiemiljöer och studiemetoder.....	11
3.2.1 Studiemiljöer i Helsingfors stads gymnasier	12
3.2.2 Studiemetoder i Helsingfors stads gymnasier	13
Självständiga studier.....	19
3.3 Verksamhetskulturen	19
3.4 Studiernas uppbyggnad	24
3.5 Fenomenbaserade studier	25
3.5.1 Pedagogiken och metoderna bakom fenomenbaserade studier.....	25
3.5.2 Principerna för fenomenbaserade studier i Helsingfors	26
3.5.3 Från fenomen till fenomenbaserad inläring.....	30
4 STÖD OCH HANDLEDNING FÖR DE STUDERANDE.....	31
4.1 Samarbetet mellan hemmet och läroanstalten.....	31
4.2Handledning.....	31
4.3 Stöd för lärande och studier	33
4.4 Studerandevård	35
4.4.1 Centrala principer för studerandevården.....	37
4.4.2 Planer inom studerandevården och uppgörandet av dem	39
4.5 Plan för användningen av disciplinära åtgärder och förfaringssätt.....	42
4.6 Särskilda frågor angående språk och kultur.....	43
5 MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL FÖR LÄRANDET.....	44
5.1 Allmänna mål för undervisningen.....	44
5.2 Temaområden	48
Temaområdena behandlar högaktuella samhällsfrågor som är centrala för utbildning och fostran. Temaområdena tar också upp aktuella värdegrundsfrågor. De facto innehåller de både ämnesövergripande teman och centrala kompetenser. Temaområdena har beaktats i ämnesdelarna i läroplansgrunderna och i de teman som är centrala då man utvecklar verksamhetskulturen i gymnasiet.....	
Aktivt medborgarskap, entreprenörskap och arbetsliv	48
Välbefinnande och trygghet	49
Hållbar livsstil och globalt ansvar	50
Kulturkompetens och internationalism	50
Medier och multilitteracitet	51

Teknologi och samhälle	52
Vetenskap och konst möts (Helsingfors eget temaområde).....	56
6 BEDÖMNINGEN AV DEN STUDERANDES LÄRANDE.....	57
6.1 Syftet med bedömningen	57
6.2 Kursbedömningen.....	58
6.2.1 Siffervitsord och prestationsanteckningar	59
6.2.2 Självständigt genomförd kurs.....	60
6.2.3 Bedömningen av kurser i muntlig språkfärdighet	60
6.2.4 Framsteg i studierna	60
6.2.5 Erkännande av kunnande och tillgodoräknande av studier.....	61
6.3 Bedömningen av en ämneslärokurs.....	62
6.4 Fullgörande av gymnasiets hela lärokurs.....	62
6.5 Betyg och betygsanteckningar	63
6.6 Bedömning och utvecklande av skolans verksamhet.....	63

1 LÄROPLANEN

1.1 Uppgörandet av läroplanen

Läroplanssystemet för gymnasieutbildningen omfattar:

- gymnasielagen (629/1998) och -förordningen (810/1998)
- statsrådets förordning om de allmänna riksomfattande målen för och timfördelningen i den utbildning som avses i gymnasielagen (942/2014)
- Utbildningsstyrelsens föreskrift om grunderna för gymnasiets läroplan
- den läroplan som utbildningsanordnaren godkänner
- den årliga plan som avses i 3 § i gymnasieförordningen (810/1998)

Den gemensamma läroplanen för Helsingfors stads gymnasier är uppgjord enligt Grunderna för gymnasiets läroplan 2015. Varje gymnasium kompletterar stadens gemensamma läroplan med sina egna betoningar.

Läroplanerna har gjorts upp i samarbete med gymnasiets personal, studerandena, vårdnadshavarna samt för de delar och i den utsträckning som föresätts av föreskrifterna med de myndigheter som handhar verkställandet av social- och hälsovården. Gymnasierna beskriver årligen i den på basis av läroplanen utarbetade verksamhetsplanen det praktiska ordnandet av och utvecklingsarbetet för undervisningen.

1.2 Innehållet i läroplanen

Läroplanen för gymnasieutbildningen för unga innehåller följande delar: gymnasieutbildningens uppdrag och värdegrund, undervisningen, stöd och handledning för de studerande, mål och centralt innehåll för lärandet samt bedömningen av studerandes lärande.

I läroplanen ingår en plan för studerandevården. En beskrivning av hur studerandevården planeras och verkställs ingår även i Helsingfors stads välfärdsplan för barn och unga. Varje gymnasium gör därtill upp en läroanstaltsspecifik plan

för studerandevården. I publikationen *Instruktioner för att trygga studieförutsättningar för gymnasier* beskrivs en plan för hur Helsingfors stads gymnasier hanterar rusmedels-, vålds-, mobbnings- och störningsfall. Gymnasierna lägger till planen som en del av den läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanen. Läroanstalterna bedömer hur väl studerandevårdsplanerna verkställts i sina verksamhetsberättelser.

Om disciplinstraff och andra disciplinära åtgärder och förfaringssätt har Helsingfors stads utbildningsverk gett anvisningar i cirkulärbrevet 015 den 4 februari 2014.

Utbildningsverket kommer att göra upp planeringsanvisningar för gymnasierna före slutet av år 2016 om uppgörandet av en jämlikhets- och likabehandlingsplan för de funktionella tjänsterna. Gymnasiet gör upp planen i fråga en gång vart tredje år och uppdaterar den en gång per läsår.

1.3 Timfördelning och språkprogram

Timfördelningen för Helsingfors stads gymnasier utarbetas på basis av statsrådets förordning 942/2014. Den nya timfördelningen tas i bruk fr.o.m. den 1 augusti 2016 i enlighet med Utbildningsstyrelsens föreskrift (60/011/2015) för de studerande som inleder gymnasiestudierna, en årskurs i taget. Timfördelningen och språkprogrammet inom Helsingfors stads gymnasier beskrivs i bilaga 1.

Språkprogrammet för Helsingfors stads gymnasieutbildning för unga

A-språk: engelska, spanska, kinesiska, franska, tyska och ryska

B2-språk: latin, franska och tyska

B3-språk: spanska, italienska, japanska, kinesiska, latin, franska, tyska och ryska

det andra inhemska språket: A-, B1- och B3-lärokurser

Samtliga svenska gymnasier i Helsingfors har möjligheten att inom sitt språkprogram erbjuda

A	Finska, engelska, tyska, franska
B1	Finska
B2	Engelska, tyska, franska, ryska
B3	Tyska, franska, ryska, spanska

Utöver språkprogrammet ovan kan gymnasierna inom sin egen budget erbjuda enskilda kurser i andra språk än de ovan nämnda. Språken erbjuds enligt behov och förutsatt att ett tillräckligt antal studerande väljer kursen i fråga. De svenska gymnasierna i Helsingfors kan omforma sitt främmande språkutbud enligt efterfrågan och språkutbud i den grundläggande utbildningen.

Språkstrategi för den svenska dagvården och utbildningen i Helsingfors:

Linjen för svensk dagvård och utbildning erbjuder verksamhet och undervisning på svenska för barn och unga i åldern 0-19 år. Språkstrategin har utarbetats för att stärka det svenska språket och ingår i enheternas läroplaner och verksamhetsplaner. För att utveckla barns och ungas svenska skapar vi lärmiljöer som är språkstödande i fråga om arbetsmetoder och material. Vi strävar efter en positiv atmosfär där barn och unga utvecklar sina sociala och kommunikativa färdigheter. Den pedagogiska verksamheten stöder språket kontinuerligt, bl.a. genom berättande, läsande och skrivande.

Vi utnyttjar det svenska kulturutbud som erbjuds och bekantar oss med staden som svenskspråkig miljö och vi samarbetar med de finska daghemmen och skolorna i staden i syfte att främja en levande tvåspråkighet i Helsingfors. Vi ser det som viktigt att stärka barns och ungas svenska så att de i alla sammanhang kan använda språket på modersmålsnivå. Barn och unga med annan en språkbakgrund än en enspråkigt svensk ges möjlighet att utveckla skolspråket och samtliga barn och unga uppmuntras att utveckla alla sina språk. Pedagogerna och personalen fungerar tillsammans med vårdnadshavarna som språkliga förebilder och stöder utvecklingen.

2 GYMNASIEUTBILDNINGENS UPPDRAG OCH VÄRDEGRUND

2.1 Gymnasieutbildningens uppdrag

Helsingfors stads gymnasier har som uppgift att åstadkomma förutsättningar för en högklassig och resultatrik inläring som skapar en kunskapsgrund för fortsatta studier, livslångt lärande och ett liv som en aktiv samhällsmedlem. Vid gymnasierna fördjupas den breda allmänbildningen, vilket hjälper att

- kunna gestalta saker och fenomen ur ett historiskt perspektiv
- förstå beroendeförhållanden mellan olika fenomen i världen
- stärka kunskaper och färdigheter som behövs i framtiden.

Styrkan i Helsingfors stads gymnasieutbildning är möjligheten att utnyttja huvudstadsregionens omfattande kultur- och vetenskapsutbud samt företagsverksamhet som en mångsidig lärmiljö. Genom en stimulerande lärmiljö skapar man förutsättningar för att studerandena ska få uppleva den glädje som insikter och inläring medför.

I gymnasieutbildningen betonas särskilt betydelsen av samarbete, nätverk samt samarbete både inom och utom landet, vilket stöder genomförandet av internationella projekt. Helsingfors stads gymnasier samarbetar aktivt med vetenskaps- och konstuniversitet, högskolor och yrkesinriktade läroanstalter. Att sätta sig in i deras verksamhet och delta i deras undervisning ger studerandena utmärkta färdigheter att fatta beslut efter gymnasiet.

God inläring främjas genom att använda individualiserade inlärningsmetoder och genom att utnyttja digitalisering och kamratinläring. Studerandena deltar i planeringen av skolans verksamhet och undervisning, vilket stärker deras engagemang i inläringen.

Målet med gymnasiernas verksamhet är tillgänglighet och god inläring för alla studeranden.

2.1.1 Vår vision

Brändö gymnasium är ett bildningscentrum, där vi strävar efter att de studerandena ska lära sig för livet och för fortsatta akademiska studier. Studerandena får verktyg, såväl specifik ämneskunskap som en bred allmänbildning för att kunna studera vidare. Vi vägleder de unga att ställa upp mål för sitt liv, ha drömmar och visioner. Vårt mål är att hjälpa de studerandena att bevara och utveckla sin nyfikenhet, sin entusiasm och sitt engagemang i en trygg och sund arbetsmiljö.

Vårt uppdrag är att ge studerandena verktyg att utveckla sitt tänkande: att se helheter och sammanhang i det enorma och delvis fragmentariska informationsflöde som vi har i dag. Vi strävar efter att utveckla såväl de kognitiva som de exekutiva färdigheterna. De kognitiva färdigheterna innefattar bl.a. inlärningsfärdigheter och kunskapsmässiga färdigheter medan de exekutiva innefattar bl.a. social kompetens samt förmåga att planera, strukturera och fokusera. Insikten om att lärandet är en livslång process som kräver tid, ansträngning och medvetenhet samt kontinuerlig övning av inlärningsstrategier är central.

Vi vill öka de studerandenas medvetenhet om språkets betydelse som redskap för tanken. Eftersom de studerande i hög grad tillägnar sig både information och kunskap på andra språk måste skolspråket vara föremål för särskild omsorg.

2.1.2 Vår profilering: Det välmående gymnasiet

Träning för livet

Träning för livet har för oss en bredare betydelse, där både hjärnan, hjärtat, kroppen och själen får träning. Vi strävar efter ett välmående såväl för individen som den sociala gemenskapen. Vi ger alla studerande en möjlighet att växa både fysiskt och psykiskt. Vi skapar intellektuella lärmiljöer, där studerandena ökar sin kunskap, utvecklar olika kompetenser och får vidd och djup i tänkandet.

Brändö gymnasium profilerar sig som det välmående gymnasiet, där alla respekteras för dem de är. Vi vill betona att alla ska ta ansvar för sig själva och

för de andra som arbetar i skolan så att vi tillsammans skapar en god och inspirerande inlärningsmiljö, där öppen kommunikation och dialog, nyfikenhet och glädjen i att lära sig är en del av vår vardag.

Vi satsar på allas delaktighet i alla sammanhang och uppmuntrar våra studerande att vara aktiva i vår verksamhet. Vi försöker uppmärksamma alla studerande individuellt och skapa en trygg, trivsamt och öppen miljö, för att motverka den splittring och anonymitet som det årskurslösa gymnasiet kan leda till. Vi vill att alla ska må bra i sin vardag, i vår skolmiljö.

Brändö gymnasium erbjuder toppidrottare en möjlighet att kombinera sitt idrottande med gymnasiestudier genom en flexibel skolgång.

Brändö gymnasium har sedan år 1986 varit ett idrottsprofilerat gymnasium. Från och med hösten 2011 startade Brändö gymnasium en idrottslinje. Brändö gymnasium har ett mycket nära samarbete med det finska idrotts-gymnasiet Mäkelärinteen lukio, vilket möjliggör att toppidrottare i de flesta idrottsgrenar kan delta i träning där. Brändös andra samarbetspartner är alla skolor och grenförbund som hör till Huvudstadsregionens Idrottsakademi Urhea och en del andra föreningar.

2.2 Värdegrund

De viktigaste värderingarna för Helsingfors stads gymnasier är jämlikhet och rättvisa, välbefinnande och en hållbar livsstil samt ett kritiskt förhållningssätt till information. Dessa värderingar stödjer allmänbildningen, till vilken hör kunskap om olika värden genom att behandla motsättningar mellan offentligt uttalade värderingar och verkligheten.

Värdegrunden realiseras i gymnasiernas verksamhetskultur, i all inläring och undervisning samt i hur arbetet organiseras.

I gymnasiets verksamhet växer de studerandena in i gemenskapen och lär sig att vara delaktiga beslutsfattande. Gymnasiestuderandenas välbefinnande

stöds genom omsorg och omtanke. En hållbar livsstil kommer till uttryck genom att studeranden lär sig att bli medveten om hur de egna gärningarna påverkar det egna livet, gymnasiets verksamhet samt på ett allmänt plan i samhället och globalt. En kritisk informationshantering syns genom att de studerande har förmågan att strukturera en omfattande mängd information samt bedöma informationens tillförlitlighet. I inläringen betonas särskilt en fenomenbaserad hantering av informationen.

I lösningar och beslut om gymnasiets verksamhet beaktas deras effekt på realiserandet av jämlikhet och likabehandling. Gymnasiets jämlikhets- och likabehandlingsplan används för att öka studerandenas medvetenhet om jämlikhet och likabehandling.

I gymnasiernas verksamhet värderas varje medlem i gemenskapen, och multikulturalism ses som en rikedom. De studerandena uppmuntras till öppenhet, vidsynthet och världsmedborgarskap, vilket den mångformiga verksamhetsmiljön för gymnasierna i Helsingfors stödjer.

Värdegrunden för den svenska dagvården och utbildningen i Helsingfors:

Inom den svenska dagvården och utbildningen erbjuder vi en enhetlig svensk lärostig från dagvård till andra stadiet i Helsingfors. Kontinuiteten syns i vår gemensamma syn på vård, fostran, tillväxt och lärande i alla åldrar. Vi utvecklas, lär, och växer tillsammans i en uppmuntrade och respektfull interaktion. Våra lärmiljöer är pedagogiska och kvalitativa och vi står för en hållbar utveckling.

2.2.1 Vår värdegrund

Våra centrala värderingar bygger på den finländska bildningstraditionen och vi vill betona att bildning och allmänbildning har ett värde i sig. Vi lyfter upp det nordiska kulturarvet som en del i världen och till det hör både kunskap och respekt för olikheter samt socialt och globalt ansvar. Vi bidrar till att utveckla en

beredskap att klara med- och motgångar, samt en förmåga att hantera förändring. Vi vill synliggöra kopplingen mellan självkännedom, intellektuell ärlighet och självförtroende.

3 UNDERVISNINGEN

3.1 Synen på lärande

Grunderna för läroplanen bygger på en syn på lärande, där lärandet är ett resultat av den studerandes aktiva, målinriktade och självstyrda arbete. Lärande kan förutom i skolmiljön ske mångformigt i olika lärmiljöer, till exempel i samarbete med arbetslivet, experter eller olika institutioner, vilket är något Helsingfors har utmärkta förutsättningar till. De mångsidiga inläringssituationerna stöder gestaltandet av sammanhanget mellan olika kunskapsgrenar och kompetenser och gör det lättare att tillämpa det som man lärt sig i praktiken.

I Helsingfors stads gymnasier handleds studerandena att bli medvetna om sina individuella förmågor och inläringssätt. Tack vare en djupare självkännedom kan studerandena bedöma och utveckla sina inlärnings- och tankefärdigheter mot ett livslångt lärande. Inläringsglädje, uppmuntrande respons, positiva upplevelser och växelverkan stärker studerandenas självbild.

3.2 Studiemiljöer och studiemetoder

Studiemiljöerna och -metoderna i gymnasiet ska utformas utgående från synen på lärande och målen för undervisningen. Också de studerandes förutsättningar, intressen, åsikter och individuella behov ska utgöra grunden för valet och utvecklandet av studiemiljöer och -metoder.

3.2.1 Studiemiljöer i Helsingfors stads gymnasier

En studiemiljö formas av fysiska, psykiska, sociala och pedagogiska faktorer. Målet är en säker och hälsosam miljö som stöder studerandenas utveckling, inlärnin g och självstyr dhet. Den tar i beaktande olika slags studerande och inlärnin gssätt, inspirerar och uppmuntrar till inlärnin g och erbjuder möjligheter till mångsidig utveckling. Bildning, goda kommunikationsfärdigheter och empati-förmåga utgör en god grund för att kunna verka i olika inlärnin gsmiljöer på ett tryggt och meningsfullt sätt.

De studiemiljöer som universitet, yrkeshögskolor och andra läroanstalter, biblio-tek, idrotts- och naturcenter, konst- och kulturinstitutioner, arbetslivet och före-tag samt andra parter erbjuder ska utnyttjas på ett mångsidigt sätt. Helsingfors stads läroanstalter på andra stadiet, gymnasier, och yrkesinstitutet Stadin ammattiopisto samarbetar i utvecklandet av undervisningen och i planeringen av flexibla studievägar. Samarbetet mellan gymnasierna och Stadin ammattio-pisto ger studerandena mer möjligheter att välja yrkesinriktade studier som en del av sin gymnasieutbildning.

Personer som studerar i Helsingfors erbjuds en mångsidig lärmiljö som byggts och formats av naturen. I inlärnin gen följs principen om att hela staden är en skola. Gymnasierna i huvudstadsregionen har goda förutsättningar till företags-samarbete och studerandena uppmuntras till att utnyttja dem.

Studerandena och undervisningspersonalen har en uppdaterad digital verk-samhetsmiljö som kan användas för att främja inlärnin gen och studierna. Sam-arbetet mellan gymnasierna i Helsingfors utvidgar det fysiska och virtuella inlä-rningsnätet, och därmed blir de individuella studievägarna fler och mångsidi-gare. De virtuella miljöerna kompletterar och globaliserar lärmiljöerna.

De elektroniska lärmiljöerna gör det möjligt att avlägga studierna på distans. Utöver grupp- och lärarhandledd distansundervisning som sker över nätet kan studierna också innehålla närundervisning och -handledning. Metoderna för att styra arbetet utvecklas med beaktande av studerandenas styrkor och behov.

3.2.2 Studiemetoder i Helsingfors stads gymnasier

Målet med undervisnings- och studiemetoderna i gymnasiet är att de studerande ska arbeta aktivt och utveckla samarbetsfärdigheter samt utveckla ett empatiskt förhållande till omgivningen och människor.

I Helsingfors stads gymnasier utnyttjas mångsidigt olika metoder för styrning och inläring, som främjar inläring av inläring och utvecklar kritiskt och kreativt tänkande. De studerandes språk- och kulturbakgrund tas i beaktande vid planeringen av undervisningen. Den studerandes egen aktivitet i fråga om planeringen av studierna och självutvärderingen är en viktig del av inlärningsprocessen och utvecklandet av de metakognitiva färdigheterna. Studiehelheterna innehåller utöver läroämnena delar som överskrider gränserna mellan läroämnena.

Läroplanen innehåller en plan för användning av informations- och kommunikationsteknologi i undervisningen (se bilaga 2). Därtill gör varje gymnasium upp en skolspecifik plan som är en del av verksamhetsplanen för hur informations- och kommunikationsteknologin används i undervisningen. Genom digitalisering och fenomenbaserat arbete suddas gränserna mellan läroämnena ut medan inläringen och bedömningen av den blir mer mångsidig. Digitaliseringen fungerar i gymnasierna som ett pedagogiskt verktyg som underlättar samarbetet och skapandet av delaktighet, underlättar delandet av kunskande samt gör informationsflödet mer flexibelt och gör det lättare att planera verksamheten. Digitaliseringen är ett mervärde för inläringen och stöder på ett meningsfullt sätt utvecklingen av färdigheter som kommer att behövas i framtiden.

Genom att dela handledningen, utbildningen och kunnandet ser vi till att alla studerande och lärare kan använda sig av informations- och kommunikationsteknologin. För att lättare kunna tillägna sig metoderna och färdigheterna kan man använda olika inlärningsmetoder, till exempel kamrattutorer. En gymnasie-studerande i Helsingfors använder under sin studietid ett brett urval av elektro-

niska lärmiljöer, -underlag och program, som skapar en grund för framtida arbetslivsfärdigheter.

Studerandena uppmuntras till att reflektera över sina egna studiefärdigheter och olika inlärningsätt. Studerandens motivation ökar av möjligheten att studera på det sätt som passar en själv. Vid individualiseringen av inläringen beaktar man den studerandes behov, färdigheter, förutsättningar, kunskaper och mål. Ett viktigt mål är att studeranden lär sig att göra upp tidtabeller, planera och styra sina egna studier, samt att ta ansvar för sina egna studieframgångar.

I början av en kurs diskuterar läraren och studerandena tillsammans om de färdigheter som utvecklas under kursens gång, och väljer de ändamålsenligaste studie- och bedömningsmetoderna för de valda inlärningsmålen samt planerar hur man under kursen kan utnyttja informationsteknologi. Studerandena och läraren följer under kursens gång upp hur lärandet framskrider enligt kursmålen som angetts i början av kursen. Ifall inläringen inte framskrider planerar man vid behov stödåtgärder eller alternativa sätt att genomföra kursen för den studerande.

Exempel på inlärningsmetoder är:

Inläring genom läsande och lyssnande

Inläring genom dialog

Målet med dialoginläring är att få en djupare förståelse av det ämne som behandlas. Samtidigt lär man sig att bättre förstå sina egna och andras åsikter om ämnet. Dialogen i sig kan vara lika värdefull som dess målsättning. Dialoginläring kräver aktivt deltagande, tålamod, förmåga att lyssna, respekt, mod att uttrycka sig själv, motivera sina argument och förmåga att fråga. Metoden förutsätter också att man strävar efter kritisk reflektion och att man är beredd att ifrågasätta sina egna förhandsuppfattningar. De kommunikativa metoderna som ingår i dialoginläring lämpar sig särskilt för inläring av främmande språk. De framhäver kommunikationsfärdigheter i stället för teoretiska kunskaper.

Språket övas i så autentiska kommunikationssituationer som möjligt. Språkanvändningen övas genom försök och misstag samt genom responsen som ges under samtalen.

Inläring i par/små grupper

Inom ramen för pararbete kan man till exempel söka efter information tillsammans, diskutera, förbereda gemensamma produkter samt tillämpa kamratinläring och kamratbedömning i olika skeden av inlärningsprocessen. Arbetsparen och medlemmarna i de små grupperna stödjer varandras inläring. Arbete i små grupper är ett arbetssätt som kan användas antingen genom hela kursen eller för en mindre, avgränsad uppgift. Studerandena förbinder sig att arbeta i gruppen för att nå ett gemensamt mål. De är medvetna om att de tillsammans bär ansvaret för sin inläring och bedömer sitt eget och teamets arbete.

Kollaborativt kunskapsbyggande

Med kollaborativt kunskapsbyggande löser man tillsammans problem och utmanande intellektuella uppgifter. Problemen och fenomenen är komplicerade, och man når de bästa resultaten genom att föra samman flera studerandes olika kunskaper och färdigheter. För att uppnå det gemensamma målet krävs målmedvetna ansträngningar från hela gruppen eller samfundet, delning av expertkunskaper, växelverkan på många nivåer och skapande av helt ny information. Studerande som arbetar i grupp skapar information genom att diskutera, fråga och bedöma varandras idéer. När studerandena är tvungna att förklara och motivera sina egna idéer för andra, förtydligas och utvecklas deras tänkande. Idéerna förädlas genom att gemensamt reflektera över dem. I sitt arbete skapar gruppen ny information, som inte kan spåras tillbaka till en enskild individ.

Undersökande inläring

Undersökande inläring är ett tanke- och arbetssätt där den studerande arbetar enligt samma metoder som experter. Inom den undersökande inläringen styr

studeranden sin egen inlärnin g genom att skapa problem ur kontexten och behovet att förstå. Det centrala är en inlärnin gsprocess där den studerande kritiskt granskar sina tidigare antaganden samt söker information och bygger nya helheter av den information som åstadkommits. Målet är att man på ett djupare plan ska kunna förstå och förklara ett fenomen samt att utveckla källkritiska färdigheter. I undersökande inlärnin g framhävs interaktionen som krävs för att bedöma och dela informationen. Lärarens uppgift är att leda processen och uppmuntra studerandena att skapa nätverk av experter.

Experimentiell inlärnin g och/eller undersökningar

Experimentell inlärnin g utgår från ett forskningsinriktat tillvägagångssätt där den studerandes egna tankar och handlingar framhävs. Kärnan i den experimentella inlärnin gen är experimentellt arbete som utförs individuellt eller i små grupper. Experimenten kan vara såväl kvalitativa som kvantitativa och kan genomföras antingen i skolan eller i en annan lärmiljö. I den experimentella inlärnin gen används ett induktivt tillvägagångssätt, det vill säga man går från specialfall mot allmänna lagbundenheter eller principer. Den experimentella metoden kan omfatta alla steg i en undersökning eller endast en del av dem.

Problemcentrerad och/eller fallbaserad inlärnin g

En inlärnin gsmetod som utgår från ett problem eller ett fall. Utgångspunkten för inlärnin gsprocessen i problemcentrerad inlärnin g är ett problem som en studerande eller studerandegrupp försöker lösa på egen hand. Antagandet är att den studerandes tidigare kunskaper eller färdigheter inte ger ett direkt svar på problemet. Med fallbaserad inlärnin g avses en metod där man använder ett exempel eller en fallbeskrivning för att åskådliggöra och konkretisera det man ska lära sig. Metoden lämpar sig också för att motivera studerande att lära sig något nytt. Caset, eller fallet, kan undersökas till exempel utifrån en text, video eller tidningsartikel, som anknyter det som studeras till det verkliga livet. Både problemcentrerad och fallbaserad inlärnin g erbjuder en inlärnin gsmetod som är praktisk och baserar sig på det verkliga livet. De stöder ett företagsamt arbetsgrepp där den studerande själv leder sin egen inlärnin g. I metoderna betonas

dessutom växelverkan i grupp och kollektiv kunskapsbildning.

Projektinläring

Med projektinläring avses en metod där man genomför ett projekt ensam eller i grupp. Projektet är långvarigt (mer än en lektion) och inbegriper flera steg. I början av projektet kommer man överens om tidtabell, mål, output och kriterierna för bedömningen av projektet. Studerandena samlar in, analyserar och bedömer information. De löser problem, drar slutsatser och diskuterar med andra. Metoden tillämpar undersökande inläring och förutsätter att den studerande själv söker information och tillämpar informationen.

Inläring genom att uppleva och göra/Upplevelsebaserad inläring

Att själv göra och uppleva saker utgör grunden för inläringen. I inlärningsprocessen används de egna erfarenheterna och uppfattningarna som utgångspunkt. Vid undervisningstillfället kan nya erfarenheter skapas genom olika upplevelser. Studerandena reflekterar över vad de gör och sina egna erfarenheter. Detta skapar en grund för nya begrepp, modeller och teorier. I den erfarenhetsbaserade inläringen ingår varseblivning och sinnesintryck. I den kan ingå känslor som är meningsfulla för individen, och då kan man tala om upplevelsebaserad inläring. Det här kan bestå av inläring som sker genom konstnärlig verksamhet eller genom att lyssna på berättelser som väcker känslor i studeranden och främjar inläringen.

Autentisk inläring

Inläringen kopplas till verkliga fenomen och inläringen sker i en så autentisk miljö som möjligt. Autentisk inläring har att göra med problem i det verkliga livet. Det är själverfaren inläring som är knuten till verkliga kontexter och situationer, där man genom erfarenhet ger ett fenomen eller en händelse betydelse. Avsikten är att hitta praktisk betydelse för saken som man ska lära sig, och den erfarenhetsbaserade inläringen motiverar studerandena att tillämpa sina kun-

skaper och färdigheter på ett användbart sätt. Inom autentisk inläring undersöks det omkringsiggande samhället, naturen, den byggda miljön och den egna närmiljön. Gäster från lokala organisationer, företag och andra intressentgrupper bjuds till inläringstillfällen för att dela med sig av sitt kunnande och sina erfarenheter. Det man lärt sig synliggörs och ges en praktisk roll.

Drama och inlevande inläring

Drama och inlevande inläring är undervisningsmetoder där de studerade har olika roller och skapar en fiktiv värld utifrån den utgångssituation som läraren gett. På så sätt har den studerande möjlighet att få flera perspektiv på det tema som behandlas. Skillnaderna mellan den fiktiva och den verkliga världen väcker tankar. Med hjälp av drama lär sig studeranden att kritiskt bedöma såväl grundprinciperna för det fenomen som studeras som sin egen attityd och sitt förhållande till det behandlade temat. Genom rollspel försöker man finna situationer som är så autentiska som möjligt och som simulerar det verkliga livet. Reflektion över och bedömning av händelserna och den egna aktiviteten är en viktig del av inläringen.

Spelpedagogik

Inom spelpedagogiken utnyttjas tillvägagångssätt som lånats från spel. Med hjälp av spel stärker man den studerandes engagemang och aktiverar honom eller henne att delta, studera och utvecklas på eget initiativ. Spel används för att motivera och uppmuntra till inläring. Genom att koppla spelandet till innehållet och färdigheterna som hör till stoffet som studeras kan studerandena få nya perspektiv på sin egen inläring, sina föreställningar och kunskapens karaktär. Studerandena drar nytta av möjligheten att misslyckas i en säker miljö. De kan lära sig av sina misstag, försöka på nytt, framskrida från en svårighetsgrad till en annan och få omedelbar respons på sina egna prestationer till exempel genom poäng som ges i spelet.

Självständiga studier

Självständiga studier är studier som sker oberoende av tid och plats i enlighet med studerandens egen plan. Självständiga studier gör det möjligt att självständigt framskrida i studierna och kräver att studeranden kan styra sig själv och på ett ändamålsenligt sätt leda sin egen inlärningsprocess. Läraren handleder och stöder regelbundet studeranden i de olika skedena av studierna, antingen ansikte mot ansikte eller via nätet.

3.3 Verksamhetskulturen

Verksamhetskulturen är en helhet som bygger på tolkning av normer och verksamhetsmål som styr arbetet och verksamheten, på ledning, samt på organisering, planering, genomförande och bedömning av arbetet. Utgångspunkten för gymnasierna i Helsingfors är en verksamhetskultur som främjar inlärnin, delaktighet, välbefinnande och en hållbar livsstil, vilket ger studerandena en utmärkt utgångspunkt för att lyckas i sina fortsatta studier och i arbetslivet.

De fenomenbaserade studiemetoderna som används vid Helsingfors gymnasier som utnyttjar informations- och kommunikationsteknologi hjälper studerandena att gestalta stora helheter och gör dem vana att ta sig an intellektuella utmaningar. Digitaliseringen utnyttjas som en naturlig del av inlärnin. Elektroniska lärmiljöer möjliggör arbete som inte är bundet till tid eller plats i ett globalt medborgarsamhälle. Helsingfors stad utgör en naturlig lärmiljö där varje studerande ges "utrymme att höras och blomstra". I gymnasierna möjliggörs samarbete och delaktighet. Målet är att utvecklas till ett aktivt medborgarskap som främjar de mänskliga rättigheterna och en demokratisk verksamhetskultur. Studerandena lär sig bygga ny information tillsammans, och samtidigt utveckla sina individuella inlärningsfärdigheter och färdigheter i informationssökning och -hantering. Detta stöder förmågan att delta i konstruktiv växelverkan och åsiktsbildningen som medlem i en gemenskap.

Läroplanens utgångspunkt är följande teman som styr utvecklingen av verksamhetskulturen och är bundna till undervisningens temaområden (kap. 5.2, Temaområden):

En lärande organisation

En läroanstalt är en lärande gemenskap som främjar alla sina medlemmars lärande, utmanar till målinriktat arbete och som utvecklas genom dialog. Delaktighet anses vara en viktig del av detta, och varje medlem i gemenskapen har möjligheten att vara med och påverka gymnasiets verksamhet och hur verksamhetsmiljön utvecklas. Den lärande organisationens verksamhetsmetoder i gymnasiet skapas tillsammans i gymnasiet enligt principen om delad expertis.

Centralt för den lärande gemenskapen är pedagogiskt ledarskap, som baserar sig på gemensamma värderingar, mål och föränderliga behov. Ett gott pedagogiskt ledarskap förstärker den inre tilltron och tillåter att både studerandena och personalen gör misstag. Genom att frimodigt försöka kan man finna de bästa verksamhetsmodellerna och framtidsinriktade linjedragningarna.

Helsingfors stads gymnasier utnyttjar digitaliseringens möjligheter för den lärande gemenskapen. Med hjälp av informations- och kommunikationsteknologin kan gymnasierna utveckla sin verksamhet som en del av det globala undervisningsnätverket och delta aktivt i internationella diskussioner om inlärnings nuläge och framtid.

Delaktighet och gemenskap

Vid Helsingfors stads gymnasier ges främjandet av studerandenas och personalens delaktighet och säkrandet av deras verksamhetsförutsättningar högsta prioritet. Målet är att kunna stöda ett aktivt och självstyrt arbete bland alla gymnasiegemenskapens medlemmar som en del av en levande social gemenskap. Ungas potential att växa till välmående och initiativtagande medborgare förstärks genom att uppmuntra dem till delaktighet, vilket är något gymnasierna

erbjuder många olika möjligheter till. I gymnasiernas årliga verksamhetsplanering och bedömning får samtliga medlemmar i gemenskapen sin röst hörd. Studerandena deltar i styrelserna.

Studerandena har möjlighet att delta i utvecklingen av verksamheten i olika arbetsgrupper i gymnasiet och genom andra öppna forum. Helsingfors stads gymnasier har som utgångspunkt att ett gymnasium är en arbetsplats för alla som verkar i det – ansvaret för gemenskapens atmosfär och verksamhetsmiljö ligger hos alla gemenskapens medlemmar.

Välbefinnande och en hållbar framtid

Gymnasierna framhäver i sin verksamhet att öppen växelverkan, omsorg och ömsesidig respekt styr all verksamhet vid läroanstalten och var och ens arbete vid läroanstalten. I Helsingfors arbetar man utgående från principen om gemenskapsstyrning: varje medlem i personalen och lärare i gymnasiet stöder och styr studerandena vad gäller deras välbefinnande, tillväxt och utveckling, och möjliggör därmed bättre inläring. I gymnasiet förebygger man mobbning, trakasseri, våld, rasism och diskriminering, och ifall de uppkommer tar man omedelbart itu med dem i samarbete med alla inblandade parter (se kap. 5.2 Välbefinnande och säkerhet).

I Helsingfors stads gymnasier deltar hela personalen i planeringen och genomförandet av en hållbar vardag. Gymnasieutbildningen förstärker studerandenas medvetenhet om hur människans handlingar påverkar miljöns tillstånd. I de olika lärmiljöerna ges möjlighet att utveckla idéer för att främja en mer miljömedveten verksamhet och för att skapa nya lösningar för en hållbar framtid. Genom detta skapas en grund för ekosocial bildning och tron på framtiden stärks. Genom att delta i olika program för miljöfostran får gymnasiestuderandena inspiration att agera på ett miljöpositivt sätt vilket minskar på miljöbelastningen.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Helsingfors stads gymnasier bildar en mångfasetterad kulturell helhet som i god serviceanda erbjuder sina studerande möjlighet att främja individuella färdigheter genom kollaborativa metoder. Att verka i en mångformig miljö förutsätter kulturell kännedom, förmåga till växelverkan och sätt att uttrycka sig själv och sina åsikter. I gymnasiernas verksamhet beaktas studerandenas olika kulturella bakgrunder på ett respektfullt sätt och med värnande om deras kulturella spektrum. Gymnasiegemenskapen uppskattar vid sidan om det finska kulturarvet varje studerandes egen kulturella bakgrund, identitet och livsåskådning. Skolan som en inlärningsgemenskap är en del av det kulturellt föränderliga och mångformiga samhället, där det lokala och det globala överlappar varandra.

I gymnasiet satsas särskilt på språkmedvetenhet, vilket stärker studerandenas mångspråkiga kunnande. Att använda olika språk sida vid sida i skolvardagen anses naturligt och språk uppskattas. I en språkmedveten skola diskuterar man attityder gentemot språk och språkgemenskaper. Man förstår den centrala betydelsen av språk i inläringen, växelverkan och samarbetet samt i uppbyggnaden av identiteten och utvecklingen till en medborgare. Undervisningen är språkmedveten när studerandena kan läroämnets språk på språkkunskapernas olika delområden. Därtill förutsätter en språkmedveten undervisning att innehållet som lärs gestaltas, undervisningen bygger på växelverkan, man ser till att det centrala innehållet har förståtts och att centrala begrepp repeteras ofta.

Vid gymnasierna i Helsingfors uppmuntras alla studerande att identifiera sina egna möjligheter, göra val, engagera sig i studierna och inte låta sitt förhållningssätt till olika läroämnen påverkas av rollmodeller med anknytning till könet.

3.3.1 Vår skolas verksamhetskultur

Verksamhetskulturen i Brändö värnar om:

1.en mångsidig inlärningsmiljö

Studiemiljön är en central del av studieframgång och vi strävar aktivt efter att skapa en fysisk och social miljö som stöder inläring. Genom att skapa och stöda en verksamhetskultur där både framgångar och motgångar accepteras som en del av inlärningsprocessen strävar vi efter att varje studerande lär sig att reflektera över sina prestationer på ett konstruktivt sätt.

För en god allmänbildning krävs förståelse för helheter och hur dessa passar in i och kan kopplas till verkligheten vi lever i. Vi tar ansvar för våra studier, där vi nyfiket söker efter ny kunskap och känner glädje då vi utvecklas. Vi skapar ett klimat som gynnar livslångt lärande och får oss att växa som människor.

2.alla läroämnens lika värde

Alla ämnen är lika viktiga för vårt helhetstänkande och vår bildning. Den sammanlagda kunskapen och erfarenheten hos skolans lärare och studerande bildar tillsammans en resurs. Varje ämne bidrar med sina specifika infallsvinklar till att vi bättre kan förstå helheter, orsak och sammanhang och att vi begriper att fenomen kan förstås på olika sätt utgående från olika läroämnens.

3.öppet diskussionsklimat och öppen dialog

Alla uppmuntras att vara delaktiga i skolans verksamhet och i vår gemenskap, bland annat genom att föra en aktiv och öppen dialog, där alla känner att de blir hörda. Vi lär oss att behärska olika sociala sammanhang, lär oss att ge och ta emot konstruktiv respons. Vi vill att de studerandena ökar sin kunskap och utvecklar djup och vidd i tänkandet.

4.respekt för olikhet

Verksamhetskulturen värnar om allas lika värde oberoende av ålder, kön, könsidentitet, språklig eller etnisk bakgrund, religiösa övertygelser eller livsåskådning. Olikhet ses som en resurs som utnyttjas i undervisningen och i skolans gemensamma verksamhet. Respekten för olikhet innebär även att olika personlighetstyper, temperament och sätt att fungera socialt har lika värde. Såväl studerande som lärare och övrig personal respekteras för dem de är.

3.4 Studiernas uppbyggnad

Gymnasieutbildningen omfattar på ett riksomfattande plan de obligatoriska, fördjupade och tillämpade kurserna som fastställs i stadsrådets förordning 942/2014. Utöver de riksomfattande fördjupade och tillämpade kurserna kan ett gymnasium ha regionala fördjupade och tillämpade kurser.

Utbildnings- och kulturministeriet har beviljat Helsingfors stad ett särskilt tillstånd att ordna utbildningsuppgiften. Enligt den ordnas vid stadens gymnasier undervisning som betonar musik, dans, bildkonst, sport, framställningskonst, språk och naturvetenskaper samt IB-undervisning på engelska. Därtill betonar fem av Helsingfors stads gymnasier ett särskilt område. Prioritetsområdena är turism, entreprenörskap, medieföstran, vetenskap och forskning samt logistik. Studerande som avlägger minst 12 kurser enligt den särskilda utbildningsuppgiften kan ersätta 8 obligatoriska kurser med kurser som anknyter till den särskilda uppgiften. Studeranden ska dock avlägga minst hälften av de obligatoriska kurserna i varje obligatoriskt läroämne. Vid gymnasier med ett särskilt prioriteringsområde kan de riksomfattande obligatoriska kurserna inte ersättas med de prioriterade kurserna, utan studerandena ska studera den riksomfattande timfördelningen.

Undervisnings- och kulturministeriet har beviljat Helsingfors stad en särskild uppgift att ordna undervisning på svenska i bildkonst, humanekologi och musik i Tölö gymnasium. Brändö gymnasium har beviljats ett särskilt prioriteringsområde, en idrottslinje.

3.5 Fenomenbaserade studier

I fenomenbaserade studier granskar man fenomen i den verkliga världen, som kan förnimmas eller upplevas med sinnena. Erfarenheterna kan också vara inre, mentala processer. I fenomenbaserade studier arbetar man över läroämnesgränserna och lär sig saker i deras naturliga kontext. Studerandet är autentisk inläring, där man i mån av möjlighet använder sig av metoder, verktyg, digitala program, elektroniska lösningar och källor från olika branscher.

Fenomenbaserade studier är utgångspunkten för projektbaserad inläring och för ett undersökande grepp, genom vilket studerandena utvecklar sitt kritiska och kreativa tänkande. I undervisningen strävar man efter helhetbetonad inläring, där det finns rum att utveckla sin kreativitet och att praktiskt tillämpa sina färdigheter i växelverkan med andra. Den studerande får på så sätt få allt bättre kunskaper och färdigheter för fortsatta studier. Målet är att man genom fenomenbaserade studier kan ge studerandena möjlighet att utveckla de färdigheter som kommer att behövas idag och i framtiden, eftersom kunskapsarbetet baserar sig på samarbete, nätverk, och att behärska teknologi.

3.5.1 Pedagogiken och metoderna bakom fenomenbaserade studier

I fenomenbaserade studier skapas informationen i en gemenskap, och man använder sig ändamålsenligt av mångsidiga lärmiljöer – både naturliga, byggda och digitala. Studeranden har äganderätt till sitt eget lärande, och inläringen baserar sig på autentiskt lärande, där fenomenen bemöts på ett läroämnesöverskridande sätt. Aktiva studerande införskaffar och behandlar information, drar slutsatser och skapar resultat utgående från det de lärt sig.

Metoder som lämpar sig utmärkt för fenomenbaserad inläring är bland annat undersökande inläring, problemcentrerad inläring, projektinläring och portfolioinläring. Olika teorier, principer och begrepp kopplas genom praktisk erfarenhet till fenomenen som speglar dem, varefter studeranden på egen hand genom mångsidigt iakttagande lär sig förstå varför inlärningsmålen är betydelsefulla.

Principerna bakom hur fenomenbaserade studiehelheter byggs upp

Fenomenbaserade studier byggs upp med hjälp av delad expertis: studerandena kläcker idéer, planerar, genomför och bedömer de fenomenbaserade helheterna från början till slut i samarbete med lärarna. Genom detta förverkligas den så kallade principen om en undersökande gemenskap. Med undersökande gemenskap avses en gemenskap där medlemmarna är i växelverkan med varandra och använder sina kunskaper och färdigheter kollektivt. I en undersökande gemenskaps verksamhetskultur är varje medlem i gemenskapen aktiv.

När fenomenbaserade studiehelheter bildas beaktar man utöver den läroämnesspecifika struktureringen även bredare helheter som överskrider läroämnesgränserna. Principen om att hela staden är en skola och inläring som sker utanför skolväggarna har centrala roller i undervisningen. Studiemiljön ska vara ett stöd för studeranden att lära sig att utnyttja befintliga kunskaper och färdigheter samt att kritiskt bedöma informationen. Lärarens roll i inlärningsprocessen är att vara en person som stöder, handleder och möjliggör den. Läraren ger studeranden respons under de olika inlärningsstadierna för att stöda studeranden och dennes inlärningsprocess.

I fenomenbaserade studier rekommenderas det att man använder bedömningsmetoder som grundar sig på förhandsbestämda kriterier som är avsedda att styra hur studierna och inläringen framskrider. Målet med bedömningsmetoderna är att öka studerandenas förmåga till självreflektion och hjälpa dem att utvärdera sitt eget kunnande och sin egen utveckling. En annan bedömningsmetod som föredras är kamratbedömning.

3.5.2 Principerna för fenomenbaserade studier i Helsingfors

Helsingfors stads mål är att vara en föregångare inom fenomenbaserad inläring och att göra fenomenbaserade studier till en del av all inläring. Helsingfors stads gymnasier beskriver praxis för de fenomenbaserade studierna i sina egna

läsårsplaner. I planen diskuteras hur man beaktar växelverkan mellan vetenskaper och konst, aktualiteter, mångsidiga bedömningsmetoder och studerandenas delaktighet i de fenomenbaserade studierna.

I valet av fenomen kan man ta följande faktorer i beaktande:

- fenomenets personliga, individuella nivå
- den lokala nivån
- den nationella nivån (Finland)
- den europeiska nivån
- den globala, internationella nivån.

På alla nivåer uppmärksammas den temporala dimensionen: det förgångna, nuet, och framtiden. I fenomenbaserade studier framhävs betydelsen av det aktuella, samarbetet mellan läroämnena, samt kompletterande synvinklar som härrör från olika kunskapsmiljöer och vetenskapsgrenar.

Helsingfors erbjuder mångsidiga möjligheter till fenomenbaserade studier. Till exempel huvudstadens historia, dess internationella karaktär och aktiva vetenskaps-, företags-, organisations- och kulturliv ger studerandena tillgång till en rik lärmiljö där de kan granska fenomen. Helsingfors skapar en utmärkt grund för att verkställa fenomenbaserad inläring tillsammans med universitet, högskolor och företag.

Fenomen sker på olika nivåer. Fenomenen som sker på nivån Helsingfors för enar stadens gymnasier. Man samarbetar också på gymnasiecampus, mellan olika gymnasier eller inom gymnasiet. Ett gymnasium kan behandla ett eller flera fenomen, som verkställs som ett samarbete mellan olika läroämnen. En väsentlig del av samarbetet är växelverkan mellan de olika parterna.

Från kurser till fenomen och från fenomen till kurser

I Helsingfors kan en fenomenbaserad studiehelhet byggas utifrån två möjliga utgångspunkter: från kurser till fenomen eller från fenomen till kurser. Valet påverkas av vilken metod som är mer ändamålsenlig. Ifall man väljer metoden från

kurser till fenomen, bygger man fenomenhelheten till exempel utgående från olika kursers mål, genom att kombinera innehåll. I detta fall styr grunderna för gymnasiets läroplan kursernas mål, innehåll och bedömningskriterier. Ifall man väljer metoden från fenomen till kurser, betonas fenomenets öppenhet. I detta fall planeras helhetens mål, innehåll, metoder och bedömning enligt verksamhetsprincipen för den undersökande gemenskapen.

Exempel på verkställande av fenomenbaserad undervisning

Fenomenbaserad undervisning kan vara läroämnesöverskridande då ett fenomen omfattar obligatoriska, fördjupande och tillämpade kurser från olika läroämnen. Istället för att erbjuda en skild fenomen- eller projektkurs, kan man forma fenomen på många olika sätt: de kan till exempel sammanställas genom hela kurser i ett läroämne, eller så kan man inkludera delar av olika kurser i dem. Härnäst finns några exempelbeskrivningar på hur man kan genomföra fenomen.

En studerande som studerar fenomenet **Europeiska unionen** kan över läroämnesgränserna studera fenomenet ur samhällslärans och matematikens synvinkel, samt genom ett främmande språks långa lärokurs. Genom samhällsläran kan studeranden studera fenomenet ur en nationalekonomisk synvinkel, fokusera på den europeiska identiteten eller på Europeiska unionens funktion, medan studeranden genom matematiken kan studera ämnet med hjälp av ekonomisk matematik. Genom språkämnena kan studeranden fördjupa sig i till exempel relevanta ord och i att söka information.

Fenomenet **människan** kan formas av stoff om människan som plockats ur läroämnena hälsokunskap, biologi och psykologi. Under hälsokunskapslektionerna kan man studera grunderna till hälsa och fundera på frågor kring ungdom och vardagsliv. Människans biologi, psykiska handlande, inlärning och växelverkan anknyter däremot till läroämnena biologi och psykologi.

Fenomenet **media och kommunikation** kan byggas upp till exempel genom att utnyttja innehåll från modersmålet och litteraturen, som anknyter till texter

och påverkan. Kurserna i bildkonst kan vara en del av fenomenet genom att man behandlar mediernas och bildernas budskap. Därtill kan studeranden lägga till innehåll och mål i fenomenet från kurser i främmande språk, ifall hen gör undersökningar och skapar resultat även på språket i fråga.

Fenomenet **miljön – environment** kan studeras ur en miljöekologisk synvinkel, vilket är en del av biologiundervisningen. Till miljöfenomenet kan till exempel höra en kurs i ett främmande språk där man studerar mål i läroämnet som berör miljön och hållbar utveckling.

I fenomenet **Musikcaféet – Music Café** kan studeranden arrangera ett eget evenemang till exempel för en musikprojektkurs i läroämnet musik, genom att förena målsättningar för bildkonst och en kurs i företagsamhet. Målet är att planera och genomföra ett eget café. De fenomenbaserade studierna kan kopplas till kurser i främmande språk där ämnesområdet omfattar studier, arbete och kommunikation.

I fenomenet **Konst - en väg till Europeisk kultur** studerar man stoff ur kurser i främmande språk som har att göra med kulturidentitet och kulturkännedom samt kommunikations- och mediefärdigheter. Man kan använda innehållet i historiestudier för att i fenomenet bekanta sig med de centrala delarna av det europeiska kulturarvet. I kurser i bildkonst kan man fördjupa sig i huvuddragen i den europeiska bildkonstens historia och även skapa egna bilder. Därtill kan fenomenet studeras inom ämnet religion.

I fenomenet **Bildkonst, musik och olika texter som verktyg och mål för makt och påverkan** kan man kombinera undersökningen av texter och påverkan, media och bilder, samhällsfilosofiskt tänkande samt musikens betydelse som kommunikation och ett sätt att påverka. Fenomenet formas av innehållen från kurser i modersmål och litteratur, bildkonst, filosofi och musik.

I fenomenet **en effektiv presentation** kan studeranden lära sig om arbetslivet och yrkesval ur sannolikhetskalkylens, statistikens, logikens och socialpsykologins perspektiv. Fenomenet består av delar ur studiehandledning, matematik, filosofi och psykologi.

3.5.3 Från fenomen till fenomenbaserad inläring

Fenomenbaserade studier leder till fenomenbaserad inläring, vilket är inspirerande, väcker nya tankar och till sin natur är experimentell. Tyngdpunkten för inläringen är att tillämpa och kombinera kunskap och att kunna hantera olika slag av färdigheter. Inläringen är autentisk och stärker problemlösningssförmågan. I den fenomenbaserade inläringen framhävs kritiskt tänkande och skapande av ny kunskap genom gemenskap. Den fenomenbaserade inläringen främjar skapandet av innovationer. De resultat som inläringen gett upphov till öppnas för en stor publik – även utanför skolan.

Målet med inläringen är att utveckla kunskaper och färdigheter. Läromålen baserar sig på läroplanen och i de fenomenbaserade studierna har de fastställts och klarlagts. Studeranden deltar i planeringen, genomförandet och bedömningen av både den egna inlärningsprocessen och den gemensamma inlärningsprocessen. Studeranden ansvarar för sin egen och för den gemensamma inläringen.

I den fenomenbaserade inläringen framhävs lärarens roll som studerandenas tränare. Lärare-tränaren har som kärnuppgift att aktivera studerandens tänkande och verksamhet. I början av gymnasiet är framskridandet av inläringen mer handledt än mot slutet av studierna. Läraren är en inspirerande expert, som motiverar studerandena till livslångt lärande. Lärarna arbetar tillsammans, vilket i den fenomenbaserade inläringen leder till att den läroämnesspecifika expertisen sammansmälter till en fenomenhelhet. Helheten är större än summan av delarna. Man behöver inte organisera studierna per lektion eller per läroämne, utan en kurs kan bestå av till exempel olika projekt eller möten.

I den fenomenbaserade inläringen utvecklas studerandenas metaförmågor: multilitteraciteten, de kollaborativa färdigheterna, självstyrheten, förmågan till växelverkan och att arbeta i grupp förbättras. Studeranden kan till exempel utvärdera nivån på sin egen kunskap och sina egna färdigheter, analysera sina egna egenskaper och använda de metoder som lämpar sig bäst för den studerande.

4 STÖD OCH HANDLEDNING FÖR DE STUDERANDE

4.1 Samarbetet mellan hemmet och läroanstalten

I Helsingfors stads gymnasier är målet med samarbetet mellan hemmet och läroanstalten att stöda studerandenas förutsättningar för inläring, en hälsosam utveckling och deras välmående. Studerandena och deras vårdnadshavare får omfattande information om den handledning, studerandevård och stöd för inläringen och studierna som gymnasiet erbjuder. Tillsammans med vårdnadshavarna handleds och stöds studeranden till att ta ansvar för sin egen inläring och sitt välmående. När verksamheten ordnas beaktas både studerandenas individuella förmågor och behov samt familjernas mångfald.

Vid Helsingfors stads gymnasier ordnas regelbundet föräldramöten, vars detaljer bestäms av gymnasierna i verksamhetsplanerna. Därtill fastställs i den årliga verksamhetsplanen de samarbetssätt och kommunikationsmedel som används, och med hjälp av vilka växelverkan fungerar på ett ändamålsenligt och smidigt sätt och så att vårdnadshavarnas delaktighet möjliggörs. Vårdnadshavarna uppmuntras till att vara aktiva och delta i utvecklingen av verksamhet som stöder studerandena.

4.2 Handledning

Handledningen i gymnasiet ska bilda en helhet som stödjer den studerande i olika skeden av gymnasiestudierna och utvecklar hens förmåga att göra val och

fatta beslut om sin utbildning och framtid. Vid Helsingfors stads gymnasier följs principen om handledning i grupp. Detta innebär att varje anställd inom skolgemenskapen stödjer de studerandes välmående, uppväxt och utveckling. Varje lärare följer upp hur deras studerande framskrider i sina studier och handleder och uppmuntrar dem att ta ansvar för sin egen inlärningsprocess.

Den studerande ska under gymnasietiden få handledning som stöd för sina studier och val. Handledningen ska hjälpa den studerande att förstå hur olika val under gymnasietiden påverkar karriärmöjligheterna och möjligheterna till fortsatta studier. Den studerandes studiestrategier och förmåga att utvärdera sina färdigheter ska utvecklas. Den studerande ska få hjälp med att ge akt på sina styrkor och utvecklingsbehov som lärande individ och att välja lämpliga studiemetoder. Den studerande ska få lära sig att planera och göra egna val och att ta ansvar för sina val. Målet är att den studerande ska inse betydelsen av ett livslångt lärande.

Studerande vid Helsingfors stads gymnasier gör upp en personlig elektronisk plan, som innehåller en studieplan, en plan för studentexamen, samt en plan för fortsatta studier och karriär. Studerandena uppdaterar sina planer med hjälp av läroanstaltens handledare.

Helsingfors stads gymnasier erbjuder sina studerande möjligheter att mångsidigt bekanta sig med både arbetslivet och studieplatser för fortsatta studier. Huvudstadsregionen har utmärkta förutsättningar för studier efter gymnasiet.

Handledningsplanen som är en del av läroplanen (bilaga) är ett verktyg för utvecklingen av hela läroanstaltens handledningsarbete. Av handledningsplanen framgår handledningsverksamheten och dess mål, hur uppgifterna och arbetet med handledningen fördelas mellan hela gymnasiets personal och handledning vid övergångsskedena i studierna. Planen innehåller också en beskrivning av hur handledningssamarbetet ordnas med representanter för fortsatta studieplatser, arbetslivet, eller andra utomstående aktörer. I handledningsplanen be-

skrivs även samarbetet med vårdnadshavarna kring handledningen. Handledningsplanen som Helsingfors stads utbildningsanordnare har gjort upp kompletteras av varje gymnasiums egen handledningsplan.

4.3 Stöd för lärande och studier

Varje studerande kan i något skede av studierna behöva antingen långvarigt eller tillfälligt stöd. Man ska granska arbetssätten, undervisningsarrangemangen och studiemiljöerna i gymnasiet och hur de lämpar sig för den studerande och sträva efter att finna lösningar som stödjer den studerande i studierna. Det är varje lärares uppgift att ge uppmuntrande respons och handleda en studerande som behöver stöd för att stärka självförtroendet, förmågan att bedöma sig själv, att lära sig lära och att planera sin framtid.

I en tillgänglig lärmiljö identifierar läraren de studerandes styrkor och stödbehov samt möjliggör individuella och flexibla studievägar. Målet är att minska mängden stöd som ordnas separat genom att i undervisningsarrangemangen beakta de studerandes olika färdigheter och behov. I en tillgänglig lärmiljö kan var och en verka jämlikt med andra, oberoende av sina egenskaper.

De stödåtgärder och det stöd som behövs inom olika läroämnen samt eventuella specialarrangemang som provas för att skriva studentexamen antecknas i stödplanen för den studerandes inläring. Den studerande kan ha en plan som stöd för inläringen även om han eller hon inte har något behov av specialarrangemang för studentskrivningarna. Planen utarbetas i samarbete mellan den studerande och vid behov vårdnadshavaren, lärare och eventuellt andra experter. Med hjälp av stödplanen för inläring utvecklas sådana pedagogiska lösningar som i framtiden kan tillämpas för alla studerandes väl.

Ämneslärare har möjlighet att i planen anteckna respons om hur väl stödarrangemangen fungerar samt beskriva pedagogiska lösningar som testats och visat sig fungera. Också grupphandledaren eller studiehandledaren kan göra anteckningar i planen. Det är viktigt att det här görs tillsammans med den studerande. Den studerande är medveten om allting som antecknas i planen. I

stödplanen för inläringen antecknas endast lösningar som anknyter till studiearrangemang, inte orsakerna till arrangemangen eller diagnoser.

Specialläraren informerar såväl de studerande, vårdnadshavarna som gymnasiets anställda om förfarandet för ansökan om specialarrangemang för studentskrivningarna. Ifall specialarrangemangen upplevs vara till nytta handleds studeranden i hur de nödvändiga utlåtandena kan skaffas och specialarrangemangen anordnas. Man bör bedöma hur väl specialarrangemangen fungerar innan man ansöker om specialarrangemang för studentskrivningarna. Man kommer överens om att prova på och öva specialarrangemangen tillsammans med studeranden. Gymnasiets speciallärare genomför vid behov ett läsetest och skriver ett utlåtande om dyslexi, som omfattar ämneslärarnas iakttagelser av den studerandes arbete i olika läroämnen och av behovet av specialarrangemang.

Beaktande av främmande språk och mångspråkighet i undervisningen

Målet är att allt fler ungdomar med invandrarbakgrund ska söka till gymnasieutbildningen. För att uppnå detta mål är det viktigt att man tryggar de studerandes förutsättningar att lyckas med studierna.

I fråga om studier för invandrare och andra personer med ett främmande språk eller flera språk som modersmål följs grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen. Man beaktar den studerandes utgångspunkter, till exempel kunskaperna i finska, det egna modersmålet och kulturen, hur lång tid personen vistats i Finland samt tidigare utbildningsbakgrund och kunskaper.

Studerande som har ett främmande språk som modersmål ska få information om studiemöjligheter och stödarrangemang i gymnasiet samt om sina rättigheter i studentexamen.

En språkmedveten undervisning och handledning

De studerande lär sig finska eller svenska på lektionerna i alla läroämnen. När det ämne som undervisas och språkinläringen kombineras, lär sig den studerande att använda språket på det sätt som man gör inom läroämnet i fråga. Det här hjälper den studerande att förstå innehållet i studierna på ett djupare plan. Undervisningen är språkmedveten när studerandena kan läroämnets språk på språkkunskapernas olika delområden. Därtill förutsätter en språkmedveten undervisning att innehållet som lärs åskådliggörs, att undervisningen innehåller växelverkan, att man ser till att det centrala innehållet har förståtts och att centrala begrepp repeteras ofta.

Undervisningen i finska/svenska som andraspråk stödjer inläringen av läroämnenas kunskapsinnehåll och språket i samband med dem.

4.4 Studerandevård

I delen om studerandevård i Helsingfors stads läroplan beskrivs hur studerandevården i Helsingfors stads gymnasieutbildning har ordnats enligt grunderna i läroplanen. Varje läroanstalt ger noggrannare detaljer och kompletterar skilt det som beskrivits här. Målet med studerandevården i gymnasiet är att främja de studerandes lärande, hälsa och välbefinnande och värna om hela läroanstaltens välbefinnande och en sund och trygg studiemiljö. Studerandevården ska bestå av både gemensam och individuell studerandevård. [Lag om elev- och studerandevård (1287/2013) 2 § och 3 §.]

Studerandevården ska genomföras i samarbete med de studerande och deras vårdnadshavare och vid behov med andra samarbetsparter. Alla studerande ska ges möjlighet att delta i planeringen och utvecklandet av studerandevården. Studerandevården är en uppgift som hör till alla som arbetar vid läroanstalten och alla som ansvarar för studerandevårdstjänsterna. Läroanstaltens personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet i studiegemenskapen. [Lag om elev- och studerandevård 3 § och 4 §, gymnasielag 629/1998, 27 § (1268/2013).]

Studerandevården i gymnasiet ska omfatta studerandevård i enlighet med den

läroplan som utbildningsanordnaren godkänt samt studerandevårdstjänster bestående av psykolog- och kuratorstjänster samt studerandehälsovårdstjänster. Studerandevården ska ordnas genom sektorsövergripande samarbete med undervisningsväsendet och social- och hälsovårdsväsendet så att den bildar en fungerande och sammanhängande helhet.

I Helsingfors ansvarar undervisningsväsendet för att ordna kurator- och psykologtjänster för läroanstalterna. Social- och hälsovårdsväsendet ansvarar för att ordna tjänster inom studerandehälsovården. Tjänsterna ordnas inom den tidsram som lagen förutsätter.

Studerandevården ska genomföras i samarbete med de studerande och deras vårdnadshavare och vid behov med andra samarbetsparter. Alla studerande ska ges möjlighet att delta i planeringen och utvecklandet av studerandevården. Studerandevården är en uppgift som hör till alla som arbetar vid läroanstalten och alla som ansvarar för studerandevårdstjänsterna. Läroanstaltens personal bär det primära ansvaret för välbefinnandet i studiegemenskapen. [Lag om elev- och studerandevård 3 § och 4 §, gymnasielag 629/1998, 27 § (1268/2013).

Studerandevårdspersonalen verkar som stöd åt lärarna i ärenden som gäller studerandevården. För att förebygga eller avhjälpa en studerades inlärningssvårigheter eller sociala eller psykiska problem bedömer en anställd vid läroanstalten eller inom studerandevården situationen.

Ifall den anställda vid läroanstalten eller inom studerandevården bedömer att studeranden är i behov av studerandevårdstjänster för att kunna fortsätta sina studier, kontaktar personen tillsammans med studeranden utan dröjsmål kuratorn eller psykologen. Den anställda ska ge all information som han eller hon känner till som kan behövas för att bedöma stödbehovet.

Om det inte är möjligt att ta kontakt tillsammans, ska studeranden underrättas om kontaktandet och få möjlighet att diskutera om orsakerna till att kontakt tagits inom den i lagen om elev- och studerandevård utsatta tiden.

4.4.1 Centrala principer för studerandevården

Gemensam studerandevård

Genom den gemensamma studerandevården ska främst vara förebyggande gemensam studerandevård. Studerandevården ska ingå i läroanstaltens verksamhetskultur och omfatta åtgärder som främjar de studerandes delaktighet, lärande, välbefinnande, hälsa och sociala ansvarstagande. Det är också viktigt att främja och följa upp välbefinnandet i studiegemenskapen och värna om en sund, trygg och tillgänglig studiemiljö. (Lag om elev- och studerandevård 4 §.)

Utgångspunkt för planeringen och utvecklandet av den gemensamma studerandevården är den studerandes delaktighet, positiv kommunikation och att stödja den unga som håller på att bli vuxen att bli självständig. I utvecklandet av gemensamma verksamhetsmetoder ska man även samarbeta med myndigheter och aktörer som främjar de ungas välbefinnande, hälsa och trygghet i kommunen. Främjande av säkerheten och välfärden är en del av läroanstaltens verksamhetskultur och läroanstaltens verksamhet. Studerandena och deras vårdnadshavare informeras om de tillgängliga studerandevårdstjänsterna.

Läroanstaltens studerandevårdsgrupp ansvarar för planeringen, utvecklingen och bedömningen av studerandevården med beaktande av delområdena i den gemensamma studerandevården. Gruppen leds av rektorn eller vicerektorn. Rektorn ansvarar för att den gemensamma studerandevården fungerar som helhet, men alla dess delområden är en väsentlig del av lärarnas dagliga arbete. Hela läroanstaltens personal ansvarar för genomförandet av den gemensamma studerandevården såsom lagen och arbetsuppgifterna förutsätter.

Individuell studerandevård

Med individuell studerandevård avses studerandevårdstjänster som tillhandahålls en enskild studerande, nämligen studerandehälsovårdstjänster, psykolog-

och kuratorstjänster inom studerandevården samt yrkesövergripande individuell studerandevård som gäller en enskild studerande och genomförs av en yrkesövergripande expertgrupp. (Lag om elev- och studerandevård 5 §.)

Syftet med den individuella studerandevården är att främja den studerandes välbefinnande, hälsa och studieförmåga och att identifiera individuella behov av stöd i anslutning till den studerandes livssituation. Målet är också att i ett tidigt skede förebygga problem och tillhandahålla det stöd som behövs.

Individuell studerandevård ska genomföras i samverkan med den studerande och med dennas samtycke. I fråga om åtgärder och avgöranden som gäller den studerande själv ska den studerandes egna önskemål och åsikter beaktas. Utgångspunkten är förtroendefull kommunikation som präglas av respekt för den studerande och hens åsikter samt den studerandes integritet i frågor som gäller studerandevården. Den studerande och vårdnadshavarna ska informeras om den enskilda studerandes rättigheter i studerandevården och om vad lagen föreskriver om förfaringssätten och behandlingen av uppgifter i ärendet. (Lag om elev- och studerandevård 11 § och 18 §.)

Studerandevårdsgrupper i yrkesövergripande arbete

Verksamheten i de yrkesövergripande studerandevårdsgrupperna är en del av studerandevården. Alla studerandevårdsgrupper är branschövergripande, vilket innebär att grupperna utöver undervisningspersonalen också innefattar medlemmar som representerar studerandehälsovården samt kurator- och psykologtjänsterna i den utsträckning som det behandlade ärendet förutsätter.

Helsingfors stad som anordnare av utbildningen utnämner styrgruppen för studerandevården och fastställer sammansättningen av den läroanstaltsspecifika studerandevårdsgruppen. Studerandevårdens styrgrupp ansvarar för den allmänna planeringen, utvecklingen, styrningen och bedömningen av studerandevården som är specifik för utbildningsanordnaren. Gruppens centrala uppgift är att främja läroanstaltsgemenskapens hälsa, välmående och säkerhet samt att i

övrigt genomföra och utveckla den gemensamma studerandevården. Styrgruppen för studerandevården ansvarar för den allmänna planeringen, utvecklandet, styrningen och utvärderingen av utbildningsanordnarens studerandevård.

Gruppen leds av rektorn eller vicerektorn. Till gruppen hör en speciallärare, studiehandledare, kurator, psykolog, hälsovårdare och representanter för undervisningspersonalen och för studerandena. Till gruppen kan också höra en läkare och andra experter samt representanter för vårdnadshavarna. Gruppen sammanträder minst tre gånger under ett läsår. Ärenden som berör en enskild grupp behandlas i expertgrupper som samlas från fall till fall. Gruppledaren i huvudsak ansvarig för uppföljningen av hur studierna i den egna gruppen framskrider. Läroanstaltens verksamhetssätt vid uppföljningen av hur en enskild studerande eller grupp framskrider beskrivs i den läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanen.

Ärenden som berör en enskild studerande behandlas i expertgrupper som samlas från fall till fall. Expertgruppen samlas för att reda ut en enskild studerandes eller studerandegrupps behov av studerandevårdsrelaterat stöd och för att ordna tjänsterna. Expertgruppens sammansättning avgörs från fall till fall och beror på ärendet som behandlas och vilken kompetens det förutsätter. Experter får utnämnas till medlemmar i gruppen endast med samtycke av den studerande eller, om han eller hon undantagsvis inte har förutsättningar att bedöma vad samtycket innebär, med samtycke av vårdnadshavaren. Expertgruppen ska utse en ansvarsperson inom gruppen, som gör de nödvändiga anteckningarna i studerandevårdsberättelsen. Studerandevårdsberättelsen registreras, lagras och förvaras enligt de av utbildningsverket utfärdade anvisningarna. (lag om elev- och studerandevård 19 §).

4.4.2 Planer inom studerandevården och uppgörandet av dem

I Helsingfors består studerandevårdshelheten av tre planer, som tillsammans styr planeringen och genomförandet av studerandevården. Planerna förbereds i yrkesövergripande samarbete och de är:

- Delen om studerandevård i Helsingfors välfärdsplan för barn och unga,
- Beskrivningen av studerandevården som ingår i läroplanen över gymnasieutbildningen i Helsingfors stad samt
- den läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanen.

Välfärdsplanen för barn och unga samt övriga linjedragningar som berör välfärden och säkerheten för barn och unga i Helsingfors beaktas när man förbereder delen om studerandevård i läroplanen samt när man gör upp de läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanerna.

Uppgörandet av den läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanen

För att verkställa, bedöma och utveckla studerandevården görs en läroanstaltsspecifik studerandevårdsplan upp. Planen görs upp i samarbete med läroanstaltens personal, studerandena och deras vårdnadshavare. Studerandevårdsplanen kan också vara gemensam mellan två eller flera läroanstalter. Utbildningsverket uppföljer verkställandet av den läroanstaltsspecifika studerandevårdsplanen. Läroanstalterna bedömer hur väl studerandevårdsplanerna verkställts i sina verksamhetsberättelser. De läroanstaltsspecifika planerna granskas inom ett år från det att välfärdsplanen för barn och unga har granskats. Välfärdsplanen för barn och unga godkänns av stadsfullmäktige och granskas minst fyra gånger i året. Utbildningsverket ger gymnasierna allmänna anvisningar för de förutsatta planerna. Gymnasiernas instruktioner för att trygga studieförutsättningarna för gymnasier samt instruktionerna på ämbetsverksnivå för kris- och säkerhetsplaner fungerar som anvisningar för uppgörandet av de planer som förutsätts av den gymnasiespecifika studerandevården.

I studerandevårdsgrupperna ska finnas studerandemedlemmar och bland medlemmarna kan också finnas vårdnadshavare. Vårdnadshavarna ska ha möjligheten att delta i planeringen av studerandevården både genom nätet och vid tillfällen som arrangeras för samarbete mellan vårdnadshavare och läroanstalten. I början av läsåret ska studerandena och vårdnadshavarna informeras om studerandevårdens planering och verkställande samt förfaringssätt och inform-

ationsbehandling kring hur enskilda studerandens ärenden kommer att hantearas. Man ska också kontinuerligt ha dessa uppgifter lätt tillhanda.

Utgångspunkten är att hanteringen av ett ärende som gäller en studerandes studerandehälsovård sker med studerandens samtycke, eller ifall denne inte har förutsättningarna att bedöma betydelsen av samtycket, med vårdnadshavarens samtycke. Verksamhetsmetoderna bedöms från fall till fall med respekt för studerandens och vårdnadshavarnas rättigheter och ansvar. Ifall studeranden vill neka sina vårdnadshavare rätten att delta i ärendets behandling eller överlåtande av information som har att göra med ärendet till sina vårdnadshavare, ska antingen social- eller hälsovårdsarbetaren bedöma situationen, beroende på om det handlar mer om ett behov av hjälp från social- eller hälsovården.

I läroanstaltens studerandevårdsplan beskrivs följande saker:

1. Helhetsbehovet av studerandevården och tillgängliga studerandevårdstjänster

Helhetsbehovet av studerandevården och tillgängliga studerandevårdstjänster meddelas enligt vad de är när planen görs upp (resursallokering/mängden studerande). Studerandevårdstjänsterna består av studerandehälsovården samt psykolog- och kuratortjänster.

Vad gäller allokering av resurser kan man ta i beaktande behov som har att göra med studerandenas hälsa och välfärd samt studerandegemenskapen och miljön. I allokeringen av resurser utnyttjas mångsidigt utredningar och uppföljningsuppgifter som har att göra med studerandevården, bedömningar av studerandevården, samt respons som erhållits från vårdnadshavare och särskilt från studerandena.

En studerande ska ges möjligheten att personligen träffa en av studerandevårdens psykologer eller kuratorer senast sju av läroanstaltens arbetsdagar efter det att studeranden bett om detta. I brådskande fall ska en träff kunna ordnas

samma eller nästa arbetsdag. I Helsingfors allokeras resurser så att det finns en psykolog per tusen studeranden och en kurator per 800 studeranden.

Studerandena ska ges möjlighet att under vardagar under tjänstetid omedelbart kunna ta kontakt med studerandehälsovården (eller någon annan verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården). Utvärdering av behovet av vård och i samband med utvärderingen ska vård som anses behövlig ur en medicinsk eller odontologisk synvinkel arrangeras i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen § 51. I Helsingfors har sjukvårdarna i gymnasiet dimensionerats så att det finns en sjukvårdare per 800 studeranden.

2. Förfaringssätt inom den gemensamma studerandevården

Varje gymnasium i Helsingfors stad ska främja fritidsaktiviteter som studerandena tycker om, hobbyverksamhet, hälsosamma och säkra livsvanor samt olika sätt att påverka tillsammans med ungdomsarbetet, barnskyddet, polisen samt övriga parter som behövs för att utveckla studerandevården.

I studerandevårdsplanen för den enskilda läroanstalten ska beskrivas hur den gemensamma studerandevården ordnas för att följa upp och främja den studerandes och studiegemenskapens hälsa, välbefinnande och lärande.

En noggrannare lista över och beskrivningar av det innehåll som förutsätts av läroanstaltens studerandevårdsplan finns i Utbildningsstyrelsens publikation *Grunderna för gymnasiets läroplan 2015* (sidor 23-27).

Genomförande och uppföljning av studerandevårdsplanen

Utbildningsverket ansvarar i samarbete med social- och hälsovårdsväsendet om att egenkontrollen för studerandevårdens helhet genomförs.

4.5 Plan för användningen av disciplinära åtgärder och förfaringssätt

Om disciplinstraff och andra disciplinära åtgärder och förfaringssätt har Helsingfors stads utbildningsverk gett anvisningar i cirkulärbrevet 015 den 4 februari 2014.

Läroanstalternas åtgärder för att ingripa i rusmedelsproblem, våld, mobbning och trakasseri beskrivs i Helsingfors stads utbildningsverks publikation *Instruktioner för att trygga studieförutsättningarna för gymnasier*.

Studerandenas lagstadgade skyldigheter beskrivs noggrannare i ordningsreglerna, som gymnasiernas studerande och personal tillsammans gör upp. Enligt instruktionen godkänner direktionen ordningsreglerna.

Instruktionen för att trygga studieförutsättningarna, kris- och säkerhetsplanerna samt ordningsreglerna diskuteras i början av varje läsår och alltid vid behov så att både personalen och studerandena är medvetna om förfaringssätten.

4.6 Särskilda frågor angående språk och kultur

I Helsingfors stads gymnasier iakttas i undervisningen och handledningen av alla studeranden grunderna för gymnasiets läroplan samt de mål och principer som gymnasiets läroplan lägger fram. I alla undervisning och inläring iakttas studerandenas språkliga färdigheter och kulturella bakgrund.

Samer och samisktalande

Samernas ställning som ursprungsfolk beaktas i gymnasiet och ett särskilt mål för undervisningen är att de unga kan växa upp i sitt eget språk, kultur och gemenskap samt bygga sin egen identitet. Detta stöds genom att beakta den kulturella kännedom som språket innehåller och genom att i mån av möjlighet arrangera undervisning i samiska språk.

Romer

I Helsingfors stads gymnasier beaktas romers ställning som en etnisk och kulturell minoritet och medvetenhet om romers historia och kultur främjas. I undervisningen stöds utvecklingen av en romsk identitet och stärks bevarandet av

det romska språk- och kulturarvet i samarbete med hemmen. Målet är att främja romska studerandes övergång till fortsatta studier.

Teckenspråkiga

Målet för gymnasieutbildningen för döva och studerande som använder teckenspråk är att stärka de studerandes teckenspråkiga identitet och lära dem mer om sin egen kultur. I inlärnigen ska studerandenas teckenspråkiga färdigheter stärkas, och deras förmåga att fungera smidigt i två eller flera kulturer ska förbättras.

I Helsingfors arrangeras utbildning på teckenspråk i mån av möjlighet. Studerandena handleds i att utnyttja teckenspråkiga tolk- och samhällstjänster.

Studerande med övriga språk som modersmål

I undervisningen av studerande som har ett övrigt språk som modersmål ska de gemensamma målen och principerna som beskrivs i grunderna för läroplanen och gymnasiets läroplan följas med hänsyn till de studerandes bakgrund och utgångsläge, såsom deras kunskaper i svenska/finska, deras modersmål, deras kännedom om den finländska gymnasieutbildningen och finländsk studiekultur samt deras tidigare skolgång. Undervisningen och studierna i gymnasiet ska stödja de studerandes kunskaper i undervisningsspråket, deras flerspråkiga identitet, uppskattning för den egna språkliga och kulturella bakgrunden samt deras utveckling till aktiva och balanserade medlemmar i ett kulturellt mångskiftande samhälle. Studerande som har ett främmande språk som modersmål ska få information om studiemöjligheter och stödarrangemang i gymnasiet samt om sina rättigheter i studentexamen.

5 MÅL OCH CENTRALT INNEHÅLL FÖR LÄRANDET

5.1 Allmänna mål för undervisningen

Undervisningen och den övriga verksamheten i gymnasiet ska ordnas enligt de allmänna riksomfattande målen för gymnasieutbildningen som fastställs i statsrådets förordning (942/2014) så att den studerande ska ha möjlighet att utvecklas till en bildad samhällsmedlem, att tillägna sig kunskaper och färdigheter som förutsätts i en föränderlig värld och utveckla förmåga till livslångt lärande. Målen betonar betydelsen av en bred allmänbildning och förståelse för helheter samt uppmuntrar till etiskt ansvarsfull och aktiv medverkan på lokal, nationell och internationell nivå. Genom att sporra den studerande att utveckla sin kommunikations-, samarbets- och uttrycksförmåga, kan man inom gymnasiestudierna skapa gemenskap, delaktighet och välbefinnande.

I Helsingfors stads gymnasier läggs särskild tyngd på följande principer som stöder undervisningen och god inläring.

Självstyrning och att lära sig inläring

Med hjälp av den fenomenbaserade pedagogiken kan studerandena uppleva att inläring är en viktig del av livet och kan glädja sig åt att de lär sig.

De lär sig förstå helheter och bygger på lång sikt upp sin helhetsuppfattning av kunskap på ett målmedvetet och tålmodigt sätt. Studerandens inlärningsmål är individuella, vilket ökar på känslan av att de äger sin inläring och stöder därtill den ungas självstyrighet. Studeranden lär sig välja studier utöver skolans eget kursutbud också från campus- och stadsutbudet och läroanstalter utanför gymnasiet när hen bygger sin egen individuella studieväg.

Färdighet att arbeta i grupp

Fenomenbaserad inläring baserar sig på gemensam inläring; studerandena lär sig från varandra och deltar i varandras inläring. Digistrategin framhäver även en pulpetfri skola, vilket för sin del innebär grupparbete, gemensam inläring, delande av kunnande och kamratbedömning.

I Helsingfors stads gymnasier finns utvecklingsgrupper som även har studerandemedlemmar. De får därigenom delta i beslutsfattandet.

Gymnasiestuderandena deltar i projekt tillsammans med stadens olika branscher, bildningsväsendets olika ämbetsverk, privata aktörer och organisationer samt regionala samarbetspartners.

Studerandenas förmåga att omfatta olika åsikter och att se på världen ur andras synvinklar främjar grupparbetet.

Globalt medborgarskap

Den studerande funderar på sin egen boende- och studiemiljö i förhållande till huvudstadsregionen och gestaltar Helsingfors som en del av Finland, Europa och den globala världen. Hen lär sig behandla den information som finns tillhanda om världen och att hitta nya synvinklar, och kan tillämpa dem på sin egen livsmiljö. Målet är att studerandena lär sig ta ansvar för sin miljö och arbetar för en hållbar livsstil.

Den mångkulturella vardagen i Helsingfors gymnasier samt samarbetet med mångkulturella aktörer lär de studerande att respektera människovärdet, de mänskliga rättigheterna samt att möta den föränderliga världen. Studerandena får erfarenhet av hur man kan ändra världen genom att arbeta tillsammans med andra.

Kommunikationsfärdigheter och förmåga att växelverka

Då den studerande verkar i olika team och nätverk krävs det av hen utmärkta kommunikationsfärdigheter och förmåga att växelverka. Studeranden lär sig effektiv kommunikation genom olika presentationsmetoder, medier och verktyg. I sin kommunikation kan hen också beakta olika mottagare.

I stadens gymnasier genomförs internationella projekt som fördjupar de studerandes förståelse för mållandets kulturella miljö samt det språk som används

i projektet. Internationella projekt tillsammans med gymnasiernas mångsidiga språkutbud tränar studeranden att kommunicera i en mångkulturell miljö. Målet är att studerandena kan hantera olika kommunikationssituationer och lär sig känna igen till exempel hur kulturbakgrunden påverkar i kommunikationssituationer.

Kreativitet

Målet är att studeranden lär sig ställa frågor som utmanar och ifrågasätter den rådande situationen. Studeranden är intresserad och nyfiken på att undersöka och definiera verkliga problem. Gymnasiernas konstundervisning ökar på självkännedom och växelverkan, och ger studerandena ett verktyg att undersöka saker som är svåra att klä i ord. Metoderna för mångsidigt lärande uppmuntrar studerandena att själva vara kreativa och att tolka, att finna det som är meningsfullt för dem själva i saker och att öppet granska kreativitet.

I Helsingfors stads gymnasier uppmuntras det till en företagsam attityd. Studerandenas företagsamma förhållningssätt uttrycks i förmågan att ha visionära idéer och i modet att lyckas och misslyckas. Studeranden lär sig hur man kan lyckas genomföra idéer.

Kritiskt tänkande

Målet är att studeranden lär sig att skickligt döma hur pålitligt, riktig och nyttig informationen är. Hen lär sig känna igen ogrundade antaganden, felaktiga påståenden, falska generaliseringar samt grundlösa slutsatser. Studeranden lär sig se förhållandena mellan olika saker. Hen har en beredskap att åstadkomma ny, djupare förståelse samt förmågan att navigera i informationens interaktiva och globala värld.

Genom ett fenomenbaserat pedagogiskt grepp bygger studeranden upp en helhetsbetonad uppfattning om information som överskrider läroämnesgränserna. Genom kollaborativt arbete byggs kunskap upp på djupet och på ett yrkesövergripande sätt genom att studera saker kritiskt, fatta beslut samt lösa problem.

De studerande uppmuntras att delta, påverka och stärka gemenskapen i skolans verksamhet, närmiljön och Helsingfors. Till exempel gymnasiernas Aktivitetspolku-verksamhet där man uppmuntrar studerandena att delta och påverka gör att de blir aktiva, ansvarstagande och kritiska medborgare.

5.2 Temaområden

Temaområdena behandlar högaktuella samhällsfrågor som är centrala för utbildning och fostran. Temaområdena tar också upp aktuella värdegrundsfrågor. De facto innehåller de både ämnesövergripande teman och centrala kompetenser. Temaområdena har beaktats i ämnesdelarna i läroplansgrunderna och i de teman som är centrala då man utvecklar verksamhetskulturen i gymnasiet.

Aktivt medborgarskap, entreprenörskap och arbetsliv

I Helsingfors stads gymnasier stöds de studerande att utvecklas till aktiva medborgare. Målet är att de studerande ska lära sig att utnyttja de påverkningsmöjligheter som skolan ger, till exempel studerandekårsverksamhet, tutorverksamhet, och Krut-verksamhet. Studerandena deltar också aktivt i alla skolans arbetsgrupper.

Krut-påverkningssystemet är Helsingfors alternativ till ungdomsfullmäktige. Kruts kärnidé är att förbättra ungas möjlighet att påverka i staden och att uppmuntra dem till delaktighet. Kruts kärngrupp ser till att ungas röst kan höras i Helsingfors.

Tack vare Aktivitetsspårsverksamheten kan den studerande i sina studier utnyttja sådana färdigheter som hen lärt sig utanför skolan, till exempel genom hobbyverksamhet, och genom dessa medföra nytta för hela gemenskapen. Aktivitetsspåret erbjuder möjligheter att förbereda sig inför arbetslivet under gymnasietiden, och ger studerandena möjligheten till en målinriktad delaktighetsverksamhet.

I entreprenörskapsfostran samarbetar man med många aktörer i huvudstadsregionen, till exempel företagarföreningar och universitet. I Helsingfors stads gymnasier uppmuntras det till frivilligarbete, som hjälper studerandena att gestalta samhälleliga och globala utmaningar genom sina egna erfarenheter. De studerande uppmuntras att ordna verksamhet och evenemang i skolan och att delta i kurser som uppmuntrar till entreprenörskap. En före detta studerandes kunskap och erfarenhet kan utnyttjas i presentationer om fortsatta studier och olika yrken. Målet är att erbjuda både studeranden och lärare en möjlighet att bekanta sig med arbetslivet.

Välbefinnande och trygghet

I Helsingfors stads gymnasier framhävs betydelsen av att varje medlem i skolkommenskapen bär ansvar för var och ens välbefinnande och att man stöder livsstilar som främjar välbefinnande. Gymnasiestuderandena uppmuntras att hitta egna personliga motionsformer och vägar till en hälsosam livsstil. Skolornas förfaringssätt främjar jämlikhet och samförstånd mellan kulturer och förebygger diskriminering. Var och en är skyldig att bemöta andra på ett respektfullt sätt och ingripa i missförhållanden som de observerar. Man strävar efter att gymnasiet är en fysiskt och socialt tillgänglig miljö.

Studerandekåren strävar efter att förbättra skolkommenskapens välbefinnande och öka på tryggheten. Studerandena deltar i den yrkesövergripande studerandevårdgruppens verksamhet, som arbetar i förebyggande syfte för att öka på lärmiljöns trygghet. En del av temaområdet är projekt där studerande och personal lär sig känna igen och avvärja våldsamma förfaringssätt i sin studiemiljö. Målet är att de lär sig hantera konflikter konstruktivt och genom försoning.

I Helsingfors finns många olika samarbetspartners med vilka gymnasierna kan samarbeta för att verkställa temaområdet välbefinnande och trygghet. Våra samarbetspartners experter kan hjälpa studerandena att fördjupa sin förståelse av olika sätt att främja välbefinnande och trygghet.

Hållbar livsstil och globalt ansvar

I Helsingfors stads gymnasier uppmuntras studerandena att anamma en hållbar livsstil och att verka för hållbar utveckling, samt att forma ett kritiskt och etiskt förhållande till sin egen roll som konsument. I gymnasiet finns ett program för hållbar utveckling och miljögrupper.

Den mångsidiga naturen och den byggda stadsmiljön utnyttjas i studierna. Studerandena uppmuntras till att ta ställning, påverka i den regionala planeringen och att skapa ett ansvarstagande förhållningssätt gentemot sin närmiljö. Genom de färdigheter som utvecklats genom temaområdet kan den studerande ta hand om Helsingfors unika natur och byggnadsbestånd och förstår varför det är viktigt att de bevaras också för framtida generationer.

Helsingfors eftersträvar kolneutralitet före 2050. Under gymnasietiden fördjupar man sig i Helsingfors miljöpolitik och -program och i orsakerna till strävan mot kolneutralitet. Den studerande bekantar sig med alternativa sätt att producera energi.

Temaområdet *Hållbar livsstil och globalt ansvar* hjälper studeranden att förstå varifrån de produkter som är nödvändiga för vardagen kommer från och deras livscykel. Målet är att studerandena växer upp till ansvarsfulla aktörer som har den kunskap och vilja som behövs för att arbeta för en hållbar framtid i sina egna liv.

Kulturkompetens och internationalism

För att vidga kulturkännedomen och öka språkfärdigheterna erbjuder Helsingfors stads gymnasier olika kulturella och internationella projekt med mångsidigt innehåll och som överskrider ämnesgränserna. I projekten kan man också utnyttja virtuella miljöer. Samarbetet med olika aktörer hjälper de studerande att förstå olikvärdighet som fenomen och uppmuntrar dem att sträva mot en rättvisare värld.

Multikulturalism innebär en vardag där olika kulturer möts och internationalitet

är närvarande i den studerandes liv på ett naturligt sätt. Det här ger en möjlighet att förstå olika kulturella identiteter och samverka med andra. Studerande och lärare i Helsingfors stads gymnasier samarbetar mycket, både på det andra inhemska språket och på främmande språk.

Tack vare ett intensivt samarbete mellan gymnasierna på tre finskspråkiga campus kan Helsingfors stads gymnasier erbjuda ett omfattande språkutbud. Studeranden kan välja studier förutom från campusgymnasierna också från det gemensamma utbudet av studiemöjligheter som stadens gymnasier bjuder på. Både för inläring och för internationella kontakter kan man dra nytta av nät- och videoförbindelser.

Medier och multilitteracitet

Till konceptet multilitteracitet hör utöver förmågan att förstå texter också förmågan att producera texter, texter i bildform, och att förmedla information på olika sätt och med olika verktyg. Studerandenas multilitteracitet utvecklas från att kunna behärska vardagsspråk till att kunna behärska olika vetenskapsgrenars språk och presentationsmetoder. En rik, multimedial textmiljö, pedagogiken som utnyttjar den, samt samarbete mellan läroämnena, skapar förutsättningar för att kunna behandla olika texter på ett insiktsfullt sätt. Som material utnyttjas mångsidigt uttrycksfulla text- och mediekällor. Genom att bekanta sig med olika mediers historier och deras nuvarande verksamhet möjliggör man förståelsen av de kulturella, samhällsliga och ekonomiska kopplingarna mellan dem.

Studerandena lär sig att behärska den litteracitet som förutsätts för att kunna tolka och producera text idag och i framtiden, från att kunna skriva och läsa traditionell skriven text till att behärska digitala och multimediala texter och bilder från många olika kanaler. I undervisningen och inläringen utnyttjas autentisk media som är betydelsefull för studerandena samt tolkningar som uppstår genom dem.

Studerandena uppmuntras till att använda sin multilitteracitet också för att påverka och delta i sin egen livsmiljö, i media och i samhället. Studerandena i stadens gymnasier har goda förutsättningar att samarbeta med ledande medicinstitutioner.

Teknologi och samhälle

Helsingfors stads digistrategi stödjer gymnasiernas utveckling till moderna och helhetsbetonade lärmiljöer. Informationsteknologi är ett viktigt verktyg för inläring, tänkande, informationssökning och -behandling, för den egna produktiviteten och för samarbete. Teknologi är också till hjälp vid att uttrycka sig själv, för självreflektion samt för att utveckla metakognitiva färdigheter. Målet är att i framtiden främja inläring, vilket teknologin gör möjligt.

Genom att satsa på nya lärmiljöer möjliggör man nya slags inlärningslösningar. Med hjälp av informations- och kommunikationsteknologi utvecklas individualiserade studievägar och inlärningsprocesser med vilka studierna kan befrias från traditionella arbetsmetoder. En nätbaserad miljö gör den fenomenbaserade och undersökande inläringen mer mångsidig liksom också arbetet i olika nätverk och projekt. Användningen av de elektroniska inlärningsplattformar som aktivt utvecklats i Helsingfors stöder interaktiv inläring och förbereder studerandena på fortsatta studier och arbetslivet. Videoundervisning å sin sida gör det möjligt för studeranden att delta i undervisning som erbjuds utanför det egna gymnasiet.

Studerandena lär sig känna igen olika informationsteknologiska program och deras användningsändamål, samt förstå centrala informationsteknologiska begrepp. Studerandena lär sig bedöma hur teknologi påverkar den hållbara utvecklingen och att verka som ansvarstagande konsument. De förstår praxisen kring dataskydd, upphovsrätten och integritetsskyddet, och har en uppfattning om betydelsen, möjligheterna och riskerna med digitalisering i en global värld.

Frågor som har att göra med temaområdena görs konkreta genom att bekanta

sig med hur teknologier tillämpas inom olika branscher. Med hjälp av våra samarbetspartners kan studerandena bekanta sig med aktörer i arbetslivet som utnyttjar intressanta teknologiska lösningar.

5.3 Aktivitetsspåret-studier

Målet med Aktivitetsspåret-studier är att stödja de studerande att bli aktiva, ansvarstagande och kritiska medborgare. Detta innebär att de studerande deltar och påverkar på olika nivåer: inom verksamheten i skolan, närmiljön och i Helsingfors. De studerande uppmuntras till aktivt deltagande, påverkan och utvecklande av gemenskapen genom att acceptera Aktivitetsspåret-studierna som en del av gymnasiets lärokurs. Studiernas utgångspunkt är öppna studiemiljöer, då är det möjligt att inskaffa kunskaper även utanför skolan, på fritiden eller genom hobbyverksamhet. Studiernas uppgift är att erbjuda de studerande möjligheter att skaffa sig arbetslivsfärdigheter under gymnasietiden och att genom olika evenemang öka skolans sociala gemenskap och studievälmåendet.

Målsättningar med undervisningen

Målet med Aktivitetsspåret-studierna är att den studerande

- verkar som en aktiv påverkare och aktör samt som en utvecklare av trivseln i skolan och gemenskapen,
- kan ta initiativ, vara intressebevakare för de studerande och utveckla gemenskapen samt deltar i beslutsfattandet,
- kan planera, marknadsföra, organisera och utvärdera olika evenemang, med hjälp av vilka skolans gemenskap och trivsel utvecklas,
- tillägnar sig vanan att ge andra studerande kamratstöd,
- klarar av att arbeta i grupp och känner till metoder för det, kan ta andra i beaktande och ta ansvar,
- skaffar sig framtida arbetslivskunskaper.

Utvärdering

Utvärderingen av Aktivitetsspåret-studierna grundar sig på den studerandes aktiva verksamhet och praktiska handlingar. Fokus i utvärderingen ligger på den studerandes ansvars-

fulla arbetsgrepp, vilket innebär att verksamheten är målinriktad och planenlig. De studerande får kontinuerligt vägledande respons även om såväl sina färdigheter i interaktion och samarbete som användningen av arbetsredskap.

Inom bedömningen kan man använda en portfolio, genom vilken inlärningsprocessen blir synlig. Studier med portfolio möjliggör förenande av kunskap som nåtts i skolan och i mångformiga inlärningsmiljöer. En elektronisk portfolio kan bestå av till exempel svar på inlärningsuppgifter, egna produkter och projekt samt en inlärningsdagbok och själv- och kamratbedömning. Den studerande sammanställer materialet som samlas under studierna i portfolion, och av den framgår att han eller hon har varit närvarande vid obligatoriska lektioner och utfört givna uppgifter, eller den studerande lämnar in ett intyg till skolan om att hon eller han innehar vissa kunskaper (t.ex. hygienpass).

Aktivitetsspåret-studierna bedöms med bokstaven A = avklarade eller D = deltagit (till tilläggsuppgifterna om hur en prestation ska kompletteras).

Tillämpade kurser i gymnasiet

I gymnasiets lärokurs kan Aktivitetsspåret-studier inkluderas i tillämpliga kurser. Studierna kan infalla under flera perioder under ett helt läsår eller till och med under hela studietiden.

1. Tutorverksamhet, 1–3 kurser

Till tutorernas uppgifter hör uppgifter med anknytning till kamrathandledning och stöd. Tutorerna deltar i marknadsföringen av skolan och evenemang, och är ett stöd särskilt för nybörjarna. En del av studerandena kan fortsätta som "seniortutorer" och delta i rekryteringen och utbildningen av nya tutorer. En studerande kan avlägga en tutorkurs även genom att verka som hjälplärare eller mentor. Då är den äldre studeranden med på till exempel lektionerna och hjälper vid behov till med läxläsning och förberedelse inför prov. Till internationella tutorers uppgifter hör att ge kamratstöd och handledning till internationella studerande och gäster. Förutsättningen är att aktivt delta till exempel i förberedandet av lägerskolor. För tutorerna ordnas en egen tutorutbildning inom gymnasiet och/eller en gemensam tutorutbildning på campus.

2. Verksamhet i elevkårsstyrelsen, 1–3 kurser

Som medlem i elevkårsstyrelsen deltar den studerande i elevkårsstyrelsens verksamhet, möten och kan företräda studerandena inom olika forum. Studeranden får erfarenhet av påverkan, ansvar samt främjar de studerandes välmående, trivsel och övervakar studerandes rättigheter. Som styrelsemedlem svarar den studerande för de uppgifter som han eller hon fått. Den studerande deltar i utvecklingen och utvärderingen av verksamheten och undervisningen i skolan.

3. Verksamhet som genomförs utanför läroanstalterna, 1–3 kurser

Den studerande kan från handlednings- eller träningsverksamhet utanför läroanstalten få en tillämpad gymnasiekurs. Tillgodoräknad verksamhet är olika läger- och klubbledarutbildningar samt att vara tränare eller domare inom idrottsföreningar under gymnasietiden. Till denna grupp hör även att den studerande regelbundet är verksam inom organisations- och frivilligarbete samt deltar i samhällseliga projekt.

4. Studier som förbereder för arbetslivet, 1–3 kurser

Den studerande kan under gymnasiestudierna genomgå olika utbildningar som påvisar yrkeskunskaper och få ett pass/kort då han eller hon godkänt har genomfört utbildningens olika delar. Exempel på sådana utbildningar är hygien-, utskänknings-, åldersgräns- och arbetsförmågepass samt körkort och ordningsvaktskort.

5. Elevkårens och gymnasiets projekt eller evenemang, 1–3 kurser

Avsikten med projekt och evenemang som elevkåren ordnar är att främja gemenskapen och trivseln i skolan. Den studerande deltar i planeringen, ordnandet, och marknadsföringen av projekten samt i insamlandet av respons från projekten och evenemangen. Sådana evenemang kan vara till exempel skolfester, jippon, samt temadagar och temaveckor. Studerandena lär sig om olika skeden i ordnandet av projekt och evenemang samt att ta ansvar för att deras egen insats lyckas.

6. Läroanstaltens arbetsgrupper, 1–3 kurser

Den studerande deltar i skolans arbetsgruppers möten och mötesförberedelser, som innehåller bland annat att bekanta sig med mötesmaterialet och föredragningslistan. Den studerande representerar i arbetsgrupperna de studerandenas åsikter samt påverkar frågor som rör studerande och studier. Den studerande är förpliktad att för-

medla information om de olika arbetsskedena i och resultaten av arbetsgruppens arbete till elevkårsstyrelsen. Arbetsgrupper i skolan är till exempel en arbetsgrupp för hållbar utveckling och en arbetsgrupp för välbefinnande.

7. Krutverksamhet, 1-3 kurser

Den studerande deltar som skolmedlem i utvecklandet av påverkningskanalen på stadsnivå, Krut. Den studerande deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av Kruts verksamhetsdagar såsom Mötet med beslutsfattarna och KrutExpo. Den studerande bekantar sig med beslutsfattandeprocessen inom Helsingfors stad, till exempel genom att delta i Överborgmästarens elevkårsdagar. Den studerande kan om han eller hon så önskar kandidera till Kruts kärngrupp.

Vetenskap och konst möts (Helsingfors eget temaområde)

Temaområdet ger studerandena möjligheten att bekanta sig med kopplingarna mellan vetenskap och konst. Studeranden undersöker betydelsen av vetenskap och konst i utformningen av identitet och världsbild. Vetenskap och konst skapar nytt och beskriver verkligheten på delvis liknande sätt. Studeranden lär sig att tänka innovativt och att föra fram nya synvinklar på ett modigt sätt. Även misslyckande kan vara en del av den kreativa processen och kan leda till nya insikter eller metoder.

Temaområdet kan också behandlas i temastudier och i de ämnesövergripande kurserna i konst, och man kan använda fenomenbaserad metoder. Genom samarbetet mellan gymnasier har studerandena möjligheten att utnyttja expertisen som andra gymnasier erbjuder genom deras särskilda uppdrag och inriktningar.

Studeranden får uppleva nya saker och känslor genom vetenskap och konst, samt bekanta sig med konst- och vetenskapsprocesser. Hen kan gestalta och

lösa problem genom att mångsidigt använda sig av vetenskapliga och konstnärliga metoder samt ha mod att uttrycka sig själv genom vetenskap och konst. Studeranden bekantar sig med aktörer och verksamhetsmiljöer inom vetenskapen och konsten och får möjligheten till långvarig och experimentellt projektarbete.

6 BEDÖMNINGEN AV DEN STUDERANDES LÄRANDE

6.1 Syftet med bedömningen

I Helsingfors stads gymnasier är bedömningen mångsidig, rättvis och av hög kvalitet. Bedömningens uppgift är att främja inläring och uppmuntra studerandena att överträffa sig själv. Utgångspunkten är att de studerande förstår vad de ska lära sig och hur lärandet bedöms.

I Helsingfors stads gymnasier använder man bedömning för att stöda studerandenas inläring och utvecklingen av en positiv självbild. Genom respons ges studeranden handledning i att sätta upp sina egna mål, de uppmuntras till målmedvetna och mångsidiga studier, till att utveckla sin förmåga till själv- och kamratbedömningar, samt stärka deras förmåga att lära sig inläring.

Genom uppmuntrande feedback kan studeranden slipa på sina studiemetoder och precisera sina målsättningar under gymnasietiden och inför framtiden. Den studerande får tydlig information om hur studierna framskrider, hur väl målen nås och om inlärningsresultat såväl under studiernas gång som efter att gymnasiestudierna avslutats. Vid sidan om handledning och uppmuntran ger bedömningen av studeranden också information om vad för slags kunnande åstadkommit och om hur studierna framskrider åt studeranden själv, åt lärarna och åt vårdnadshavarna. Därtill ger bedömningen information för utvecklingsarbetet av undervisningen och skolan samt åt anordnare av fortsatta studier och åt representanter från arbetslivet.

6.2 Kursbedömningen

Studerandenas inläring bedöms under kursens gång och kursprestationerna bedöms alltid i slutet av kursen, ifall förutsättningarna för bedömning uppfylls. Dessa förutsättningar är olika i olika läroämnen. Förutsättningarna preciseras ämnesvis.

I början av varje kurs diskuterar lärarna och studerandena om de färdigheter som ska utvecklas under kursen, de inlärningsmetoder som ska utnyttjas och de bedömningsverktyg som kommer att användas. Studerandens inläring stöds av att hen vet vilka slags inlärningsmål kursen har och på vad bedömningen av kursprestationen baseras på.

I Helsingfors stads gymnasier bedömer man den studerandes inläring och arbete såväl individuellt som i egenskap av medlem i en grupp. Bedömningen inriktas på studerandenas kunskap och färdigheter, inte på studerandenas värderingar, attityder eller personliga egenskaper. Kriterierna för bedömningen ska vara tydliga, baseras på arbetsmetoderna som använts på kursen, och på ett mångsidigt sätt stödja uppnåendet av kursens mål.

Verktyg för bedömningen kan vara till exempel inlärningsuppgifter, projektarbete, portfolion, skilda prov (kollaborativt prov, materialprov, muntligt prov, elektroniskt prov) eller tester, självbedömning, kamratbedömning, studiedagböcker, uppsatser, skrivelser, undersökningar eller andra produkter, kontinuerligt arbete som individ eller grupp, bedömning av inlärningsprocessen, muntlig bedömning samt diskussioner mellan läraren och studeranden.

Genom att låta de studerandena ta del i bedömningen utvecklas deras självvärderings- och kommunikationsfärdigheter samt utvärderingsförmåga. I olika grupparbeten, övningar och prov kan man utnyttja högskolornas opponentskap, där studerandena utvärderar varandras arbeten. När de studerandena tar ansvar för sitt eget och andras lärande blir inläringen djupare och de blir mer medvetna om sin inlärningsprocess. En aktiv roll i bedömningen utvecklar de

studerandenas metakognitiva färdigheter, samarbets- och kommunikationsförmågor som behövs i arbetslivet.

I bedömningen av studeranden med invandrarbakgrund och främmande språk ska man beakta att deras finska eller svenska språkförmågor fortfarande är i utveckling. I bedömningen ska man använda flexibla, mångsidiga och till situationen lämpliga metoder, som hjälper varje studerande att så väl som möjligt visa sitt kunnande. Mångsidig bedömning ska göras kontinuerligt genom olika metoder. Till exempel att språket i provet görs enklare, ordböcker och källmaterialet tillåts, muntliga prov, längre provtid samt portfoliobedömning är sådana metoder. Respons genom bedömning är viktig eftersom det hjälper studeranden att identifiera sitt eget kunnande och sitt utvecklingsbehov.

6.2.1 Siffervitsord och prestationsanteckningar

I gymnasieförordningen 810/1998 konstateras det att man i siffervitsord använder skalan 4–10. Vitsordet 5 anger hjälpliga, 6 försvarliga, 7 nöjaktiga, 8 goda, 9 berömliga samt 10 utmärkta kunskaper och färdigheter. Underkänd prestation anges med vitsordet 4.

Vitsordet för obligatoriska kurser och de nationella fördjupade kurser som fastställs i grunderna för läroplanen ges med siffror, med undantag av kurserna i studiehandledning och temastudier, som bedöms med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd). Nationella tillämpade kurser bedöms med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd). En lokal fördjupad eller tillämpad kurs kan i enlighet med vad som bestäms i läroplanen bedömas antingen med siffror eller med en anteckning om avlagd kurs (A = avlagd, U = underkänd).

I Helsingfors stads gymnasier bedöms stads- och skolspecifika fördjupade och tillämpade kurser med ett siffervitsord eller prestationsanteckning (A = avlagd, U = underkänd), på det sätt som fastställts i läroplanens läroämnesspecifika

del. Bedömningen kan kompletteras med en verbal bedömning. Avbrutna kurser markeras med anteckningen B (B = bruten (avbruten)). Kursen kan anses avbruten ifall studeranden inte har några bevis på att kursen genomförts.

Om den studerande saknar någon del som är väsentlig för kursbedömningen kan läraren av motiverade anteckna ett D (D = deltagit). De prestationer som saknas ska antecknas i tilläggsuppgifterna för bedömningen. D-anteckningen ska emellertid kompletteras till en hel prestation senast under de två därpå följande perioderna, och ett D under period fem ska kompletteras senast under den första perioden under följande läsår.

6.2.2 Självständigt genomförd kurs

I Helsingfors stads gymnasier kan kurser genomföras delvis eller helt självständigt, och för självständiga prestationer tillämpas ovan nämnda bedömningsprinciper. I skolan kan man rekommendera att kursen genomförs genom att delta i undervisningen. En kurs som den studerande genomför på egen hand bör avläggas med godkänt vitsord.

6.2.3 Bedömningen av kurser i muntlig språkfärdighet

Prestationen i det prov i muntlig färdighet som hör till kursen och annat under kursen visat kunnande bedöms mot de mål som uppställs för språket och lärokursen i fråga i grunderna för läroplanen. Föresättningsarna för bedömning av kursen uppfylls, när den studerande har visat sådant kunnande som krävs för att genomföra kursen och har avlagt det prov i muntlig färdighet som ingår i kursen.

6.2.4 Framsteg i studierna

I Helsingfors stads gymnasier gör varje studerande i början av sina studier en elektronisk personlig studieplan, som specificeras medan studierna framskrider. Studieplanen är till stöd för studeranden och hjälper dem att fästa sig vid

sina studier, göra framsteg i studierna och slutföra sina studier. Studerandens elektroniska studieplan är ett verktyg som kan användas av studeranden, grupphandledaren, studiehandledaren och vårdnadshavaren för att följa upp framsteg i studierna.

I Helsingfors stads gymnasier har studeranden rätt att höja ett godkänt vitsord antingen genom att repetera kursen, genom att självständigt studera kursen, eller enligt lärarens omdöme genom annat bevis.

Om en studerande har deltagit i kursen tidigare eller har andra dokumenterade bevis kan de räknas som en del av kursbedömningen.

Ett underkänt vitsord kan höjas en gång genom omtentamen. Efter det kan ett underkänt vitsord höjas genom att delta kursen på nytt eller genom att självständigt genomföra den.

Enligt 25 § i gymnasielagen (629/1998) ska en studerande delta i undervisningen ifall han inte har beviljats befrielse från den. Ifall en studerande har förhinder och inte kan delta i undervisningen, ska hans vårdnadshavare (för studerande under 18 år) ge en utredning över orsaken till frånvaron i Wilma inom en vecka från frånvaron. Läraren antecknar alla frånvaron i Wilma. Ifall 4 eller fler frånvaron samlas, ska studeranden diskutera med sin lärare om hur det nödvändiga kunnandet kunde säkerställas. Baserat på detta samtal kan läraren vid behov kalla samman en studerandevårdsgrupp.

6.2.5 Erkännande av kunnande och tillgodoräknande av studier

Den studerande kan ansöka om tillgodoräknande av studier som genomförts i andra sammanhang eller erkännande av kunnande som förvärvats på annat sätt. Den studerande ska uppvisa ett utlåtande om sina studier eller sitt kunnande. Gymnasiet kan be den studerande att komplettera sin prestation i enlighet med gymnasieutbildningens mål. Även studiernas omfattning ska beaktas. De studerande ska få information om tillvägagångssätt vid erkännande av kunnande.

Studier eller kunskap som skaffats på andra platser i hemlandet eller i utlandet kan tillgodoräknas bland studierna som Helsingfors stads gymnasier erbjuder, som en del av en obligatorisk, fördjupande eller tillämpad kurs. I bedömningen av kunskap förfar man såsom föreskrivs i grunderna för läroplanen och i bedömningarna för läroplanens kurser och studier. Praxisen kring vitsord fastställs närmare i Utbildningsstyrelsens publikation *Grunderna för gymnasiets läroplan 2015*.

6.3 Bedömningen av en ämneslärokurs

En ämneslärokurs består av de kurser i läroämnet som ingår i den studerandes individuella studieplan. Av de lokala fördjupade, nationella tillämpade och lokala tillämpade kurserna räknas endast de kurser som den studerande avlagt med godkänt resultat till lärokursen i ämnet.

Vitsordet för lärokursen i ett läroämne fastställs som det aritmetiska medeltalet av vitsorden för de obligatoriska kurser och nationella fördjupade kurser som den studerande har slutfört.

Om praxisen kring underkända kursvitsord, hur ett bedömningen av en ämneslärokurs fastställs och de läroämnen som i slutbetyget bedöms med siffror har beskrivits närmare i Utbildningsstyrelsens publikation *Grunderna för gymnasiets läroplan 2015* (sidorna 233-234).

6.4 Fullgörande av gymnasiets hela lärokurs

Den studerande har slutfört gymnasiets lärokurs när hen har avlagt de enskilda ämneslärokurserna med godkänt resultat, antalet nationella fördjupade kurser är minst 10 och minimiantalet 75 kurser uppfylls. Till gymnasiets lärokurs räknas endast sådana kurser i temastudier som erbjuds som nationella fördjupade kurser, de lokala fördjupade kurserna, de nationella tillämpade kurserna och de lokala tillämpade kurserna som den studerande avlagt med godkänt resultat.

Om bestämmelser som handlar om att förnya och repetera bedömningar berättas i gymnasielagen och Utbildningsstyrelsens publikation *Grunderna för gymnasiets läroplan 2015* (sidor 234-235).

6.5 Betyg och betygsanteckningar

I gymnasiet används följande betyg:

1. Avgångsbetyg från gymnasiet ges till en studerande som har slutfört gymnasiets hela lärokurs. Intyg över provet i muntlig språkfärdighet som fastställs i gymnasieförordningen ges som bilaga till avgångsbetyget.
2. Betyg över slutförd enskild lärokurs ges när en studerande har slutfört en eller flera av gymnasiets ämneslärokurser.
3. Betyg över utträde ur gymnasiet (skiljebetyg) ges till en studerande som avgår från gymnasiet innan hen har slutfört gymnasiets hela lärokurs.

Om uppgifterna som ingår i betygen berättas närmare i Utbildningsstyrelsens publikation *Grunderna för gymnasiets läroplan 2015* (s. 235-237).

6.6 Bedömning och utvecklande av skolans verksamhet

Helsingfors stads gymnasier bedömer sin egen verksamhet och det är en del av bedömningen av Helsingfors gymnasieutbildning. Genom att bedöma skolans verksamhet får man information som stöder studerandenas inläring, skolans utvecklingsarbete och beslutsfattande.

Gymnasiet planerar och bedömer sin verksamhet varje läsår i sin verksamhetsplan och -berättelse. Som grund för verksamhetsplanen är gymnasiets läroplan och de strategiska och ekonomiska målsättningarna för Helsingfors gymnasieutbildning. I slutet av läsåret bedömer gymnasiet sin egen verksamhet i sin verksamhetsberättelse.

Helsingfors gymnasier gör sin självbedömning en gång per fullmäktigeperiod. Gymnasierna utnyttjar sina bedömningsresultat i planeringen och utvecklingen av sin egen verksamhet.

Gymnasierna deltar i nationella undersökningar och undersökningar och enkäter som utbildningsverket beställt samt utnyttjar de resultat och den respons som fås av dessa i utvecklandet av den egna verksamheten.

Bedömningen av läroplanen är en kontinuerlig process, genom vilken man utvecklar gymnasiernas verksamhet så att den stöder studerandenas inläring, välfärd och livskompetens, samt så att den bättre motsvarar samhällets föränderliga behov.

Modersmål och litteratur

Läroämnet modersmål och litteratur är ett centralt färdighets-, kunskaps-, kultur- och konstämne i gymnasiet. Ämnet spelar en central roll för den språkliga och kulturella allmänbildningen och genom modersmålsämnet stärks de studerandes förmåga att i olika vardags- och studiesituationer kommunicera, tänka, lära sig att lära samt utveckla sin personliga identitet. Modersmålsämnet hämtar sitt innehåll närmast från språk-, litteratur- och kommunikationsvetenskaperna och från kulturforskningen och bidrar till att utveckla språklig och kulturell kompetens samt medie-, medborgar- och demokratikunskap.

All social och kommunikativ kompetens och allt lärande baserar sig på att man har en mångsidig förmåga att uttrycka sig muntligt och skriftligt enligt situationens krav.

Undervisningen i modersmål och litteratur har som mål att de studerande ska nå en sådan kompetens gällande språk och litteratur samt språkbruk, textanvändning, kommunikation, medier och multimodalitet som krävs vid fortsatta studier samt i arbetslivet. Undervisningen i modersmål och litteratur ska basera sig på ett vidgat textbegrepp som innebär att texter kan bestå av ord, bilder, ljud, siffror eller andra semiotiska system eller av olika kombinationer av dessa.

Litteraturundervisningen ska bidra till fördjupad kunskap om skönlitteratur och facklitteratur, fördjupad läserfarenhet samt förmåga att analysera och tolka texter ur olika synvinklar. Litteraturläsning ger upplevelser, stöd för utveckling av kritiskt tänkande och empati, etisk och estetisk reflektion, identitetsutveckling och kännedom om kulturarvet samt breddar den personliga uttrycksförmågan. Den studerande ska ges möjlighet att utifrån sin egen språkliga och kulturella bakgrund utveckla sin identitet i ett pluralistiskt och mångmedialt samhälle. Målet är även att den studerande ska lära sig värdesätta flerspråkighet, kulturell mångfald, mänskliga rättigheter ur språklig synvinkel samt jämlikhet och jämställdhet och få möjlighet att utveckla den egna uttrycksförmågan.

Inom ämnet modersmål och litteratur ska man sträva efter en integrering av läroämnets olika delområden, eftersom kunskaps- och färdighetsområdena står i ett funktionellt förhållande till varandra. Studiemiljöerna ska vara mångsidiga och innefatta bland annat webbmiljöer, bibliotek, kulturinstitutioner och mångsidiga metoder och det som behandlas inom ämnet ska vara meningsskapande och bidra till de studerandes lust att lära. Texter ska skapas och tolkas både individuellt och tillsammans med andra, även digitalt, och delas med andra studerande. Inom undervisningen ska man samarbeta med de övriga lärokurserna i ämnet modersmål och litteratur som erbjuds och med övriga läroämnen.

Lärokursen svenska och litteratur

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och svenskan är vid sidan om finska språket ett samhällsbärande språk i Finland. Lärokursen svenska och litteratur har samma omfattning och i stort sett samma mål och

kursinnehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa avvikelser som beror på språkspecifika och kulturella faktorer. Läroämnet har ett centralt kulturbärande och identitetsskapande uppdrag i de svenska skolorna i Finland. Undervisningen i lärokursen svenska och litteratur har även som uppdrag att stärka de studerandes kulturella och språkliga medvetenhet, även gällande finskan och samiskan, och deras förståelse för språkets och kulturens betydelse för individen och samhället. Genom undervisningen i svenska och litteratur ska man kontinuerligt stödja de studerandes skolspråk och språkliga medvetenhet, parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. De studerandes varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen.

Lärokursen svenska och litteratur ska vidare fördjupa de studerandes kunskaper om och i svenska språket, deras kommunikativa färdigheter och läs- och skrivkompetens, även i multimodala sammanhang, och deras kunskaper om litteratur och kultur. Modersmålsämnet ska ses som en bildningsprocess och är i den meningen ett livskunskapsämne och ett betydelseskapande ämne som bidrar till identitetsbygget och som fördjupar historiemedvetandet och det kulturella medvetandet. Genom analys av och reflektion kring olika slag av texter blir de studerande medvetna om metaforiska och narrativa mönster som är inbyggda i samhället och som ger människan möjlighet att skapa betydelse för hennes existens.

Svenska språket är objekt för undervisningen i denna lärokurs och huvudsakligt undervisningsspråk också i alla övriga läroämnen. I undervisningen ska man göra de studerande medvetna om betydelsen av god språklig kompetens inom de fortsatta studierna och de ska även bli bekanta med möjligheterna till studier i svenska och litteratur på högskolenivå. Inom kurserna integreras de olika delområdena: läsning, skrivande, tal, kommunikation, språk, texter, litteratur, drama och mediekunskap. De olika kunskapsområdena och färdigheterna samverkar därmed kontinuerligt med varandra. Under alla kurser ska de studerandes text- och kommunikationskompetens och den skriftliga kompetensen kontinuerligt utvecklas och de studerande ska läsa och behandla skönlitteratur och andra texter med utgångspunkt i kursens tematik. Att läsa hela verk och skriva längre sammanhållande texter ingår i det centrala innehållet i kurserna.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i svenska och litteratur är att den studerande ska

- fördjupa och bredda sina färdigheter i svenska språket och sin textkompetens och kommunikation för att kunna uttrycka sig mångsidigt och kommunicera målinriktat och ändamålsenligt
- fördjupa och bredda sina kunskaper om språk, skön- och facklitteratur, medier och kommunikation och kunna använda relevanta begrepp
- vidareutveckla sin multilitteracitet för att kritiskt kunna granska, analysera och utvärdera olika slag av texter och tillämpa sina kunskaper vid tolkning och produktion av texter med olika syften och i olika kontexter
- fördjupa och bredda sin kommunikativa kompetens för att kunna analysera och bedöma olika kommunikationssituationer och -relationer utgående från

- kontexten och kommunikativa uttryck av olika slag
- behärska normerna för standardspråket, inse att språket varierar inom olika fack- och vetenskapsområden och förstå betydelsen av språkvård både ur ett samhälleligt perspektiv och för sitt eget språkbruk
- fördjupa sina språk- och litteraturkunskaper och stimuleras att söka sig till skönlitteratur i olika medier och från olika tider och kulturer för att utveckla sitt tänkande, sin allmänbildning, fantasi och inlevelseförmåga samt för att bygga sin världsbild
- kunna välja bland och kritiskt granska olika informationskällor, informations tillförlitlighet, användbarhet och syfte
- ha kunskap om och kunna tillämpa upphovsrättsliga regler och kunna använda och hänvisa till källor
- kunna använda många olika slag av digitala verktyg inom modersmålsämnets alla delområden och förstå något om digitaliseringens inverkan på språk- och textanvändning
- kunna njuta av, använda och skapa språk och kultur
- fördjupa sin förståelse för olika kulturer och kulturell mångfald och känna till språkets och kulturens rötter och utveckling.

Bedömning

Bedömningen av lärokursen i svenska och litteratur ska basera sig på målen och det centrala innehållet i varje kurs. Dessa mål är i sin tur kopplade till de allmänna målen för lärokursen. Det är viktigt att den studerande känner till kursmålen och att både den studerande och läraren kan följa med progressionen under kursens gång. Kursvitsordet ska basera sig på många olika slag av skriftlig och muntlig produktion inom läroämnets olika delområden, på eventuella andra bevis på kunskap och på hur aktivt den studerande har arbetat under kursens gång. Bedömningen ska vara mångsidig, sporrande, öppen och rättvis och basera sig på delaktighet. Den studerande ska uppmuntras till självvärdering och kamratvärdering under kursens gång. Det är viktigt att den studerande sätter upp individuella mål och utvärderar sin egen måluppfyllelse och att både läraren och de studerande ger varandra kontinuerlig respons. Genom att utveckla sin kompetens i självvärdering får den studerande en konstruktiv och realistisk uppfattning om sina kunskaper i ämnet och om sig själv som talare, texttolkare och textproducent.

Obligatoriska kurser

1. En värld av texter (MO1)

Kursen är en introduktion till modersmålsämnet på gymnasiet och har som mål att fördjupa de studerandes kunskaper om och insikter i multimodala texter och kommunikation. Den studerande vidareutvecklar sin multilitteracitet och sin förmåga att fungera målinriktat och konstruktivt som lyssnare, talare, läsare och skribent i olika kommunikationsmiljöer.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna analysera och tolka texter som strukturella helheter

- utveckla sin kompetens att tolka och producera olika slag av texter och tolka olika textuella dimensioner
- fördjupa sin kunskap om skriv- och läsprocesser som kommunikativa, samhälleliga och individuella uttryck
- utöka sina kunskaper om och färdigheter i tal och kommunikation, speciellt i gruppkommunikation.

Centralt innehåll

- analys av de studerandes individuella kommunikationsprofiler och utveckling som talare, lyssnare, läsare och skribenter
- textbegreppet i vid bemärkelse: multilitteracitet
- olika textgenrer och deras funktion: berättande, beskrivande, instruerande, ställningstagande och reflekterande texter och kombinationer av dessa
- texters multimodalitet, speciellt medietexter och mediebilder
- texters flerstämmighet
- analys av prosatexter: både fiktion och fakta, med fokus på romaner och noveller
- informationssökning, webbläsning, källhänvisningar och källkritik
- materialbaserat skrivande, kommentarer till och referat av texter och att skriva tillsammans
- metakognitiva färdigheter och lässtrategier
- gruppkommunikation och dynamiken vid målinriktad gruppdiskussion

2. Språk, kultur och identitet (MO2)

Kursen ger en bild av språkets betydelsebärande funktion tillsammans med andra verbala och nonverbala uttrycksformer. Språkets och kulturens betydelse för individen och samhället behandlas, även ur ett skönlitterärt perspektiv, och den studerandes kunskap om språk, språklig variation och kommunikation fördjupas.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sin språkliga medvetenhet och förstå språkets och litteraturens sociala, samhälleliga, individuella och meningsskapande funktion
- ha kunskaper om språkliga strukturer och kunna tillämpa grammatikaliska begrepp vid textanalys
- förstå svenska språkets position bland språken i världen och som ett språk i Norden
- ha kunskaper om språkförhållandena i Finland och i det övriga Norden samt om det svenska språkets ursprung
- förstå fenomenen kulturell och språklig pluralism och flerspråkighet
- lära sig planera, bearbeta och sammanställa muntliga och skriftliga fakta-texter och att ge och ta emot respons och utvärdera sina muntliga och skriftliga färdigheter.

Centralt innehåll

- språkets, litteraturens och kulturens identitetsskapande roll

- analys av text-, sats- och ordstrukturer och andra meningsskapande element i texter, till exempel språkliga metaforer
- de nordiska språkens gemensamma ursprung, skillnader och likheter mellan de nordiska språken och formandet av det svenska språket
- det svenska språkets kulturbärande roll i Finland och betydelsen av svenskt standardspråk
- språkliga varieteter såsom dialekter och slang samt flerspråkighet, kulturell mångfald, vitalisering av språk och språklig mångfald
- litteratur, både skönlitteratur och faktatexter, som anknyter till kursens teman och med fokus på finlandssvensk litteratur
- skrivandet som process: från idé till planering, avgränsning av ämnet, val av synvinkel, respons av och till andra, bearbetning av språk och stil, rubricering och finslipning
- informativa inlägg i en diskussion eller en debatt och att ge och ta emot respons

3. Att analysera och tolka litteratur (MO3)

Kursen behandlar språk och litteratur som verktyg för skapande. Den studerande fördjupar sin kunskap om språkets estetiska funktion och kulturella betydelse. Den studerande blir även allt skickligare i att tolka skönlitterära texter, både muntligt och skriftligt och kan njuta av och glädjas över skönlitteratur i olika former.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- vidareutveckla sin förmåga att läsa och tolka fiktiva texter både analytiskt och estetiskt och reflektera över sitt eget läsande
- fördjupa sin uppfattning om litteraturen som estetiskt verkningsmedel och få en uppfattning om skönlitteraturens kulturbärande roll
- fördjupa sin förmåga att analysera och tolka litteratur med hjälp av lämpliga begrepp och kunna motivera sina tolkningar
- få insikt i poetiskt språkbruk
- vidareutveckla sina färdigheter i gruppkommunikation.

Centralt innehåll

- att fördjupa sin kunskap om de litterära genrerna och hur deras profiler förändras och vidgas över tid och rum
- att behandla bildspråk, mångtydighet och andra textuella medel i skönlitteraturen och i de studerandes egna texter
- att läsa, analysera och tolka epik, drama och lyrik, med fokus på diktanalys
- att läsa och tolka multimodala uttrycksformer, till exempel i bildkonstverk, film och teater
- att producera egna texter utgående från skönlitterära texter
- att föra målinriktade litterära samtal samt analysera och bedöma gruppdiskussioner

4. Text och påverkan (MO4)

Kursen handlar om maktbruk och delaktighet genom språk och texter. Den studerande fördjupar sig i att analysera multimodala texter och litteratur utgående från texters möjlighet att påverka samhällsdebatten och får fördjupad kunskap och färdighet i argumentationsteknik och andra påverkningsmedel.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sin kritiska läskunnighet, speciellt sin medieläskunnighet
- kunna motivera sina åsikter både som talare och skribent
- kunna analysera och kritiskt granska texter ur olika synvinklar, bland annat etiskt och ideologiskt
- kunna analysera litteraturens och andra konstformers samt mediernas samhälleliga inverkan och kulturpolitiska betydelse.

Centralt innehåll

- ställningstagande och argumenterande texter och retoriska stilmedel
- verbala och visuella medel som används för att påverka mottagaren, t.ex. reklamtexter och underhållning
- ideologiskt färgade texter och skillnaden mellan åsikter och vetenskapligt baserad information
- synvinklar och uttryckssätt inom olika vetenskapsområden samt informationssökning
- yttrandefrihet, censur, källkritik, mediekritik, upphovsrätt och plagiat
- språk, stil och innehåll som påverkningsmedel inom litteraturen
- övning i att debattera, argumentera och ta ställning, både i tal och skrift

5. Text och kontext (MO5)

Kursen har fokus på texter i ett kontextuellt perspektiv. Den studerande blir van att analysera, tolka och producera texter inom olika genrer och stilriktningar i relation till olika sammanhang och processer.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna analysera texter ur ett geografiskt, språkligt och historiskt perspektiv, i olika historiska och kulturella sammanhang och i relation till andra texter
- fördjupa sina kunskaper om texters stilistiska drag
- utveckla och bredda sina uttryckssätt i tal och skrift
- känna till skönlitterära författarskap och texter inom nordisk litteratur
- känna till centrala verk och teman inom världslitteraturen och kunna placera dem i deras kulturella kontext.

Centralt innehåll

- läsning och tolkning av texter från olika tider, platser och kulturer och som uttryck för olika människosyner, världsbilder, värdegrunder och idévärldar

- både i ett historiskt och i ett nutidsperspektiv
- olika stilistiska och språkliga komponenter och hur de inverkar på en text
- centrala verk inom världslitteraturen, med fokus på nordisk litteratur och i ett kontextuellt perspektiv
- en skrivuppgift eller en muntlig uppgift med litterärt tema, till exempel ett debattinlägg, en essä eller en dramaframställning

6. Berättelser i samtiden (MO6)

Kursen behandlar aktuella kulturfenomen framför allt i ett narrativt perspektiv. Den studerande fördjupar även sina kunskaper om kommunikationsetik.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till kulturella uttryck och fenomen i samtiden och nutida textgenrer
- nå en fördjupad förståelse för språkets och texters betydelse för kulturen som helhet
- nå en fördjupad förståelse för narrativiteten som centralt kulturuttryck
- ha kunskap om nutida verk och teman inom världslitteraturen samt inom aktuell finländsk litteratur
- kunna fungera etiskt och konstruktivt i olika kommunikationssituationer.

Centralt innehåll

- aktuella kulturella och språkliga fenomen, till exempel språkets och litteraturens utveckling i en digital värld samt språk och identitet
- aktuella multimodala textgenrer, till exempel teater, film, bildkonst, TV-serier, spel och andra medietexter
- klassiska narrativa strukturer i modern form, till exempel myter, sagor eller klassiker; intertextualitet
- läsning och tolkning av utländsk och finländsk nutidslitteratur
- produktion av reflekterande texter utgående från kursens teman
- språkvård i samband med textproduktion
- dialogisk kommunikation och kommunikationsetik, t.ex. i sociala medier

Nationella fördjupade kurser

7. Fördjupad muntlig kommunikation (MO7)

Kursen ger den studerande möjlighet att fördjupa och bredda sina kommunikativa kunskaper och färdigheter framför allt i muntlig kommunikation samt att planera, anpassa och utvärdera sitt sätt att kommunicera i olika kommunikationssituationer. Under kursen övar den studerande sig också i att bedöma kommunikationens betydelse för mänskliga relationer och inom studierna och arbetslivet. Den studerande kan ges möjlighet att delta i slutprovet i muntlig kommunikation för andra stadiet.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sina kunskaper om talspråklig kommunikation, retoriska medel, olika aktörer och kommunikationsmönster
- fördjupa sin kunskap om hur kommunikativt samspel uppkommer och upprätthålls och om spänningar mellan olika kommunikatörer
- utveckla sin kompetens att fungera i olika slag av kommunikationssituationer samt att skapa och upprätthålla kommunikation
- utveckla sin säkerhet i att uttrycka sig både individuellt och i grupp
- känna igen, kunna analysera och implementera faktorer som påverkar talarens och budskapets trovärdighet
- kunna analysera kommunikation och kommunikativa färdigheter ur olika synvinklar.

Centralt innehåll

- typiska mönster och bidragande faktorer i olika kommunikationssituationer och mellan olika kommunicerande aktörer
- analys, tolkning och bedömning av talspråkstexter
- verbal och nonverbal kommunikation
- kommunikation i vardagen
- övning i att uppträda och argumentera vid förhandlingar, möten och i olika slag av diskussioner, debatter och samtal
- muntliga anföranden och kommunikation i grupp
- kulturbundna, speciellt finlandssvenska och svenska särdrag, vid muntlig kommunikation

8. Fördjupad skrivkompetens (MO8)

Kursen handlar om att fördjupa och utveckla färdigheten att producera olika slag av texter. Dessutom fördjupar den studerande sig i och analyserar aktuella mediedebatter som gäller till exempel kultur och samhälle.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sin färdighet i textproduktion då det gäller att välja synvinkel för sina egna texter, behandla ett tema, välja sina källor, tänka självständigt och hitta sitt eget personliga uttryckssätt
- kunna bygga upp en till innehållet, strukturen och stilen enhetlig och logisk text
- i diskussioner och i skrift kunna behandla, utvärdera och kritiskt granska aktuella teman
- kunna välja texter som är intressanta och genom egen textproduktion bidra till diskussionen kring dessa texter.

Centralt innehåll

- att strukturera och bearbeta texter och sammanställa dem i slutlig form samt att ge respons, skriva tillsammans och dela texter
- att producera texter som är begripliga, logiska och sammanhängande och analysera dem ur ett språkriktighetsperspektiv
- att skriva texter med utgångspunkt i ett mångsidigt material
- att producera och analysera medietexter

9. Fördjupad läskompetens (MO9)

Under denna kurs fördjupar den studerande sina färdigheter i att analysera, tolka, producera och utvärdera olika slag av texter. Den studerande utvecklar även sitt kritiska läsande, sin läslust, sitt reflektiva tänkande och sin kulturella kompetens.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- vidareutveckla förmågan att läsa och tolka olika slag av texter analytiskt, kritiskt, kreativt och med inlevelse
- fördjupa sina insikter i multilitteracitet, speciellt vad gäller textgenrer och multimodalitet, samt särdrag i olika typer av texter
- hitta nya vägar för sitt kritiska, kreativa och reflektiva tänkande genom läsning
- vidareutveckla sin läsfärdighet och bredda sina lässtrategier.

Centralt innehåll

- fördjupad textkunskap, fördjupad textanalys och begrepp som används då man analyserar, tolkar och kritiskt granskar språk, litteratur, bilder och medietexter
- fördjupad läsning och tolkning av multimodala texter, både faktatexter och fiktiva texter, ur olika synvinklar
- olika lässtrategier och lästekniker, speciellt vid läsning av längre texter
- läsning av hela texter, till exempel essäer, romaner och olika slag av faktatexter inom ämnesområdet
- gestaltning och bearbetning av litteratur genom kreativt skrivande

Tillämpade kurser

20. Repetition (MO20)

Mål: Målet för kursen är att förbereda deltagarna för studentexamensproven i modersmål och litteratur.

Centralt innehåll: Under kursens gång skrivs och bearbetas textkompetenssvar och essäer. Tyngdpunkten ligger på de olika typer av uppgifter som proven kan innehålla. En repetitionsgenomgång av centrala språkvårdsfrågor ingår. Vi rekommenderar att kursen avläggs strax innan studentprovet i modersmål och litteratur inleds.

21. Språksociologi (MO21)

Mål: Målet för kursen är att deltagarna lär sig att se "språken i språket" samt bekantar sig med språklig variation och språkliga olikheter. Insikterna och kunskapen fungerar som en god grund för att ha förståelse för och kunna kommunicera och umgås med olika människor.

Innehåll: Under kursens gång behandlar vi språkliga identitetsfrågor till exempel tvåspråkighet, dialekter, jargong, slang och fackspråk. Vi bekantar oss också med vad som händer om språket inte fungerar och hur detta inverkar på en individs vardag.

22. Kommunikation, massmedier, källkritik (MO22)

Mål: Målet för kursen är att fördjupa deltagarnas förståelse för hur masskommunikation och marknadsföring fungerar i samhället, och att förbättra den källkritiska kompetensen.

Centralt innehåll: Kursens innehåll tar avstamp i kommunikationsteorin, marknadsföringsteorierna och principerna för god journalistik, och behandlar olika mediefenomen ur kulturell, språklig, kommunikativ och medial synvinkel. Genom att vi läser och själva producerar exempeltexter och analyserar och tolkar olika medietexter (inklusive film, video).

23. Skrivarverkstad (MO23)

Mål: Målet för kursen är att ge deltagarna en chans att utveckla sitt skrivande med tonvikt på skapande skrivning.

Centralt innehåll: Under kursens gång skriver studerandena bl.a. dikter, noveller, prosastycken, eventuellt en grupproman, scener i ett drama, fria associationer och dagbok. Studerandena lär sig samtidigt det litterära språkets olika uttrycksmedel och konstgrepp.

Skönlitteraturen finns genomgående som inspirationskälla och författarbesök kopplas till kursen. Texterna kan utmynna i en antologi. Ett samarbete med en annan skolas skrivande studerande kan ingå ibland

24. Norden och vi (MO24)

Mål: Målet för kursen är att fördjupa deltagarnas kunskap om Norden, peka på det gemensamma kulturarvet och stärka den nordiska identiteten.

Innehåll: Kursen behandlar den nordiska kulturen och det nordiska samhället. Vi fördjupar vår kunskap om grannspråken och genom att läsa nordisk litteratur både i översättning och på originalspråk.

Kursen kan kopplas till olika nordiska samarbetsprojekt och vi fokuserar på ett av de nordiska länderna/läsår. Kursen avslutas med en studieresa.

26. Larger than life

Mål: Målet är att sporra deltagarna att upptäcka verkligheten genom film och medvetandegöra kommunikationsprocessen från filmproduktion till filmreception. Kursen fördjupar vår kunskap i filmens historia, filmens olika delar och hur det är att jobba med film som t.ex. skådespelare, regissör eller filmkritiker.

Centralt innehåll: Vi ser på filmer ur olika synvinklar och går igenom filmens historia och lär oss analysera och tolka alla delar i filmen. Vi ser på många olika filmer, gör studiebesök och gästas av experter.

Kursen är ett samarbete mellan engelska och modersmål och litteratur och kan genomföras i samarbete med något annat gymnasium.

27. Journalistik (MO27)

31. Berättelsen i tiden (MO31)

Mål: Målet för kursen är att gestalta historiska händelser genom till exempel litteratur, bild och musik genom att höra individuella röster ur historien med det stora skeendet som fond. Målet är att deltagarna ska lära sig förstå samband och se helheter i en historisk och nutida kontext.

Centralt innehåll: Kursen kan fokusera på en viss tid och ett visst historiskt tema. Vi fördjupar oss i litteratur, musik, konst och film och hittar nya sätt att använda källor i samarbete med bland andra arkiv, museer, SLS och Helsingfors universitet. Kursen resulterar i en muntlig, skriftlig, multimodal eller visuell presentation. Kursen är ett samarbete mellan historia, modersmål, musik och bildkonst.

36. Brändörundan (MO36)

Mål: Målet för kursen är att deltagarna ska få en helhetsbild av Brändös samhälls- och kulturhistoria, och lär sig grunderna i stadsplanering och markanvändning, samt får lokal och allmän kännedom i geologi. Deltagarna ska få erfarenhet av att samla in information och sammanställa resultaten i form av text, bild, infografik eller målningar som sedan presenteras i digital form.

Centralt innehåll: Vi bekantar oss bl.a. med intressanta kulturpersoner och deras verk (arkitektur, litteratur, konst)

på Brändö och utvecklar och producerar en guidad tur runt Brändö. Vi fördjupar oss i och forskar kring ett eget tema (tex. olika byggnadsskeden på Brändö, öns geologi, trafiknät, arkitektur, konst etc.) och sammanställer en kortare faktatext med bilder, filmer. Slutprodukten är en digital rundtur med 10 kontroller som läses på en mobilapparat.

Kursen är ett samarbete mellan geografi, historia, bildkonst och modersmål. bild, reklam) stödjer kursen multilitteracitet (mångmedial läskunnighet) och källkritiskt tänkande. I kursen ingår studiebesök och gästföreläsare.

41. Människan lämnar spår (MO41)

Mål: Målet för kursen är att deltagarna ur ett humanistiskt perspektiv ska lära sig analysera de spår som finns kvar i världen efter omvälvande historiska händelser och får lära sig något om andras världs- och jaguppfattning och hur de i sin tur kan påverka den egen världs- och jaguppfattningen.

Centralt innehåll: Kursen består av fyra helheter där deltagarna själv kan välja fokus. Vi granskar vilka reaktioner som skapas i medierna, litteraturen och konsten då något dramatiskt händer i världen eller i våra liv, och hur vi som individer bearbetar dramatiska händelser och reagerar på dem. Vi analyserar och jämför hur dessa reaktioner ser ut i olika konstgenrer på olika språk. Kursen är en fenomenbaserad kurs där de två inhemska språken, filosofi, psykologi och bildkonst tillsammans ger infallsvinklarna. Kursen kan ordnas i form av nätbaserad undervisning.

Det andra inhemska språket

Finska

Undervisningen i finska i gymnasiet ska fördjupa och utveckla den språkkunskap och språkmedvetenhet som de studerande tillägnat sig inom den grundläggande utbildningen. De studerande ska handledas att utveckla sina kunskaper i finska och att vidga sin flerspråkliga kompetens, att bygga broar språken emellan och att utveckla sina metaspråkliga färdigheter. Språkundervisningen baserar sig på det vidgade textbegreppet, som omfattar både det talade och det skrivna språket, och undervisningen stödjer därmed också de studerandes kompetens i multilitteracitet.

Undervisningen ska förstärka de studerandes tilltro till den egna förmågan att lära sig finska och viljan att modigt använda sig av sina kunskaper samt att känna glädjen i att lära sig. Undervisningen ska även stärka de studerandes vilja och förmåga att agera i finskspråkiga miljöer. All språkkunskap som de studerande har ska kunna tillvaratas både i skolan och på fritiden och de studerande ska handledas i att reflektera över språkrelaterade attityder och värderingar. Undervisningen ska stärka och utveckla de studerandes färdigheter och möjligheter att på finska aktivt kunna ta del av och påverka utveckling och händelser både i sin närmiljö och i vidare sammanhang.

De studerande ska uppmuntras att tillägna sig livslånga strategier för språkinläring genom att identifiera de strategier för lärande som bäst lämpar sig för det egna lärandet i finska. De ska även uppmuntras att utvärdera sina framsteg i lärandet och att se språkkunskapen som en kompetens också i arbetslivet. Jämställdheten mellan könen vid språkval och i språkstudier förstärks genom att man i undervisningen uppmuntrar till en fördomsfri inställning till språkstudier och genom att man behandlar olika teman ur flera olika synvinklar.

I språkundervisningen ska man använda undersökande, mångsidiga och elevaktiverande arbetssätt. De studerande ska handledas att söka, utvärdera och behandla information på finska. Digitala verktyg ska utgöra en naturlig del av studiemiljön.

I språkundervisningen behandlas teman som utvecklar de studerandes förmåga att behärska helheter och att arbeta ämnesintegrerat. De studerande ska erbjudas produktiva och tillräckligt krävande uppgifter som är meningsfulla för dem. Temaområdena, temastudierna och övriga ämnesintegrerade studier uppmuntrar de studerande att använda sig av sina språkkunskaper och flerspråkiga kompetenser på både högre och lägre nivå.

I undervisningen ska man beakta att de studerande i förhållande till kunskapsnivåerna avancerar i olika takt, vilket kan betyda att uppgifterna kräver differentiering eller andra former av stöd.

Gemensamma mål för undervisningen i finska

Gemensamma mål för undervisningen i de olika lärokurserna i finska är att den studerande ska

- utveckla sin förmåga att agera på finska i olika sammanhang
- inse det finska språkets betydelse som nationalspråk
- på ett kreativt sätt våga använda det finska språket i studier, arbete och under fritiden
- befästa sina kunskaper i finska, sin språkkänsla och förmåga att i språkstudierna tillämpa och dra nytta av sin allmänna språkkänedom
- fördjupa och bredda sina kunskaper om finskans struktur
- utvecklas till en målinriktad språkanvändare som kan tillämpa strategier för lärande i sina språkstudier
- inse betydelsen av de utökade möjligheter som en bred språkkunskap erbjuder
- kunna bedöma sina språkkunskaper och planera sina språkstudier med tanke på framtida behov i till exempel fortsatta studier och arbetsliv.

Målen för undervisningen är att den studerande når upp till nivåerna i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling (bilaga 1) enligt nedanstående tabell och att den studerande ska kunna bedöma sin språkkunskap i förhållande till den kunskapsnivå lärokursen har som mål. Den studerande ska ställa upp egna mål, utvärdera hur kunskaperna utvecklas och vidareutveckla dem.

Lärokurs	Förmåga att kommunicera	Förmåga att tolka texter	Förmåga att producera texter
A-finska	B2.1	B2.1	B1.2
B1-finska	B1.1	B1.1	B1.1
B3-finska	A2.2	A2.2	A2.1
Modersmålsinriktad finska	B2.2	B2.2	B2.2

Bedömning

Bedömningen i det andra inhemska språket finska ska basera sig på hur den studerande uppnår de gemensamma målen för undervisningen i finska och de specifika målen för lärokursen. I bedömningen ska man beakta de enskilda kursernas tyngdpunktsområden och deras nära koppling till de gemensamma målen och de specifika målen för lärokursen. I alla kurser ges den studerande mångsidig respons. Man ska ge den studerande respons på framsteg inom språkkunskapens olika delområden och på övriga mål, såsom förmågan att i språkstudierna tillämpa strategier för lärande och att använda finska i autentiska miljöer. Responsen ges under kursens gång i olika skeden av läroprocessen. Den studerande uppmuntras att dra nytta av självvärdering och kamratvärdering. Man kan under alla kurser arbeta med portfoliometoden, även vid integrering av läroämnena.

Som stöd vid bedömningen och som ett verktyg för läraren och den studerandes självvärdering och kamratvärdering används nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som grundar sig på den gemensamma europeiska referensramen för språk. I början av studierna ska man speciellt ge respons på den studerandes förmåga att utveckla sina lärstrategier för språkstudier. I takt med att studierna framskrider kan man i tilltagande grad använda sig av nivåskalan då man definierar nivån på den studerandes förmåga att kommunicera samt att tolka och producera texter.

Bedömningen av den fördjupade kursen 8 i A-lärokursen, den fördjupade kursen 6 i B1-lärokursen och den fördjupade kursen 8 i den modersmålsinriktade lärokursen i det andra inhemska språket baserar sig på vitsordet i det prov i muntlig språkfärdighet som utarbetas av Utbildningsstyrelsen och på övriga bevis på kunskap som framkommit under kursen. Kurserna bedöms enligt skalan 4–10. Också det prov i muntlig språkfärdighet som hör till kursen bedöms enligt skalan 4–10. Över provet i muntlig språkfärdighet ges ett särskilt intyg som bilaga till gymnasiets avgångsbetyg.

Byte av lärokurs

Det är logiskt för den studerande att i mån av möjlighet fortsätta med studierna enligt påbörjad lärokurs. Vid byte av lärokurs i finska, från en lång lärokurs till en kortare lärokurs, räknas kurserna till godo enligt följande:

Kurs	Modersmålsinriktad lärokurs		A-lärokurs		B1-lärokurs
Kurs	1	→	1	→	1
Kurs	2	→	2	→	2
Kurs	3	→	3	→	3
Kurs	4	→	4	→	4
Kurs	5	→	5	→	5
Kurs	6	→	6		
Kurs	7	→	7	→	7
Kurs	8	→	8	→	6

Studier som avklarats enligt en mer omfattande lärokurs kan i en mindre omfattande lärokurs utgöra fördjupade eller tillämpade kurser enligt hur man definierar dem i den lokala läroplanen. Den studerande har möjlighet att få erkännande av kunskande för fastställande av kunskapsnivån ifall hen så önskar. Vid byte från en mindre omfattande lärokurs till en mer omfattande lärokurs kan den studerande uppmanas att avlägga kompletterande studier och i detta sammanhang gör man en ny omprövning av kursvitsorden. Den studerande kan även läsa kurser från en annan lärokurs utan att byta lärokurs. Dessa kurser kan då enligt vad som bestäms i den lokala läroplanen utgöra fördjupade eller tillämpade kurser och räknas in i den studerandes egentliga lärokurs.

Finska, A-lärokurs

Mål för undervisningen

Ett specifikt mål för undervisningen i A-lärokursen i finska är att den studerande ska

- kunna relatera sin språkkunskap till kunskapsnivå B2.1 då det gäller förmåga att kommunicera och att tolka texter samt till kunskapsnivå B1.2 då det gäller förmåga att producera texter samt utvärdera och vidareutveckla sina språkkunskaper.

Obligatoriska kurser

Under de obligatoriska kurserna 1 och 2 ska man betona betydelsen av att utveckla färdigheterna för språkstudier, den egna språkkompetensen både individuellt och interaktivt i grupp och förmågan att kommunicera i olika situationer. I tilltagande grad och i samband med att studierna framskrider ska man fästa uppmärksamhet vid olika textgenrer och uttryckssätt som kursernas olika kontexter kan kräva. Under studiernas gång och speciellt i slutskedet ska man betona språket som verktyg för att söka, komprimera och dela information.

Under varje kurs ska man reservera tillräckligt med tid för aktuella eller lokala frågor om vilka man kan besluta tillsammans. Ämnesintegrerad undervisning eller undervisning som berör temaområdena kan ske i samband med alla kurser. I kurserna ska det ingå många olika slag av övningar inom språkets alla delområden så att den muntliga och skriftliga interaktionen i slutskedet fått lika stor tyngd. Tyngdpunkterna kan dock variera från kurs till kurs.

1. Vardagsliv, närmiljö och hälsa (FINA1)

Under kursen bekantar sig den studerande med aktiviteter och situationer i vardagslivet och närmiljön. Hen repeterar och fördjupar i synnerhet sina kommunikativa färdigheter i alldagliga umgänges- och servicesituationer. Den studerande övar att uttrycka sig både muntligt och skriftligt till exempel om sin skol- och hemmiljö, matvanor, hälsa och fritidsintressen.

2. Natur och vetenskap (FINA2)

Under kursen övar man de kommunikativa färdigheterna genom diskussioner och presentationer och den studerande lär sig att dra nytta av självvärdering och kamratvärdering. Man behandlar teman som natur, miljö och vetenskap ur olika synvinklar, till exempel en hållbar utveckling, turism och rekreation. Den studerande läser några sak- och skönlitterära texter om kursens teman och fördjupar sitt ordförråd.

3. Teknik och konsumtion (FINA3)

Under kursen bekantar sig den studerande med och använder olika digitala verktyg.

Man behandlar temaområdena teknik, konsumtion och handel.

4. Medierna och samhället (FINA4)

Under kursen lär sig den studerande att göra sammanfattningar samt presentera och diskutera olika medietexter som anknyter till det finska samhället. Man lägger vikt vid hur medierna uttrycker sig i sakfrågor, till exempel om politik, forskning och aktuella händelser i världen.

5. Utbildning och arbetsliv (FINA5)

Under kursen lär sig den studerande att tolka och producera olika slags texter i anslutning till kursens ämnesområden. Kursen behandlar teman som utbildning, yrken och näringsliv ur både samhällets och den studerandes synvinkel.

6. Finsk kultur och litteratur (FINA6)

Under kursen utvecklar och fördjupar de studerande sin multilitteracitet och kännedomen om finsk kultur och litteratur ur de ungas synvinkel. Den studerande läser åtminstone ett skönlitterärt verk och presenterar det muntligt eller skriftligt. Den studerande bekantar sig med några finska konstnärer, författare och kompositörer. I skriftliga uppgifter poängteras skillnaderna mellan olika genrer.

Nationella fördjupade kurser

Under de fördjupade kurserna vidareutvecklar den studerande sin förmåga att använda finska språket för olika ändamål. Hen övar sig att analysera, tolka och producera texter både individuellt och i grupp. Repetitionsövningar utgående från de studerandes behov ingår i kurserna. Under kurserna kan man i form av en skriftlig eller muntlig produktion integrera studierna i finska med övriga studier.

7. Kommunicera i skrift (FINA7)

Under kursen fördjupas förmågan att tolka och producera finska texter i olika slag av skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Man analyserar och producerar både faktatexter och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och argumenterande texter. Även förmågan att återge och översätta olika texter till och från finska övas. Vid behov kan grundläggande strukturer repeteras.

8. Kommunicera i tal (FINA8)

Under kursen lär sig den studerande att tala och uppträda på finska i olika formella och informella situationer. Den studerande lär sig att uttrycka sig fritt, göra frågeställningar, referera, diskutera, beskriva, intervjua, argumentera och hålla olika anföranden. Den studerande kan utnyttja digitala verktyg vid muntlig framställning.

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs för abiturienter (FINA20)

Tyngdpunkten ligger på praktiska övningar (läs- och förståelseuppgifter samt

skrivuppgifter). Under kursen repeteras den centrala grammatiken i gymnasiefinskan enligt behov.

Finska, B1-lärokurs

Mål för undervisningen

Ett specifikt mål för undervisningen i B1-lärokursen i finska är att den studerande ska

- kunna relatera sin språkkunskap till kunskapsnivå B1.1 samt utvärdera och vidareutveckla sina språkkunskaper.

Obligatoriska kurser

Under de obligatoriska kurserna 1 och 2 ska man betona betydelsen av att utveckla färdigheterna för språkstudier, den egna språkkompetensen både individuellt och interaktivt i grupp och förmågan att kommunicera i olika situationer. Från och med kurs 3 ska man i tilltagande grad fästa uppmärksamhet vid olika textgenrer och huruvida språket de förutsätter. Under kurserna 4 och 5 ska man betona språket som verktyg för att söka, komprimera och dela information.

Under varje kurs ska man reservera tillräckligt med tid för aktuella eller lokala frågor om vilka man kan besluta tillsammans. Ämnesintegrerad undervisning eller undervisning som berör temaområdena kan ske i samband med alla kurser. I kurserna ska det ingå många olika slag av övningar inom språkets alla delområden så att den muntliga och skriftliga interaktionen i slutskedet fått lika stor tyngd. Tyngdpunkterna kan dock variera från kurs till kurs.

1. Vardagsliv, närmiljö och hälsa (FINB11)

Under kursen lär sig den studerande förstå och använda finska i olika situationer som kan uppstå i vardagen. Den studerande lär sig att muntligt och i kortare text berätta om sig själv, sin hälsa, sina fritidsintressen och sin närmiljö.

2. Natur och vetenskap (FINB12)

Under kursen bekantar sig den studerande med platser, sevärdheter och naturen i olika delar av Finland, samt betydelsen av hållbar utveckling. Den studerande lär sig presentera sin hemort, berätta om reseupplevelser och söka information på finska i samband med reseplanering.

3. Teknik och konsumtion (FINB13)

Under kursen bekantar sig den studerande med teknik, konsumtion och trafik ur användar- och miljösynvinkel. Den studerande håller teknikrelaterade presentationer och bekantar sig med bruksanvisningar.

4. Samhälle, kultur och medier (FINB14)

Under kursen bekantar sig den studerande med kortare texter och inslag som berör samhället och det finska kulturlivet och lär sig att diskutera innehållet i dem.

5. Utbildning och arbetsliv (FINB15)

Under kursen övar sig den studerande i att berätta om sina studier och framtidsplaner. Den studerande bekantar sig även med artiklar och webbsidor som berör studier och yrkesliv. Den studerande övar intervjusituationer och skriver enkla ansökningar.

Nationella fördjupade kurser

Under de fördjupade kurserna vidareutvecklar den studerande sin förmåga att använda finska språket för olika ändamål. Hen övar sig att tolka och producera texter både individuellt och i grupp. Repetitionsövningar utgående från de studerandes behov ingår i kurserna. Under kurserna kan man i form av en skriftlig eller muntlig produktion integrera studierna i finska med övriga studier.

6. Kommuniera i tal (FINB16)

Under kursen får den studerande öva sig att förstå talad finska i olika sammanhang samt att tala och uppträda på finska i olika situationer. Den studerande uppmuntras till att våga prata finska och lär sig diskutera, beskriva, referera, hålla kortare anföranden samt ställa och besvara frågor på finska. Samtidigt repeteras finskans basordförråd och grundläggande strukturer.

7. Kommuniera i skrift (FINB17)

Under kursen övar den studerande sin skrivförmåga genom att skriva kortare texter för olika ändamål. Man analyserar och producerar både faktatexter och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och ställningstagande texter. Även förmågan att återge och översätta olika slag av texter övas, i huvudsak från finska till svenska. Samtidigt repeteras finskans basordförråd och grundläggande strukturer.

Finska, modersmålsinriktad lärokurs

Syftet med den modersmålsinriktade lärokursen i finska är att ge tvåspråkiga och flerspråkiga studerande i svenskspråkiga gymnasier en möjlighet att vidareutveckla sina kunskaper i finska och stärka den egna mångfasetterade språkliga och kulturella identiteten. Kurserna är uppbyggda kring samma teman som A-lärokursen, för att studierna ska kunna ordnas både som särskilda kurser och som individuella studier.

Mål för undervisningen

Specifika mål för undervisningen i den modersmålsinriktade lärokursen i finska är att den studerande ska

- fördjupa sina kunskaper om finskans struktur
- fördjupa sin språkliga medvetenhet om finska och utveckla sin kunskap om språkets användning i jämförelse med svenskan och andra språk, så

- att hen kan nyansera och förbättra sitt språk
- fördjupa och nyansera sitt ordförråd så att hen kan läsa, tolka, producera och utnyttja olika texter som hör till allmänbildningen eller studierna
- bekanta sig med finsk kultur och litteratur, samt läsa och analysera finsk skönlitteratur
- vidareutveckla sin förmåga att fungera målinriktat som talare, lyssnare, läsare och skribent i olika kommunikationsmiljöer
- kunna relatera sin språkkunskap till kunskapsnivå B2.2 samt kunna utvärdera och vidareutveckla sina språkkunskaper
- efter slutförda gymnasiestudier klara av också krävande studier och arbetsuppgifter på finska.

Obligatoriska kurser

Under de obligatoriska kurserna 1 och 2 ska man betona betydelsen av att utveckla färdigheterna för språkstudier, den egna språkkompetensen både individuellt och interaktivt i grupp och förmågan att kommunicera i olika situationer. I tilltagande grad och i samband med att studierna framskrider ska man fästa uppmärksamhet vid olika textgenrer och uttryckssätt som kursernas olika kontexter kan kräva. Under studiernas gång och speciellt i slutskedet ska man betona språket som verktyg för att söka, komprimera och dela information.

Under varje kurs ska man reservera tillräckligt med tid för aktuella eller lokala frågor om vilka man kan besluta tillsammans. Ämnesintegrerad undervisning eller undervisning som berör temaområdena kan ske i samband med alla kurser. I kurserna ingår många olika slag av övningar inom språkets alla delområden så att den muntliga och skriftliga interaktionen i slutskedet fått lika stor tyngd. Tyngdpunkterna kan dock variera från kurs till kurs.

1. Vardagsliv, närmiljö och hälsa (FIM1)

Under kursen fördjupas den studerandes förmåga att uttrycka sig nyanserat och korrekt i olika sammanhang, med utgångspunkt i kursens teman och med speciell uppmärksamhet på skillnader mellan det talade och det skrivna språket. Skillnader i spontant talspråk, slang, dialekter och standardfinska behandlas. Den studerande förbereder och håller korta muntliga anföranden. I litteraturen behandlas och analyseras noveller och annan skönlitteratur.

2. Natur och vetenskap (FIM2)

Under kursen behandlas olika slag av texter, också skönlitterära, om natur, miljö, vetenskap och hållbar utveckling både muntligt och skriftligt. Ordförrådet inom kursens teman fördjupas. Den studerande förbereder och håller en längre projektpresentation och lär sig utvärdera sin egen och andras presentationer.

3. Teknik och konsumtion (FIM3)

Under kursen bekantar sig den studerande med genrer som kombinerar bild, ljud och skriftlig och muntlig text. Man använder sig av texter som behandlar konsumtion, handel, teknik och informationsteknik och bearbetar dem både

muntligt och skriftligt, till exempel med hjälp av digitala verktyg. Lämplig skönlitteratur läses och diskuteras till exempel i ett digitalt forum.

4. Medierna och samhället (FIM4)

Under kursen producerar den studerande texter som anknyter till kursens teman och uppmärksamhet fästs i synnerhet vid texternas disposition, styckeindelning, variation och sätt att skapa sammanhang. Man bekantar sig med medietexter om aktuella händelser och texternas stil och uppbyggnad behandlas. Skönlitteratur läses och används som underlag för medietexter.

5. Utbildning och arbetsliv (FIM5)

Under kursen fördjupar den studerande sina färdigheter att producera olika texter som anknyter till kursens temaområden och lär sig förbereda sig för arbetsintervjuer. Man arbetar med texter som behandlar utbildning och yrkes- och näringsliv. Översättning till och från finska övas för att belysa skillnader mellan språken. Sammandrag övas på båda språken.

6. Finsk kultur och litteratur (FIM6)

Under kursen breddar och fördjupar den studerande sin multilitteracitet och sin kännedom om finsk kultur och litteratur. Den studerande fördjupar även sin kunskap om språkets estetiska funktion och kulturella betydelse. Ett skönlitterärt verk läses och analyseras. Förmågan att skriva stärks genom att man övar sig i att producera olika slag av texter.

Nationella fördjupade kurser

Under de fördjupade kurserna fördjupar den studerande sin förmåga att använda finska språket för olika ändamål. Hen övar sig att tolka och producera texter både individuellt och i grupp. Repetitionsövningar utgående från de studerandes behov ingår i kurserna. Under kurserna kan man i form av en skriftlig eller muntlig produktion integrera studierna i finska med övriga studier.

7. Kommunicera i skrift (FIM7)

Under kursen fördjupas färdigheterna i textproduktion och förmågan att kritiskt läsa och tolka finska texter i olika slag av skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Man analyserar och producerar både fakta och fiktiva texter samt texter inom olika genrer, såsom berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande och ställningstagande texter. Den studerande ges möjlighet att enligt behov och önskemål producera olika digitala texter. Vid behov kan centrala strukturer repeteras.

8. Kommunicera i tal (FIM8)

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att tala och uppträda på finska i både formella och informella kommunikationssituationer. Den studerande utvecklar sina färdigheter att uttrycka sig individuellt och att i grupp diskutera aktuella samhällsfenomen och sådant som hör till allmänbildningen. Argumentationsteknik övas.

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs för abiturienter (FIM20)

Tyngdpunkten ligger på praktiska övningar (läs- och förståelseuppgifter samt skrivuppgifter). Under kursen repeteras den centrala grammatiken i gymnasiefinskan enligt behov.

Främmande språk

Språkundervisningen ska fördjupa språkmedvetenheten och den språkpedagogik som påbörjats i den grundläggande utbildningen. De studerande ska handledas att utveckla sina färdigheter i olika språk, sin flerspråkiga kompetens och sina metalingvistiska färdigheter. Språkundervisningen ska baseras på det vidgade textbegreppet, enligt vilket text innefattar både talat och skrivet språk. Språkundervisningen ska bidra till att utveckla de studerandes multiliteracitet.

Undervisningen ska stärka de studerandes tilltro till sin förmåga att lära sig språk och att modigt använda dem samt ge de studerande möjligheter att känna glädje i lärandet. Undervisningen ska stärka de studerandes vilja och förmåga att ta del av kulturellt, internationellt och språkligt mångskiftande miljöer och sammanhang. All språkkunskap som de studerande har ska tas tillvara i undervisningen och undervisningen ska också bygga broar mellan olika språk och till de språk som de studerande använder på fritiden. De studerande ska vägledas att reflektera över betydelsen av attityder och värderingar och att utveckla sin förmåga att agera konstruktivt i olika situationer. Undervisningen ska bidra till att utveckla färdigheter för att delta och aktivt påverka i en global värld samt utveckla de studerandes världsmedborgerliga färdigheter.

De studerande ska uppmuntras att utveckla färdigheter för livslångt språklärande och att identifiera individanpassade sätt att lära sig språk, att utvärdera hur det egna lärandet fortlöper och att se språkkunskapen som en arbetslivskompetens. Jämställdheten mellan könen ska stärkas i språkstudierna och i språkval genom att man uppmuntrar de studerande att ha en fördomsfri inställning till språkstudier och behandlar olika teman mångsidigt.

Undersökande lärande, mångsidiga och elevnära arbetssätt ska användas i språkundervisningen. De studerande ska handledas att söka, bedöma och hantera information på de språk de behärskar. Digitala verktyg ska användas på ett naturligt sätt som en del av studiemiljöerna.

I språkundervisningen ska man behandla teman som stödjer ämnesintegrerat arbete och de studerandes förmåga att hantera helheter. De studerande ska erbjudas relevanta, produktiva och tillräckligt krävande uppgifter. Temaområdena, temastudierna och övriga ämnesintegrerade studier ska sporra de studerande att använda också sina begränsade kunskaper i olika språk och sin flerspråkiga kompetens.

I undervisningen ska man beakta att de studerande gör framsteg i olika takt i förhållande till kunskapsnivåerna, vilket förutsätter differentiering av uppgifterna eller andra former av stöd.

Gemensamma mål för undervisningen i främmande språk

De gemensamma målen för de olika lärokurserna i främmande språk är att den studerande ska

- våga använda sina språkkunskaper kreativt i studierna, i arbete och på fritiden
- stärka sina kunskaper i målspråket, sin språkkänsla och sin förmåga att tillämpa språkkunskaper också över språkgränserna
- utvecklas som en målinriktad språkinlärare och kunna tillämpa strategier för språklärande
- förstå betydelsen av mångsidiga språkkunskaper och vilka möjligheter de ger
- kunna utvärdera sina kunskaper och planera sina språkstudier med tanke på framtida behov, såsom fortsatta studier, arbetsliv och internationell verksamhet.

Målet är att den studerande i de olika språken eller lärokurserna når upp till nivåerna i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling (bilaga 1) enligt nedanstående tabell och kan ställa sin språkkunskap i relation till den kunskapsnivå som lärokursen har som mål. Den studerande ska ställa upp egna mål, utvärdera hur kunskaperna utvecklas och vidareutveckla dem.

Språk och lärokurs	Förmåga att kommunicera	Förmåga att tolka texter	Förmåga att producera texter
Engelska A	B2.1	B2.1	B2.1
Övriga språk A	B1.2	B1.2	B1.2
Engelska B1	B1.2	B1.2	B1.2
Övriga språk B1	B1.1	B1.1	B1.1
Engelska B2	B1.1	B1.1	B1.1
Övriga språk B2	A2.2	A2.2	A2.2
Engelska B3	B1.1	B1.1	A2.2
Asiatiska och afrikanska språk B3	A2.1	A2.1 (talat språk) A1.3 (skriven text)	A2.1 (talat språk) A1.3 (skriven text)
Övriga språk B3	A2.1	A2.1	A2.1

Bedömning

Bedömningen i främmande språk ska basera sig på de gemensamma målen för främmande språk och de specifika målen för varje språk och lärokurs. De kursspecifika målen, liksom de nära sammanknutna gemensamma målen och

de lärokursspecifika målen ska beaktas i varje kurs. I alla kurser ska den studerande ges mångsidig respons på sina framsteg i de olika faserna av läroprocessen. Den studerande ska få respons på sin progression inom språkets olika delområden och i fråga om övriga mål för språkinläringen, såsom färdigheter för språkstudier och förmåga att fungera i miljöer där målspråket används. Den studerande ska handledas i självvärdering och kamratvärdering. Portföljarbete kan användas i alla kurser, också i ämnesintegrerade studier.

Nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling som grundar sig på den gemensamma europeiska referensramen ska i tillämpliga delar användas som stöd för bedömningen och som verktyg för läraren och för den studerandes självvärdering och för kamratvärdering. I början av studierna ska responsen fokusera på den studerandes förmåga att utveckla sina lärstrategier för språkstudier. Under studiernas gång kan nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling i tilltagande grad användas för att fastställa nivån på den studerandes kommunikativa färdigheter samt förmåga att tolka och producera texter.

Bedömningen av den fördjupade kursen 8 i A-lärokursen och den fördjupade kursen 6 i B1-lärokursen ska basera sig på vitsordet i det prov i muntlig språkfärdighet som utarbetas av Utbildningsstyrelsen och annat kunnande som den studerande visat under kursen. Kurserna bedöms med siffror enligt skalan 4–10. Också provet i muntlig språkfärdighet som ingår i kursen bedöms enligt skalan 4–10. Över provet i muntlig färdighet ges ett separat intyg som bilaga till avgångsbetyget från gymnasiet.

Byte av lärokurs

För den studerande är det ändamålsenligt att fortsätta studierna långsiktigt inom den lärokurs hen valt. Vid byte av lärokurs i ett främmande språk från lång lärokurs till kort räknas kurserna till godo, med undantag av latin, enligt följande:

Kurser	A-lärokurs		B1-lärokurs		B2-lärokurs		B3-lärokurs
Kurs	1	→	1	→	1	→	3
Kurs	2	→	2	→	3	→	5
Kurs	3	→	3	→	4	→	6
Kurs	4	→	4	→	2	→	4
Kurs	6	→	5	→	5	→	7
Kurs	7	→	7	→	6	→	8
Kurs	8	→	6				

Resten av studierna från den tidigare lärokursen kan i den nya lärokursen utgöra fördjupade eller tillämpade kurser i enlighet med vad som bestäms i läroplanen. På den studerandes begäran ska möjlighet till tilläggsprestationer ges

för att fastslå kunskapsnivån. När en studerande övergår från en kortare till en längre lärokurs kan tilläggsprestationer förutsättas och vitsordet ska samtidigt omprövas. Den studerande kan också avlägga kurser enligt en annan lärokurs utan att byta lärokurs. I så fall kan kurserna i fråga räknas som fördjupade eller tillämpade kurser i den studerandes egentliga lärokurs på det sätt som bestäms i läroplanen.

Kurser

Kurskoderna i främmande språk består av språkets bokstavsbezeichnung, lärokursens nivåbezeichnung och kursens nummer. Exempelvis FRB32 betyder således kurs nummer 2 i B3-lärokursen i franska. Följande koder används för de främmande språken:

EN = engelska
LA = latin
FR = franska
SA = samiska
TY = tyska
RY = ryska
IA = italienska
SP = spanska
PO = portugisiska
KI = kinesiska
JP = japanska
SX = annat språk

Främmande språk, engelska, A-lärokurs

Mål för undervisningen

De specifika målen för undervisningen i A-lärokursen i engelska är att den studerande ska

- utvecklas som språkbrukare i engelska och som aktör i en kulturellt mångskiftande värld i såväl lokala och nationella som europeiska och globala sammanhang
- förstå engelskans betydelse och roll som internationellt kommunikations-språk
- kunna bedöma huruvida de egna kunskaperna är tillräckliga för fortsatta studier
- kunna planera sina språkstudier för framtida behov, såsom arbetsliv och internationell verksamhet
- få erfarenheter av att läsa, tolka och behandla längre texter på engelska
- kunna ställa sin språkkunskap i relation till nivå B2.1 i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling, utvärdera hur de egna färdigheterna utvecklats och vidareutveckla dem.

Obligatoriska kurser

I de obligatoriska kurserna 1 och 2 är målet att stärka den studerandes studiefärdigheter samt förmåga att utveckla sina kunskaper individuellt och i grupp

och att delta i olika kommunikationssituationer. Från och med kurs 3 ska man i tilltagande grad fästa uppmärksamhet vid olika textgenrer och hurdant språk de förutsätter. I kurserna 4–6 ska språket betonas som verktyg för att söka, komprimera och dela information.

I varje kurs ska man reservera tid för att behandla aktuella eller lokala frågor, som kan väljas tillsammans med de studerande. Ämnesintegrerad undervisning eller undervisning som anknyter till temaområdena kan ingå i alla kurser. Muntlig och skriftlig kommunikation ska mångsidigt övas under kurserna, även om tyngdpunkterna kan variera från kurs till kurs.

1. Engelskan och min värld (ENA1)

Den studerandes kunskaper inom språkets olika delområden kartläggs. Den studerande analyserar sina utvecklingsområden och utvärderar sina lärstrategier för språkstudier, ställer upp mål för studierna i engelska och hittar sätt att utveckla sina kunskaper både individuellt och i grupp. Under kursen reflekterar man kring den språkliga mångfalden i världen, engelskan som globalt fenomen samt språkkunskap som redskap för att utveckla den kulturella kompetensen. Kursens teman och situationer ska anknyta till studielivet, den ungas livsmiljö och behov av språkkunskap.

2. Människans sociala nätverk (ENA2)

Under kursen övar den studerande att med hjälp av olika medier delta i olika kommunikationssituationer av varierande språklig och kulturell svårighetsgrad, också i en internationell kontext. Den studerande fördjupar sin förmåga att diskutera aktivt och lyssna på andra. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser. Mångsidiga strategier utvecklas för olika kommunikationssituationer. Under kursen behandlas teman som anknyter till mänskliga relationer och i samband med dem även psykiskt, fysiskt och socialt välbefinnande. Man reflekterar också över teknologins och digitaliseringens betydelse för kommunikation och välbefinnande.

3. Kulturella fenomen (ENA3)

Under kursen fördjupas och utvecklas den studerandes multilitteracitet. Den studerande producerar texter inom olika genrer med betoning på de språkliga drag som kännetecknar genren. Kursens teman utgår från olika kulturella fenomen, engelskspråkiga medier och kreativ verksamhet.

4. Samhället och omvärlden (ENA4)

Under kursen utvecklar den studerande sin förmåga att söka information och läsa kritiskt samt övar sig att aktivt använda engelska. Man bekantar sig med olika debatter om samhällsrelaterade fenomen, och fokuserar i synnerhet på hur man kan påverka som aktiv medborgare. Under kursen reflekterar man även över individens och gruppens ansvar och möjligheter att påverka i medborgarsamhället, till exempel då det gäller människorättsfrågor.

5. Vetenskap och framtid (ENA5)

Kursen fördjupar den studerandes förmåga att tolka och producera texter samt den studerandes kompetens att söka information om för hen intressanta kunskaps- och vetenskapsområden. De studerande övar sin förmåga att dela med sig av synpunkter som grundar sig på egna kunskaper eller åsikter. De reflekterar kring olika framtidsvisioner, i synnerhet i ett teknologi- och digitaliseringsperspektiv, samt över engelskans ställning som internationellt språk inom vetenskap och teknik. Temana väljs från olika fack- och vetenskapsområden.

6. Studier, arbete och ekonomi (ENA6)

Kursen fördjupar den studerandes förståelse för språkkunskap som ett socialt kapital och en färdighet för arbetslivet. Den studerande bekantar sig med textgenrer som kan komma till nytta i eventuella fortsatta studier eller i arbetslivet. Under kursen överväger och diskuterar den studerande planer för fortsatta studier, karriär och arbete även i en internationell kontext. Under kursen behandlas ekonomiska frågor som är relevanta för den unga som står på tröskeln till arbetslivet samt ekonomiska företeelser i ett större perspektiv.

Nationella fördjupade kurser

Under kurserna ska den studerande fördjupa sin förmåga att använda engelska för olika syften. Den studerande övar sig att tolka och producera texter individuellt och i grupp. Repetitionsövningar utgående från de studerandes behov ingår i kurserna. En mer omfattande skriftlig eller muntlig del eller helhet på engelska, som anknyter till övriga studier, kan integreras i kurserna.

7. Hållbar livsstil (ENA7)

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att tolka och producera engelska i olika skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Den studerande analyserar eller producerar texter inom olika genrer, såsom fiktiva och icke-fiktiva, berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande eller ställningstagande texter. Man fortsätter behandla de obligatoriska kursernas teman ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbarhetsperspektiv med beaktande av de studerandes behov eller intressen.

8. Muntlig kommunikation och påverkan (ENA8)

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att producera muntlig engelska, förstå talad engelska och bygga upp en dialog. Den stärker sin förmåga att tala flytande och övar muntlig produktion som förutsätter förberedelse. Teman som behandlats i de obligatoriska kurserna repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

Tillämpade kurser

20.Repetitionskurs (ENA20)

Mål: Att förbereda de studerande inför studentprovet i engelska.

Central innehåll: Vi övar de olika delmomenten i studentprovet och fördjupar oss i varierande temahelheter.

21. History and Society Through Fiction and Film (ENA21)

Mål: Att levandegöra både historiska och samtida händelser i den anglo-amerikanska världen.

Centralt innehåll: I kursen fördjupar vi oss i den engelskspråkiga världens historia, samhälle och traditioner. Vi fokuserar på den personliga berättelsen som den uttrycks i romaner och spelfilmer. De studerande skall få en djupare förståelse för livsvillkor, seder och bruk i den engelskspråkiga världen. Kan genomföras i samarbete med andra ämnen.

Främmande språk, A-lärokurs

Mål för undervisningen

De specifika målen för undervisningen i A-lärokursen i främmande språk är att den studerande ska

- utvecklas som språkbrukare i målspråket och som aktör i en kulturellt mångskiftande värld i såväl nationella och europeiska som globala sammanhang
- kunna ställa sin språkkunskap i relation till nivå B1.2 i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling, utvärdera hur de egna färdigheterna utvecklats och vidareutveckla dem.

Obligatoriska kurser

I de obligatoriska kurserna 1 och 2 är målet att stärka den studerandes studiefärdigheter samt förmåga att utveckla sina kunskaper individuellt och i grupp och att delta i olika kommunikationssituationer. Från och med kurs 3 ska man i tilltagande grad fästa uppmärksamhet vid olika textgenrer och hurdan språk de förutsätter. I kurserna 4–6 ska språket betonas som verktyg för att söka, komprimera och dela information.

I varje kurs ska man reservera tid för att behandla aktuella eller lokala frågor, som kan väljas tillsammans med de studerande. Ämnesintegrerad undervisning eller undervisning som anknyter till temaområdena kan ingå i alla kurser. Muntlig och skriftlig kommunikation ska övas mångsidigt under kurserna, även om tyngdpunkterna kan variera från kurs till kurs.

1. Språket och min värld

Den studerandes kunskaper inom språkets olika delområden kartläggs och hen analyserar och utvärderar sina lärstrategier för språkstudier. Den studerande ställer upp mål för studierna i målspråket och hittar sätt att utveckla sina kunskaper både individuellt och i grupp samt söker autentiska språkmiljöer där målspråket används. Under kursen reflekterar man kring den språkliga mångfalden i världen och språkkunskap som redskap för att utveckla den kulturella kompetensen. Kursens teman och situationer ska anknyta till studielivet, den ungas livsmiljö och behov av språkkunskap.

2. Människans sociala nätverk

Under kursen övar den studerande att med hjälp av olika medier delta i olika kommunikationssituationer av varierande språklig och kulturell svårighetsgrad, också i en internationell kontext. Den studerande fördjupar sin förmåga att diskutera aktivt och lyssna på andra. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser. Mångsidiga strategier utvecklas för olika kommunikationssituationer. Under kursen behandlas teman som anknyter till mänskliga relationer och i samband med dem även psykiskt, fysiskt och socialt välbefinnande. Man reflekterar också över vilka förändringar teknologin och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande.

3. Kulturella fenomen

Under kursen fördjupas och utvecklas den studerandes multilitteracitet. Den studerande producerar texter inom olika genrer med betoning på de språkliga drag som kännetecknar genren. Kursens teman utgår från olika kulturella fenomen, medier på målspråket och kreativ verksamhet.

4. Samhället och omvärlden

Under kursen utvecklar den studerande sin förmåga att söka information och läsa kritiskt samt övar sig att aktivt använda målspråket. Man bekantar sig med olika debatter om samhällsliga fenomen, i synnerhet i ett perspektiv av aktivt medborgarskap. Under kursen reflekterar man över individens och gruppens ansvar och möjligheter att påverka i medborgarsamhället, till exempel då det gäller människorättsfrågor.

5. Vetenskap och framtid

Kursen fördjupar den studerandes förmåga att tolka och producera texter samt den studerandes kompetens att söka information om för hen intressanta kunskaps- och vetenskapsområden. De studerande övar sin förmåga att dela med sig av synpunkter som grundar sig på egna kunskaper eller åsikter. De reflekterar kring olika framtidsvisioner, i synnerhet i ett teknologi- och digitaliseringsperspektiv. Temana väljs från olika fack- och vetenskapsområden.

6. Studier, arbete och ekonomi

Kursen fördjupar den studerandes förståelse för språkkunskap som ett socialt kapital och en färdighet för arbetslivet. Den studerande bekantar sig med textgenrer som kan komma till nytta i eventuella fortsatta studier eller i arbetslivet. Under kursen överväger och diskuterar den studerande planer för fortsatta studier, karriär och arbete även i en internationell kontext. Under kursen behandlas ekonomiska frågor som är relevanta för den unga vuxna som står på tröskeln till arbetslivet samt ekonomiska företeelser i ett större perspektiv.

Nationella fördjupade kurser

Under kurserna ska den studerande fördjupa sin förmåga att använda målspråket för olika syften. Den studerande övar sig att tolka och producera texter individuellt och i grupp. Repetitionsövningar utgående från de studerandes behov ingår i kursen. En mer omfattande skriftlig eller muntlig del eller helhet på målspråket, som anknyter till övriga studier, kan integreras i kurserna.

7. Hållbar livsstil

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att tolka och producera målspråket i olika skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Under kursen behandlas texter inom olika genrer, såsom fiktiva och icke-fiktiva, berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande eller ställningstagande texter. Man fortsätter behandla de obligatoriska kursernas teman ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbarhetsperspektiv med beaktande av de studerandes behov eller intressen.

8. Muntlig kommunikation och påverkan

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att producera muntligt språk, förstå talat språk och bygga upp en dialog. Hen stärker sin förmåga att tala flytande och övar muntlig produktion som förutsätter förberedelse. Teman som behandlats i de obligatoriska kurserna repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs (TYA20)

Centralt innehåll: Under kursen övas de olika delområdena inom studentexamensprovet och vikt läggs vid de moment som kräver mest övning inom grammatiken

Mål: Att förbereda de studerande inför studentexamensprovet i A-tyska

21. Grammatikkurs (TYA21)

Centralt innehåll: Kursen är en grammatikövningskurs öppen för alla stadier. Kursens uppbyggnad är beroende av de studerandes önskemål och behov och kan därför variera från gång till gång. Under kursen genomgås traditionell grammatik med hjälp av olika typs övningar samt metoder.

Mål: Målet är att ge de studerande en klar uppfattning om språkets struktur samt uppbyggnad.

24. Die Welt der Kultur und Wissenschaften (TYA24)

Främmande språk, B1-lärokurs

Mål för undervisningen

De specifika målen för undervisningen i B1-lärokursen i främmande språk är att den studerande ska

- utvecklas som språkbrukare i målspråket och som aktör i en kulturellt mångskiftande värld i såväl nationella och europeiska som globala sammanhang
- kunna ställa sin språkkunskap i relation till nivå B1.1 (övriga språk) eller B1.2 (engelska) i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling, utvärdera hur de egna färdigheterna utvecklats och vidareutveckla dem.

Obligatoriska kurser

I de obligatoriska kurserna 1 och 2 är målet att stärka den studerandes studiefärdigheter samt förmåga att utveckla sina kunskaper individuellt och i grupp och att delta i olika kommunikationssituationer. Från och med kurs 3 ska man

i tilltagande grad fästa uppmärksamhet vid olika textgenrer och hurdan språk de förutsätter. I kurserna 4–5 ska språket betonas som verktyg för att söka, komprimera och dela information.

I varje kurs ska man reservera tid för att behandla aktuella eller lokala frågor, som kan väljas tillsammans med de studerande. Ämnesintegrerad undervisning eller undervisning som anknyter till temaområdena kan ingå i alla kurser. Muntlig och skriftlig kommunikation ska övas mångsidigt under kurserna, även om tyngdpunkterna kan variera från kurs till kurs.

1. Språket och min värld

Under kursen reflekterar den studerande över målspråkets betydelse i hans eget liv, nu och i framtiden. Den studerandes kunskaper i målspråket kartläggs. Den studerande analyserar och utvärderar sina färdigheter för språkstudier, ställer upp mål för sitt lärande och hittar sätt att utveckla sina kunskaper individuellt och i grupp. Den studerande fördjupar sin förmåga att kommunicera i vardagliga och bekanta situationer som anknyter till resor och vardag. Under kursen behandlas teman som relaterar till de ungas intressen och behov av språkkunskap i synnerhet i muntliga kommunikationssituationer. Teman väljs också tillsammans med de studerande.

2. Välbefinnande och mänskliga relationer

Under kursen övas olika kommunikationssituationer och strategier som de förutsätter med hjälp av olika medier. Den studerande övar sig att diskutera aktivt och lyssna på andra. Den studerande utvecklar även sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser i frågor som gäller vardagslivet. Under kursen reflekterar man ur olika perspektiv över vad ett gott liv är och vilken betydelse välbefinnande och mänskliga relationer har i en människas liv. Man reflekterar också över vilka förändringar teknologin och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande

3. Kultur och medier

Kursen stärker den studerandes multilitteracitet och förmåga att tolka och producera olika textgenrer med hjälp av olika medier. Den studerande lär känna aktuella och ur de ungas synvinkel intressanta kulturella fenomen och medier inom språkområdet.

4. Vår mångskiftande livsmiljö

Under kursen utvecklas den studerandes förmåga att tolka och producera texter inom olika genrer. Teman är den kulturellt mångskiftande livsmiljön samt aktuella fenomen i samhället, som i första hand undersöks ur de ungas perspektiv.

5. Studie- och arbetsliv

Under kursen utvecklar den studerande språkkunskap som behövs i studie- och arbetslivet. Man reflekterar över vilka möjligheter språkkunskap ger för fortsatta studier i språk eller med hjälp av språket. Den studerande utvecklar sina kunskaper i målspråket som behövs i olika arbetsuppgifter för unga. Hen

bekantar sig med möjligheterna att delta i internationellt samarbete, exempelvis studentutbyte. Kursens teman är skola, fortsatta studier och arbetsliv samt de ungas framtidsplaner.

Nationella fördjupade kurser

Under kurserna ska den studerande fördjupa sin förmåga att använda målspråket för olika syften. Den studerande övar sig att tolka och producera texter individuellt och i grupp. Språkkunskapen repeteras utgående från de studerandes behov. En skriftlig eller muntlig del eller helhet på målspråket som anknyter till övriga studier kan integreras i kurserna.

6. Muntlig kommunikation och påverkan

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att producera muntligt språk, förstå talat språk och bygga upp en dialog. Hen stärker sin förmåga att tala flytande och övar muntlig produktion som förutsätter förberedelse. Teman som behandlats i de obligatoriska kurserna repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

7. Hållbar livsstil

Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att tolka och producera målspråket i olika skriftliga kommunikationssituationer och för olika slag av mottagare. Under kursen behandlas texter inom olika genrer, såsom fiktiva och icke-fiktiva, berättande, beskrivande, reflekterande, instruerande eller ställningstagande texter. Man fortsätter att behandla de obligatoriska kursernas teman ur ett ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt hållbarhetsperspektiv med beaktande av de studerandes behov eller intressen.

Främmande språk, B2-lärokurs

Mål för undervisningen

De specifika målen för undervisningen i B2-lärokursen i främmande språk är att den studerande ska

- få lust och vilja att utöka sin språkliga repertoar
- utvecklas som språkbrukare i målspråket och som aktör i en kulturellt mångskiftande värld i såväl nationella och europeiska som globala sammanhang
- kunna ställa sin språkkunskap i relation till nivå A2.2 (övriga språk) eller B1.1 (engelska) i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling, utvärdera hur de egna färdigheterna utvecklats och vidareutveckla dem.

Nationella fördjupade kurser

Under de första kurserna ska tyngdpunkten ligga på muntliga kommunikationssituationer och enkla skriftliga övningar som på ett naturligt sätt anknyter till dem. Också hörförståelse övas. Andelen skriftliga övningar ska småningom öka men muntlig kommunikation övas fortsättningsvis under alla kurser. Det centrala är att utveckla grundläggande språkfärdighet som behövs i vardagen. I mån av möjlighet reserveras tid för att behandla gemensamt överenskomna eller aktuella teman. Den studerandes multilitteracitet kan utvecklas under alla kurser genom att behandla litteratur, film, musik, teater, bildkonst eller medier.

Olika textgenrer ska introduceras. Ämnesintegrerad undervisning kan ingå i de olika kurserna. Strukturer behandlas, övas och repeteras på ett flexibelt sätt i samband med lämpliga teman. Det är viktigt att från början fästa vikt vid ett gott uttal.

1. Viktiga frågor i livet och vardagen

Under kursen reflekterar den studerande över målspråkets betydelse i hans eget liv, nu och i framtiden. Den studerandes kunskaper i målspråket kartläggs. Den studerande analyserar och utvärderar sina färdigheter för språkstudier, ställer upp mål för sitt språklärande och hittar sätt att utveckla sina kunskaper individuellt och i grupp. De kommunikativa färdigheterna utvecklas med hjälp av olika medier. Under kursen behandlas teman och situationer som anknyter till de ungas dagliga liv, mänskliga relationer och nätverk, intressen, fritid och hobbyer.

2. Liv och levnadssätt

Under kursen fästs uppmärksamhet vid olika sociala koder och deras eventuella skillnader i kommunikation. Skriftlig kommunikation övas i någon mån. Kursens teman är interkulturell kommunikation och kulturmöten i Finland och utomlands.

3. Välbefinnande och omsorg

Under kursen lär sig den studerande att med hjälp av olika medier diskutera och lyssna på andra i olika kommunikationssituationer. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser i frågor som gäller vardagslivet. Den studerande bekantar sig med olika texter om välbefinnande, mänskliga relationer och livsskeden samt övar sig att diskutera frågor i anknytning till dem. Den studerande reflekterar också över vilka förändringar teknologin och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande.

4. Kultur och medier

Kursen stärker den studerandes multilitteracitet. Den studerande lär känna aktuella och ur de ungas synvinkel intressanta kulturella fenomen och medier inom målspråkets språkområde eller -områden.

5. Studier, arbete och framtid

Under kursen fästs vikt vid att kommunikationen är kulturellt lämplig. Kursens teman är skola, fortsatta studier och arbetsliv samt de ungas framtidsplaner.

6. Vår gemensamma jord

Under kursen fortsätter man att öva sig i interaktion och repeterar språkkunskapen utgående från de studerandes behov. Den studerande bekantar sig med möjligheterna att delta i internationellt samarbete. Kursens teman ska anknyta till naturen, olika boendemiljöer och hållbar livsstil.

7. Internationell verksamhet

Under kursen använder den studerande sin språkkunskap och stärker förståelsen för olika kulturer genom att lära känna eller delta i internationellt samarbete, volontärarbete eller arbetslivet, vid behov med hjälp av fjärruppkoppling.

De språkliga målen bestäms på basis av kursinnehållet. De studerande rapporterar om eventuellt deltagande i internationell verksamhet på gemensamt överenskommet sätt.

8. Muntlig och skriftlig kommunikation

Kursen stärker den studerandes förmåga att producera text som behövs i olika kommunikationssituationer. Den studerande övar sig att producera och tolka olika textgenrer. Teman som behandlats tidigare repeteras eller kompletteras enligt de studerandes behov.

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs (TYB220 / FRAB220)

21. Grammatikkurs (TYB221)

Centralt innehåll: Kursen är en grammatikövningskurs öppen för alla stadier. Kursens uppbyggnad är beroende av de studerandes önskemål och behov och kan därför variera från gång till gång. Under kursen genomgås traditionell grammatik med hjälp av olika typs övningar samt metoder.

Mål: Målet är att ge de studerande en klar uppfattning om språkets struktur samt uppbyggnad.

Främmande språk, B3-lärokurs

Mål för undervisningen

De specifika målen för undervisningen i B3-lärokursen i främmande språk är att den studerande ska

- få lust och vilja att utöka sin språkliga repertoar
- utvecklas som språkbrukare i målspråket och som aktör i en kulturellt mångskiftande värld i såväl nationella och europeiska som globala sammanhang
- kunna ställa sin språkkunskap i relation till nivå A2.1 (övriga språk) eller B1.1/A2.2 (engelska) i nivåskalan för språkkunskap och språkutveckling, utvärdera hur de egna färdigheterna utvecklats och vidareutveckla dem.

Nationella fördjupade kurser

Under de första kurserna ska tyngdpunkten ligga på muntliga kommunikationssituationer och enkla skriftliga övningar som på ett naturligt sätt anknyter till dem. Också hörförståelse övas. Andelen skriftliga övningar ska småningom öka men muntlig kommunikation övas fortsättningsvis under alla kurser. Det centrala är att utveckla grundläggande språkfärdighet som behövs i vardagen. I mån av möjlighet reserveras tid för att behandla gemensamt överenskomna eller aktuella teman. Den studerandes multilitteracitet kan utvecklas under alla kurser genom att behandla litteratur, film, musik, teater, bildkonst eller medier. Olika textgenrer ska introduceras. Ämnesintegrerad undervisning kan ingå i de olika kurserna. Strukturer behandlas, övas och repeteras på ett flexibelt sätt i samband med lämpliga teman. Det är viktigt att från början fästa vikt vid ett gott uttal.

1. Vi bekantar oss med varandra och det nya språket

Under kursen får den studerande en bild av målspråkets ställning i världen och i förhållande till de språk hen behärskar eller har studerat tidigare. Den studerande övar sig att kommunicera i vardagliga situationer och att använda lämpliga kommunikationsstrategier samt lär sig de viktigaste artighetsfraserna.

2. På resa i världen

Under kursen övar sig den studerande att klara sig i olika sociala situationer som anknyter till resande och uträttande av vardagliga ärenden. Den studerande utvecklar användningen av kompensationsstrategier och andra kommunikationsstrategier.

3. Viktiga frågor i livet och vardagen

Den studerande övar sina kommunikativa färdigheter med hjälp av olika medier. Under kursen behandlas teman och situationer som anknyter till de ungas dagliga liv, mänskliga relationer och nätverk, intressen, fritid och hobbyer.

4. Liv och levnadssätt

Under kursen fästs uppmärksamhet vid olika sociala koder och deras eventuella skillnader i kommunikation. Skriftlig kommunikation övas i någon mån. Kursens teman är interkulturell kommunikation och kulturmöten i Finland och utomlands.

5. Välbefinnande och omsorg

Under kursen lär sig den studerande att med hjälp av olika medier diskutera och lyssna på andra i olika kommunikationssituationer. Hen utvecklar sin förmåga att formulera åsikter och tillsammans diskutera betydelser i frågor som gäller vardagslivet. Den studerande undersöker olika texter om välbefinnande, mänskliga relationer och livsskeden samt övar sig att diskutera frågor i anknytning till dem. Man reflekterar också över vilka förändringar tekniken och digitaliseringen har inneburit för kommunikation och välbefinnande.

6. Kultur och medier

Kursen stärker den studerandes multilitteracitet. Den studerande lär känna aktuella och ur de ungas synvinkel intressanta kulturella företeelser och medier inom målspråkets språkområde eller -områden.

7. Studier, arbete och framtid

Under kursen fästs vikt vid att kommunikationen är kulturellt lämplig. Kursen behandlar skola, fortsatta studier och arbetsliv samt de ungas framtidsplaner.

8. Vår gemensamma jord

Under kursen fortsätter man med diskussionsövningar och repeterar språkunskapen utgående från de studerandes behov. Den studerande bekantar sig med möjligheterna att delta i internationellt samarbete. Kursens teman ska anknyta till naturen, olika boendemiljöer och hållbar livsstil.

Matematik

På grund av matematikens ställning i vår kultur behöver vi kompetens att förstå, använda och producera information i matematisk form. Matematiken spelar en viktig eller rent av avgörande roll bland annat i vetenskap, teknik, ekonomi, företagsverksamhet, hälso- och sjukvård och säkerhet. Syftet med matematikundervisningen är att göra de studerande bekanta med matematiska tankemodeller och grundläggande matematiska idéer och strukturer, lära dem använda matematikens språk i tal och skrift och utveckla deras färdigheter i räkning, modellering av fenomen och problemlösning.

Undervisningen tar avstamp i teman och fenomen samt tillhörande problem som intresserar de studerande. I undervisningen används varierande arbetsätt, där de studerande arbetar på egen hand eller i grupp. Lektionerna ordnas så att de studerande utifrån sina iakttagelser stimuleras att ställa frågor, framlägga hypoteser, dra slutsatser och motivera dessa. De ska särskilt vägledas till insikt om de matematiska begreppens innebörd och om hur de hänger samman med större helheter. De studerande uppmuntras även att använda bilder, figurer och redskap som stöder tänkandet och de får hjälp att utveckla sin förmåga att växla mellan olika sätt att framställa matematisk information.

De studerande sporras att utveckla kreativa lösningar på matematiska problem. I undervisningen undersöks sambanden mellan matematiken och vardagslivet, och de tillfällen att utveckla de studerandes personlighet som ges utnyttjas medvetet. Det här innebär bland annat att man styr de studerandes intresse, sporrar dem att experimentera och stimulerar dem att söka efter kunskap.

De studerande tränas i användningen av datorprogram som stöd för inläring och utforskning av matematik och som hjälpmedel vid problemlösning. I matematikstudierna används bland annat dynamiska och symboliska matematikprogram, statistikprogram, kalkylprogram och textbehandlingsprogram. Dessutom används digitala informationskällor i den mån det är möjligt. Det är också viktigt att bedöma hur nyttiga hjälpmedlen är och vad som begränsar deras användning. De hjälpmedel som nämns ovan kallas i fortsättningen tekniska hjälpmedel.

I lång matematik använder vi modern teknik som dagligt hjälpmedel i alla kurser. I mån av möjlighet erbjuder vi en stödkurs i hantering av modern teknik (tillämpad kurs). Datoranvändningen kommer att öka efterhand som det finns ny programvara tillgänglig. Arbetsmetoderna är rätt liknande i varje kurs särskilt i de nationella kurserna MAG1-MAA13. Smågruppsarbete under lektionerna är viktigt samtidigt som den studerande givetvis också bör lära sig att arbeta självständigt. En mycket viktig del av arbetsmetoderna utgör också diskussionerna i undervisningssituationen, både mellan läraren och de studerande men också mellan studerande och studerande. Övning i slutledningsförmåga via diskussion är ofta förekommande. Läxförhör, både förberedda och oförberedda, bidrar till en rättvis bedömning av de studerandes prestationer under hela kursen. Ett av de viktigare målen med arbetsmetoderna är också att studerande skall lära sig uthållighet och sätt att utföra goda skriftliga

prestationer. Matematikens begreppsvärld är diger och stor vikt fästs vid användning av rätt terminologi under lektionerna. Vidare fäster vi stor vikt vid att stöda kurserna i fysik och kemi.

Vidare har vi kontinuerligt samarbete med specialläraren i skolan angående svaga studerandes prestationer men också för att kartlägga symptom som dyslexi och dyskalkyli. I mån av möjlighet (beroende på lärarens och skolans resurser) erbjuder även en del lärare i matematik personligt stöd till studerande under skoltid

Studiegång och undervisningsarrangemang

Om en studerande, i kurserna MAG1-MAA10, fått hela tre fyror efter varandra uppstår studiehinder, ifall studerande inte ännu gått alla tio kurser. Härvid granskas den studerandes studieprogram i lång matematik noga innan grönt ljus ges för vidare studier. Granskningen sker isamråd med studerande själv, ämnesläraren och studiehandledaren (samt vid behov med rektor).

De obligatoriska kurserna läses så, att studerande under första läsåret läser kurserna 1-5, under andra året kurserna MAA6 - MAA9 och sedan under sista året kursen MAA 10. Kurs MAA11 kan fritt placeras in i slutet av det första, under det andra eller tredje studieåret emedan speciella förkunskaper inte är en förutsättning, Kurs MAA12 får läsas tidigast efter avklarad kurs MAA6 och kurs MAA13 får läsas efter att obligatoriska kurserna 1-9 är avklarade. De övriga tillämpade kurserna får väljas fritt i enlighet med eventuella förhandskrav i respektive kursbeskrivningar. I lång matematik rekommenderar vi inte självstudier. Av tvingande skäl (såsom elitidrottande eller godtagbara personliga skäl som bedöms från fall till fall) är det dock möjligt att ibland idka självstudier i en kurs. Läraren bedömer här, i samråd med rektor, huruvida studerande har förutsättningar att klara hela kursen eller delar av kursen via självstudier eller inte. Vid självstudier uppgörs ett skriftligt kontrakt mellan studerande och läraren i fråga, om hur kursen skall avklaras. Den studerande kan höja en tidigare avlagd godkänd kurs genom att gå om kursen eller delta i en särskild höjningstentamen.

Projekt utanför undervisningstimmar

Vi strävar även efter att årligen delta i tävlingar av olika slag, såsom i riksförbundet MAOLs matematiktävling, i Teknologföreningens abiturienttävling, i Känguru-tävlingen och i utländska tävlingar av olika slag. I vår skola strävar vi efter att varje läsårerbjuda kontinuerligt stöd i matematik, oberoende av om studerande läser kort eller lång kurs.

Bedömning

Bedömningen ska vara mångsidig och återkopplingen sporrande. Den ska hjälpa de studerande att utveckla sitt matematiska tänkande och självförtroende och hålla uppe och stärka deras studiemotivation. Bedömningen ska fungera som vägledning när de studerande utvecklar sitt matematiska kunnande, sin matematiska förståelse och sin förmåga att arbeta långsiktigt. Den ska hjälpa de studerande att utveckla sin förmåga att presentera matematiska lösningar, stödja dem i processen att bilda matematiska begrepp och lära dem bedöma sitt arbete. En lyckad återkoppling hjälper de studerande att inse vad

som är deras starka sidor samt vilka kunskaper och färdigheter de behöver vidareutveckla och hur de ska göra detta.

Vid bedömningen ska läraren fästa uppmärksamhet på räknefärdigheterna, på valet av metoder och tekniska hjälpmedel och på hur exakt och konsekvent den studerande motiverar sina slutsatser.

Byte av lärokurs

Vid byte av lärokurs ersätter kurser i den långa lärokursen kurser i den korta som följer: MAA2 → MAB2, MAA3 → MAB3, MAA6 → MAB7, MAA8 → MAB4 och MAA10 → MAB5. Övriga studier enligt den långa lärokursen kan utgöra lokala fördjupade eller tillämpade kurser i den korta lärokursen enligt vad som bestäms i läroplanen. Om en studerande ber om det ska han eller hon beredas extra tillfällen att visa sin kunskapsnivå. Vid en övergång från den korta lärokursen till den långa kan det krävas att den studerande ger ytterligare prov på sina kunskaper. I detta sammanhang övervägs kursvitsordet på nytt.

En studerande kan också ta enstaka kurser från den andra lärokursen utan att byta lärokurs. Kurserna kan då räknas som lokala fördjupade eller lokala tillämpade kurser i den studerandes egentliga lärokurs enligt vad som bestäms i läroplanen.

Bedömningen i kurserna MAG 1- MAA13 sker med siffervitsord på basis av studerandes arbete under lektionerna, läxförhör och kursprov som ingår i kursen. Likaså krävs i dessa kurser godkänt kursprov för att eleven skall få godkänt kursvitsord i kursen. De tillämpade kurserna MAA20 - MAA26 samt kurserna i temastudier bedöms med vitsordet "A"(avlagd) eller "U" (underkänd). Stommen i slutvitsordet i lång matematik baserar sig på det aritmetiska medelvärdet av de obligatoriska kurser och fördjupade kurser studerande har i sitt studieprogram. Efter detta beaktas övriga godkända kursprestationer i eventuella tillämpade kurser studerande avlagt samt ytterligare aktivitet i matematikprojekt under gymnasietiden innan studerandes slutliga vitsord bestäms. En studerandes timaktivitet och den attityd och det intresse som hen uppvisar under lektionerna skall också beaktas i vitsordet, likaså studerandes flitighet visavi läxuppgifterna. De studerande informeras om bedömningsgrunderna i början av varje kurs. En underkänd obligatorisk kurs i lång matematik överförs direkt som en underkänd kurs i kort matematik. Ett godkänt kursvitsord i lång matematik överförs som ett godkänt (men inte nödvändigtvis likadant) kursvitsord i kort matematik. Ifall eleven är missnöjd med det erhållna siffervitsordet i en kompenserad kurs bör han anhålla om att få delta i en särskild höjningstentamen. Denna tentamen är oftast mer omfattande än ett enskilt normalt matematikprov i kursen i kort matematik och därtill kan av studerande krävas tilläggsarbete i form av inlämningsuppgifter eller muntlig tentamen. I övrigt följer vi kapitel 6.2 i den nationella läroplanen visavi bedömning av kurs och lärokurs i matematik.

Kort lärokurs (skolvisa instruktioner)

Matematikundervisningen byggs upp av en lämplig balans mellan lärarstyrd undervisning och självständig problemlösning. Vid genomgång av teori som är ny för studerandena leder läraren dem. Läraren presenterar och förklarar teorin för de studerande, men strävar oftast efter att

aktivera studerande att tänka samtidigt. En presentation av ny teori kan t.ex. byggas upp med hjälp av lämpliga frågor och exempel som studerande kan aktiveras att svara på och fundera på utgående från deras tidigare kunskaper. De studerande kan alltså delta i en diskussion där den nya teorin växer fram. Således kan studerandena bli delaktiga i uppbyggandet av den nya teorin, trots att presentationen oftast är lärarstyrd.

Diskussionsklimatet är mycket viktigt i matematikklassrummet. En öppen och aktiv dialog är önskvärd. Vi strävar efter att studerande hinner lösa uppgifter och arbeta självständigt under de flesta dubbeltektioner i kort matematik. Då har de möjlighet att diskutera och hjälpa varandra samt be om hjälp av läraren. Med olika projekt såsom t.ex. inlämningsuppgifter och muntliga presentationer strävar vi efter att ytterligare aktivera de studerande att arbeta självständigt och ta ansvar för sin egen utveckling inom matematiken. Vi betonar vikten av ansträngning, uthållighet och tålamod då man studerar matematik och hoppas att dessa egenskaper utvecklas hos studerande via det självständiga arbetet. Stor vikt fästs vid korrekta symboler och korrekt terminologi. Vi vill att de studerande inser att utförliga och förklarande lösningar med korrekta termer utgör ett arbetssätt och ett hjälpmedel för tänkandet.

Konkreta hjälpmedel i den korta matematiken utgörs av moderna kalkylatorer och datorer. Vi strävar till att handleda de studerande i användningen av de moderna räknemaskiner som är tillåtna i studentexamen. Vi försöker också använda den senaste teknologin för räknemaskiner i undervisningen för att pedagogiskt kunna visa t.ex. olika matematiska modeller och för att inspirera de studerande.

Studiegång och undervisningsarrangemang

Av de 6 obligatoriska kurserna rekommenderas att MAB1, MAB3, MAB4 och MAB6 läses i den ovan nämnda ordningsföljden. Det centrala innehållet i MAB2 och MAB5 bygger inte på kunskaper i de övriga kurserna och kurserna kan därmed väljas när de passar in i studerandes kursprogram. Men vi poängterar att MAB2 brukar uppfattas av studerande som en lättare kurs och MAB5 som en svårare kurs och att de därför har en lämplig pedagogisk placering i ordningsföljden, dvs. att MAB2 skulle läsas under det första studieåret och MAB5 under det andra eller tredje studieåret.

Om en studerande i kurserna MAB1 - MAB 8 fått tre fyror uppstår studiehinder. Härvid granskas studerandes studieprogram i kortmatematik noga och en av de tre underkända kurserna måste höjas innan studerande kan fortsätta sina studier eller erhålla slutvitsord i kort matematik.

Granskningen sker i samråd med studerande själv, ämnesläraren och studiehandledaren (samt vid behov med rektor).

För att gå den fördjupade kursen MAB7 krävs inga förhandskunskaper, men vi rekommenderar att man åtminstone har gått kursen MAB1 för att vänja sig vid arbetstakten under en gymnasiekurs i matematik. Den fördjupade kursen MAB8 kräver sådana förhandskunskaper som kursen MAB2 ger. Men vi rekommenderar att man även har gått kurserna MAB3 och MAB6 innan man väljer

MAB8, eftersom alla tre kurser behandlarmatematiska modeller. Den tillämpade kursen MAB21 rekommenderas som första matematikkurs för studerande med svaga matematikkunskaper och därmed svaga vitsord i matematik i högstadiet. Den tillämpade kursen MAB20 rekommenderas för alla studerande som skall skriva studentexamen i kort matematik. Kursen är en repetitionskurs och skall således läsas strax före skrivningarna. Den tillämpade kursen MAB22 kan en studerande välja efter att han eller hon har gått kursen MAB5. De tillämpade kurserna MAA23 - MAA 26 är gemensamma för den långa och den korta matematiken. Dessa kurser kräver inga förhandskunskaper, så de passar in var som helst i studieprogrammet. Dessa kurser kräver dock ett intresse och engagemang för kursinnehållet. Dessa kurser bedöms med vitsordet "G" och överförs, för de de studerander i dessa kurser som läser kort matematik, till vitsordsraden för kort matematik på betyget.

I kort matematik rekommenderar vi inte självstudier. Av tvingande skäl (såsom elitidrottande eller godtagbara personliga skäl som bedöms från fall till fall) är det dock möjligt att ibland idkasjälvstudier i en kurs. Läraren bedömer här, i samråd med rektor, huruvida studerande har förutsättningar att klara hela kursen eller delar av kursen via självstudier eller inte. Vid självstudier uppgörs ett skriftligt kontrakt mellan studerande och läraren i fråga, om hur kursen skall avklaras.

Den studerande kan höja en tidigare avlagd godkänd kurs genom att gå om kursen eller delta i en särskild höjningstentamen. Vi strävar efter den korta matematiken skall uppfattas som ett inspirerande, viktigt och intressant ämne. Ett led i denna strävan är att skapa olika projekt utöver undervisning som studerande som är intresserade av kort matematik kan delta i. Dylika projekt kan t.ex. vara studieresor till skolor i Finland eller utomlands, studiebesök till företag, universitet eller yrkeshögskolor, temadagar eller matematiktävlingar. Vi strävar efter att ha ett projekt per läsår. I vår skola strävar vi efter att varje läsår erbjuda kontinuerligt stöd i matematik, oberoende av om studerande läser kort eller lång kurs. Det gör vi i form av en så kallad "matematik-klinik" som vi strävar efter att ha en timme per vecka. I matematikkliniken är en-två lärare på plats och hjälper de studerande med uppgifterna. Vidare har vi kontinuerligt samarbete med specialläraren i skolan angående svaga studerandes prestationer men också för att kartlägga symptom som dyslexi och dyskalkyli. I mån av möjlighet (beroende på lärarens och skolans resurser) erbjuder även en del lärare i matematik personligt stöd till studerande under skoltid.

Alla kurser (obligatoriska, fördjupade och tillämpade) i kort matematik bedöms med siffervitsord. Kursvitsordet utgår från resultatet i ett skriftligt kursprov. Den studerande bör få ett godkänt vitsord i kursprovet för att få kursen godkänd. Vi strävar efter att ha ett eller flera skriftliga läxförhör under en kurs. Förhören bedöms med siffervitsord och inverkar på kursvitsordet. En studerandes timaktivitet och den attityd och det intresse som han uppvisar under lektionerna skall också beaktas i vitsordet, likaså flitighet visavi läxuppgifterna. Ytterligare strävar vi efter att ha olika typer av projekt som t.ex. inlämningsuppgifter eller muntliga presentationer under loppet av en kurs.

Dessa projekt inverkar även på kursvitsordet. Antalet förhör och projekt varierar beroende på olika faktorer som läraren beaktar vid kursplaneringen, t.ex. tidsresursen. De studerande informeras om bedömningsgrunderna i början av varje kurs. Undantagsvis kan en tillämpad kurs i kort matematik bedömas med bokstaven G (=godkänd) istället för ett siffervitsord ifall en studerande får kompensation för studier utförda i en skola utomlands eller ifall en studerande byter nivå i matematik och får en kurs i lång matematik kompenserad som en tillämpad kurs i kort matematik.

Ytterligare kan en studerande i kort matematik gå tillämpade kurser i lång matematik och därmed bedömas med ett "G". Slutvitsordet i kort matematik baserar sig på ett aritmetiskt medelvärde av de obligatoriska (MAB1 o – MAB6 o) och fördjupade (MAB7 f - MAB8 f) kurserna. Enligt de nationella rekommendationerna får endast 2 av dessa 8 kurser vara underkända för att en studerande skall få vitsord i kort matematik. Efter detta beaktas vitsorden i de tillämpade kurser (MAB20 t – MAB22t) som en studerande har avlagt, innan den studerandes slutliga vitsord bestäms. Av de tillämpade kurserna är vitsordet i MAB20 t speciellt viktigt eftersom det reflekterar en studerandes förmåga att tillämpa stoff från samtliga obligatoriska kurser.

Vid byte från lång till kort matematik ersätts kurserna enligt följande nationella rekommendation: MAA1-MAB1, MAA3-MAB2, MAA6-MAB5, MAA7-MAB4 och MAA8-MAB3. En underkänd kurs i lång matematik överförs direkt som en underkänd kurs i kort matematik. Ett godkänt kursvitsord i lång matematik överförs som ett godkänt (men inte nödvändigtvis likadant) kursvitsord i kort matematik. Ifall den studerande är missnöjd med det erhållna siffervitsordet i en kompenserad kurs bör han anhålla om att få delta i en särskild höjningstentamen. Denna tentamen är oftast mer omfattande än ett enskilt normalt matematikprov i kursen i kort matematik och därtill kan av studerande krävas tilläggssarbete i form av inlämningsuppgifter eller muntlig tentamen.

Vi uppmuntrar studerande som byter nivå i matematik att vid behov avverka samtliga kurser i kort matematik trots att de får en del kurser kompenserade vid bytet. Ifall en studerande går en kurs i kort matematik, som redan har kompenserats, så är det det nya vitsordet som gäller för kursen och det gamla kursvitsordet från lång matematik flyttas i betyget till platsen för tillämpade kurser.

Gemensam studiehelhet i matematik

Syftet med den gemensamma studiehelheten i matematik är att väcka den studerandes intresse för matematik bland annat genom att göra hen bekant med den mångskiftande betydelse som matematiken har för människan och samhället och dess enastående och fascinerande väsen som vetenskap. I denna studiehelhet får de studerande tillfälle att förbättra de grundkunskaper som behövs för matematikstudierna och lära sig se matematiken som ett nyttigt och funktionellt redskap för att förklara och behärska händelser och situationer i samhället, ekonomin och naturen.

Obligatorisk kurs

1. Tal och talföljder (MAG1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- begrunda matematikens betydelse ur individens och samhällets perspektiv
- repetera och komplettera det som hen har lärt sig tidigare om talområdena samt repetera de grundläggande räknesätten och principerna för procenträkning
- stärka sin förståelse av begreppet funktion
- förstå begreppet talföljd
- kunna bestämma termerna i en talföljd, när begynnelsevillkoren och regeln enligt vilken de följande termerna ska beräknas är givna
- få en uppfattning av hur summan av en talföljd bestäms
- kunna lösa praktiska problem med hjälp av aritmetiska och geometriska talföljder och deras summor
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av funktioners grafer och talföljder samt för att lösa tillämpade problem där talföljder förekommer.

Centralt innehåll

- reella tal, grundläggande räknesätt och procenträkning
- funktioner, ritning och tolkning av grafer
- talföljder
- rekursiv talföljd
- aritmetisk talföljd och summa
- logaritm och potens och sambandet mellan dem
- lösning av ekvationer i formen $a^x = b$, $x \in \mathbb{N}$
- geometrisk talföljd och summa

Matematik, lång lärokurs

Undervisningen i den långa lärokursen i matematik ska ge de studerande sådana matematiska kunskaper och färdigheter som krävs för yrkes- och högskolestudier samt en matematisk allmänbildning. De som studerar lång matematik ges tillfälle att tillägna sig matematiska begrepp och metoder samt att lära sig förstå den matematiska kunskapens natur. Undervisningen syftar också till att ge de studerande en klar uppfattning om matematikens betydelse i samhällsutvecklingen och om dess tillämpningsmöjligheter i vardagslivet, vetenskapen och tekniken.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen enligt den långa lärokursen i matematik är att den studerande ska

- få positiva inlärningserfarenheter och vänja sig vid långsiktigt arbete och därigenom lära sig att lita på sin matematiska förmåga, sina matematiska

- färdigheter och sin förmåga att tänka matematiskt
- få mod till experimentellt och undersökande arbete samt till att hitta och kritiskt bedöma lösningar
- förstå och kunna använda matematikens språk, det vill säga följa en matematisk framställning, läsa matematisk text, diskutera matematik samt lära sig sätta värde på en exakt framställning och på klara motiveringar
- lära sig se matematisk kunskap som en logisk struktur
- utveckla sin förmåga att bearbeta uttryck, dra slutsatser och lösa problem
- bli van att behandla information på ett sätt som är karakteristiskt för matematiken, att göra antaganden, att undersöka deras riktighet och att motivera dem samt att bedöma motiveringarnas giltighet och resultatens generaliserbarhet
- bli van att ställa upp matematiska modeller för praktiska problemsituationer och att utnyttja olika strategier för att lösa dem
- kunna använda ändamålsenliga matematiska metoder, tekniska hjälpmedel och informationskällor.

Obligatoriska kurser

2. Polynomfunktioner och polynomekvationer (MAA2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få rutin i att använda polynomfunktioner
- kunna lösa polynomekvationer av andra graden och undersöka antalet lösningar
- kunna lösa polynomekvationer av högre grad som kan lösas utan division av polynom
- kunna lösa enkla polynomlikheter
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av polynomfunktioner och vid lösning av tillämpade problem som anknyter till polynomekvationer, polynomlikheter och polynomfunktioner.

Centralt innehåll

- multiplikation av polynom samt binomialformler för uttryck i formen $(a + b)^n, n \leq 3, n \in \mathbb{N}$
- andragradsekvationer och rotformeln samt undersökning av rötternas antal
- faktorisering av polynom av andra graden
- polynomfunktioner
- polynomekvationer
- lösning av polynomlikheter

3. Geometri (MAA3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- öva sig i att gestalta och beskriva rum och former både i två och tre dimensioner
- öva sig i att formulera, motivera och använda geometriska satser
- kunna lösa geometriska problem genom att utnyttja egenskaper hos figurer och kroppar, likformighet, Pythagoras sats samt trigonometrin för rät- och snedvinkliga trianglar.
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av figurer och kroppar och vid lösning av tillämpade problem med anknytning till geometrin.

Centralt innehåll

- likformighet hos figurer och kroppar
- sinussatsen och cosinussatsen
- geometrin för cirkeln och dess delar samt räta linjer i anknytning till cirkeln
- beräkning av längder, vinklar, areor och volymer i anknytning till figurer och kroppar

4. Vektorer (MAA4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå vektorbegreppet och bli förtrogen med grunderna i vektorkalkyl
- kunna undersöka figurers egenskaper med hjälp av vektorer
- förstå principen för lösning av ekvationssystem
- kunna undersöka punkter, avstånd och vinklar i två- och tredimensionella koordinatsystem med hjälp av vektorer
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av vektorer och vid lösning av tillämpade problem där linjer och plan förekommer.

Centralt innehåll

- vektorernas grundläggande egenskaper
- addition och subtraktion av vektorer samt multiplikation av en vektor med en skalär
- skalärprodukten av vektorer i ett koordinatsystem
- lösning av ekvationssystem
- rätta linjer och plan i rymden

5. Analytisk geometri (MAA5)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå hur den analytiska geometrin knyter samman geometriska och algebraiska begrepp
- förstå begreppet ekvation för en punktmängd och kunna undersöka punkter, rätta linjer, cirklar och parabler med hjälp av ekvationer
- fördjupa sin förståelse av begreppet absolutbelopp och kunna lösa enkla ekvationer med absolutbelopp av typerna
 $|f(x)| = a$ och $|f(x)| = |g(x)|$
och motsvarande olikheter
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att undersöka ekvationer för punktmängder och för att lösa ekvationer, ekvationssystem, ekvationer och olikheter med absolutbelopp i samband med tillämpade problem.

Centralt innehåll

- ekvationen för en punktmängd
- ekvationer för rätta linjer, cirklar och parabler
- lösning av ekvationer och olikheter som innehåller absolutbelopp
- avståndet från en punkt till en linje

6. Derivatan (MAA6)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna bestämma nollställena för rationella funktioner och lösa enkla rationella olikheter
- få en klar uppfattning av begreppen gränsvärde, kontinuitet och derivata för funktioner
- kunna bestämma derivatan av enkla funktioner
- kunna undersöka förloppet hos en polynomfunktion med hjälp av derivatan och bestämma dess extremvärden
- veta hur en rationell funktions största och minsta värde bestäms
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att undersöka gränsvärden, kontinuitet och derivata och för att lösa rationella ekvationer och olikheter samt bestämma derivatan för polynomfunktioner och rationella funktioner i tillämpade problem.

Centralt innehåll

- rationella ekvationer och olikheter
- gränsvärden, kontinuitet och derivator
- derivering av polynomfunktioner och av produkter och kvoter av funktioner
- undersökning av förloppet hos en polynomfunktion och bestämning av dess extremvärden

7. Trigonometriska funktioner (MAA7)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna undersöka trigonometriska funktioner med hjälp av symmetrier i enhetscirkeln
- kunna lösa trigonometriska ekvationer av typen $\sin f(x) = a$ och $\sin f(x) = \sin g(x)$
- kunna de trigonometriska sambanden $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ och $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$
- kunna derivera sammansatta funktioner
- kunna undersöka trigonometriska funktioner med hjälp av deras derivator
- kunna använda trigonometriska funktioner när de ställer upp modeller för periodiska fenomen
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av trigonometriska funktioner och lösning av trigonometriska ekvationer samt vid bestämning av derivatan av trigonometriska funktioner i tillämpade problem.

Centralt innehåll

- riktad vinkel och radianer
- trigonometriska funktioner och deras symmetriska och periodiska egenskaper
- lösning av trigonometriska ekvationer
- derivatan av en sammansatt funktion
- derivatan av trigonometriska funktioner

8. Rot- och logaritmfunktioner (MAA8)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- repetera räknereglererna för potenser, inklusive potenser med bråk som exponent
- känna till egenskaperna hos rot-, exponential- och logaritmfunktioner och kunna lösa ekvationer i anknytning till dem
- kunna undersöka rot-, exponential- och logaritmfunktioner med hjälp av derivatan
- kunna utnyttja exponentialfunktionen när de ställer upp modeller för olika fenomen där tillväxt eller avtagande förekommer
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökningen av rot-, exponential- och logaritmfunktioner, vid lösning av rot-, exponential- och logaritmekvationer och vid bestämning av derivatan av rot-, exponential- och logaritmfunktioner i tillämpade problem.

Centralt innehåll

- räknereglererna för potenser
- rotfunktioner och rotekvationer
- exponentialfunktioner och exponentialekvationer
- logaritmfunktioner och logaritmekvationer
- derivatan av rot-, exponential- och logaritmfunktioner

9. Integralkalkyl (MAA9)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå begreppet primitiv funktion och kunna bestämma primitiva funktioner till elementära funktioner
- förstå begreppet integral och dess samband med arean
- kunna bestämma areor och volymer med hjälp av integraler
- bli förtrogna med tillämpningar av integralkalkyl
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av egenskaper hos funktioner och vid bestämning av primitiva funktioner samt vid beräkning av integraler i tillämpade problem.

Centralt innehåll

- primitiv funktion
- primitiva funktioner till elementära funktioner
- integraler
- beräkning av areor och volymer

10. Sannolikhet och statistik (MAA10)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna åskådliggöra diskreta och kontinuerliga statistiska fördelningar samt bestämma och tolka fördelningarnas karakteristikor
- sätta sig in i kombinatorikens metoder
- bli förtrogen med begreppet sannolikhet och med sannolikhetslärans räkneregler
- förstå begreppet diskret sannolikhetsfördelning och kunna bestämma och tillämpa fördelningens väntevärde
- bli förtrogen med begreppet kontinuerlig sannolikhetsfördelning och kunna tillämpa normalfördelningen
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att söka, behandla och undersöka data i digital form och för att bestämma karakteristikorna för fördelningar och beräkna sannolikheter med hjälp av en given fördelning och givna parametrar.

Centralt innehåll

- diskret och kontinuerlig statistisk fördelning
- karakteristikor för en fördelning
- klassisk och statistisk sannolikhet
- kombinatorik
- sannolikhetslärans räkneregler
- diskret och kontinuerlig sannolikhetsfördelning
- väntevärdet för en diskret fördelning
- normalfördelning

Nationella fördjupade kurser

11. Talteori och bevis (MAA11)

Mål

Kursens mål är att de studerande ska

- sätta sig in i logikens grunder, bekanta sig med principerna för bevisföring och öva sig i bevisföring
- behärska talteorins grundbegrepp och göra sig förtrogna med primtalens egenskaper
- kunna undersöka hela tals delbarhet med hjälp av delningsekvationer och kongruens mellan hela tal
- fördjupa sin förståelse av talföljder och deras summor
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av talens egenskaper.

Centralt innehåll

- konnektiv och sanningsvärden
- geometriska bevis

- direkta bevis, kontrapositionsbevis och motsägelsebevis
- induktionsbevis
- hela tals delbarhet och delningsekvationer
- Euklides algoritm
- primtalen och Eratosthenes såll
- aritmetikens grundsats
- kongruens hos hela tal

12. Algoritmer i matematiken (MAA12)

Mål

Kursens mål är att de studerande ska

- fördjupa sitt algoritmiska tänkande
- kunna undersöka och förklara hur algoritmer fungerar
- förstå begreppet iteration och kunna lösa icke-linjära ekvationer numeriskt
- kunna undersöka delbarhet hos polynom och bestämma deras faktorer
- kunna bestämma förändringshastigheter och areor numeriskt
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av algoritmer och vid räkneoperationer.

Centralt innehåll

- iteration och Newton-Raphsons metod
- divisionsalgoritmen för polynom
- delningsekvationen för polynom
- Newton-Cotes formler: rektangelregeln, trapetsregeln och Simpsons regel

13. Fortsättningskurs i differential- och integralkalkyl (MAA13)

Mål

Kursens mål är att de studerande ska

- fördjupa sina insikter i differential- och integralkalkylens teoretiska grunder
- kunna undersöka inversa funktioner till strängt monotona funktioner
- komplettera sina färdigheter i integralkalkyl och tillämpa dem bland annat för att undersöka kontinuerliga sannolikhetsfördelningar
- kunna undersöka gränsvärdet för talföljder samt serier och deras summor
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av funktioners egenskaper och bestämning av derivator med avseende på en given variabel samt vid beräkning av generaliserade integraler, gränsvärden av talföljder och seriers summor i tillämpade problem.

Centralt innehåll

- undersökning av kontinuitet och deriverbarhet för en funktion
- allmänna egenskaper hos kontinuerliga och deriverbara funktioner
- invers funktion
- funktioner av två variabler och partiella derivator
- gränsvärden av funktioner och talföljder när variabelns eller indexets värde går mot oändligheten

- generaliserade integraler
- gränsvärdet för en talföljd samt serier och deras summa

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs (MAA20)

Mål: Eleven skall repetera centrala delar av hela långa lärokursen i matematik samt öva sig i att besvara gamla studentprovsfrågor så väl som möjligt.

Centralt innehåll: Gamla studentprovsfrågor, repetition av obligatoriska kurser och delvis fördjupade kurser. Kursvitsord ges förutsatt att eleven deltagit i preliminärprovet på våren.

21. Repetition inför starten (MAA21)

Mål: Eleven skall känna en behaglig övergång från högstadiematematiken till gymnasimatematiken. Ett av de viktigare delmålen är att eleven skall lära sig arbetsvanor i lång matematik och att eleven inser betydelsen av extra självstudier hemma. Likaså är ett viktigt delmål att få eleverna så gott som på samma startstreck efter högstadiestudierna. Att lära sig att ha tålamod med svårare och längre uppgifter är också viktigt!

Centralt innehåll: I denna kurs repeterar vi centrala begrepp från högstadiematematiken. Vi gör också ett diagnostiskt test i början av kursen. Kursen utgör en introduktionskurs till lång matematik i gymnasiet.

22. Komplexa tal och rymdgeometri (MAA22)

Mål: Eleven skall lära sig grundbegreppen i de komplexa talens värld och däremot förstå utvidgningen av det reella talområdet. Andra delen av kursen bygger vidare på kurserna MAA 3 & MAA 4 i och med att vi särstuderar den tredimensionella geometrin.

Centralt innehåll:

Ekvationer och olikheter med komplexa tal, rymdgeometriskasatser och bevisföring, areor och volymer

23. Matematikens estetik (MAA23)

Mål: Eleven skall inse det "sköna" i matematiken och dess mönster samt studera regelbundenheter i naturens mönster omkring oss via matematiska modeller. Eleven ser, hör och lär!

Centralt innehåll: Kaosteori, fraktaler, geometriska mönster, uppbyggnad av tredimensionella figurer samt pussel av olika slag.

24. Matematikens kulturhistoria (MAA24)

Mål: Eleven skall få en insyn i historiska matematiska milstolpar i världen och varifrån matematikens delområden härstammar.

Vi studerar valda delar av matematikens delområden ur historiskt, filosofiskt och naturvetarspråkligt perspektiv.

Centralt innehåll: Matematiken i det omgivande samhället i Finland och i Europa ligger i fokus.

I mån av möjlighet kopplar vi in olika studiebesök.

Denna kurs kan utföras i samarbete med filosofi, historia och samhällslära i den egna skolan eller som samarbete mellan två eller flera svenska gymnasier

25. Hantering av moderna kalkylatorer (MAA25)

Mål: Eleven skall öva sig i att hantera de digitala hjälpmedel hen bör klara av att använda. Eleven lär sig förstå räknarnas goda och dåliga sidor.

Centralt innehåll:

Fingerfärdighet i användningen av moderna kalkylatorer och datorn. Räknarens funktion som stöd i lösningen av en uppgift. Datorn som hjälpmedel i gymnasiematematiken.

26. Ekonomisk matematik (MAA26)

Mål Kursens mål är att den studerande ska

- * fördjupa sina färdigheter i procenträkning
- * förstå de begrepp som används i affärlivet
- * utveckla sina matematiska färdigheter för att kunna planera sin egen ekonomi
- * stärka sina matematiska förutsättningar för att kunna bedriva studier i entreprenörskap och ekonomi
- * kunna tillämpa statistiska metoder för behandling av statistiskt material
- * kunna använda tekniska hjälpmedel för att göra beräkningar och lösa ekvationer i samband med tillämpade problem.

Centralt innehåll

- * index-, kostnads-, transaktions-, kredit- och skattekalculer samt andra beräkningar
- * matematiska modeller i ekonomiska sammanhang med hjälp av talföljder och summor

32. Vandringar i antikens värld (MAA32 (TS1))

Mål:

- Att erbjuda ökade kunskaper och fördjupade insikter om den västerländska vetenskapens och konstens rötter med fokusering på filosofi, litteratur och matematik.
- Att utveckla kompetensen i multilitteracitet och förmågan att se tvärvetenskapliga samband mellan de tre olika disciplinernas sätt att förklara, förstå och gestalta verkligheten.
- Att utveckla förmågan att kommunicera muntligt och skriftligt och att samarbeta i olika miljöer med studerande, lärare, forskare och skribenter i olika läroämnen och skolsamfund.
- Kursen utgör en samlarbetskurs mellan lärare och elever i Brändö gymnasium och Gymnasiet Lärkan.

Centrala innehåll:

- Att bekanta sig med ett urval antika filosofiska teorier, litterära verk och matematiska problem.
- Att producera egna teoretiska översikter och/eller konstnärliga produkter med utgångspunkt i de vetenskapliga rön och litterära alster som producerades under denna tid.
- Att presentera resultatet av denna inlärningsprocess på ort och ställe, i en geografiskt autentisk miljö.
- Att presentera sina erfarenheter under resan antingen muntligt, skriftligt eller audiovisuellt (t.ex. i form av ett föredrag, medietexter, posters, dramatisering, en bildberättelse eller dokumentär).

Observera:

- Bakgrundskunskaper: MO3, FI1 och MAA3 eller MAB3

33. Matematikens roll i samspelet med övriga naturvetenskaper (MAA33 (TS1))

Mål:

Den studerande ska lära sig tänka hur naturvetenskaperna stöder varandra.

Centralt innehåll:

Projektkurs i matematik, fysik och kemi

Vi samarbetar kring något gemensamt tema inom ämnena matematik, fysik och kemi i den egna skolan. Även andra läroämnena kan kopplas in här, såsom biologi och geografi.

34. Matematiken och fortsatta studier (MAA34 (TS1))

Mål:

Vi bekantar oss med matematikutbildningen vid olika högskolor och universitet och andra fortsatta studieområden.

Centralt innehåll: Vi samarbetar med bl.a. universitet och högskolor (såsom Helsingfors universitets campusområde i Gumtåkt samt Aalto-universitetet).

Den studerande kan t.ex. delta i en matematikkurs vid någon högskola.

Ytterligare vill vi undersöka i vilka olika branscher matematiken kommer in i fortsatta studierna efter gymnasiet.

35. Die Welt der Kultur und Wissenschaft (MAA35 (TS1))

Die Welt der Kultur und der Wissenschaften

Kursen är en tvärvetenskaplig projektkurs i tyska och matematik samt och utmynnar i en resa till ett tyskspråkigt land.

Kursens mål

* De studerande får en möjlighet att tala tyska i ett tysktalande land, samt att på ort och ställe bekanta sig med den tyskspråkiga kulturen i vid bemärkelse

* De studerande får en möjlighet att besöka en kulturellt mångfacetterad stad i Europa

* Att de studerande på tyska kan presentera viktiga skeden i matematikens och naturvetenskapernas kulturhistoria och ser de tvärvetenskapliga sambanden även mellan olika ämnen, samt inser nyttan av mångsidiga språkkunskaper

* Att de studerande på tyska bekantar sig med undervisningen i matematik och naturvetenskaper i landet som besöks.

Centralt innehåll

Under kursen:

* övas de muntliga färdigheterna i tyska i ett tysktalande land.

* bekantar de studerande sig med matematikens (och naturvetenskapernas) stora europeiska namn och historia.

* besöker de studerande ett tvärvetenskapligt tyskspråkigt gymnasium för att se hur lärare och

37. Det antika arvet (MAA37)

43. Statistiska undersökningar (MAA43)

Matematik, kort lärokurs

Syftet med den korta lärokursen i matematik är att lära de studerande ta fram, behandla och förstå matematisk information samt att använda matematiken i olika situationer och i fortsatta studier. Undervisningen syftar också till att ge de studerande en klar uppfattning om matematikens betydelse för samhällsutvecklingen och om dess tillämpningsmöjligheter i vardagslivet och i många olika vetenskapsgrenar.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen enligt den korta lärokursen i matematik är att de studerande ska

- kunna utnyttja matematiken som hjälpmedel i det dagliga livet och i samhällslig verksamhet
- få positiva inlärningserfarenheter när de arbetar med matematik, lära sig lita på sin kapacitet, sina färdigheter och sin tankeförmåga och få mod att lära sig nytt genom experiment, undersökningar och upptäckter
- inhämta sådana matematiska kunskaper och färdigheter som ger en tillräckligt bra grund för fortsatta studier
- ta till sig matematiken som ett redskap med vars hjälp man kan beskriva, förklara och bygga upp modeller av fenomen och som kan användas för att dra slutsatser
- utveckla sin uppfattning av den matematiska kunskapens natur och dess logiska struktur
- få rutin i att ta emot och analysera sådan information som massmedierna ger i matematisk form och kunna bedöma dess tillförlitlighet
- bekanta sig med matematikens betydelse för den kulturella utvecklingen
- kunna använda figurer, scheman och modeller som tankeredskap
- kunna använda ändamålsenliga matematiska metoder, tekniska hjälpmedel och informationskällor.

Obligatoriska kurser

2. Uttryck och ekvationer (MAB2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få vana att använda matematik när det gäller att lösa vardagliga problem och lära sig lita på sin matematiska förmåga
- förstå begreppen linjärt beroende, proportionalitet och polynomfunktioner av andra graden
- stärka sina färdigheter i att lösa ekvationer och lära sig lösa ekvationer av andra graden
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av polynomfunkt-

ioner och vid lösning av tillämpade problem som anknyter till polynom-
mekvationer och polynomfunktioner.

Centralt innehåll

- linjära samband och proportionalitet mellan storheter
- formulering av problem med hjälp av ekvationer
- grafisk och algebraisk lösning av ekvationer och system med två ekvationer
- tolkning och bedömning av lösningar
- polynomfunktioner av andra graden och lösning av andragradsekvationer

3. Geometri (MAB3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få vana att göra iakttagelser och dra slutsatser om geometriska egenskaper hos figurer och kroppar
- bli skickligare i att rita plana figurer och tredimensionella kroppar
- kunna lösa praktiska problem med hjälp av geometri
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av figurer och kroppar och vid lösning av tillämpade problem med anknytning till geometrin.

Centralt innehåll

- figurers likformighet
- trigonometri i den rätvinkliga triangeln
- Pythagoras sats och den omvända satsen till Pythagoras sats
- bestämning av area och volym för figurer och kroppar
- användning av geometriska metoder i koordinatsystemet

4. Matematiska modeller (MAB4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- se regelbundenheter och samband hos fenomen i den reella världen och kunna beskriva dessa med matematiska modeller
- få rutin i att bedöma olika modellers lämplighet och användbarhet
- bekanta sig med att göra prognoser utgående från modeller
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av polynom- och exponentialfunktioners egenskaper och vid lösning av polynom- och exponentialekvationer i samband med tillämpade problem.

Centralt innehåll

- tillämpning av linjära och exponentiella modeller
- lösning av potensekvationer
- lösning av exponentialekvationer med hjälp av logaritmer
- talföljder som matematiska modeller

5 . Statistik och sannolikhet (MAB5)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få rutin i att hantera och tolka statistiskt material
- kunna bedöma olika regressionsmodeller bland annat med hjälp av kalkylprogram och kunna göra prognoser utgående från modellerna
- bli insatt i sannolikhetslärans grunder
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att söka, behandla och undersöka data i digital form och för att bestämma karakteristikorna för diskreta fördelningar och beräkna sannolikheter.

Centralt innehåll

- bestämning av karakteristikor för diskreta statistiska fördelningar
- begreppen regression och korrelation
- observation och avvikande observation
- prognostisering
- kombinatorik
- sannolikhetsbegreppet
- räkneregler för sannolikheter och modeller som åskådliggör dem

6. Ekonomisk matematik (MAB6)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sina färdigheter i procenträkning
- förstå de begrepp som används i affärslivet
- utveckla sina matematiska färdigheter för att kunna planera sin egen ekonomi
- stärka sina matematiska förutsättningar för att kunna bedriva studier i entreprenörskap och ekonomi
- kunna tillämpa statistiska metoder för behandling av statistiskt material
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att göra beräkningar och lösningar i samband med tillämpade problem.

Centralt innehåll

- index-, kostnads-, transaktions-, kredit- och skattealkyler samt andra beräkningar
- matematiska modeller i ekonomiska sammanhang med hjälp av talföljder och summor

Nationella fördjupade kurser

7. Matematisk analys (MAB7)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna undersöka förändringshastigheten hos funktioner med grafiska och

numeriska metoder

- förstå begreppet derivata som ett mått på förändringshastigheten
- kunna undersöka förloppet hos en polynomfunktion med hjälp av derivatan
- kunna fastställa det största och minsta värdet för en polynomfunktion i tillämpningar
- kunna använda tekniska hjälpmedel vid undersökning av en funktions förlopp och vid bestämning av en funktions derivata och extremvärden i ett slutet intervall i samband med tillämpningar.

Centralt innehåll

- grafiska och numeriska metoder
- derivatan av en polynomfunktion
- undersökning av tecken och förlopp för polynomfunktioner
- bestämning av största och minsta värde av en polynomfunktion i ett slutet intervall

8. Statistik och sannolikhet II (MAB8)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få bättre och mångsidigare färdigheter i att hantera statistiskt material
- kunna bestämma statistiska karakteristika och sannolikheter med hjälp av kontinuerliga fördelningar och tekniska hjälpmedel
- kunna använda tekniska hjälpmedel för att söka, behandla och undersöka data i digital form, för att bestämma väntevärdet och standardavvikelsen för en sannolikhetsfördelning, för att beräkna sannolikheter med hjälp av parametrarna för en given fördelning och för att bestämma konfidensintervall.

Centralt innehåll

- begreppen normalfördelning och normering av en normalfördelning
- upprepat försök
- binomialfördelningen
- begreppet konfidensintervall

Tillämpade kurser

20. Repetition inför studentskrivningarna (MAB20)

Mål

Kursens mål är att de studerande skall

- * repetera centrala delar av de obligatoriska kurserna i kort matematik
- * utveckla sin förmåga att välja lämpliga metoder och kombinera olika delområden i matematiken för att lösa problem
- * utveckla sin matematiska kommunikation dvs. hur de bygger upp en lösning som förklarar hur de tänker och som är matematiskt korrekt
- * räkna mera läxuppgifter än under övriga kurser, syftet med detta är att mobilisera eleverna så att de har arbetsvanor för självstudier under läslovet

Centralt innehåll

- * repetition av teori från de obligatoriska kurserna
- * lösning av basuppgifter för att öva räknefärdigheten och repetera viktiga formler
- * lösning av tillämpningsuppgifter där problemlösning krävs
- * lösning av gamla studentprovsfrågor

21. Repetition inför starten (MAB21)

Kursen riktar sig till nybörjare som har svaga färdigheter och kunskaper i matematik.

Mål

Målet med kursen är att eleverna skall

- * få en behaglig övergång från högstadiematematiken till gymnasiematematiken
- * vänja sig vid arbetstakten i gymnasiet
- * få arbetsvanor för matematikstudier i gymnasiet och inser vikten av självstudier
- * försöka kartlägga sina svårigheter och fundera på ifall de behöver hjälp med matematiken i gymnasiet, och hurudan hjälp de kan behöva

Centralt innehåll

- * repetition av centrala begrepp från högstadiematematiken t.ex. linjär funktion, ekvationer av första grad
- * bråk- och potensräkning
- * parabeln och enklare andragradsekvationer
- * introduktion till moderna kalkylatorer som hjälpmedel

22. Matematiska modeller II (MAB22)

Mål

Kursens mål är att eleverna skall

- * förstå att punkter i koordinatsystemet kan satisfiera samband mellan två variabler som beskrivs med hjälp av en eller flera ekvationer eller olikheter
- * förstå och kunna tillämpa linjär optimering som en metod för att söka största eller minsta värde på en storhet som är linjärt beroende av två andra storheter
- * utveckla sina färdigheter att tänka och beräkna i det två- och tredimensionella koordinatsystemet med hjälp av vektorer

Centralt innehåll

- * linjen och linjens parametrar
- * olikheter
- * linjär optimering
- * vektorbegreppet, grundläggande beräkningar med vektorer, komponentform, skalär produkt
- * undersökning av punkter och vinklar i planet och i rummet med hjälp av vektorer

23. Matematikens estetik (MAB23)

24. Matematikens kulturhistoria (MAB24)

25. Hantering av moderna kalkylatorer (MAB25)

26 Matematiska modeller III (MAB26)

Mål

Kursens mål är att eleverna skall

- * lära sig vissa matematiska färdigheter som behövs för att inleda studier i teknik

- * bearbeta periodiska fenomen matematiskt med hjälp av trigonometriska funktioner

Centralt innehåll

- * trigonometriska funktioner i enhetscirkeln, i koordinatsystemet typ: $f(x) = A \sin(bx)$

- * enhetscirkeln, radianer, enkla trigonometriska ekvationer

32. Vandringar i antikens värld (MAB32)

33. Matematikens roll i samspelet med övriga naturvetenskaper (MAB33)

34. Matematiken och fortsatta studier (MAB34)

37. Det antika arvet (MAB37)

43. Statistiska undersökningar (MAB43)

Biologi

Gymnasiets biologi ska hjälpa de studerande att utveckla ett naturvetenskapligt tänkande. Undervisningen ska öka förståelsen för biologins betydelse som byggsten i en naturvetenskaplig världsbild. Den ska dessutom väcka intresse för bio- och miljövetenskaper. Biologiundervisningen hjälper de studerande att förstå de möjligheter som biovetenskaperna erbjuder för att förbättra såväl människosläktets som övriga organismers och hela ekosystemens välmående. De studerande ska få möjlighet att ta del av insikten om nödvändigheten av en hållbar livsstil och betydelsen av en kretsloppsekonomi som sparar naturresurser.

Biologiundervisningen hjälper den studerande att förstå hur den levande naturen är uppbyggd, fungerar och växelverkar på allt från molekyl- och cellnivå till biosfären som helhet. Den hjälper också de studerande att förstå evolutionens betydelse för organismernas utveckling.

Gymnasiets biologi ska synliggöra för de studerande att biovetenskaperna är ett snabbt växande kunskapsområde vars tillämpningar, såsom genteknologi, används på många olika sätt inom jordbruket, industrin och medicin. Biologiundervisningen ska också ge de studerande insikter om hur kunskaper i biologi kan användas i vardagslivet, i fortsatta studier och i arbetslivet.

Utmärkande för gymnasiets biologi är att de studerande ska inhämta kunskap genom observationer och experiment, att studierna är forskningsinriktade och att arbetssätten ska vara aktiverande och betona interaktion. I undervisningen ingår laborationer, och en del av studierna sker i digitala studiemiljöer och i studiemiljöer utanför skolan. I undervisningen ska man samarbeta särskilt med läroämnet hälsokunskap, men också med andra läroämnena.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i biologi är att den studerande ska

- bli intresserad av biologisk kunskap och få motivation att följa med nyheter som har anknytning till biologin
- få handledning i att ställa upp egna mål samt stöd och uppmuntran i läroprocessens olika faser
- förstå vad som karakteriserar biologin som vetenskap, känna till biologiska strukturer och processer samt ärftlighet och förstå evolutionens betydelse
- sätta sig in i olika metoder som används när man söker biologisk kunskap och bedriver biologisk forskning
- kunna formulera frågeställningar och forskningsproblem för de fenomen som studeras
- planera och genomföra experimentella undersökningar självständigt eller i samarbete med andra
- kunna ta fram, behandla, analysera och tolka forskningsmaterial samt utvärdera och presentera forskningsresultat
- kunna arbeta i en digital studiemiljö, i ett laboratorium och ute i fält
- kritiskt utvärdera biologisk kunskap som presenteras i massmedia
- använda informations- och kommunikationsteknik mångsidigt som ett stöd i biologistudierna
- sätta sig in i tillämpningen av biologi inom olika områden
- kunna tillämpa och använda kunskap och färdigheter som biologistudierna ger i vardagen
- lära sig sätta värde på mångfalden av organismer, vara medveten om nödvändigheten av en hållbar utveckling och inse sitt eget ansvar för ekosystemens framtid.

Bedömning

I gymnasiets biologiundervisning ska man bedöma hur väl den studerande når målen för undervisningen med fokus på de specifika målen för och innehållet i kursen i fråga. Bedömningen ska vägleda den studerande till medvetenhet om sina arbetsmetoder och till att utveckla sitt kunnande. Centrala föremål för bedömningen är den studerandes kunskaper, såsom behärskandet av de centrala begreppen inom biologin, och den studerandes färdigheter, såsom förmågan att tänka, argumentera och undersöka. I bedömningen beaktas förmågan att förstå, tillämpa, analysera, kombinera, bedöma, åskådliggöra och presentera biologisk kunskap i olika situationer. Bedömningen ska fästa uppmärksamhet vid förståelsen av naturvetenskapliga lagbundenheter och samband mellan orsak och verkan, insikten om betydelsen av växelverkan samt förmågan att uppfatta helheter. I bedömningen ska man också beakta förmågan att kritiskt utvärdera information.

Sina kunskaper och färdigheter i biologi kan den studerande visa förutom i skriftliga prov även muntligt i olika interaktionssituationer, i experimentellt arbete och genom att på egen hand eller i grupp utarbeta en biologisk undersökningsrapport eller ett biologiskt projektarbete, såsom en videofilm, ett spel, en motannons eller webbsidor.

Obligatoriska kurser

1. Livet och evolutionen (BI1)

I kursen sätter de studerande in sig i livets förutsättningar och de karakteristiska dragen hos alla organismer. Under kursen bekantar sig de studerande också med sättet att inhämta och beskriva kunskap inom biologin och med biologin som en del av det naturvetenskapliga tänkandet. Det centrala perspektivet i kursen är förståelse av evolutionen och dess betydelse.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få erfarenheter som fördjupar intresset för biologin och biologistudierna
- kritiskt använda och bedöma biologiska kunskapskällor och uttrycka och motivera olika synsätt på ett sätt som är karakteristiskt inom biologin
- veta vad som kännetecknar liv, grundförutsättningar för liv och hur man undersöker livets fenomen
- förstå evolutionens kontinuitet, mekanismer och betydelse
- kunna beskriva den nuvarande strukturen hos biosfären och tyda dess utveckling
- arbeta experimentellt och genomföra en liten undersökning eller ett litet projekt tillsammans med andra.

Centralt innehåll

Biologin som vetenskap

- livets egenskaper, grundförutsättningar och organisationsnivåer
- de biologiska vetenskapsområdena och forskningsmetoderna
- presentation av biologisk kunskap med hjälp av modeller

Cellen som livets grundenhet

- livets uppkomstfaser
- cellernas uppbyggnad och energihushållning
- DNA och genuttryck

Organismens livscykel

- könlig och könlös förökning
- variation
- tillväxt, utveckling och död

Evolutionen

- naturligt urval och anpassning
- arternas uppkomst och undergång
- organismvärldens släkträd

En mindre undersökning eller ett projekt som anknyter till biologins experimentella natur.

2. Ekologi och miljö (BI2)

I kursen studeras ekologins grunder och livets mångfald samt hoten mot

denna mångfald i Finland och annanstans i världen. Centrala teman är de faktorer som hotar mångfalden i naturen samt möjligheterna att bevara mångfalden. Genom kursen blir de studerande förtrogna även med andra ekologiska miljöproblem. I kursen ingår en liten undersökning eller ett litet utvecklingsprojekt som gäller ekologin eller miljöns tillstånd och som görs självständigt eller i samarbete med andra.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå principerna för populationernas, organismsamhällenas och ekosystemens strukturer, växelverkan och funktioner
- kunna jämföra, analysera och bedöma effekterna av mänsklig verksamhet i ekosystemen
- förstå betydelsen av naturens mångfald för mänsklighetens framtid
- skapa sig en bild av orsakerna till miljöproblem och deras följder i ekosystemen och känna till metoder med vilka miljöns tillstånd kan observeras och uppkomna problem lösas
- förstå nödvändigheten av en ekosocial bildning och en hållbar livsstil och lära sig handla i enlighet med detta
- kunna planera och genomföra självständigt eller i samarbete med andra en liten undersökning som gäller ekologi eller miljöns tillstånd eller ett litet utvecklingsprojekt som gäller miljöns tillstånd.

Centralt innehåll

Ekologins grunder

- växelverkan mellan levande och icke-levande natur
- ekosystemens struktur och återhämtningsförmåga
- ämnens kretslopp och energiflödet i ett ekosystem
- naturens mångfald
- populationernas egenskaper
- förhållandet mellan olika arter
- organismernas anpassning till sin omgivning och deras utbredning

Miljöproblem, deras orsaker och tänkbara lösningar

- de ekologiska konsekvenserna av klimatförändringen
- hoten mot naturens mångfald och ekosystemen
- problem i anknytning till ämnens kretslopp och energiflödet
- lokala miljöproblem

En hållbar framtid

- ekosystemtjänsternas betydelse
- ekologiskt hållbar utveckling, kretsloppsekonomi och ekosocial bildning
- verksamhet för att främja en hållbar livsstil i den egna närmiljön

En undersökning som gäller ekologi eller miljöns tillstånd eller ett miljöutvecklingsprojekt.

Nationella fördjupade kurser

3. Cellen och ärftligheten (BI3)

Kursen ger den studerande en djupare förståelse av cellens uppbyggnad och funktion. Kursen behandlar också styrningen av cellens funktion, cellernas förökning och ärftlighetens grunder. Centralt för kursen är experimentella arbetsätt och undersökningar som de studerande utför.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- använda begrepp, modeller och teorier vid undersökning av fenomen som har att göra med celler och ärftlighet
- fördjupa sin kunskap om funktionen hos cellens olika delar och förstå att organismernas strukturer och funktioner har sin grund i processer på cell-nivå
- undersöka olika celler och vävnader och tyda deras strukturer
- bedöma vad kunskapen om cellernas och genernas funktion innebär ur individens och samhällets synvinkel
- planera och genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra.

Centralt innehåll

Cellen som forskningsobjekt

- hur celler undersöks
- behovet av cellbiologisk kunskap och kunskap om genom samt användningen av denna kunskap

Organismerna är uppbyggda av celler

- biomolekyler
- uppbyggnaden av celler med och utan cellkärna och deras funktion
- DNA:s och RNA:s struktur
- proteinsyntesen och epigenetisk reglering

Cellernas förökning

- mitosen och dess betydelse
- celldelning, cellernas tillväxt och differentiering

Ärftlighetens grunder

- gener och alleler
- könscellerna och deras uppkomst genom meios
- hur gener ärvs och hur egenskaper överförs från en generation till en annan
- mutationer och mutagener

En cellbiologisk undersökning i laboratorium eller med hjälp av digitalt material.

4. Människans biologi (BI4)

Under kursen blir de studerande förtrogna med människans anatomi och fysiologi. Centrala frågor är människans livsfunktioner och fortplantning samt arvsmassans och miljöns betydelse för människans hälsa. Under kursen behandlas människokroppens förmåga att anpassa sig till förändringar och försvara sig mot yttre hot.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna analysera funktionsprinciperna hos vävnadernas och organens strukturer
- förstå regleringsmekanismerna i den kemiska jämvikten i människokroppen och hur de påverkas av yttre och inre faktorer
- förstå betydelsen av nervsystemets processer och hormonsignaler som reglerare av kroppens funktioner
- förstå de fysiologiska förändringar som sammanhänger med fortplantningen och människans livscykel
- kunna förklara människokroppens förmåga att anpassa sig till förändringar och försvara sig mot yttre hot
- förstå hur arvsanlagen och miljön tillsammans inverkar på människans hälsa
- kunna genomföra en liten undersökning där kroppsfunktioner mäts och presentera resultaten av undersökningen.

Centralt innehåll

Energin, ämnesomsättningen och regleringen av den

- näringsämnena och matsmältningen
- blodcirkulationssystem
- andningsorganen och regleringen av andningen

Rörelse

- stöd- och rörelseorganen

Regleringen av livsfunktionerna

- nervsystemet och sinnen
- de inresekretoriska körtlarna och hormonerna
- värmereglering
- kemisk jämvikt
- kroppens anpassningsförmåga och försvarsmekanismer

Fortplantningen

- befruktning, graviditet och förlossning
- könsutvecklingen och sexualiteten
- arvsanlagens och miljöns betydelse

En undersökning där funktioner i människokroppen mäts.

5. Biologins tillämpningar (BI5)

Syftet med kursen är att de studerande ska få förståelse av den biologiska forskningens betydelse för lösningen av framtidens problem. I kursen blir de studerande förtrogna med olika tillämpningar av biologin inom medicinen, industrin och livsmedelsproduktionen samt inom hållbar användning av naturtillgångarna. Centrala frågor är olika tillämpningar av genteknologi och mikrobiologi. I kursen planerar och genomför den studerande ett experiment eller en undersökning med anknytning till biologins tillämpningar.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå betydelsen av biologiska innovationer och biologins tillämpningar i samhället
- bekanta sig med bioteknologins metoder och produkter och möjligheterna att använda bioteknologi för att främja en hållbar framtid
- förstå genteknologins möjligheter inom medicin och industri
- förstå mikrobernas betydelse i naturen och i olika biotekniska processer
- förstå betydelsen av växt- och djurförädling i näringsproduktionen
- kunna bedöma de möjligheter, hot och etiska frågor som är förknippade med bioteknologins och genetikens tillämpningar
- kunna planera och genomföra ett experiment eller en undersökning som anknyter till tillämpning av biologi på egen hand eller tillsammans med andra.

Centralt innehåll

Bioteknologins tillämpningar och betydelse

- produktion av näring, energi, produkter och tjänster med hjälp av förnybara naturresurser
- biotekniska tillämpningar i industrin och inom miljövården

Mikrobiologins tillämpningar och betydelse

- bakteriernas och virusens uppbyggnad och funktion
- odling, behandling och identifiering av bakterier
- mikroberna i naturen och i människans tjänst

Genteknologins tillämpningar och betydelse

- genteknikens metoder
- genominformation
- mikrober inom genteknologin

Växt- och djurförädling

Ett försök eller en undersökning inom ett av biologins tillämpningsområden.

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs (BI20)

Mål

- * Repetition av biologisk baskunskap
 - * Fördjupning i centrala teman
 - * Se helheter och sammanfoga bitar från olika kurser
 - * Bli förtrodda med studentprovets upplägg och krav
- Centralt innehåll
- * Central cellbiologi och genetik
 - * Naturligt urval och evolution
 - * Ekologi
 - * Miljöekologi
 - * Anatomi och fysiologi
 - * Bioteknik

21. Naturkunskap och ekologisk analys (BI21)

Mål

- * Känna till olika ekologiska arbetsmetoder i fält och laboratorium
- * Ökad artkännedom
- * Erhålla "känsla för naturen"

Centralt innehåll

- * Undersökning av makrofauna på havsbotten samt i strandbrynet
- * Växtkartering
- * Fågelexkursion
- * Vattenprovtagning och kvalitativ analys
- * Repetition av Östersjöns ekologi

39. Energi - från atomer till arméer (BI39)

Mål

Engelska

- * De studerande skall lära sig förstå och använda engelska kopplat till olika vetenskapsgrenar, tekniska rön, olika former av kommunikation och näringslivet. Temaområdet "teknologi och samhälle" ger uppslag till kursinnehåll. Målet är att aktivera språkkunskaperna mångsidigt.

Biologi

- * Kunna redogöra för cellens kemiska byggnad och funktion
- * Att förstå hur människans verksamhet påverkar den levande naturen. Gestalta miljöproblem och följder av dem i ekosystem. De studerande skall få en helhetsuppfattning om de biologiska processer som ger upphov till en betydande del av våra energikällor, dvs. ekosystemens funktion
- * Bioteknik i industrin, i detta fall fokus på bränsleindustrin

Fysik

- * Begreppet energi genomsyrar samtliga kurser i fysik så studerande lär sig använda energin som en invariant
- * Känna till olika former av energi samt kvantitativa energidefinitioner och kvantitativa energiberäkningar. Entropi och termodynamikens andra lag
- * Känna till energins kretslopp, även ur ett kosmiskt perspektiv
- * Bekanta sig med förnybara/icke-förnybara energikällor, speciellt kärnenergi
- * Energi-ekonomi, hur spara på energi, samt framtida energiperspektiv, t.ex. fusion

Geografi

- * Studerande angriper energibegreppet ur samhällsvetenskaplig/politisk synvinkel.
 - * Studerande lär sig bedöma verkningarna av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder på olika områden av mänsklig verksamhet och inser betydelsen av en ekologiskt och ekonomiskt bärkraftig utveckling med speciellt fokus på energiproduktion och –konsumtion.
 - * Energiproduktion, den regionala fördelningen av energikällor och risker anknutna med energi.
 - * Känna till hur man som medborgare kan delta samhällsutveckling gällande bla. energifrågor.
- Centralt innehåll
- * Energi ur fysikperspektiv. Vad är det och varifrån kommer den?
 - * Energi ur biologiperspektiv. Vad behövs energi till i cellerna och hur omsätts den?
 - * Energi ur geografiperspektiv. Energikunsumtion och –utvinning, konflikter kring energiutvinning, samhällsaktivism.
 - * Laborationer
 - * Gemensamma träffar och eget arbete i digital form
 - * Studiebesök hos myndigheter och universitet samt inbjudna gäster
 - * Engelska språket fungerar som en sammanhållande länk och röd tråd genom hela kursen.
 - * Individuell planering och genomförande av undersökning

40. Välmående (BI40)

45. Ett naturvetenskapligt forskningsprojekt (BI45)

46. Yrken där naturvetenskaper krävs - vad kan jag bli som stor? (BI46)

Samarbete mellan studiehandledning, biologi, fysik, geografi, kemi, psykologi
Mål: Vi vill förmedla att de som har en naturvetenskaplig världsbild är viktiga i samhället och de behövs t.ex. då beslut fattas.

Centralt innehåll: Vad kan man jobba med som naturvetare och var kan man studera? Vi gör studiebesök, har gäster och träffar studerande vid olika högskoleinstitutioner. Vi funderar kring möjliga framtida yrken och kunskaper som behövs.

Geografi

Undervisningen i geografi ska utveckla de studerandes geografiska världsbild och ge dem verktyg att förstå globala, regionala och lokala företeelser och problem och möjligheterna att lösa dessa. Undervisningen ska vägleda de studerande till insikt om de faktorer som bidrar till att världen förändras, lära sig att formulera motiverade åsikter, ta ställning till förändringar som sker i den egna miljön, i närområdet och i hela världen samt att arbeta aktivt för att främja naturens och människans välmående. Undervisningen övar upp den studerandes färdigheter att delta och påverka samt stöder den studerande i byggandet av en hållbar framtid.

Geografiundervisningen hjälper de studerande att bli medvetna om växelverkan mellan naturen och mänsklig verksamhet och att betrakta världen som en föränderlig och kulturellt pluralistisk livsmiljö. I geografiundervisningen integreras de naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga elementen. Undervisningen ger den studerande färdigheter att granska miljö- och människorättsfrågor och stödjer den studerandes utveckling till en ekosocialt bildad medborgare.

Undervisningen ska ta avstamp i de ungas levnadsvärld och i den studerandes vardagliga erfarenheter och observationer. Ett undersökande angreppssätt hjälper den studerande att fördjupa sitt geografiska tänkande och att förstå de förändringar som sker i vardagsmiljön på det lokala, regionala och globala planet. En mångsidig användning av geomedia hjälper den studerande att hämta, analysera och tolka information och presentera den visuellt. Med geomedia avses en mångsidig användning av kartor, geodata, diagram, bilder, videofilmer, skriftliga källor, olika medier, muntliga presentationer och andra sätt att ta fram och presentera geografisk information. Genom att man behandlar aktuella nyheter i undervisningen får den studerande stöd för att utveckla sin världsbild och sitt kritiska tänkande och att förstå de förändringar som sker i närmiljön och på andra håll i världen. I undervisningen utnyttjas också studiemiljöer utanför skolan och digitala studiemiljöer.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i geografi är att den studerande ska

- förstå vad som karakteriserar geografin som vetenskap
- utveckla sin förmåga till geografiskt tänkande och bilda sig en uppfattning om världen och dess mångfald
- förstå, tolka, tillämpa och bedöma geografisk kunskap och använda geomedia mångsidigt för att söka, analysera och presentera information
- kunna observera vardagsmiljöer och beskriva regionala fenomen och strukturer samt regional växelverkan i naturen och i mänsklig verksamhet
- kunna kritiskt diskutera aktuella händelser i världen och faktorer som inverkar på dessa
- kunna observera och bedöma tillståndet i naturliga och byggda miljöer och de förändringar som pågår i dem samt människornas välmående lokalt, regionalt och globalt
- förstå vad regional utveckling innebär och kunna diskutera olika möjligheter att lösa jämlikhetsproblem
- förstå innebörden i begreppet mänskliga rättigheter och uppskatta kulturell mångfald
- känna till olika metoder för regionplanering och kunna delta i och påverka utvecklingen av sin närmiljö
- intressera sig för geografisk kunskap och bli motiverad att följa aktuella händelser i olika delar av världen
- kunna använda geografisk kunskap och geografiska färdigheter i vardagslivet
- veta i vilka yrken och arbetsuppgifter geografisk kompetens behövs
- handla som aktiv världsmedborgare som tar ställning i olika lokala, regionala och globala frågor och främjar hållbar utveckling.

Bedömning

I gymnasiet geografi bedöms hur väl den studerande når målen för undervisningen med fokus på de specifika målen för och innehållet i kursen i fråga. Bedömningen ska vägleda de studerande till att utveckla sina kunskaper. Centrala föremål för bedömningen är kunskap om centrala begrepp och förmågan att tänka och argumentera geografiskt och att bearbeta geografisk information. I bedömningen beaktas den studerandes förmåga att förstå, tillämpa, analysera, kombinera, utvärdera, åskådliggöra och presentera geografisk kunskap i olika situationer. Centrala färdigheter som ska bedömas i geografi är förmågan att läsa och tolka kartor, förmågan att presentera information grafiskt samt andra geomediale färdigheter.

Sina kunskaper och färdigheter i geografi kan den studerande visa förutom i skriftliga prov även muntligt i olika interaktionssituationer och genom att på egen hand eller tillsammans med andra utarbeta en geografisk undersökningsrapport eller ett geografiskt projektarbete, såsom en videofilm, ett spel, en motannons eller webbsidor. I bedömningen kan läraren även beakta de kunskaper och färdigheter som den studerande visar i ett projekt som handlar om delaktighet och påverkan i skolan.

Obligatorisk kurs

1. En värld i förändring (GE1)

Kursen lär den studerande granska vår föränderliga värld och dess regionala problem. Under kursen följer de studerande med aktuella nyheter från olika delar av världen och skapar sig en bild av globala riskområden med hänsyn till risker som rör naturen, miljön och mänskligheten. Kursen behandlar också den positiva utveckling som sker i olika delar av världen och möjligheter att hantera risker, skapa behövlig beredskap, förutse risker och anpassa sig till dem. Till de centrala synvinklarna hör ekosocial hållbarhet, kretsloppsekonomi och globala utvecklingsfrågor.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få upplevelser och erfarenheter som fördjupar den studerandes intresse för geografi och geografins sätt att gestalta och utforska världen
- identifiera de riskområden på jorden som anknyter till naturfenomen, till människans verksamhet samt till växelverkan mellan människan och naturen
- förstå vilka slags risker som förekommer i olika områden på jorden och vilka faktorer som inverkar på dem
- kunna jämföra och bedöma hur riskkänsliga olika områden är och hur stor inverkan riskerna har med hänsyn till regionernas naturtillgångar och graden av utveckling
- veta vilka lösningar det finns för att hantera risker eller lindra deras följder och känna till möjligheterna att förutse och gardera sig mot risker och följa principerna för hållbar utveckling

- kunna analysera positiv utveckling i olika delar av världen och de faktorer som inverkar på denna
- inse att människan med sin verksamhet påverkar vår planets livsduglighet och människans välmående
- kunna använda digitala verktyg för att söka information om globala frågor, analysera och presentera informationen och kunna följa och kritiskt bedöma aktuella regionala nyheter i olika medier.

Centralt innehåll

Geografin som vetenskap

- hur geografin studerar miljön och världen
- den studerandes vardagliga erfarenheter och observationer av sin egen närmiljö och av en värld som förändras
- geografiska forskningsfärdigheter och geomedia
- hur geografin används i arbetslivet och i vardagen
- aktuella nyheter från olika delar av världen om regionala risker, positiv utveckling och innovationer
- fördjupning av kunskaperna om jordens kartbild och om ortnamn

Centrala globala riskområden gällande naturens system, identifiering av risker och riskberedskap

Centrala globala riskområden gällande naturresurserna och miljön samt riskhantering, riskberedskap och riskanpassning

- klimatförändringen och andra globala miljörisker
- förnuftig resursanvändning samt kretslopps- och bioekonomi
- möjligheter och styrkor i olika områden på jorden

Globala riskområden gällande mänskligheten och centrala utvecklingsfrågor

- de globala problemen i fråga om den mänskliga utvecklingen, välståndets fördelning, ojämlikhet, sårbarhet, hunger och flyktingskap

Nationella fördjupade kurser

2. Den blå planeten (GE2)

Kursen behandlar naturgeografiska fenomen och fördjupar de studerandes kunskaper om atmosfärens, hydrosfärens och litosfärens struktur och processer. Den centrala infallsvinkeln är processerna i naturen och de orsakssamband som är förknippade med dessa. Under kursen bekantar sig de studerande med naturgeografins forskningsmetoder och övar sig i att tolka naturlandskap och deras uppkomst med hjälp av geomedia. Kursen ger förtrogenhet i att använda naturgeografisk information i samhället och i vardagen.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda centrala naturgeografiska begrepp

- kunna inhämta, analysera, tolka, bedöma och presentera naturgeografisk information med hjälp av geomedia
- förstå de fenomen som beror på jordklotets planetariska natur
- förstå den zonvisa indelningen av den icke-levande och den levande naturen på jordklotet
- förstå hur och varför naturlandskap förändras och kunna utläsa naturlandskapens struktur, uppkomst och utveckling via kartor och bilder
- förstå betydelsen av naturgeografisk kunskap i samhället och i människors vardag.

Centralt innehåll

Geografiskt tänkande

- naturgeografiska frågeställningar samt inhämtande, analys, bedömning och presentation av naturgeografisk information
- geomedia och andra naturgeografiska informationskällor och användningen av dem samt naturgeografiska forskningsmetoder

Jordens planetariska rörelser och de fenomen som beror på dem

Atmosfären och hydrosfären i rörelse samt indelningen i zoner

- atmosfärens struktur och vindarna
- regn
- havsvattnets rörelse
- väder och väderprognoser
- klimat- och vegetationszoner

Jordklotets uppbyggnad och föränderliga ytformer

- endogena och exogena processer som bearbetar jordens yta
- tolkning av naturlandskap med hjälp av kartor och bilder
- värdefulla naturlandskap

Tillämpning av naturgeografisk kunskap i samhället och i vardagslivet

3. En gemensam värld (GE3)

Kursen behandlar humangeografins fenomen och fördjupar de studerandes kunskap om regionala drag i den mänskliga verksamheten. Det centrala fokusområdet är analys av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder med tanke på den mänskliga verksamheten. I kursen bekantar sig den studerande med humangeografins forskningsmetoder och övar sig i att tolka hur den mänskliga verksamheten gestaltar sig på jordklotet med hjälp av geomedia. Kursen gör den studerande förtrogen med användningen av humangeografisk kunskap i samhället och i vardagslivet.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda de centrala humangeografiska begreppen

- kunna inhämta, analysera, tolka, bedöma och presentera humangeografisk information med hjälp av geomedia
- kunna analysera de regionala dragen i mänsklig verksamhet och bedöma deras beroende av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder
- känna till olika kulturer och uppskatta deras mångfald samt sätta värde på de mänskliga rättigheterna
- kunna bedöma det mänskliga välbefindandet och miljöns tillstånd i olika delar av världen
- förstå betydelsen av en ekologiskt, ekonomiskt, kulturellt och socialt hållbar utveckling för världens framtid
- förstå betydelsen av humangeografisk kunskap i samhället och i människornas vardag.

Centralt innehåll

Geografiskt tänkande

- humangeografiska frågeställningar samt inhämtande, analys, bedömning och presentation av humangeografisk information
- de centrala begreppen inom humangeografin
- geomedia och andra humangeografiska informationskällor och forskningsmetoder
- tankekartor, upplevelse av platser och regional identitet

Befolkning och bosättning

- befolkningstillväxt, bosättning, flyttningsrörelser, urbanisering
- kulturell mångfald och genomförande av de mänskliga rättigheterna

Primärproduktion och miljö

- ett hållbart jord- och skogsbruk och en hållbar fiskerinäring

Industri och energi

- råvaror, energikällor, bioekonomi och industrins lokalisering

Tjänster, rörelser och växelverkan

- trafiken, turismen, den globala ekonomin och informationsteknikens utveckling

Den mänskliga verksamhetens regionala struktur

- markanvändning, centralorter och periferier
- tolkning av kulturlandskap med hjälp av kartor, bilder och andra geomedia

Användningen av humangeografisk kunskap i samhället och i vardagen

4. Geomedia – undersök, delta och påverka (GE4)

Kursen lär de studerande att tillämpa de geografiska kunskaper och färdigheter som de skaffat sig i de tidigare kurserna för att utarbeta en undersökningsrapport eller genomföra ett delaktighets- eller påverkansprojekt. Centrala infallsvinklar i kursen är involverande planering, globala utvecklingstrender och användningen av geomedia i forskning och påverkansarbete.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna formulera geografiska frågeställningar och använda geomedia för att lösa geografiska problem
- utveckla sina färdigheter att inhämta, behandla, analysera, tolka, utvärdera och presentera geografisk information
- kunna använda applikationer inom geodata
- förstå betydelsen av geomedia i sin egen vardag och inom olika områden i samhället
- känna till globala utvecklingstrender och målen för Finlands utvecklingsbistånd
- förstå betydelsen av hållbar utveckling som grundprincip vid områdesplaneringen och känna till medborgarnas möjligheter att påverka planeringen och utvecklingen av sin egen miljö
- kunna använda geomedia för att utarbeta en geografisk undersökningsrapport eller i ett delaktighets- och påverkansprojekt som har en lokal, regional eller global dimension.

Centralt innehåll

Användningen av geomedia i vardagen och arbetslivet och för att främja hållbar utveckling

Geomedia och geografiska forskningsfärdigheter

- grunderna i kartografi och användning av geodata samt användning av andra geomedia i geografiska undersökningar
- att formulera problem och skaffa, behandla, analysera, tolka, utvärdera, åskådliggöra och presentera forskningsmaterial

Styrning av utvecklingen och hållbar utveckling

- områdesplanering och principerna för involverande planering
- skillnader i utvecklingsnivå på olika regionala nivåer samt internationellt samarbete, världsomfattande utvecklingstrender och åtaganden som anknuter till hållbar utveckling

En geografisk undersökning eller ett delaktighets- och påverkansprojekt

- utarbetande av en småskalig geografisk studie med hjälp av geomedia eller genomförande av ett delaktighets- eller påverkansprojekt på lokal, regional eller global nivå med hjälp av geomedia självständigt eller i samarbete med andra

Tillämpade kurser

20. Repetition (GE20)

Mål

- * Repetition av geografisk baskunskap
- * Erhålla fördjupning i centrala teman
- * Se helheter och sammanfoga bitar från olika kurser
- * Bli förtrogna med studentprovets upplägg och krav

Centralt innehåll

- * Klimat och vegetation
- * Geologi och geomorfologi
- * Plattekttonik
- * Befolkning
- * Näringar, ekonomi
- * Naturresurser
- * GIS
- * Geografiska risker
- * Genomgång av gamla studentprov
- * Öva svarsteknik på olika typer av frågor

Brändörundan (GE36 (TS1))

Mål

- * Få en helhetsbild av Brändös samhällshistoria
- * Känna till grunderna i stadsplanering och markanvändning
- * Erhålla lokalkännedom i, men också allmän kännedom i geologi
- * Erfarenhet av insamling av information och sammanställning av resultaten i form av text, bild, infografik, målningar, samt presentation i mobil digital form.

Centralt innehåll

- * Utveckling och produktion av en guidad tur runt Brändö. Slutprodukten är digital rundtur med 10 kontroller. Läses på mobilapparat.
- * Fördjupning och forskning i ett eget tema (tex. olika byggnadsskeden på Brändö, öns geologi, trafiknät etc.) och sammanställning av en kortare fakta-text med bilder, filmer.
- * Sammanställning av alla teman till kontroller på en gemensam digital karta och bifogning av text och bildmaterialet.

Energi - från atomer till arméer (GE39)

Mål

Engelska

- * De studerande skall lära sig förstå och använda engelska kopplat till olika vetenskapsgrenar, tekniska rön, olika former av kommunikation och näringslivet. Temaområdet "teknologi och samhälle" ger uppslag till kursinnehåll. Målet är att aktivera språkkunskaperna mångsidigt .

Biologi

- * Kunna redogöra för cellens kemiska byggnad och funktion
- * Att förstå hur människans verksamhet påverkar den levande naturen. Gestalta miljöproblem och följder av dem i ekosystem. De studerande skall få en helhetsuppfattning

om de biologiska processer som ger upphov till en betydande del av våra energikällor, dvs. ekosystemens funktion

- * Bioteknik i industrin, i detta fall fokus på bränsleindustrin

Fysik

- * Begreppet energi genomsyrar samtliga kurser i fysik så studerande lär sig använda energin som

en invariant

- * Känna till olika former av energi samt kvantitativa energidefinitioner och kvantitativa energiberäkningar. Entropi och termodynamikens andra lag

- * Känna till energins kretslopp, även ur ett kosmiskt perspektiv

- * Bekanta sig med förnybara/icke-förnybara energikällor, speciellt kärnenergi

- * Energi-ekonomi, hur spara på energi, samt framtida energiperspektiv, t.ex. fusion

Geografi

- * Studerande angriper energibegreppet ur samhällsvetenskaplig/politisk synvinkel.

- * Studerande lär sig bedöma verkningarna av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder på olika områden av mänsklig verksamhet och inser betydelsen av en ekologiskt och ekonomiskt bärkraftig utveckling med speciellt fokus på energiproduktion och –konsumtion.

- * Energiproduktion, den regionala fördelningen av energikällor och risker anknutna med energi.

- * Känna till hur man som medborgare kan delta samhällsutveckling gällande bla. energifrågor.

46. Yrken där naturvetenskaper krävs - vad kan jag bli som stor? (GE46)

Mål: Vi vill förmedla att de som har en naturvetenskaplig världsbild är viktiga i samhället och de behövs t.ex. då beslut fattas.

Centralt innehåll: Vad kan man jobba med som naturvetare och var kan man studera? Vi gör studiebesök, har gäster och träffar studerande vid olika högskoleinstitutioner. Vi funderar kring möjliga framtida yrken och kunskaper som behövs.

Fysik

Undervisningen i fysik ska hjälpa den studerande att utveckla ett naturvetenskapligt tänkande och en naturvetenskaplig världsbild som en del av en mångsidig allmänbildning. Undervisningen ska ge den studerande insikter om fysikens betydelse i vardagen och för miljön, samhället och teknologin. De studerande utvecklar sina färdigheter att bedriva studier inom naturvetenskapliga områden och inom områden där naturvetenskaper tillämpas. I undervisningen ska fysiken tillämpas i många olika situationer, vilket också främjar de studerandes jämlikhet och jämställdhet inom utbildningen. Undervisningen ska förmedla en bild av fysikens betydelse när vi bygger en hållbar framtid: fysiken behövs i utvecklingen av nya tekniska lösningar och när man ska trygga miljöns och människornas välmående. Undervisningen ska vägleda de studerande att ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön.

Undervisningen i fysik ska stödja de studerande att uppfatta och förstå fysikens begrepp både kvalitativt och kvantitativt. De studerande bearbetar sina tidigare erfarenheter, nya observationer och synvinklar i växelverkan med lärarna till en logiskt sammanhängande helhet som närmar sig en sådan uppfattning av den omgivande verkligheten som står i samklang med fysikaliska teorier. I undervisningen ska de studerande lära sig att tänka på ett naturvetenskapligt sätt, söka och använda information, komma med egna idéer, bedöma informationens tillförlitlighet och betydelse samt att växelverka. Informations- och kommunikationsteknik används bland annat som verktyg för att skapa modeller, göra undersökningar och producera arbeten.

Undervisningen i fysik ska utgå från observationer av omgivningen. Experiment i olika former gör det lättare för de studerande att tillägna sig och förstå begrepp, lära sig forskningsmetoder och förstå naturvetenskapernas karaktär. Genom experimentellt arbete utvecklar de studerande sina arbetssätt, sin samarbetsförmåga och sin förmåga till kreativt och kritiskt tänkande. Samtidigt inspirerar experimenten till studier i fysik. Under studiernas gång utvecklas de studerandes undersökningsfärdigheter både generellt och inom de centrala områden som behandlas i respektive kurs. I experimentellt arbete ska man följa arbetarskyddslagstiftningen.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i fysik är att den studerande ska

- få handledning i att identifiera sina kunskaper i fysik, ställa upp egna mål, möta utmaningar i lärandet och tillämpa olika studiestrategier i läroämnet fysik
- få möjligheter att sätta sig in i fysikens tillämpningar i olika sammanhang, exempelvis i naturen, näringslivet, organisationer och forskarsamfundet
- kunna formulera frågor om de fenomen som studeras och vidareutveckla frågeställningarna som utgångspunkt för undersökningar, problemlösning eller annan verksamhet
- kunna planera och genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra
- kunna behandla, tolka och presentera undersökningsresultat samt bedöma dem och hela undersökningsprocessen
- kunna ställa upp, tolka och bedöma olika modeller och använda dem för att beskriva fenomen och göra förutsägelser
- kunna använda mångsidiga informationskällor och bedöma dem kritiskt utifrån sina kunskaper i fysik
- kunna uttrycka slutsatser och synpunkter på sådana sätt som är karakteristiska för fysiken
- kunna strukturera sin uppfattning om naturens byggstenar och fenomen med hjälp av fysikaliska begrepp och principer
- förstå den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap
- kunna bedöma vilken betydelse fysiken och teknologin har för individen och samhället.

Bedömning

Bedömningen ska basera sig på de allmänna målen för lärokursen i fysik med betoning på kursspecifika mål och centrala innehåll. Bedömning och respons som ges under lärprocessen ska stödja de studerande att utveckla och bli medvetna om sina kunskaper och färdigheter i fysik. Kursvitsordet baseras på olika slags prestationer samt på observation av den studerandes begreppsliga och metodiska kunskaper och färdigheter. Kunskaperna i fysik och förmågan att tillämpa dem kan visas på olika sätt, såsom genom förklaringar, grafiska modeller och matematiska modeller. Förutom olika arbeten kan läraren bedöma arbetsmoment, såsom formulering av frågor, strukturerade redogörelser för problemlösningsprocesser och undersökningsfärdigheter. Vid bedömningen ska man beakta den studerandes förmåga att arbeta experimentellt och att inhämta och behandla information.

Obligatorisk kurs

1. Fysiken som naturvetenskap (FY1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få erfarenheter som väcker och fördjupar intresset för fysik och fysikstudier
- förstå hur naturvetenskaplig kunskap byggs upp genom experimentell verksamhet och modeller som ställs upp med hjälp av resultaten av experimenten
- kunna planera och genomföra enkla naturvetenskapliga försök
- bekanta sig med grundbegrepp som gäller materiens och universums struktur och bilda sig en uppfattning om de grundläggande strukturerna i naturen
- kunna använda och tillämpa fysikaliska begrepp för rörelse på fenomen i vardagen
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik som stöd för studierna.

Centralt innehåll

- fysikens betydelse i nutiden, i fortsatta studier och i arbetslivet
- stifta bekantskap med grundformerna för växelverkan, universums strukturer och uppkomst samt materiens uppbyggnad
- kraft som orsak till att en rörelse förändras samt kinematikens fenomen
- betydelsen av experiment och modeller då fysikalisk kunskap byggs upp
- insamling och grafisk presentation av resultat samt bedömning av deras tillförlitlighet

Nationella fördjupade kurser

2. Värme (FY2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa värmelärans begrepp på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken

- kunna undersöka fenomen som gäller materiens termodynamiska tillstånd och förändringar i aggregationstillstånd
- fördjupa sin förståelse av energi som centralt begrepp i fysiken
- utveckla sin förmåga att fatta beslut i frågor som gäller miljö och teknologi.

Centralt innehåll

- fysikens betydelse för energiproduktionslösningar och en hållbar utveckling
- värme och temperatur
- gasernas tillståndsförändringar, värmeutvidgning och tryck
- uppvärmning och avkyllning av kroppar, förändringar i aggregationstillstånd och värmeenergi
- mekaniskt arbete, effekt och verkningsgrad
- energins bevarande i värmeläran och värmeledningens riktning
- framtagning av idéer och planering i experimentellt arbete eller i problemlösning

3. Elektricitet (FY3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa ellärans begrepp på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- få rutin i att ställa upp matematiska modeller och använda ekvationer som anger samband mellan storheter
- kunna undersöka fenomen med anknytning till elektricitet experimentellt och kunna utföra grundläggande mätningar inom elläran
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik i samband med experiment.

Centralt innehåll

- fysikens och teknologins betydelse i det dagliga livet och i samhället
- elektrisk ström och spänning samt resistans och Ohms lag
- enkla likströmskretsar och Kirchhoffs lagar
- elektrisk effekt och Joules lag
- kondensatorn, dioden och lysdioden som komponenter
- elektrostatisk växelverkan, Coulombs lag och elektriskt fält
- elsäkerhet, att göra kopplingar och undersöka strömkretsar

4. Kraft och rörelse (FY4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp för kraft och rörelse på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- förstå konserveringslagarnas betydelse i fysiken
- experimentellt kunna undersöka fenomen som anknyter till kraft och rörelse

- få vana att använda och producera grafiska framställningar.

Centralt innehåll

- fysikens betydelse för individens och samhällets säkerhet
- växelverkan som orsak till att en rörelse förändras, likformig och likformigt accelererad rätlinjig rörelse
- Newtons lagar, kraftfigurer och krafter sammanlagda verkan
- distanskrafter och kontaktkrafter: tyngd, friktion och lyftkraft samt mediets motstånd kvalitativt
- rörelseekvationen
- kraftmoment och jämvikt vid rotation i enkla fall
- lagen om rörelsemängdens bevarande, impulsprincipen och endimensionella kollisioner
- kinetisk och potentiell energi samt lagen om den mekaniska energins bevarande
- användning och uppgörande av modeller samt deras begränsningar och brister

5. Periodisk rörelse och vågor (FY5)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp för periodisk rörelse och vågor på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- göra sig förtrogen med svängningsrörelsens och vågrörelsens grunder genom att undersöka mekanisk svängning och ljud
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik som hjälpmedel för att ställa upp modeller.

Centralt innehåll

- fysikens betydelse inom medicin och musik
- likformig cirkelrörelse
- gravitationsväxelverkan
- harmonisk kraft och svängningsrörelse
- vågrörelsens uppkomst och utbredning
- vågrörelsens reflektion, brytning, diffraktion och interferens samt stående vågor
- ljudet som vågrörelsefenomen
- förhållandet mellan modeller och simuleringar och verkligheten

6. Elektromagnetism (FY6)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp för elektromagnetism och ljus på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik för att producera

arbeten

- få vana att uttrycka sig på sådana sätt som är karakteristiska för fysiken och att analysera argumenteringen i olika informationskällor.

Centralt innehåll

- fysikens betydelse i energitekniken och kommunikationstekniken
- magnetism, magnetisk växelverkan och magnetfält
- en laddad partikels rörelse i el- och magnetfält
- elektromagnetisk induktion, magnetfält, induktionslagen och Lenz lag
- generatoren, transformatorn, uppkomsten av växelström och överföring av energi med hjälp av elektrisk ström
- spektrum för elektromagnetisk strålning, ljusets reflektion, brytning, interferens och diffraktion
- strukturerad redogörelse för en undersökning eller en problemlösningsprocess

7. Materia och strålning (FY7)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp för materia och strålning på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och tekniken
- fördjupa sin helhetsbild av fysiken som den vetenskap som förklarar materiens och universums uppbyggnad.

Centralt innehåll

- perspektiv på fysikens och kosmologins utveckling
- energins kvantisering
- den elektromagnetiska strålningens kvantisering och fotoner
- våg-partikeldualitet
- atomkärnans uppbyggnad
- kärnreaktioner, kärnenergi, kärnans bindningsenergi och ekvivalensen mellan massa och energi
- radioaktivitet och sönderfallslagen
- strålsäkerhet och nyttoanvändning av strålning
- inhämtning, presentation och bedömning av information

Tillämpade kurser

20. Repetition (FY20)

Mål: Målet med kursen är att de studerande skall få en chans att uppfatta den helhetsbild av fysiken som behandlats bitvis i de olika fördjupade kurserna. Dessutom skall de studerande erbjudas en möjlighet till repetition med alla de matematiska färdigheter hon utvecklat under gymnasietiden.

Centralt innehåll: Repetition av de fördjupade kursernas innehåll – denna gång med de matematiska metoder och de tekniska hjälpmedel den studerande lärt sig använda. Kursen kan även erbjuda en möjlighet att repetera de nya färdigheter som krävs för att avlägga det digitala studentexamensprovet.

21. Astronomi och kosmologi (FY21)

Mål: Målet med kursen är att den studerande skall få en chans att bekanta sig med astronomi och kosmologi, som är intressanta delområden inom fysiken, men trots detta inte kan behandlas i tillräcklig utsträckning inom de fördjupade kurserna. Kursen är avsedd också för studerande som inte studerat de fördjupade kurserna i fysik eller matematik.

Centralt innehåll: Universums uppbyggnad genomgås från mikro- till makroskalan. Materiens beståndsdelar, stjärnor och planetsystem, galaxer, galaxhopar, universum idag och universums utveckling enligt standardmodellen är viktiga komponenter. Materialet behandlas ur en delvis kvantitativ synvinkel, men inte på samma teoretiska nivå som de fördjupade kurserna.

22 Fysikalisk mätteknik (FY22)

Mål: Målet med kursen är att bekanta de studerande med fortsatta studier redan innan studentexamen är avlagd. I denna laborationskurs med tillgång till modern mätutrustning, kan studeranden i skolan eller via studiebesök i Helsingfors universitets fysikaliska institution, utföra självständiga laborationsuppgifter. Kursen stöder de fördjupade kurserna, genom att behandla material ur flera av dessa. De studerande uppövar färdigheten att göra arbetsbeskrivningar.

Centralt innehåll: Praktiska laborationsarbeten inom de fördjupade kursernas ämnesområden.

Resultatanalys och arbetsbeskrivningar.

23. Fysikens kulturhistoria (FY23)

Mål: Målet med kursen är att den studerande inser att fysiken inte är ett färdigt eller isolerat kunskapspaket. De studerande får bekanta sig med milstolpar inom det naturvetenskapliga tänkandet, från forntiden till våra dagar. Inom kursen redogörs för vad en vetenskaplig världssyn innebär. I första hand avses kursen för studerande som studerat fördjupade kurser i fysik, men också andra intresserade är välkomna.

Centralt innehåll: Viktiga händelser inom främst fysikens historia behandlas. Frågan om hur den tidigare naturfilosofin och senare fysiken påverkat vårt samhälle genom tiderna diskuteras.

33. Matematikens roll i samspelet med övriga naturvetenskaper (FY33)

39. Energi - från atomer till arméer (FY39)

Mål

Engelska

* De studerande skall lära sig förstå och använda engelska kopplat till olika vetenskapsgrenar, tekniska rön, olika former av kommunikation och näringslivet. Temaområdet "teknologi och samhälle" ger uppslag till kursinnehåll. Målet är att aktivera språkkunskaperna mångsidigt.

Biologi

* Kunna redogöra för cellens kemiska byggnad och funktion

* Att förstå hur människans verksamhet påverkar den levande naturen. Gestalta miljöproblem

och följer av dem i ekosystem. De studerande skall få en helhetsuppfattning om de biologiska processer som ger upphov till en betydande del av våra energikällor, dvs. ekosystemens funktion

- * Bioteknik i industrin, i detta fall fokus på bränsleindustrin

Fysik

- * Begreppet energi genomsyrar samtliga kurser i fysik så studerande lär sig använda energin som en invariant

- * Känna till olika former av energi samt kvantitativa energidefinitioner och kvantitativa energiberäkningar. Entropi och termodynamikens andra lag

- * Känna till energins kretslopp, även ur ett kosmiskt perspektiv

- * Bekanta sig med förnybara/icke-förnybara energikällor, speciellt kärnenergi

- * Energi-ekonomi, hur spara på energi, samt framtida energiperspektiv, t.ex. fusion

Geografi

- * Studerande angriper energibegreppet ur samhällsvetenskaplig/politisk synvinkel.

- * Studerande lär sig bedöma verkningarna av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder på olika områden av mänsklig verksamhet och inser betydelsen av en ekologiskt och ekonomiskt bärkraftig utveckling med speciellt fokus på energiproduktion och –konsumtion.

- * Energiproduktion, den regionala fördelningen av energikällor och risker anknytta med energi.

- * Känna till hur man som medborgare kan delta samhällsutveckling gällande bla. energifrågor.

Centralt innehåll

- * Energi ur fysikperspektiv. Vad är det och varifrån kommer den?

- * Energi ur biologiperspektiv. Vad behövs energi till i cellerna och hur omsätts den?

- * Energi ur geografiperspektiv. Energikonsumtion och –utvinning, konflikter kring energiutvinning, samhällsaktivism.

- * Laborationer

- * Gemensamma träffar och eget arbete i digital form

- * Studiebesök hos myndigheter och universitet samt inbjudna gäster

- * Engelska språket fungerar som en sammanhållande länk och röd tråd genom hela kursen.

- * Individuell planering och genomförande av undersökning

40. Välmående (FY40)

Mål: Målet för kursen är att uppmuntra den studerande att analysera och förstå sitt välmående med de metoder som erbjuds av en naturvetenskaplig allmänbildning och ett aktivt utforskande av kunskapskällor, vid behov på andra språk. Det är viktigt att inse värdet av en sund livsstil och att kunna utnyttja forskningsrön. Också den andliga balansen bör beaktas.

Centalt innehåll: En helhetsbild av hur den egna kroppen fungerar och hur man kan vårda sig om att förbättra sina levnadsvillkor är det centrala innehållet.

46. Yrken där naturvetenskaper krävs - vad kan jag bli som stor? (FY46)

Samarbete mellan studiehandledning, biologi, fysik, geografi, kemi, psykologi

Mål: Vi vill förmedla att de som har en naturvetenskaplig världsbild är viktiga i

samhället och de behövs t.ex. då beslut fattas.

Centralt innehåll: Vad kan man jobba med som naturvetare och var kan man studera? Vi gör studiebesök, har gäster och träffar studerande vid olika högskoleinstitutioner. Vi funderar kring möjliga framtida yrken och kunskaper som behövs.

Kemi

Undervisningen i kemi ska hjälpa de studerande att utveckla ett naturvetenskapligt tänkande och en modern världsbild som en del av en mångsidig allmänbildning. Undervisningen ska ge de studerande insikter i betydelsen av kemi och dess tillämpningar i vardagen och för miljön, samhället och teknologin. De studerande utvecklar sina färdigheter att bedriva studier inom naturvetenskapliga områden och områden där naturvetenskaper tillämpas. I undervisningen ska kemin tillämpas i mångsidiga situationer, vilket också främjar de studerandes jämlikhet och jämställdhet i utbildningen. Undervisningen ska förmedla en bild av kemins betydelse när vi bygger en hållbar framtid: kemin behövs i utvecklingen av nya lösningar och när man ska trygga miljöns och människornas välmående. Undervisningen ska vägleda de studerande att ta ansvar för sitt eget agerande och för miljön.

Undervisningen i kemi ska stödja de studerande att förstå hur kemins begreppsapparat är uppbyggd och skaffa sig en förståelse av kemiska fenomen där den makroskopiska och mikroskopiska nivån och symbolnivån tillsammans bildar en logisk helhet. I undervisningen utgår man från de studerandes tidigare erfarenheter och observationer. Därefter beskrivs och förklaras fenomen, och modeller för materiens uppbyggnad och för kemiska reaktioner behandlas matematiskt och genom att använda kemins symbolspråk. De studerande lär sig tänka på ett naturvetenskapligt sätt, söka och använda information, komma med egna idéer, samt växelverka och bedöma informationens tillförlitlighet och betydelse. Informations- och kommunikationsteknik ska användas bland annat som verktyg för att skapa modeller, göra undersökningar och producera arbeten.

Undervisningen i kemi ska utgå från observation och undersökning av ämnen och fenomen som anknyter till de studerandes livsmiljö. Experiment i olika former gör det lättare för de studerande att tillägna sig och förstå begrepp, lära sig forskningsmetoder och förstå naturvetenskapernas karaktär. Genom experimentellt arbete utvecklar de studerande sina arbetssätt, sin samarbetsförmåga och sin förmåga till kreativt och kritiskt tänkande. Samtidigt inspirerar experimenten till studier i kemi. Under studiernas gång utvecklas de studerandes undersökningsfärdigheter både generellt och inom de centrala områden som behandlas i respektive kurs. I experimentellt arbete ska man följa kemikalie-, avfalls- och arbetarskyddslagstiftningen.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i kemi är att den studerande ska

- få handledning i att identifiera sina kunskaper i kemi, ställa upp egna mål, möta utmaningar i lärandet och tillämpa olika studiestrategier i läroämnet kemi
- få möjligheter att sätta sig in i kemins tillämpningar i olika sammanhang,

exempelvis i naturen, näringslivet, organisationer och forskarsamfundet.

- kunna formulera frågor om de fenomen som studeras och vidareutveckla frågeställningarna som utgångspunkt för undersökningar, problemlösning eller annan verksamhet
- kunna planera och genomföra experimentella undersökningar i samarbete med andra på ett säkert sätt
- kunna behandla, tolka och presentera undersökningsresultat samt bedöma dem och hela undersökningsprocessen
- kunna använda olika modeller för att beskriva och förklara fenomen och göra förutsägelser
- kunna använda mångsidiga informationskällor och bedöma dem kritiskt utifrån sina kunskaper i kemi
- kunna uttrycka slutsatser och synpunkter på sådana sätt som är karakteristiska för kemin
- kunna strukturera sin syn på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och teknologi med hjälp av begrepp från kemin
- förstå den naturvetenskapliga kunskapens karaktär och utveckling samt vetenskapliga sätt att producera kunskap
- kunna bedöma vilken betydelse kemin och den teknologi som anknyter till kemin har för individen och samhället.

Bedömning

Bedömningen ska basera sig på de allmänna målen för lärokursen i kemi med betoning på kursspecifika mål och centrala innehåll. Bedömningen och den respons som ges under lärprocessen ska stödja de studerande att utveckla och bli medvetna om sina kunskaper och färdigheter i kemi. Kursvitsordet baseras på olika slags prestationer samt på observation av den studerandes begreppslika och metodiska kunskaper och färdigheter. Den studerande kan visa sin förmåga att förstå och tillämpa kemisk kunskap på olika sätt. Förutom olika arbeten kan läraren bedöma olika arbetsmoment, såsom formulering av frågor och undersökningsfärdigheter. Vid bedömningen ska man beakta den studerandes förmåga att arbeta experimentellt och att inhämta och behandla information.

Obligatorisk kurs

1. Kemi överallt (KE1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få erfarenheter som väcker och fördjupar intresset för kemi och kemistudier
- utveckla sina förutsättningar att delta i samhällsdebatten i frågor som anknyter till kemi
- kunna använda och tillämpa sina kunskaper om ämnens egenskaper i fråga om fenomen i det dagliga livet och i miljön
- kunna undersöka olika kemiska fenomen experimentellt och med hjälp av olika modeller samt beakta arbetarskyddsaspekterna
- kunna använda modeller av ett ämnes struktur, grundämnenas periodiska

system och olika informationskällor för att dra slutsatser om ämnets egenskaper.

Centralt innehåll

- kemins betydelse i nutiden, i fortsatta studier och i arbetslivet
- atomens uppbyggnad och grundämnenas periodiska system i huvuddrag
- egenskaper hos grundämnena och kemiska föreningar
- beskrivning av ämnens egenskaper utgående från ämnets struktur, kemiska bindningar och polaritet
- frågor som utgångspunkt för informationssökning
- säkert arbete, metoder för att separera ämnen från varandra, att undersöka och observera ämnens egenskaper och dra slutsatser om dem

Nationella fördjupade kurser

2. Människans kemi och kemin i livsmiljön (KE2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp som gäller organiska föreningar och substansmängd på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och teknologin
- kunna undersöka fenomen som är förknippade med organiska föreningar, substansmängd och haltmått experimentellt och med hjälp av olika modeller
- förstå hur kunskap inom kemin byggs upp genom experiment och modeller som sammanhänger med dem
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik som hjälpmedel för att ställa upp modeller.

Centralt innehåll

- kemins betydelse för hälsa och välmående
- strukturmodeller för organiska föreningar, såsom kolväten och syre- och kväveföreningar, och beskrivning av föreningarna med hjälp av olika modeller
- rymdstruktur och isomeri
- förklaring av egenskaper hos organiska föreningar utgående från strukturen
- substansmängd och haltmått
- användning av redskap och reagens samt framställning av lösningar
- metoder för analys av ett ämnes struktur, såsom spektroskopi

3. Reaktioner och energi (KE3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp för kemiska reaktioner på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och teknologin
- kunna undersöka fenomen i samband med reaktioner experimentellt och

- med hjälp av olika modeller
- förstå innebörden av materiens och energins oförstörbarhet i kemin.

Centralt innehåll

- kemins betydelse för energilösningar och miljö
- symbolisk framställning och balansering av kemiska reaktioner
- oorganiska och organiska kemiska reaktioner och deras tillämpningar
- materiens oförstörbarhet i kemiska reaktioner och enkel tillämpning av detta i beräkningar
- energins oförstörbarhet i kemiska reaktioner, bindningsenergi och Hess lag
- gasernas egenskaper och idealgaslagen
- experimentell undersökning av reaktioner, titrering som analysmetod, behandling, tolkning och presentation av undersökningsresultat

4. Material och teknologi (KE4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa kemiska begrepp som gäller material och teknologi på fenomen i det dagliga livet, miljön och samhället
- kunna undersöka fenomen som berör material och elektrokemi med hjälp av experiment och modeller
- få vana att uttrycka sig på sådana sätt som är karakteristiska för kemin och analysera argumenteringen i olika informationskällor
- kunna använda informations- och kommunikationsteknik för att producera arbeten.

Centralt innehåll

- kemins betydelse inom teknologi och samhälle
- egenskaper hos metaller och polymerer, deras användning och livscykel
- uppbyggnaden av atomens valensskal, och grundämnenas periodiska system som förklaring på periodiska egenskaper hos grundämnena
- oxidationstal och redoxreaktioner
- centrala principer i elektrokemin: metallernas elektrokemiska spänningsserie, normalpotential, elektrokemisk cell och elektrolys
- stökiometriska tillämpningar
- framtagning av idéer och planering i experimentellt arbete eller i problemlösning
- samarbetets betydelse i produktion av kemisk kunskap

5. Reaktioner och jämvikt (KE5)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna använda och tillämpa begrepp som gäller reaktioner och kemisk jämvikt på fenomen i det dagliga livet, miljön, samhället och teknologin
- kunna undersöka fenomen i anknytning till reaktioner och kemisk jämvikt med hjälp av experiment och modeller
- kunna använda matematiska och grafiska modeller för att beskriva och förklara reaktionshastighet och kemisk jämvikt och för att göra förutsägelser.

Centralt innehåll

- kemins betydelse i bygget av en hållbar framtid
- kemisk reaktionshastighet och de faktorer som inverkar på reaktionshastigheten
- homogen och heterogen jämvikt och påverkan på jämviktsstillståndet
- syra-basjämvikt, starka och svaga protolyter och buffertlösningar
- grafisk framställning av jämviktsstillstånd
- matematisk behandling av homogen jämvikt och syra-basjämvikt
- bedömning av undersökningsresultat och undersökningsprocesser

Tillämpade kurser

20. Repetition inför studentexamen (KE20)

Mål: Målet med kursen är att studerande skall få en chans att uppfatta den helhetsbild av kemin som behandlats bitvis i de olika fördjupade kurserna. Dessutom skall studerande erbjudas en möjlighet till repetition med alla matematiska färdigheter hon utvecklat samt all läroämnesöverskridande kunskap hon fått under gymnasietiden. Kursen erbjuder också en möjlighet att repetera de digitala färdigheter som krävs för att avlägga studentprovet i kemi. Centralt innehåll: Repetition av de fördjupade kursernas innehåll.

21. Laborationskurs (KE21)

Mål: Målet med kursen är att öva upp studerandes laborationsfärdigheter och skriva naturvetenskapliga rapporter. Kursens betoning ligger på det praktiska. Centralt innehåll: Eleverna erbjuds möjlighet att stifta bekantskap med modern kemisk mätapparatur och utföra mer avancerade laborationer. Övning i grupparbete och att skriva arbetsbeskrivningar ingår. Laborationskursen förverkligas i samarbete med universitet eller andra utomstående instanser. Kursen är ett samarbete mellan de svenskspråkiga gymnasier i Helsingfors. Innehållet i kursen specificeras separat varje gång kursen ordnas och kan variera från år till år. Kursen omfattar laborationsrapporter och andra sätt att presentera resultat av experimenten. I kursen kan studiebesök och andra evenemang ingå. Kursen bedöms som godkänd/underkänd.

23. Forskarskola (KE22)

Mål: Kursens mål är att studerande skall få prova på att autentiskt jobba som forskare.

Centralt innehåll: Studerande får delta i ett forskningsprojekt vid ett universitet eller annan utomstående instans. Kursen är ett samarbete mellan alla svenskspråkiga gymnasier i Helsingfors. Forskningsresultaten presenteras i form av en rapport till handledaren, eventuellt också muntligt t.ex. på en samling i deltagande skolor.

Kursen bedöms som godkänd/underkänd.

23. Hälsans och välmåendets kemi (KE23)

Mål: Målet med kursen är att fördjupa elevernas kunskaper i biokemi och miljöteknik.

Centralt innehåll: Ur biokemisk synvinkel tas viktiga organiska föreningar upp.

Biokemiska processer och reaktioner behandlas. Hälsa, hållbar utveckling och miljöteknik behandlas ur kemisk synvinkel. Skriftliga läroämnesöverskridande projekt kan ingå i kursen.

33. Matematikens roll i samspelet med övriga naturvetenskaper (KE33)

39. Energi - från atomer till arméer (KE39)

Mål

Engelska

* De studerande skall lära sig förstå och använda engelska kopplat till olika vetenskapsgrenar, tekniska rön, olika former av kommunikation och näringslivet. Temaområdet "teknologi och samhälle" ger uppslag till kursinnehåll. Målet är att aktivera språkkunskaperna mångsidigt .

Biologi

* Kunna redogöra för cellens kemiska byggnad och funktion

* Att förstå hur människans verksamhet påverkar den levande naturen. Gestalta miljöproblem och följder av dem i ekosystem. De studerande skall få en helhetsuppfattning om de biologiska processer som ger upphov till en betydande del av våra energikällor, dvs. ekosystemens funktion

* Bioteknik i industrin, i detta fall fokus på bränsleindustrin

Fysik

* Begreppet energi genomsyrar samtliga kurser i fysik så studerande lär sig använda energin som en invariant

* Känna till olika former av energi samt kvantitativa energidefinitioner och kvantitativa energiberäkningar. Entropi och termodynamikens andra lag

* Känna till energins kretslopp, även ur ett kosmiskt perspektiv

* Bekanta sig med förnybara/icke-förnybara energikällor, speciellt kärnenergi

* Energi-ekonomi, hur spara på energi, samt framtida energiperspektiv, t.ex. fusion

Geografi

* Studerande angriper energibegreppet ur samhällsvetenskaplig/politisk synvinkel.

* Studerande lär sig bedöma verkningarna av de möjligheter som naturresurserna och miljön erbjuder på olika områden av mänsklig verksamhet och inser betydelsen av en ekologiskt och ekonomiskt bärkraftig utveckling med speciellt fokus på energiproduktion och –konsumtion.

* Energiproduktion, den regionala fördelningen av energikällor och risker anknutna med energi.

* Känna till hur man som medborgare kan delta samhällsutveckling gällande bla. energifrågor.

Centralt innehåll

* Energi ur fysikperspektiv. Vad är det och varifrån kommer den?

* Energi ur biologiperspektiv. Vad behövs energi till i cellerna och hur omsätts den?

* Energi ur geografiperspektiv. Energikunsumtion och –utvinning, konflikter kring energiutvinning, samhällsaktivism.

* Laborationer

* Gemensamma träffar och eget arbete i digital form

* Studiebesök hos myndigheter och universitet samt inbjudna gäster

- * Engelska språket fungerar som en sammanhållande länk och röd tråd genom hela kursen.
- * Individuell planering och genomförande av undersökning

40. Välmående (KE40)

Mål: Målet för kursen är att uppmuntra den studerande att analysera och förstå sitt välmående med de metoder som erbjuds av en naturvetenskaplig allmänbildning och ett aktivt utforskande av kunskapskällor, vid behov på andra språk. Det är viktigt att inse värdet av en sund livsstil och att kunna utnyttja forskningsrön. Också den andliga balansen bör beaktas.

Centralt innehåll: En helhetsbild av hur den egna kroppen fungerar och hur man kan vårda sig om att förbättra sina levnadsvillkor är det centrala innehållet.

45. Ett naturvetenskapligt forskningsprojekt (KE45)

46. Yrken där naturvetenskaper krävs - vad kan jag bli som stor? (KE46)

Samarbete mellan studiehandledning, biologi, fysik, geografi, kemi, psykologi

Mål: Vi vill förmedla att de som har en naturvetenskaplig världsbild är viktiga i samhället och de behövs t.ex. då beslut fattas.

Centralt innehåll: Vad kan man jobba med som naturvetare och var kan man studera? Vi gör studiebesök, har gäster och träffar studerande vid olika högskoleinstitutioner. Vi funderar kring möjliga framtida yrken och kunskaper som behövs.

Filosofi

Det filosofiska tänkandet omfattar hela verkligheten och olika sätt att gestalta den. Att känna till filosofiska frågeställningar ingår som en väsentlig del i allmänbildningen. Inom filosofin formulerar och klargör man problem med hjälp av begrepp och genom diskussion. Studier i filosofiskt tänkande utvecklar förmågan att rationellt reflektera över motiveringarna till olika uppfattningar. Utmärkande för filosofin är att den ifrågasätter och söker motiv, vilket hjälper de studerande att få grepp om och strukturera dagens ständigt växande informationsflöde. På så sätt främjar studierna i filosofi de studerandes förmåga att tänka och lära sig.

Inom filosofin lär sig de studerande att med hjälp av begrepp formulera frågor om värderingar, normer och betydelser. Detta främjar de studerandes förmåga till etiskt tänkande och förmågan att förstå vilken betydelse olika kunskaper och färdigheter har för individen och samhället. Genom studier i filosofi lär sig de studerande att uppfatta större begreppsliga helheter och samband. Detta hjälper dem att se hur uppfattningar inom olika vetenskapsområden och tanketraditioner är uppbyggda och hur de skiljer sig från varandra.

Studierna i filosofi ska utveckla omdömesförmågan och främja kreativt och självständigt tänkande. I undervisningen i filosofi ska de studerande stödjas att formulera välgrundade personliga åsikter och lära sig att delta i en rationell diskussion. Genom att sätta sig in i filosofiska frågor som saknar enkla svar lär sig de studerande att formulera och motivera sina ståndpunkter. Samtidigt

utvecklar de respekt för andra välgrundade ståndpunkter. Genom att reflektera kring invecklade frågor tillsammans med andra utvecklar de studerande tilltro till sin egen tankeförmåga och sina egna möjligheter att lösa även svåra problem. Studierna i filosofi ska stödja de studerande att bli aktiva och ansvarsfulla medborgare som visar respekt för andra individer och respekterar jämlikhet.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i filosofi är att den studerande ska

- kunna gestalta filosofiska problem och tänkbara lösningar på dem inom den filosofiska traditionen och att kunna tillämpa problemformuleringarna på olika aktuella frågor
- kunna strukturera, analysera och bedöma information begreppsligt, i synnerhet olika påståenden, deras betydelser och motiveringar till dem
- behärska grundläggande logisk argumentation och därigenom lära sig att lita på och kritiskt granska sitt eget tänkande samt reflektera över dess begränsningar inom olika vetenskapsgrenar och i vardagslivet
- lära sig att reflektera över och begreppsligt analysera större helheter samt att tänka och handla på ett omdömesgillt sätt i såväl etiska frågor som inom andra livsområden, även då informationen är motstridig eller otillförlitlig.

Bedömning

Bedömningen i filosofiämnet ska fokusera på den studerandes kognitiva förmåga samt på förmågan att behärska centrala begrepp och uttrycka filosofiskt tänkande. Det innebär att man bedömer förmågan att kritiskt analysera och problematisera information, uppfatta och precisera informationens begreppsliga struktur och framföra ett motiverat omdöme i olika frågor. Bedömningen ska stödja och utveckla den studerandes förmåga att kritiskt granska sitt eget tänkande och uppmuntra den studerande att planera sina studier. Kursbedömningen ska basera sig på mångsidiga bedömningsmetoder. Målen och det centrala innehållet i de olika kurserna ska vara utgångspunkt för bedömningen av hur den studerande har uppnått de allmänna målen i filosofi.

Obligatoriska kurser

Introduktion i filosofiskt tänkande (FI1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- bilda sig en underbyggd uppfattning om filosofins natur och metoder genom att sätta sig in i filosofiska problem och tänkbara lösningar på dem
- lära sig att bedöma sanningshalten i påståenden och att framföra och förutsätta motiveringar till åsikter och påståenden samt att uppfatta strukturen i framförda motiveringar och bedöma deras giltighet
- känna till och genom olika övningar lära sig att tillämpa filosofiska arbetsätt, såsom att ifrågasätta antaganden, klassificera och definiera begrepp

- samt använda tankeexperiment och motexempel
- fördjupa sig i några centrala filosofiska frågor och begreppslika distinktioner i anslutning till dem
- känna till grundläggande kunskapsteoretiska distinktioner, kunna analysera och värdera olika tankeföreställningar och bekanta sig med kunskapsinnehållet i något av gymnasiets läroämnen.

Centralt innehåll

- vad filosofi är, de filosofiska frågornas och det filosofiska tänkandets natur i den filosofiska traditionen och tillämpning av filosofiskt tänkande i aktuella frågor
- grunderna för logisk argumentation och giltig slutledning samt muntlig och skriftlig övning inom området
- centrala filosofiska grundfrågor och distinktioner: ande och materia, frihet och tvång, begreppslig och empirisk, objektiv och subjektiv
- skillnaden mellan kunskap och information, vardagskunskap och vetenskaplig kunskap samt vetenskap och pseudovetenskap
- kunskapens och argumentationens natur inom olika vetenskapsgrenar: hur man formulerar påståenden samt testar och motiverar dem i några av gymnasiets läroämnen

2. Etik (FI2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- lära känna den filosofiska etikens centrala begrepp, frågor och teorier samt grunderna i miljöfilosofi
- förstå vad som kännetecknar normativa påståenden och förhållandet till deskriptiva påståenden och kunna motivera uppfattningar om det goda och det rätta
- kunna analysera meningen med sitt liv och sina livsval med hjälp av filosofiska begrepp
- kunna motivera moralens förpliktande karaktär samt tillämpa filosofiska begreppsdistinktioner och logisk argumentation i moralfrågor
- kunna analysera och bedöma handlingar ur etisk synvinkel samt klargöra sina egna moraliska beslut och värderingar utgående från den filosofiska etiken.

Centralt innehåll

- moral samt normativ och tillämpad etik i moralfrågor; grunderna i dygd-, konsekvens-, kontrakts-, rättighets- och pliktetik
- moralen som normsystem och skillnaden i förhållande till juridiska system och system som grundar sig på gängse normer, moralisk relativism
- filosofiska teorier om ett gott liv, meningen med livet och en god livsstil
- etik och individens moraliska beslut: mänskliga relationer och livsval
- etiska frågor som gäller djur och miljö

Nationella fördjupade kurser

3. Samhällsfilosofi (FI3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- bli förtrogen med centrala begrepp och inriktningar inom samhällsfilosofin samt de grundläggande samhällsfilosofiska uppfattningarna om individens relation till gruppen, samhället och staten
- lära sig använda centrala filosofiska begrepp för att analysera samhällelig och politisk verksamhet och för att motivera sina egna lösningar på samhällsproblem
- lära sig att beskriva rättvisa, maktutövning och arbetsfördelning i individers, grupper och institutioners verksamhet
- lära sig att begreppsligt bedöma samhällsordningens uppbyggnad, grunder och legitimitet
- kunna tillämpa sina kunskaper på aktuella samhällsfrågor.

Centralt innehåll

- samhällsordningens och centrala samhällsinstitutioners existens och legitimitet: teorier om samhällsfördrag och individ- och grupporienterade teorier om samhället
- olika former av rättvisa samt motivering och tillämpning av dem
- begreppet makt och olika former av makt, maktens legitimitet, olika former av demokrati och diktatur samt anarkism
- arbetsfördelning, ekonomi och välfärd, legitimering av ekonomiska verksamhetsprinciper och ägande
- politiska ideal och förverkligande av dem: frihet, jämlikhet och solidaritet; konservatismen, liberalismen och socialismen; nationalstater och det globala perspektivet
- spänningar och konflikter i samhället och hur man löser dem: rättsstaten och alternativ till den och upplösning av samhällsordningen; krig, inbördeskrig, terror samt förintelsen och andra brott mot mänskligheten som samhällsfilosofiska problem
- aktuella samhällsfilosofiska frågor: genus och könsroller, informationsteknik, kulturmöten, att skapa en hållbar framtid

4. Kunskap, vetenskap och verklighet (FI4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- gestalta filosofiska uppfattningar baserade på olika vetenskaper och vardagslivet om hur verkligheten är uppbyggd
- kunna analysera och bedöma filosofiska teorier om verkligheten, sanning, kunskap och vetenskap
- kunna strukturera och analysera kännetecknen för vetenskaplig forskning, slutledning och tolkning
- kunna analysera hur observationer och kunskap samt vetenskapliga teorier och modeller förhåller sig till verkligheten

- lära sig att uppfatta vetenskapsfilosofiska frågor inom någon specialvetenskap i några av gymnasiets läroämnen.

Centralt innehåll

- metafysikens centrala frågor och begrepp, olika uppfattningar om metafysikens väsen samt verklighetens fundamentala uppbyggnad
- existentiella frågor: förändring och beständighet, entitet och egenskaper, det möjliga och det nödvändiga, det reella och det virtuella
- uppfattning och gestaltning av verkligheten
- det sannas natur och sanningsteorierna
- kunskapens möjligheter och gränser, kunskapens berättigande
- den vetenskapliga forskningens natur och metoder, vetenskaplig slutledning; begreppen fenomen, forskningsmaterial, modell och teori samt förhållandet mellan dem
- tolkning och kunskap inom natur- och humanvetenskaper samt formella vetenskaper: att veta och förutspå, förstå och tolka

Tillämpade kurser

32. Vandringar i antikens värld (FI32)

Psykologi

I egenskap av en vetenskap som undersöker mänsklig aktivitet ger psykologin de studerande förutsättningar att på olika sätt iaktta och förstå människan och de faktorer som påverkar hennes beteende. Med hjälp av psykologisk kunskap och psykologiska begrepp kan de studerande bli medvetna om och bearbeta psykiska fenomen. Kunskaper och färdigheter i psykologi stödjer självkännedom, den personliga utvecklingen, förståelsen för andra människor och det psykiska välbefinnandet. Psykologins dels empiriska, dels reflekterande grepp ger de studerande möjlighet att utveckla sitt kritiska tänkande. De möjligheter som digitala verktyg ger ska mångsidigt användas i undervisningen.

Undervisningen ska skapa förutsättningar för de studerande att förstå psykologisk kunskap och själva kunna tillämpa den. De studerande ska få hjälp med att inse den psykologiska kunskapens koppling till sociala, kulturella och aktuella frågor samt med att förstå hur psykiska, biologiska och sociala faktorer samverkar och är beroende av varandra.

Undervisningen i psykologi ska vara forskningsbaserad. Det innebär att man i undervisningen ska behandla den psykologiska kunskapens karaktär och hur den uppkommer med betoning på de viktigaste resultat som framkommit genom forskningstraditionen och genom aktuell forskning. Den forskningsbaserade undervisningen ska användas för att skapa förståelse för människans dagliga liv och vardag. På detta sätt kan man föra forskningsresultaten närmare de studerande.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i psykologi är att den studerande ska

- utgående från vetenskapliga fakta lära sig se mänskligt beteende som en helhet som är ett resultat av växelverkan mellan psykiska, biologiska, sociala och kulturella faktorer
- behärska psykologins centrala begrepp, frågeställningar och metoder att skaffa sig information samt känna till psykologiska forskningsresultat och utgående från dem kunna bedöma den vetenskapliga kunskapens och forskningsmetodernas möjligheter och begränsningar
- förstå etiska frågor inom psykologi och psykologisk forskning och kunna tillämpa sina kunskaper också för att bedöma psykologiska undersökningar
- tillägna sig psykologisk kunskap och kunna tillämpa den i sina studier och i vardagen, för att se sin livssituation och sina möjligheter, främja sin psykiska utveckling och hälsa samt för att utveckla sitt tänkande, sina människorelationer och sina sociala färdigheter
- kunna tillägna sig psykologisk kunskap genom olika informationskällor och kunna bedöma informationens tillförlitlighet
- kunna använda psykologisk kunskap för att analysera ämnesövergripande teman och fenomen
- kunna tillämpa psykologisk kunskap för att främja jämlikhet, jämställdhet och hållbar utveckling.

Bedömning

Vid bedömningen ska man fästa uppmärksamhet vid den studerandes teoretiska kunskaper såväl som förmågan att tillämpa psykologisk kunskap i vanliga situationer och i vardagslivet. Förmåga att bearbeta information och behärska helheter i stället för upprepning av enskilda fakta ska betonas. Den studerande ska på ett mångsidigt sätt visa att hen har förstått det centrala innehållet och kan utvärdera och tillämpa sina kunskaper.

Obligatorisk kurs

1. Psykisk aktivitet och lärande (PS1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå betydelsen av biologiska, psykiska, sociala och kulturella faktorer för att kunna förklara och förstå mänskligt beteende
- känna till psykologins centrala ämnesområden såsom känslor, motivation och kognitiva funktioner, samt kunna iaktta och reflektera över mänskligt beteende och sin egen psykiska hälsa med hjälp av begrepp som beskriver dessa
- fördjupa sig i psykologisk kunskap som berör lärprocesser och med hjälp av kunskapen kunna reflektera över sina studier
- kunna ge exempel på psykologiska forskningsområden och undersökningar inom dem samt analysera och bedöma motiven bakom forskningen och bevekelsegrund

- förstå att psykologisk kunskap baserar sig på forskning och kunna beskriva centrala kännetecken för vetenskapligt tänkande.

Centralt innehåll

Medveten och omedveten psykisk aktivitet

- biologiska faktorer som inverkar på mänskligt beteende samt grundläggande kunskap om nervsystemets funktion
- grundläggande kunskap om känslor och motivation
- betydelsen av kognitiva tolkningar i mänskligt beteende

Sociala och kulturella faktorerers inverkan på människans beteende

- grundläggande kunskap om socialisation och hur man tillägnar sig normer
- exempel på situationsfaktorer som påverkar individens beteende

Fördjupning i ett valbart fenomen, till exempel aggressivitet, nervositet, beroenden, ätbeteende, socialt samspel, lycka eller kärlek

Studier och lärande ur ett psykologiskt perspektiv

- den biologiska, kognitiva och sociokulturella grunden för lärande
- effektiva studiemetoder
- motivation och lärande

Uppkomsten av psykologisk kunskap

- psykologiska forskningsobjekt
- skillnaden mellan vardagskunskap och vetenskaplig kunskap
- exempel på psykologiska forskningsmetoder

Nationella fördjupade kurser

2. Människans utveckling (PS2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- veta hur man undersöker människans utveckling och kunna bedöma kunskapens tillförlitlighet
- kunna beskriva faktorer som påverkar människans utveckling och växelverkan mellan dem
- fördjupa sig i olika delområden av människans utveckling och kunna beskriva växelverkan mellan dem samt kunna förklara utvecklingens kontinuitet under människans levnadslopp
- fördjupa sig särskilt i barn- och ungdomspsykologi samt teorier och forskningsrön inom dem
- känna till principerna för nervsystemets funktion och förstå sambandet mellan nervsystemet och individens psykiska utveckling
- kunna bedöma utvecklingspsykologisk kunskap och tillämpa den för att förstå sig själv och andra människor.

Centralt innehåll

Forskning om utvecklingen

Olika utvecklingsområden och faktorer som påverkar dem i barndomen och ungdomen

- fysisk-motorisk utveckling
- kognitiv utveckling
- emotionell utveckling
- psykosocial utveckling
- utveckling av jaget och jaguppfattningen

Den psykiska utvecklingen under ungdomsåren och särskilda utmaningar som är förknippade med den

- tankeutveckling
- identitetsutveckling: personlig, social och kulturell identitet
- könsidentitet och sexuell utveckling
- utveckling av exekutiva funktioner och deras neurologiska orsaker

Utvecklingens kontinuitet under levnadsloppet

- begreppet levnadslopp
- växelverkan mellan faktorer som påverkar utvecklingen
- en teori som förklarar utvecklingens kontinuitet

Biologiska och sociokulturella faktorer som påverkar utvecklingen

- nervsystemets mognad
- hjärnans utveckling under en livstid
- växelverkan mellan arv och miljö
- tidigt socialt samspel och känslomässig anknytning
- socialisation och kulturella skillnader i utvecklingen

3. Människan som informationsbehandlare (PS3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till de allmänna principerna som styr kognitiv aktivitet och kunna tillämpa dem för att undersöka kognitiva fenomen
- fördjupa sig i de grundläggande kognitiva funktionerna, dvs. perception, uppmärksamhet och minne, samt med en mer avancerad kognitiv aktivitet, till exempel beslutsfattande, problemlösning, sakkunskap eller språkliga funktioner
- fördjupa sig i forskningen om kognitiva funktioner och kunna bedöma den
- förstå den neurologiska bakgrunden till kognitiv aktivitet och sambandet mellan kognitiva och psykiska funktioner.

Centralt innehåll

- principer för kognitiv aktivitet, såsom inre modeller och varseblivningscirkeln
- den neuropsykologiska bakgrunden till kognitiva funktioner
- forskningsmetoder inom kognitiv psykologi och hjärnforskning
- de grundläggande kognitiva funktionerna perception, uppmärksamhet och minne och deras biologiska bakgrund

- undersökning av en valbar mera avancerad kognitiv funktion, till exempel språk, problemlösning, beslutsfattande eller sakkunskap

4. Känslor, psykiskt välbefinnande och mental hälsa (PS4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få kunskap om forskning som gäller känslor och mental hälsa och förstå hur dessa kan undersökas samt kunna bedöma forskning kritiskt
- kunna beskriva hur känslor föds genom samverkan mellan biologiska och kognitiva faktorer och kunna reflektera över deras kulturbundenhet
- kunna analysera känslors betydelse för kommunikation och välbefinnande
- känna till faktorer som påverkar det psykiska välbefinnandet och olika sätt att upprätthålla den psykiska balansen
- kunna analysera sitt eget psykiska välbefinnande ur ett psykologiskt perspektiv och få verktyg att hitta lösningar som stödjer det egna välbefinnandet
- förstå psykologiska, biologiska, sociala och kulturella faktorer som påverkar den mentala hälsan
- känna igen de vanligaste mentala störningarna och problemen samt förstå svårigheten i att definiera mental hälsa och mentala problem
- tillägna sig djupare kunskap om minst en mental störning: orsaker, symptom och vård.

Centralt innehåll

- hur känslor uppkommer, den biologiska grunden för minst en känsla
- känslor som föremål för psykologisk forskning
- känslor som universella och kulturbundna företeelser
- känslornas betydelse som verktyg för att förstå sig själv
- psykiskt välbefinnande och upprätthållande av psykisk balans
- sömn och sovande som bidragande faktorer till välbefinnande
- stress, kriser och olika sätt att hantera dem
- centrala mentala problem och vård av dem
- faktorer som bidrar till uppkomsten av mentala problem
- betydelsen av den sociala miljön för individens välbefinnande

5. Människan som individ och social varelse (PS5)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå vidden av begreppet personlighet
- känna igen och kunna förklara centrala skillnader mellan individer, såsom temperament, personlighetsdrag, intelligens, begåvning och tolkningsmönster
- känna till den biologiska grunden för individuella skillnader
- tillägna sig kunskap om forskning som gäller personlighet och socialpsykologi
- fördjupa sin förståelse för psykologiska forskningsmetoder när det gäller

undersökning av individuella skillnader och personlighetspsykologisk forskning

- kunna analysera individens beteende som ett resultat av växelverkan mellan personlighet, situationsfaktorer och kultur
- kunna tillämpa personlighetspsykologisk och socialpsykologisk kunskap för att förstå olikhet.

Centralt innehåll

- definition av personlighet
- det varaktiga och det föränderliga i personligheten
- minst två personlighetsteorier, -modeller eller -perspektiv, till exempel inom sociokognitiv, psykodynamisk eller humanistisk psykologi, temperamentsteori eller egenskapsteori
- undersökning av individuella skillnader
- hur situationsfaktorer och gruppfenomen påverkar individens beteende i grupper och sociala nätverk
- kulturens inverkan på personligheten, kommunikationen och den sociala aktiviteten

Tillämpade kurser

20. Repetition (PS20)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- * skapa kunskapshelheter av innehållet i alla kurser i psykologi
- * kunna förena och tillämpa psykologisk kunskap från olika områden på fenomen i vardagen
- * lära sig att analysera och själv skriva välstrukturerade, faktabetonade och välfokuserade realprovssvar
- * utveckla sina metakognitiva färdigheter och hitta en för sig själv lämplig studieteknik.

Centralt innehåll

- * repetition av gymnasiets lärokurs i psykologi
- * strukturering av stora helheter som delområden och psykologiska riktningar
- * övningar i att förbereda sig för, disponera och skriva realprovssvar
- * övningar i att analysera realprovssvar.

Kursen lämpar sig för dem som har för avsikt att skriva psykologi i ämnesre-
alen inkommande vår eller höst.

21. Välmående i fokus (PS21)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- beredas möjlighet att, i enlighet med skolans fokus på välmående, få tid, möjlighet och hjälp att reflektera över sitt jag, sitt liv och sitt välbefinnande
- få kunskap om och utveckla färdigheter att reflektera kring välmående på olika områden i livet samt strategier för att prestera bäst då det gäller och klara utmaningar i studier eller fritidsaktiviteter
- se sambanden mellan fysiska, psykiska och sociala faktorer och processer för att kunna göra

bestående förändringar för att främja sitt fysiska, psykiska och sociala välmående

- lära sig att analysera och kritiskt granska information och värderingar i anslutning till välmående och lära sig att se alternativa förhållningssätt till vardagens utmaningar

Centralt innehåll

Kursens innehåll och fokusering planeras tillsammans med de studerande och kan innefatta ett eller flera av nedan nämnda teman:

* Studier

o Prestationspsykologi

o Stresshantering

* Självutveckling

o Självkännedom

o Idrottspsykologi

o Ett gott liv trots ångest (el.dyl.)

o Mental träning

o Krisen som möjlighet

* Relationer

o Personlig- och social identitet

o Individen i gruppen

o Ett gott liv trots dåliga minnen och trasiga relationer

o Konflikthantering

* Övriga möjliga teman:

o Jaguppfattning, identitet, självförtroende, självkänsla

o Motivation, upprätthållande av motivation

o Positiv psykologi, kraftkällor i vardagen

o Psykisk självreglering, balans, prioritering och planering, återhämtning

o Gruppens dynamik på gott och ont

Kursen kan förverkligas i samarbete t.ex.

o undervisningen i hälsokunskap, gymnastik och idrott

o föreningar som jobbar för ungdomars välmående som Krisjouren för unga.

Kursen lämpar sig för den som har avlagt ps. 1.

38. Makt och ondska (PS38)

Kursen är fenomenbaserad och ämnesöverskridande (hi, re, lk, fil, ps). Den förverkligas i samarbete med Tölö gymnasium och kan innefatta en studieresa till förintelsens minnesmärken i Polen och Tyskland.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

* förstå bakgrund och orsaker till folkmord och människorättsbrott i modern och historisk tid

* kunna identifiera och analysera maktstrukturer och maktmissbruk på många olika nivåer

* få inblick i onskans mekanismer

* genom samarbete med andra studerande utveckla sina sociala färdigheter

Centralt innehåll

* De studerande gör en seminariepresentation om ett för kursen centralt tema.

* Folkmord i modern och historisk tid

* Förintelsen

* Rasbiologi och andra former av rasistiska ideologier

- * Antisemitismens historia
 - * Fanatiska och extrema rörelser
 - * Makt och lydnad
 - * Härskartekniker och motstrategier mot maktmissbruk
 - * Propaganda och andra former av manipulation
 - * Etiska förebilder, personer som stått upp mot det onda
- Bedömning Kursen bedöms med avklarat (=A)/underkänt (=U)
- * Kursen bedöms som godkänd/underkänd.

Kursen lämpar sig för andra årets studerande som läst grundkurserna i re/ lk, fil, ps och hi.

Statistiska undersökningar (PS43)

I enlighet med läroplanen ger kursen möjlighet till självständigt arbete kring fenomen som granskas ur och med hjälp av flera olika ämnen (ma, ps, sl). Kursen utvecklar även de studerandes digitala kompetens.

Mål:

Kursens mål är att den studerande ska

- * öva sig i att hantera olika typer av data med statistiska begrepp och metoder. Kursen förbereder även den grundkurs som hålls vid de flesta högskolor redan i början av högskolestudierna.
- * lära sig att göra en kvantitativ undersökning, t.ex. en experimentell eller korrelativ undersökning
- * lära sig att avgränsa en fråga, formulera en hypotes, välja en adekvat metod att undersöka den och genomföra undersökningen
- * kunna operationalisera variabler och hitta lämpliga datainsamlingsmetoder
- * analysera materialet med hjälp av begrepp såsom, medelvärde, standardavvikelse, regression och korrelation.

Centralt innehåll:

De studerande gör egna undersökningar som de analyserar med statistik. Undersökningarna kan väl utföras i samarbete med något annat ämne i skolan. Centrala matematiska begrepp är bl.a. medelvärden, övriga lägesmått, statistiska avvikelser, konfidensintervall, klassindelning, hypotestestning, normalfördelning. Vi gör även upp flera olika typer av diagram och tolkar undersökningar som gjorts i medier etc. Analys av resultaten och rapportering ingår också.

- * statistisk signifikans
- * statistiska spridningsmått
- * kontinuerliga variabler och diskreta variabler – olika diagram
- * några statistiska metoder i praktiken

Lämpar sig för andra och tredje årets studerande som läst ps. 1- 3 och maA 1- 2 och maB 1- 2.

46. Yrken där naturvetenskaper krävs - vad kan jag bli som stor? (PS46)

Samarbete mellan studiehandledning, biologi, fysik, geografi, kemi, psykologi

Mål: Vi vill förmedla att de som har en naturvetenskaplig världsbild är viktiga i samhället och de behövs t.ex. då beslut fattas.

Centralt innehåll: Vad kan man jobba med som naturvetare och var kan man studera? Vi gör studiebesök, har gäster och träffar studerande vid olika högskoleinstitutioner. Vi funderar kring möjliga framtida yrken och kunskaper som behövs.

Historia

Undervisningen i historia ska stärka de studerandes allmänbildning och ge förutsättningar att förstå dagens värld och förändringsprocesser. Undervisningen ska även ge dem verktyg att förstå och förklara nutiden på historisk grund och med utblick mot framtiden. Historia är ett kulturorienterande ämne som ska fördjupa de studerandes individuella, nationella, europeiska och globala identitet. Historieämnet ska även stödja deras utveckling till aktiva och fördomsfria samhällsmedlemmar som inser att mångfald berikar.

Undervisningen ska utgå från historia som vetenskap. Man ska fästa uppmärksamhet vid hur historisk kunskap är uppbyggd, vid att kritiskt bedöma dess tillförlitlighet och vid att historiska företeelser kan tolkas på olika sätt. Undervisningen i historia ska utveckla förmåga att söka information, skilja på väsentliga och oväsentliga fakta och hantera stora kunskapsmängder. De studerande ska i synnerhet undersöka samband mellan det förflutna, nutid och framtid samt hur historiska fakta kan tolkas och brukas på olika sätt i samhället. Tid, förändring, kontinuitet, orsak och verkan samt empati utgör centrala begrepp i ämnet historia.

I undervisningen i historia studerar man den utveckling som har format nutiden, förhållandet mellan människan och miljön samt växelverkan mellan kultur, maktutövning och ekonomi. De studerande ska undersöka individens betydelse som samhällsaktör samt reflektera kring drivkrafter bakom, intentioner och motiv för individers och kollektivs agerande i historien. Undervisningen ska lyfta fram betydelsen av mänskliga rättigheter, jämlikhet och jämställdhet samt de möjligheter som demokrati och internationellt samarbete ger för att lösa dagens och framtidens utmaningar. Finlands historia ska studeras i ett globalt perspektiv.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i historia är att den studerande ska

- få insikt i att historiska företeelser har en mångfald av aspekter och olika kulturella uttrycksformer
- behärska huvuddragen och de viktigaste händelserna och processerna i Finlands historia och i världshistorien, samt bakgrunden till och följderna av dem, och kunna kritiskt analysera och utvärdera deras orsaker och verkningar
- förstå nuet som resultat av en historisk utveckling och som utgångspunkt för framtiden, kunna relatera sin egen tid och sig själv till det historiska skeendet och därmed fördjupa sitt historiemedvetande
- kunna, som en ansvarsfull medborgare, skapa sig en idé om att respekt för mänskliga rättigheter, jämlikhet och demokrati är förutsättningar för en god värld
- kunna analysera historiska händelser och mänskliga handlingar mångsidigt och ur ett samtida perspektiv
- kunna producera kunskap om det förflutna genom att använda relevanta källor, bedöma information kritiskt samt förstå att historisk kunskap är relativ och därmed kan tolkas på olika sätt

- kunna använda historia för att bilda sig en välgrundad åsikt samt kritiskt bedöma olika historiebruk för att påverka i samhället och i andra sammanhang
- kunna tillämpa sina kunskaper i historia för att bedöma kulturella, samhälls- och ekonomiska problem i dag och i framtiden och finna alternativa lösningar.

Bedömning

Bedömningen i historieämnet ska fokusera på hur väl den studerande behärskar kunskaper och färdigheter som är specifika för historia samt hur väl de allmänna målen för läroämnet uppnåts. Bedömning och respons under läroprocessen stödjer och utvecklar den studerandes förmåga att utgående från sina kunskaper i historia se historiska förlopp i ett större perspektiv som strukturerade helheter, att skilja på väsentliga och oväsentliga fakta, att överblicka tidsförlopp och orsakssammanhang och att kunna bedöma historiska fenomen och användningen av historia.

Kursvitsordet ska grunda sig på kontinuerlig och mångsidig bedömning av den studerandes kunskaper och förmåga att tillämpa sina kunskaper i praktiken, såsom förmåga att använda historia för att bygga upp en argumentation, historiska fakta för att bilda sig en välgrundad åsikt och förmåga att kritiskt bedöma tolkningar och bruk av historia.

Obligatoriska kurser

1. Människan i en föränderlig omvärld (HI1)

Under kursen granskas växelverkan mellan individen, samhället och naturen i den europeiska och globala kulturmiljön. Tyngdpunkten i undervisningen ska ligga på att förklara nutiden och granska historiska fenomen i ett långtidsperspektiv. Under kursen bekantar sig den studerande med centrala förändringar i de socioekonomiska strukturerna samt social- och miljöhistorien från jordbrukets början till nutid. Den studerande övar sig att använda olika typer av historiska källor.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå beroendeförhållandet mellan människan, naturen och samhället samt vilka utmaningar det innebär med tanke på en hållbar framtid
- förstå centrala processer som format europeiska kulturkretsar och samhällen samt det globala ekonomiska systemet
- kunna analysera beroendeförhållanden mellan befolkningsutveckling, ekonomi och samhällsstrukturer samt vilka utmaningar de innebär
- kunna kritiskt bedöma hur tekniken, vetenskapen och ny kunskap formar människors levnadsförhållanden
- kunna producera historisk information självständigt eller i grupp genom att använda mångsidiga, kritiskt granskade källor.

Centralt innehåll

Historia som vetenskap

- historieforskning, forskningsmetoder och användning av källor

Från fångstkultur till högkulturer och handelsstater

- jordbruket, arbetsfördelningen och kulturens uppkomst
- kulturerna i de stora floddalarna
- Medelhavets ekonomiska sfär och samhällena under antiken

Medeltidens ekonomi och samhälle

- feodalsamhället
- befolkningen, handeln och städerna under medeltiden

Uppkomsten av en världsekonomi

- Upptäcktsfärdernas förutsättningar och deras påverkan på samhällena
- kolonialismen och de första stegen mot en global ekonomi

Förutsättningarna för industrialiseringen samt de ekonomiska och samhällsliga följderna av den

- utvecklingen av modern vetenskap och teknik, ökad produktivitet och högre levnadsstandard
- förändringar i könsrollerna och arbetsfördelningen mellan könen
- flyttningsrörelser och miljökonsekvenser

Utvecklingen av det moderna konsumtionssamhället och gränserna för ekonomisk tillväxt

- ökat välbefinnande och uppkomsten av servicesamhället
- demografisk transition och de samhällsliga förutsättningarna för och effekterna av den
- 2000-talets nätverkssamhälle

2. Internationella relationer (HI2)

Kursen behandlar centrala fenomen och förändrade maktförhållanden inom den internationella politiken från och med början av 1900-talet fram till i dag. Den internationella politiken analyseras utifrån olika ekonomiska och ideologiska modeller. Centrala teman är konflikten mellan konkurrens och samarbete, strävan efter balans och säkerhet samt konkurrensen mellan olika politiska system. Under kursen fördjupar den studerande sin förmåga att söka, analysera och producera information och att tolka och bedöma olika typer av källor som berör internationella relationer.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- behärska grundläggande begrepp och de viktigaste teoretiska modellerna inom internationell politik
- kunna använda mångsidiga informationskällor och urskilja propaganda som spritts i media under olika tider
- kunna beskriva betydelsen av ideologiska och ekonomiska intressekonflikter för de internationella relationernas utveckling och kunna bedöma hur de påverkar i dag och i framtiden
- kunna analysera orsakerna till och följderna av internationellt samarbete och internationella konflikter samt internationella samarbetsstrukturer och motsättningar

- följa med medierna aktivt och kritiskt granska aktuella internationella frågor samt kunna utreda och bedöma orsaker till konflikter och hur de kunde lösas.

Centralt innehåll

Grunderna i internationell politik

- bruket av historia som politiskt verktyg

Nationalstaternas blomstringstid och världskrigen

- imperialismens, nationalismens och andra ideologiers inflytande på internationell politik och samhällen
- följderna av första världskriget
- demokratiska och totalitära stater i internationell politik
- människorättsfrågor, förintelsen och andra folkmord
- andra världskriget och dess följder

En delad värld

- den ideologiska, ekonomiska och militära kampen mellan supermakterna under kalla kriget
- avkoloniseringen och dess följder
- kalla krigets slut och följder

En värld av ömsesidigt beroende

- Mellanöstern och andra konfliktområden samt olika typer av konflikter
- nya maktkoncentrationer i världen och växelverkan mellan dem
- FN och övriga internationella fredsorganisationer

3. Det självständiga Finlands historia (HI3)

Kursens syfte är att analysera viktiga förändringsprocesser och utvecklingslinjer i Finlands historia från slutet av den autonoma tiden till nutid. Centrala föremål för granskning är utvecklingen av Finlands politiska och internationella ställning, kriser i anslutning till förändringarna, övergången från ståndssamhälle till medborgarsamhälle samt politiska, ekonomiska och kulturella brytningar. Under kursen undersöker den studerande olika källor, nya tolkningar och bruk av historia med avseende på Finlands historia.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till utvecklingsförlopp som format den finländska kulturen och det finländska samhället samt kunna reflektera över framtida möjligheter
- känna till de viktigaste samhälleliga och ekonomiska förändringarna och deras betydelse i det finländska samhället från 1860-talet fram till i dag
- kunna ställa den politiska utvecklingen i Finland mot den allmänneuropeiska och världspolitiska bakgrunden
- förstå sambanden mellan olika företeelser i det ekonomiska, sociala, kulturella, ideologiska och politiska livet förr och i dag
- kunna bedöma tolkningar av Finlands historia och motiven bakom dem i en historisk kontext

- kunna analysera ideal och föreställningar som förknippas med finländskhet och finländsk kultur under olika tider och hur de påverkat dagens Finland.

Centralt innehåll

Hur Finland blev Finland

- arvet från den svenska tiden och autonomins betydelse samt 1860-talets brytningstid
- kulturella och samhällseliga förändringar vid övergången från 1800- till 1900-talet

Finlands väg till självständighet och de första åren av självständighet

- självständigheten i en internationell kontext
- inbördeskrigets orsaker och följder samt återuppbyggnadstiden

Finland i internationella konflikter

- säkerhetspolitiska alternativ före andra världskriget
- Finland i andra världskriget
- Finlands inrikespolitik och ställning i den internationella politiken under och efter kalla kriget

Utvecklingen mot dagens Finland

- samhällseliga och ekonomiska strukturuomvandlingar, välfärdsstaten
- kultur, vetenskap och kunskap
- det kulturellt mångskiftande och internationella Finland

Nationella fördjupade kurser

4. En europeisk världsbild växer fram (HI4)

Under kursen granskas utvecklingen av samhällseligt tänkande, ideologier och mänskliga rättigheter samt mytiska, religiösa och vetenskapliga världsförklaringar från antiken till i dag. Under kursen fördjupar sig den studerande i kulturarvet, konsten och vetenskapen som uttryck för sin tid i Europa. Föremål för granskning är: den europeiska människan, förhållandet mellan individ och samhälle, kön och vardagsliv.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till det viktigaste europeiska kulturarvet och förstå vilka faktorer som påverkat den europeiska kulturen
- kunna analysera betydelsen av vetenskapliga rön och världsbilder under olika tidsperioder
- kunna bedöma utvecklingen av olika ideologier samt deras effekter på den omgivande världen
- kunna analysera kultur i dess historiska kontext samt förstå växelverkan mellan kultur och politik
- kunna granska europeisk kultur som en del av den kulturella globaliseringen.

Centralt innehåll

Antikens kulturkrets

- kulturer och levnadssätt
- vetenskapens första steg och demokratins uppkomst

Den medeltida kulturen

- den medeltida världsbilden
- interaktion mellan religion, kultur och kulturkretsar

Den nya tidens genombrott

- renässansen och kunskapsrevolutionen
- reformationens betydelse
- kulturen under enväldets tid

Upplysningens tidevarv

- uppkomsten av en naturvetenskaplig världsbild
- upplysningens ideologiska grund och inflytande
- uppkomsten av mänskliga rättigheter och jämlikhetstänkande

Ideologiernas och industrialiseringens tid

- centrala idéer och konstströmningar
- vetenskapen utmanar religionen
- samhällsförändringar under borgerskapets århundrade

Den mångfasetterade nutiden

- massrörelsernas tid och den kommersialiserade populärkulturens uppkomst
- kulturell globalisering
- könsrollernas förändring
- vetenskapens utveckling och mediernas ökade betydelse

5. Sveriges östra rikshalva blir Finland (HI5)

Kursen behandlar Finlands utveckling som en del av Östersjöområdets historia ända fram till autonomins tid. Under kursen undersöker den studerande utöver samhälle, ekonomi och miljö även växelverkan mellan grupper och individer, vardagshistoria och människors levnadssätt samt näringsgrenar under olika historiska tidsperioder. Man fördjupar sig i synnerhet i näromgivningens historiska källor och i olika forskningsmetoder.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till det finländska kulturarvet
- känna till de historiska utvecklingslinjerna i Finland och deras koppling till Östersjöområdet
- kunna förknippa de historiska utvecklingslinjerna med sin hembygds historia och se utvecklingen också ur den enskilda människans synvinkel
- känna till befolkningens, de sociala förhållandenas och ekonomins utveckling i Finland

- kunna se och förstå sambanden mellan den finländska bildningen och den västerländska kulturen.

Centralt innehåll

Finlands område före korstågen

- forskningsmetoder och uppfattningar om folkgruppers ursprung i Finland
- det finländska stamsamhället under järnåldern

Medeltiden

- den statliga utvecklingen i Östersjöområdet
- fördelningen mellan religiös och världslig makt
- samhälle, näringar, levnadssätt och kultur

Nya tiden

- reformationen och en starkare regeringsmakt
- hur Finland påverkades av Sveriges stormaktssträvanden
- stånds- och jordbrukssamhället
- den framväxande ekonomin

En del av Sverige blir en del av Ryssland

- Finlands förändrade ställning och samhällsreformer i slutet av den svenska tiden
- Finlands införlivande med Ryssland och autonomins uppkomst
- det nationella uppvaknandet, bildning, vetenskap och konst

6. Globala kulturmöten (HI6)

Under kursen fördjupar sig den studerande i begreppet kultur och hur tänkandet i fråga om kulturella skillnader förändrats samt undersöker hur inställningen till olika kulturer har varierat i takt med att tänkandet och samhällsstrukturen förändrats. Kultur ska ses som ett övergripande begrepp. Under kursen granskas möten och växelverkan mellan europeiska och utomeuropeiska kulturer under olika historiska tidsperioder.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- behärska grundläggande begrepp inom kulturforskning och olika sätt att dela in världen i kulturområden
- uppfatta hur kulturella värderingar och världsbilder kommer till uttryck i vardagslivet och sociala relationer
- förstå den historiska utvecklingen samt olika värderingar och levnadssätt inom det kulturområde som utforskas och kunna analysera kulturella skillnader och likheter som uppstått genom växelverkan med andra kulturer
- kunna analysera kulturella värderingar och bruk som förekommer inom exempelvis konsten, religioner och sociala strukturer
- kunna bedöma kulturell mångfald som en historisk del av europeisk kultur och analysera olika definitioner av kulturell mångfald
- kunna kritiskt granska och värdera påståenden om kulturella skillnader samt stereotyper som kopplas ihop med olika kulturer.

Centralt innehåll

Grunder och begrepp inom kulturforskning

Under kursen väljer man att granska ett eller flera av följande kulturområden:

- Amerikas ursprungskulturer
- Australiens och Oceaniens ursprungskulturer
- Asiens kulturer
- Afrikas kulturer
- arktiska kulturer
- Latinamerikas kulturer
- Mellanösterns kulturer.

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs (HI20)

Mål: Kursen har som mål att hjälpa eleverna att förstå relevant kunskapsstoff och behandla det på ett analytiskt sätt. Syftet är att gå framåt i sina insikter och kunnande i ämnet historia, att se sammanhang, och utveckla sin svarsteknik. I bästa fall överträffa sig själv i provet.

Centralt innehåll:

Kursen behandlar aktuella och centrala frågor ur gymnasiekurserna i historia.

Innehållet varierar beroende på vad som är aktuellt inför realprovet.

Längdsnitt, sammanhang och källkritik betonas.

21. Öppet fönster mot världen - aktualiteter (HI21)

Mål:

Syftet är att behandla aktuella händelser på varierande sätt och med betoning på ett jämförande grepp i nutid och historisk tid. Meningen är också att förstå bakgrund och se sammanhang. Kan fungera som integrerad kurs med samhällslära.

Centralt innehåll:

Innehållet varierar beroende på det världspolitiska och dagsaktuella läget hos oss och i världen.

Kursen kan också genomföras som kurs på annan ort eller som längre exkursion.

22. Filmen som historisk illustration (HI22)

Mål:

Kursen har som mål att presentera vår historia på ett lättillgängligare sätt. Meningen är att bl.a. att visa på sambandet mellan den lilla och stora historien, samt att fungera som repetition och impuls inför realprovet.

Centralt innehåll:

Kursen tar upp filmen som historisk källa och tidsvittne. Filmurvalet varierar.

23. Projektkurs (HI23)

Mål: Syftet är att som självständigt arbete jobba med ett projekt kring ett specifikt tema samt att presentera detta i valbar form, dock både skriftligt och muntligt. Kan fungera som en integrerad kurs med samhällslära.

Centralt innehåll:

Innehållet varierar utgående från elevens och lärarens preferenser och det dagsaktuella politiska läget hos oss och i världen. Kursens innehåll fungerar som stöd, handledning samt förberedelse i samband med olika, historian-knutna projekt. Dessa kan vara t.ex. historiska vandringar, forskning och tävlingar. Arbetet är processororienterat.

31. Berättelsen i tiden (HI31)

Mål: Vi gestaltar historien genom till exempel litteratur, bild och musik. Och upplever individuella röster med det stora skeendet som fond. Målet är att lära sig förstå samband och se helheter i en historisk och nutida kontext.

Centralt innehåll:

- * Vi fördjupar oss i litteratur, musik, konst och film.
- * Vi arbetar med källor i samarbete med bland andra arkiv, museer, SLS och Helsingfors universitet.
- * Kursen resulterar i en muntlig, skriftlig, multimodal eller visuell presentation.

36. Brändörundan (HI36)

Mål:

- * Få en helhetsbild av Brändös samhällshistoria
 - * Känna till grunderna i stadsplanering och markanvändning
 - * Erhålla lokalkännedom i, men också allmän kännedom i geologi
 - * Erfarenhet av insamling av information och sammanställning av resultaten i form av text, bild, infografik, målningar, samt presentation i mobil digital form.
- Centralt innehåll:
- * Utveckling och produktion av en guidad tur runt Brändö. Slutprodukten är digital rundtur med 10 kontroller. Läses på mobilapparat.
 - * Fördjupning och forskning i ett eget tema (tex. olika byggnadsskeden på Brändö, öns geologi, trafiknät etc.) och sammanställning av en kortare fakta-text med bilder, filmer.
 - * Sammanställning av alla teman till kontroller på en gemensam digital karta och bifogning av text och bildmaterialet.
 - * Ämnen: geografi, historia, bildkonst, modersmål

37. Det antika arvet (HI37)

Mål:

Det klassiska arvet är grundläggande för all humaniora och i många avseenden nyckeln till vår egen kultur, inte minst konst, litteratur och värderingar. Kursens mål är att åskådliggöra det antika arvet och att presentera Rom i detta sammanhang genom fysiska och mentala fixpunkter igår och idag.

Centralt innehåll:

Kursen är fenomenbaserad, ämnesöverskridande (hi, re, ma) och skall innefatta en studieresa till Rom. Under kursen behandlas den antika världen, en kulturhistorisk vandring genom tiden, arkitekturens och konstens matematiska principer, talsystem och romerska siffror, Vatikanen och Finlands Rominstitut Villa Lante.

38. Makt och ondska (HI38)

Kursen är fenomenbaserad och ämnesöverskridande (hi, re, lk, fil, ps). Den

förverkligas i samarbete med Tölö gymnasium och kan innefatta en studie-resa till förintelsens minnesmärken i Polen och Tyskland.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- * förstå bakgrund och orsaker till folkmord och människorättsbrott i modern och historisk tid
 - * kunna identifiera och analysera maktstrukturer och maktmissbruk på många olika nivåer
 - * få inblick i ondskans mekanismer
 - * genom samarbete med andra studerande utveckla sina sociala färdigheter
- Centralt innehåll
- * De studerande gör en seminariepresentation om ett för kursen centralt tema.
 - * Folkmord i modern och historisk tid
 - * Förintelsen
 - * Rasbiologi och andra former av rasistiska ideologier
 - * Antisemitismens historia
 - * Fanatiska och extrema rörelser
 - * Makt och lydnad
 - * Härskartekniker och motstrategier mot maktmissbruk
 - * Propaganda och andra former av manipulation
 - * Etiska förebilder, personer som stått upp mot det onda

Bedömning Kursen bedöms med avklarat (=A)/underkänt (=U)

- * Kursen bedöms som godkänd/underkänd.

Kursen lämpar sig för andra årets studerande som läst grundkurserna i re/ lk, fil, ps och hi.

Samhällslära

Undervisningen i samhällslära ska fördjupa de studerandes kunskaper om det omgivande samhället och ge dem förutsättningar att utvecklas till aktiva och engagerade medborgare med intresse för samhällsfrågor. Medborgarsamhället samt samhällets struktur och centrala företeelser, makt, ekonomi och medborgarinflytande granskas ur finländsk, europeisk och global synvinkel. Samhällsläran bygger på samhällsvetenskaplig och juridisk kunskap.

Samhällsläran ska ge de studerande förutsättningar för att kritiskt granska aktuella företeelser samt reflektera över framtida trender och alternativ. Den ska också stärka de studerandes ekonomikunskaper och juridiska förståelse samt uppmuntra dem att aktivt delta i samhället. Utgångspunkten för undervisningen är att väcka ett genuint intresse för samhällsfrågor och världshändelser. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid att utveckla färdigheter av betydelse för rollen som samhällsmedborgare, såsom att kunna söka information på olika sätt, kritiskt tolka information och statistiskt material samt diskutera och argumentera.

I undervisningen i samhällslära ska värdegrunden präglas av demokratiska principer, såsom jämlikhet, socialt ansvar, respekt för de mänskliga rättigheterna, åsiktsfrihet och aktivt medborgarskap samt uppskattning av arbete och företagsamhet.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i samhällslära är att den studerande ska

- förstå samhällets karaktär och förändring som ett resultat av den historiska utvecklingen
- känna till grunderna för hur kunskap om samhället uppstår och behärska centrala samhällsläro och ekonomiska begrepp
- behärska grunderna för och tillvägagångssätten i det finska samhällssystemet, rättssystemet och näringslivet och kunna placera dem i europeiska och internationella sammanhang
- kunna bilda sig en samhällsuppfattning som bygger på ansvars känsla, demokrati, respekt för jämlikhet och förståelse för olikhet
- känna till sina möjligheter att påverka som medlem i ett demokratiskt samhälle på lokal, nationell och internationell nivå och vara motiverad att delta som en aktiv och ansvarsfull medborgare
- kunna söka och hitta mångsidigt samhällsrelaterat och aktuellt material i olika källor, också med hjälp av digitala verktyg, samt kunna tolka och kritiskt granska verbal, visuell och statistisk information
- kunna bilda sig motiverade åsikter om värdefrågor, kontroversiella samhällsfrågor samt ekonomiska frågor
- kunna beskriva samband mellan komplexa samhällsfenomen, jämföra alternativa modeller för samhällsutveckling och ekonomisk utveckling samt bedöma olika motiv bakom och följder av samhällsbeslut och -åtgärder ur olika befolkningsgruppers perspektiv.

Bedömning

Bedömningen i samhällsläran ska fokusera på hur den studerande behärskar de kunskaper, färdigheter och förfaringssätt som är specifika för samhällslära samt når de allmänna målen för läroämnet. Bedömning och respons under läroprocessen utvecklar den studerandes förmåga att behärska centrala begrepp och större helheter samt att bedöma betydelsen av samband mellan orsak och verkan och mellan olika företeelser.

Bedömningen ska grunda sig på kontinuerlig och mångsidig utvärdering av kunskaperna. Man ska fästa uppmärksamhet vid den studerandes förmåga att söka information, uttrycka sina kunskaper och argumentera strukturerat samt kritiskt tolka samhällsfenomen och verbal, numerisk och grafisk information i olika former.

Obligatoriska kurser

1. Det finländska samhället (SL1)

Kursen ger den studerande insikt i politiska system och samhällssystem och hur man kan påverka inom dem. Tyngdpunkten i kursen ska ligga på att analysera det finländska samhället med hjälp av statsvetenskapliga, socialpolitiska och sociologiska begrepp och teorier. Centrala perspektiv är demokrati, samhällets grundstrukturer och hur de uppstår och utvecklas, samt makt och påverkan med betoning på ett aktivt och engagerat medborgarskap.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå grundstrukturerna i det finländska samhället på lokal och nationell nivå
- känna till grundläggande medborgerliga rättigheter, medel och möjligheter att påverka samt bli intresserad av att delta i samhället
- kunna granska samhället och dess utveckling analytiskt ur olika perspektiv
- känna till välfärds- och rättsstatens grundpelare och kunna jämföra olika välfärdsmodeller i Norden, Europa och på andra håll i världen
- kunna kritiskt granska samhällsinformation och motiveringar till samhällsbeslut på lokal och nationell nivå samt bedöma hur de påverkar olika befolkningsgrupper och samhällsaktörer.

Centralt innehåll

Det finländska samhällets struktur

- Finlands befolkningsstruktur – demografiskt och socialt sett
- faktorer som påverkar förändringar i befolkningsstrukturen

Rättsstaten och intern säkerhet

- grundläggande medborgerliga rättigheter och skyldigheter
- rättsväsendet, domsrätten och ordningsmakten

Välbefinnande och jämlikhet

- välfärdsstatens uppgifter och resurser
- finansieringen av den nordiska välfärdsstaten, dess fördelar och utmaningar

- jämlikhet och rättvisa i samhället

Makt, påverkan och beslutsfattande

- olika former av maktutövning i samhället
- demokrati och andra politiska system
- den kommunala och statliga beslutsprocessen i Finland
- påverkningsmedel i medborgarsamhället: val, partier, föreningsverksamhet och betydelsen av ett aktivt medborgarskap
- det förändrade mediefältet

2. Ekonomikunskap (SL2)

Kursen grundar sig på ekonomiska vetenskaper och vägleder den studerande att förstå ekonomiska verksamhetsprinciper och den aktuella ekonomisk-politiska debatten. Mikro- och makroekonomiska frågor behandlas ur medborgarnas, företagens och staternas perspektiv. Under kursen undersöker den studerande samband mellan ekonomi och politik samt vilken betydelse arbete och företagande har för finansieringen av välfärdsstaten. Den studerande analyserar även sambandet mellan ekonomi och miljö ur ett hållbarhetsperspektiv.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna fatta ekonomiska beslut, ha kontroll över sin egen ekonomi och granska ekonomiska frågor också ur etiskt perspektiv samt förstå att Finland är en del av den globala ekonomin
- förstå betydelsen av arbete och företagsamhet för ekonomin och samhället
- känna till samhällsekonomis grunder, centrala begrepp och teorier samt förstå näringslivets strukturer och verksamhetsprinciper
- kunna kritiskt analysera argument i en ekonomisk debatt
- kunna analysera olika alternativ till ekonomisk-politiska lösningar och analysera bakgrunden till och följderna av dem.

Centralt innehåll

Samhällsekonomi och privat ekonomi

- grundläggande ekonomiska begrepp, hur ekonomisk kunskap uppstår
- hantering av den egna ekonomin
- arbete, företagsamhet samt företag och deras roll i samhällsekonomin
- det samhällsekonomiska kretsloppet samt växelverkan mellan privathushåll och samhällsekonomi

Marknaden, konjunkturer och näringsliv

- fri konkurrens och prisbildning
- finansinstitut, placering och riskhantering
- ekonomiska konjunkturväxlingar
- arbetslöshet och arbetskraftsbrist

Ekonomisk politik

- utgångspunkter för ekonomisk tillväxt, fördelar och problem
- beskattningens betydelse för skattebetalarna samt för den statliga och kommunala ekonomin
- ekonomisk-politiska medel
- politikens och marknadskrafternas betydelse för ekonomiska beslut

Den internationella ekonomin och Finland

- den globala ekonomin
- Finlands utrikeshandel och dess betydelse
- ekonomiska framtidsutsikter

3. Finland, Europa och en värld i förändring (SL3)

Kursen fördjupar den studerandes kunskap om Europas ekonomiska och politiska integration och den enskilda medborgarens ställning i ett integrerat Europa och i en global värld. Under kursen lär sig den studerande att följa med aktuella händelser i världen. Kursen sporrar den studerande att delta i debatter om olika händelser inom internationell politik. I kursen betonas undersökande arbetssätt där man använder medier och andra mångsidiga informationskällor.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få en bred överblick av verksamheten i Europeiska unionen och kunna söka jämförande information om den
- förstå sina möjligheter att påverka och kunna agera som en världsmedborgare
- kunna analysera fördelar och nackdelar, möjligheter och utmaningar som den europeiska integrationen medför
- kunna bedöma hur globaliseringen påverkar det egna livet samt Finlands ekonomiska och politiska system
- kunna analysera nya hot mot medborgarnas säkerhet och den internationella säkerhetsmiljön och möjligheter att avvärja dem.

Centralt innehåll

Europa och europeisk identitet

- värderingar, politiska kulturer och kulturell mångfald
- grundläggande friheter och medborgarskap
- Finland och Norden i Europa

Den europeiska integrationens mål och verksamhet

- EU:s beslutsfattande och gemensamma ekonomi-och finanspolitik samt utmaningar angående dem
- Finland som en del av Eurosystemet
- utmaningar och möjligheter inom EU och de närliggande områdena

Säkerhet och nya framtida utmaningar

- Finlands säkerhetsmiljö och säkerhetspolitik samt nya hot mot säkerheten
- Finland och främjande av internationellt samförstånd

- globaliseringen, miljön, befolkningen och en hållbar framtid

Nationell fördjupad kurs

4. Medborgarens lagkunskap (SL4)

Under kursen fördjupar den studerande sig i grunderna för Finlands rättssystem och hur man kan utöva sina juridiska rättigheter. Hen bekantar sig med juridiska avtal och informationskällor och fördjupar sig i hur man behandlar allmänt förekommande juridiska frågor.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- ha grundläggande kunskaper om Finlands rättsordning och dess viktigaste principer
- känna till internationella domstolar som är relevanta för det finländska domstolsväsendet och den enskilda medborgaren
- kunna bedöma sina rättigheter, fördelar och skyldigheter som medborgare, arbetstagare och konsument samt själv kunna sköta de vanligaste rättsärendena
- kunna söka och använda central juridisk information
- kunna handla rätt och lagligt samt tillämpa sina kunskaper i lagkunskap.

Centralt innehåll

Grunderna i lagkunskap

- grundläggande begrepp och hur man söker juridisk information

Medborgarens vanligaste rättsområden

- familjerätt
- arbetsrätt
- konsumentskydd
- gäld, säkerheter och insolvens
- boende
- överklagande av myndigheters beslut
- upphovsrätt
- miljö rätt

Straff- och processrätt

- brottsutredning och åtalsprövning
- rättegångar och alternativ till dem
- olika former av straff
- internationell rätt och åberopande av den

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs (SL20)

Mål: Syftet är att gå framåt i sina insikter och kunnande i ämnet samhällslära, att se samband, och utveckla sin svarsteknik. I bästa fall överträffa sig själv i provsammanhanget.

Centralt innehåll:

Kursen behandlar aktuella och centrala frågor ur gymnasiekurserna i samhällslära. Innehållet varierar beroende på vad som är aktuellt inför realprovet.

21. Aktualiteter (SL21)

Mål: Syftet är att behandla aktuella händelser på varierande sätt och med betoning på ett jämförande grepp i nutid och historisk tid. Meningen är också att förstå bakgrund och se sammanhang. Kan fungera som integrerad kurs med historia.

Centralt innehåll:

Innehållet varierar beroende på det världspolitiska och dagsaktuella läget hos oss och i världen.

Nyhetsbevakning, att jobba med nyheter och källkritik står i fokus. Kursen kan också genomföras som kurs på annan ort eller som längre exkursion

22. Företagsamhet (SL22)

Mål: Meningen är att förstå strukturen bakom företag och företagsamhet. Att grunda ett verkligt (eller fiktivt) företag eller utföra ett projekt i anknytning till ett redan existerande företag.

Centralt innehåll: Företagets innehåll, idé, mål, omgivning, redovisning, finansiering, arbetsformer...behandlas.

23. Projektkurs (SL23)

Mål: Syftet är att som självständigt arbete jobba med ett projekt kring ett specifikt tema samt att presentera detta i valbar form, dock både skriftligt och muntligt. Kan fungera som en integrerad kurs med historia.

Centralt innehåll:

Innehållet varierar utgående från elevens och lärarens preferenser och det dagsaktuella politiska läget hos oss och i världen. Arbetet är processorienterat.

43. Statistiska undersökningar (SL43)

Religion

Uppdraget för undervisningen i religion är att stödja de studerande att utveckla sin allmänbildning i religion och livsåskådning. I religionsundervisningen får de studerande kunskap om religioner, olika uttryck för religiositet samt irreligiositet. Religionerna studeras som en del av kulturen, kulturarvet och samhället och som en del av det individuella och kollektiva livet.

Undervisningen ska ge mångsidig kunskap om religioner och livsåskådningar och hjälpa de studerande att förstå debatten kring dem. De studerande ska handledas att undersöka religioner och livsåskådningar analytiskt ur olika perspektiv. Religionsundervisningen ska ge de studerande förutsättningar att bygga sin egen världsåskådning och bedöma den samt att ta del av dialogen mellan religioner och livsåskådningar. Läroämnet stödjer de studerande att utvecklas till ansvarsfulla medlemmar i det demokratiska samhället. Olika synsätt ska tas i beaktande och den enskildes övertygelse ska respekteras i religionsundervisningen.

Teologisk och religionsvetenskaplig forskning såväl som kultur-, samhälls- och konstforskning ska utnyttjas i undervisningen. Också de olika religionernas egna källor och aktuellt material ur olika medier ska användas. Varierande studiemiljöer samt de möjligheter som digitala verktyg ger ska mångsidigt utnyttjas i undervisningen. Aktiverande arbetssätt ska betonas.

Mål för undervisningen

Målen för religionsundervisningen är att den studerande ska

- utveckla sin kulturella läskunnighet i anslutning till religioner och livsåskådningar
- uppfatta begreppet helig i olika religioner och kulturer och hur det påverkar människors beteende
- fördjupa sig i religionernas historiska och nutida betydelse på olika håll i världen
- fördjupa sig i den egna religionens särdrag och kulturella inflytande
- förstå religionernas inre mångfald
- känna till speciella kännetecken för religiöst språk och religiös symbolik
- förstå relationen mellan religiös och vetenskaplig kunskap samt känna till centrala perspektiv och metoder inom religionsforskning
- kunna bygga, gestalta och bedöma sin egen världsåskådning och kulturella identitet
- utveckla förmåga att förstå människor med en annan övertygelse och att umgås med människor som kommer från olika kulturer och har ett annat tänkesätt
- respektera de mänskliga rättigheterna och kunna analysera religioner och livsåskådningar ur ett människorättsperspektiv
- utveckla förmåga att leva som en ansvarsfull och aktiv medborgare
- ha förmåga att diskutera och reflektera kring religiösa och etiska frågor och på egen hand kunna söka fram och kritiskt bedöma fakta om religion.

Bedömning

Bedömningen ska handleda och uppmuntra den studerande att långsiktigt planera, utvärdera och utveckla sin egen läroprocess. Bedömningen i religion ska fokusera på den studerandes kunskaper i religion samt förmåga att tillämpa och utvärdera dem och förmåga att samtala om religion och livsåskådning. Bedömningen ska ha fokus på kommunikativa färdigheter samt på allmänbildande kunskaper om religions- och åskådningsfrågor.

Evangelisk-luthersk tro Obligatoriska kurser

1. Religion som fenomen – i kristendomens, judendomens och islams fotspår (RE1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå religiösa och icke religiösa livsåskådningars natur och inre mångfald
- kunna analysera religion som ett fenomen och känna till religionsforskning
- känna till judendomens, kristendomens och islams gemensamma rötter samt deras centrala drag, kulturarv och inflytande i samhället
- kunna diskutera aktuella frågor som berör judendomen, kristendomen och islam
- utveckla förmåga att komma till rätta i mångreligiösa och mångkulturella miljöer och arbetsmiljöer.

Centralt innehåll

- religionen som fenomen, definition av religion, religionsforskning
- modern andlighet, sekularisering, irreligiositet och religionsfrihet
- den religiösa situationen i Finland och i världen
- den kulturella bakgrunden till Mellanösterns monoteistiska religioner, deras uppkomst, centrala och gemensamma drag
- de heliga skrifternas tillkomst och ställning samt hur de används och tolkas i judendomen, kristendomen och islam
- judendomens och islams inre mångfald, etik, levnadssätt, förhållande till samhället på olika håll i världen och betydelse för den västerländska kulturen
- aktuella frågor som gäller möten mellan olika livsåskådningar

2. Kristendomen som världsomfattande religion (RE2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå kristendomens betydelse ur kulturellt, samhälleligt och individuellt perspektiv
- känna till centrala riktningar inom kristendomen samt bakgrunden till deras uppkomst och kunna jämföra deras centrala drag
- fördjupa sig i olika tolkningssätt och uttrycksformer inom kristendomen på olika håll i världen
- kunna analysera och bedöma den aktuella debatten om kristendomen.

Centralt innehåll

- kristendomens ställning och samverkan med den omgivande kulturen i olika delar av världen
- den katolska, ortodoxa och protestantiska, i synnerhet den lutherska, kyrkans uppkomst, särdrag, etiska tänkande och inflytande i samhället
- karismatisk kristendom och kontextuell teologi
- huvuddragen i religioner som har sina rötter i kristendomen
- religionens ställning och bakgrunden till den i olika delar av Europa
- ekumenik och dialog mellan olika livsåskådningar
- aktuella frågor som berör kristendomen och bakgrunden till dem

Nationella fördjupade kurser

3. Religioner och religiösa rörelser i världen (RE3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till religioner som uppkommit i Indien, Kina och Japan som en del av det individuella och kollektiva livet samt religionernas inflytande på kultur och samhälle
- känna till hur religioner som uppkommit i Indien och Kina syns och påverkar i västländerna
- känna till naturreligionernas utbredning och centrala drag
- fördjupa sig i bakgrunden till nyreligiösa rörelser och deras centrala drag
- utveckla förmåga att komma till rätta i arbetslivet och i internationella miljöer.

Centralt innehåll

- den hinduiska världsbilden och livsstilen samt hinduismens mångfald och inflytande på Indiens kultur, samhälle och politik
- den religiösa situationen i dagens Indien
- centrala drag i jainismen och sikhismen
- den buddhistiska livsstilen, buddhistiska läror och riktningar samt buddhismens inflytande på asiatiska kulturer
- centrala drag i den gamla kinesiska folktron, konfucianismen och taoismen och deras inflytande på det kinesiska tänkesättet och samhället
- den religiösa situationen i dagens Kina
- shintoismen som etnisk religion i Japan samt religionernas inflytande på det japanska samhället och japansk politik
- de asiatiska religionernas inflytande i västländerna
- naturreligionernas och voodoons centrala drag och utbredning
- bakgrunden till nyreligiösa rörelser och deras centrala drag

4. Religion i det finska samhället (RE4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få en mångsidig bild av samverkan mellan religion och samhälle i dagens Finland
- fördjupa sig i religionernas inflytande och betydelse inom den offentliga, privata, tredje och fjärde sektorn
- förstå att kunskap om religioner behövs på olika områden i samhällslivet
- kunna analysera den aktuella debatten kring religionsfrihet och kring samverkan och dialog mellan religion och samhälle
- kunna leva som en aktiv medborgare och medlem i samhället
- utveckla förmåga att ta del av dialogen mellan religioner och livsåskådningar.

Centralt innehåll

- den religiösa situationen och andligheten i Finland, sekularisering
- olika former av religiösa samfund och deras förhållande till det övriga samhället
- hur religionerna format det finska samhället under olika tider
- dialogen mellan religioner och livsåskådningar i dagens Finland
- religion och religiösa samfund i den finländska och allmäneuropeiska lagstiftningen, religions- och livsåskådningsfrihet samt frågor om jämställdhet och diskriminering
- religionens betydelse och synlighet inom den offentliga sektorn, i politiken, arbetslivet och ekonomin
- religiösa samfund som aktörer inom tredje sektorn
- religionens betydelse i individens och familjernas liv samt seder och bruk
- irreligiositet, religionskritik och icke religiösa seder och bruk i Finland
- som en del av kursen kan de studerande genomföra ett frivilligt projekt eller fördjupa sig i den sociala verksamheten inom något religiöst samfund

5. Religion inom vetenskapen, konsten och populärkulturen (RE5)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till religionsvetenskapliga perspektiv och metoder inom olika vetenskapsområden samt aktuell forskning
- uppfatta samband mellan religion och konst: betydelsen av religiös konst och arkitektur i olika religioner och religionernas inflytande på konstens utveckling
- fördjupa sig i hur man genom religiös konst uttrycker centrala läror inom en religion, i synnerhet kristendomen
- få kunskap om religiös symbolik och hur religiösa teman behandlas inom konst och populärkultur
- känna till hur den fornnordiska tron och kristendomen har påverkat det finländska kulturarvet.

Centralt innehåll

- aktuella religionsvetenskapliga perspektiv och metoder inom olika vetenskapsområden: olika forskningsområden inom religionsvetenskap och teologi samt konsthistoria, kulturforskning och samhällsvetenskaper
- samverkan mellan religion och olika former av konst och populärkultur
- hur arkitekturen i religiösa rum återspeglar religionen och dess särdrag
- religiösa teman, symbolik och myter i olika konstformer och inom populärkulturen
- analys av olika tolkningar av Bibelns berättelser och den kristna läran med hjälp av olika konstformer
- den fornnordiska trons och kristendomens inflytande på det finländska kulturarvet

6. Religioner och medier (RE6)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- lära känna religionsrelaterade aktuella teman i medierna
- kunna analysera och bedöma förhållandet mellan religion och medier
- kunna bedöma religionsrelaterad information och dess källor kritiskt
- delta i produktionen av religionsrelaterat medieinnehåll eller genomföra en medieanalys.

Centralt innehåll

- religiösa medier och användningen av medier i religiösa sammanhang
- användningen av religiöst språk och religiösa bilder i olika medier
- religioners mediesynlighet
- religiösa medier och användningen av medier i religiösa sammanhang
- mediernas inverkan på religionsrelaterade fenomen, såsom attityder och föreställningar kring religioner, religioner och konflikter, religioner och fredsbyggande, religionskritik
- produktion av religionsrelaterat medieinnehåll eller medieanalys

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs (RE20)

21. Nyreligiösa rörelser och terrorism (RE21)

Kursen är fenomenbaserad och ämnesöverskridande (re, lk, ps, sh)

Mål: Kursens mål är att den studerande ska få en bättre förståelse för religionens betydelse ute i världen idag och förstå hur religionen är inblandad i de händelser vi kan ta del av genom nyhetsflödet i olika medier. Den studerande ska kunna tolka olika typer av information och förstå bakgrunden till och mekanismerna bakom destruktiva rörelser. Målet är att den studerande blir bekant med terrorismens historia och förstår skillnaden och växelverkan mellan politisk och religiös terrorism samt förstår varför människor söker sig till destruktiva rörelser. Kursen stöder studierna i religion, samhällslära, psykologi och livsåskådning.

Innehåll:

Under kursens första del behandlas de nyreligiösa rörelser som uppkommit

sedan mitten av 1900-talet. Religionens och andlighetens roll i det postmoderna samhället granskas. I kursen behandlas begrepp som sekt, hjärntvätt, fundamentalism och karismatiskt ledarskap. De nyreligiösa rörelserna granskas utgående från olika teorier och ämnesperspektiv (socialpsykologiska, samhälleliga, religiösa). Kursens andra del består av att studera olika former av terrorism och extremrörelser som i huvudsak är knutna till religiösa rörelser. En central fråga är hur stor roll religionen spelar då det gäller terrorism? Den studerande fördjupar sig i en valfri rörelse och gör ett skriftligt arbete samt en muntlig presentation om rörelsen. Exempel på terroriströrelser och extremrörelser de studerande kan fördjupa sig i är: ISIS, Al Qaida, Boko Haram, Hamas, Hizbollah, islamistisk Jihad, IRA, Aum Shirinkyo, PKK, ETA, FARC, Abu Sayaf, Soldiers of Odin, Nordiska motståndsrörelsen och Pegida. Exempel på nyreligiösa rörelser och sekter de studerande kan fördjupa sig i är: Moonrörelsen, Scientologikyrkan, Davidssekten, Bahai, Folkets Tempel, Heavens Gate, Hare Krishna, New Age rörelser.

Bedömning Kursen bedöms med avklarat (=A)/underkänt (=U) eller vitsord om man önskar.

Förutsättningar för att delta är att man har avlagt grundkurserna i re/lk, samhällslära och psykologi.

38. Makt och ondska (RE38)

Kursen är fenomenbaserad och ämnesöverskridande (hi, re, lk, fil, ps). Den förverkligas i samarbete med Tölö gymnasium och kan innefatta en studieresa till förintelsens minnesmärken i Polen och Tyskland.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- * förstå bakgrund och orsaker till folkmord och människorättsbrott i modern och historisk tid
 - * kunna identifiera och analysera maktstrukturer och maktmissbruk på många olika nivåer
 - * få inblick i onskans mekanismer
 - * genom samarbete med andra studerande utveckla sina sociala färdigheter
- Centralt innehåll
- * De studerande gör en seminariepresentation om ett för kursen centralt tema.
 - * Folkmord i modern och historisk tid
 - * Förintelsen
 - * Rasbiologi och andra former av rasistiska ideologier
 - * Antisemitismens historia
 - * Fanatiska och extrema rörelser
 - * Makt och lydnad
 - * Härskartekniker och motstrategier mot maktmissbruk
 - * Propaganda och andra former av manipulation
 - * Etiska förebilder, personer som stått upp mot det onda
- Bedömning Kursen bedöms med avklarat (=A)/underkänt (=U)
- * Kursen bedöms som godkänd/underkänd.

Kursen lämpar sig för andra årets studerande som läst grundkurserna i re/ lk, fil, ps och hi.

Ortodox tro

Obligatoriska kurser

1. Religion som fenomen – den ortodoxa läran, judendomen och islam (RO1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna analysera religion som ett fenomen och känna till religionsforskning
- få kunskap om judendomens, kristendomens och islams uppkomst och väsen
- förstå förhållandet mellan judendomen, kristendomen och islam förr och i dag
- känna till de tre monoteistiska religionernas centrala drag, kulturarv och inflytande, i synnerhet på kristendomen och samhället i öst
- känna till de viktigaste skedena i kristendomens uppkomst och utveckling
- förstå orsakerna till delningen av den kristna kyrkan och uppkomsten av frikyrkor samt känna igen deras särdrag
- kunna diskutera aktuella frågor i Mellanöstern och Europa ur ett religiöst perspektiv
- urskilja olika livsåskådningars betydelse i individens vardag och i arbetslivet.

Centralt innehåll

- religionen som fenomen, definition av religion, religionsforskning
- den moderna tidens religiositet, sekularisering, irreligiositet och religionsfrihet
- de monoteistiska religionerna i Mellanöstern: gemensamma rötter och drag, kulturell bakgrund
- de heliga skrifternas ställning och betydelse samt hur de tolkas i judendomen, kristendomen och islam
- hur Mellanösterns religioner påverkat den europeiska kulturen och vardagen
- aposteln Paulus missionsresor från Jerusalem till Europa
- de första kristna synoderna
- den kristna kyrkans delning
- den katolska kyrkan och protestantismens uppkomst
- Luther och de nordiska länderna
- kristna frikyrkor
- irreligiositet

2. Ortodoxin i världen (RO2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till den ortodoxa kyrkans apostoliska tradition
- uppfatta kyrkolärarnas betydelse i kyrkans tradition
- känna till det centrala innehållet och grunden för etiskt tänkande i den ortodoxa läran
- kunna analysera den ortodoxa kyrkans betydelse ur ett individuellt och kollektivt perspektiv

- fördjupa sig i den ortodoxa läran och dess praxis
- veta vilka historiska faktorer som bidragit till uppkomsten av asketismen och klosterväsendet
- känna till lokala ortodoxa kyrkor och olika inriktningar inom den östliga kyrkan
- förstå hur den ortodoxa kyrkans administration utvecklats och fungerar i dag
- fördjupa sig i särdragen för den ortodoxa kyrkan i Finland
- få kunskap om kontakten mellan olika kyrkor.

Centralt innehåll

- den kristna kyrkans expansion
- patriarkaten och lokala kyrkor
- de orientaliska kyrkorna
- uppkomsten av asketismen och klosterväsendet och deras samhällliga betydelse
- den ortodoxa läran, etiken och antropologin genom synoderna och kyrkans stora lärare
- människans livscykel och den ortodoxa läran
- ortodoxa seder och bruk
- den ortodoxa tron i Östeuropa och den nyortodoxa världen
- den ortodoxa kyrkan i Finland förr och nu
- ekumenik och dialog mellan religioner

Nationella fördjupade kurser

3. Religioner och religiösa rörelser i världen (RO3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till religioner som uppkommit i Indien, Kina och Japan som en del av det individuella och kollektiva livet samt religionernas inflytande på kultur och samhälle
- känna till hur religioner som uppkommit i Indien och Kina syns och påverkar i västländerna
- känna till naturreligionernas utbredning och centrala drag
- fördjupa sig i bakgrunden till nyreligiösa rörelser och deras centrala drag
- utveckla förmåga att komma till rätta i arbetslivet och i internationella miljöer
- kunna studera religiösa drag också ur den egna religionens perspektiv.

Centralt innehåll

- den hinduiska världsbilden och livsstilen samt hinduismens mångfald och inflytande på Indiens kultur, samhälle och politik
- den religiösa situationen i dagens Indien
- centrala drag i jainismen och sikhismen
- buddistiska läror och riktningar, den buddhistiska livsstilen samt buddhismens inflytande på asiatiska kulturer och samhällen
- den gamla kinesiska folktron, konfucianismen och taoismen och deras inflytande på det kinesiska tänkesättet och samhället

- den religiösa situationen i dagens Kina
- shintoismen som etnisk religion i Japan samt religionernas inflytande på det japanska samhället och japansk politik
- de asiatiska religionernas inflytande i västländerna
- naturreligionernas och voodoons centrala drag och utbredning
- bakgrunden till nyreligiösa rörelser och deras centrala drag

4. Religion i det finska samhället (RO4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sig i andlighet i Finland i ett historiskt och i ett nutidsperspektiv
- få en bild av samverkan mellan religion och samhälle i dagens samhälle
- fördjupa sig i religionernas inflytande och betydelse inom den offentliga, privata, tredje och fjärde sektorn
- se kyrkans verksamhet som ett stöd för människan i vardagen och som en del av det moderna samhället
- förstå att kunskap om religioner behövs på olika områden i samhällslivet
- kunna analysera den aktuella debatten kring religionsfrihet samt samverkan mellan religion och samhälle och anknytande lagstiftning
- utveckla förmåga att leva som en aktiv medborgare och medlem i samhället utifrån den egna religionens utgångspunkter
- utveckla förmåga att ta del av dialogen mellan religioner och livsåskådningar.

Centralt innehåll

- finländsk andlighet förr och i dag, religion och religiösa samfund i Finland, sekularisering
- olika former av religiösa samfund och deras förhållande till samhället
- hur religionerna format det finländska samhället under olika tider
- dialogen mellan religioner och livsåskådningar i dagens Finland
- religion och lagstiftning, religions- och livsåskådningsfrihet samt frågor om jämställdhet och diskriminering
- religionens betydelse, synlighet och rättigheter inom den offentliga sektorn, politiken, i arbetslivet och ekonomin
- ortodoxa samfund som aktörer inom tredje sektorn
- religionens betydelse i individens och familjernas liv, seder och bruk i Finland
- irreligiositet, religionskritik och icke religiösa seder och bruk i Finland

5. Konsten i den ortodoxa kyrkan och andra religioner (RO5)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- lära känna olika konstformer som uttryck för religion
- känna igen och ha kunskap om den ortodoxa konstens särdrag
- fördjupa sig i uttrycksformer som förmedlar läran inom både ortodox konst och annan religiös konst
- känna igen uttrycksformer för olika religiösa läror inom konsten
- förstå skillnaden mellan sakral och religiös konst

- uppfatta religiös påverkan i modern konst och populärkonst.

Centralt innehåll

- religioner, konst och andra kulturformer
- skillnaden mellan sakral och religiös konst
- den ortodoxa konstens särdrag: gudstjänsten, kyrkomusik, arkitektur, ikonkonst
- uttryck för religiösa läror genom konst: bildkonst, musik, arkitektur och drama

6. Ortodox tro, religioner och medier (RO6)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- lära känna religionsrelaterade aktuella teman i medierna
- kunna analysera och bedöma förhållandet mellan religion och medier
- kunna bedöma religionsrelaterad information och dess källor kritiskt
- undersöka mediernas bild av den ortodoxa kyrkan och andra religioner nationellt och internationellt
- delta i produktionen av religionsrelaterat medieinnehåll eller genomföra en medieanalys.

Centralt innehåll

- religiösa medier och användningen av medier i religioner
- användningen av religiöst språk och religiösa bilder i olika medier
- religioners mediesynlighet
- den ortodoxa kyrkans medievärld
- mediernas inverkan på religionsrelaterade fenomen, till exempel attityder och föreställningar kring religioner, religioner och konflikter, religioner och fredsbyggande, religionskritik
- produktion av religionsrelaterat medieinnehåll eller medieanalys

Katolsk tro

Obligatoriska kurser

1. Religion som fenomen – i kristendomens, judendomens och islams fotspår (RK1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna analysera religion som ett fenomen och känna till religionsforskning
- få kunskap om judendomens, kristendomens och islams uppkomst och väsen
- förstå förhållandet mellan judendomen, kristendomen och islam i historiskt perspektiv och nutidsperspektiv
- känna till de viktigaste skedena i kristendomens uppkomst och utveckling
- ha kunskap om de centrala dragen i de tre monoteistiska religionerna,

deras inflytande på varandra och hur de format den europeiska historien och det europeiska samhället

- känna till den katolska kyrkans dialog med judendomen och islam efter Andra Vatikankonciliet
- kunna diskutera aktuella frågor i Mellanöstern och Europa ur ett religiöst perspektiv.

Centralt innehåll

- religionen som fenomen, definition av religion, religionsforskning
- modern andlighet, sekularisering, irreligiositet och religionsfrihet
- uppkomsten av de monoteistiska religionerna i Mellanöstern: gemensamma rötter och drag, kulturell bakgrund
- hur den kristna kyrkans lära utvecklades under enhetskyrkans tid, kyrkans delning och reformationen ur ett nutidsperspektiv
- de heliga skrifternas ställning och betydelse samt hur de tolkas i judendomen, kristendomen och islam
- judendomens, kristendomens och islams inflytande i Europa under olika tider
- Andra Vatikankonciliet inställning till judendomen, islam, andra religioner och irreligiositet, ekumenik och dialog

2. Katolicismen i världen (RK2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till huvudlinjerna i den katolska kyrkans utveckling och historia från den apostoliska tiden till i dag
- känna till den katolska världskyrkan på olika kontinenter och de underordnade kyrkornas relation till det omgivande samhället och kulturen
- känna till bakgrunden och följderna av reformationen och den katolska reformen
- ha kunskap om sambandet mellan Bibeln, traditionen och magisteriet
- vara medveten om hierarkin beträffande dogmatiska och moraliska sanningar
- känna till olika faser i kyrkans andliga liv inklusive kloster, munk- och nunneordnar samt lekmannarörelser
- känna till kyrkans lära om människan och uppfatta olika moraliska och sociala strömningar i samhället.

Centralt innehåll

- de första kristna samfunden och Paulus missionsarbete
- uppkomsten av kyrkans lära och de första koncilierna
- uttryck för den västerländska enhetskulturen inom olika konstområden
- kyrkans delning i en östlig och en västlig del
- reformationen och den katolska reformen, Tridentiska kyrkomötet
- renässansen och den katolska kyrkans expansion till världskyrka
- Andra Vatikankonciliet och tiden efter det
- den katolska kyrkan i dag i olika delar av världen, samverkan och dialog mellan kyrka och lokala kulturer
- Bibelns uppbyggnad och innehåll, Gamla och Nya testamentet

- växelverkan mellan Bibeln, traditionen och magisteriet i kyrkans lära, depositum fidei
- sambandet mellan dogmer, den katolska människosynen och moralläran
- den katolska kyrkans samhälls- och morallära

Nationella fördjupade kurser

3. Religioner och religiösa rörelser i världen (RK3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sig i religion som en del av människans natur
- känna till stora religioner som uppkommit i Indien, Kina och Japan som en del av det individuella och kollektiva livet samt religionernas inflytande på kultur och samhälle
- känna till hur religioner som uppkommit i Indien och Kina syns och påverkar i västländerna
- känna till naturreligionernas utbredning och typiska drag uppfatta skillnaden mellan religion och magi
- utveckla sin förmåga att komma till rätta i arbetslivet och i internationella miljöer
- känna till rörelser som har sina rötter i kristendomen och övriga nyreligiösa rörelser.

Centralt innehåll

- definition av religion, irreligiositet
- den hinduiska världsbilden och livsstilen samt hinduismens mångfald och inflytande på Indiens kultur, samhälle och politik
- den religiösa situationen i dagens Indien, centrala drag i jainismen och sikhismen
- buddistiska läror och riktningar, den buddhistiska livsstilen samt buddhismens inflytande på asiatiska kulturer och samhällen
- den gamla kinesiska folktron, konfucianismen och taoismen och deras inflytande på det kinesiska tänkesättet och samhället
- den religiösa situationen i dagens Kina
- shintoismen som etnisk religion i Japan samt religionernas inflytande på det japanska samhället och japansk politik
- de asiatiska religionernas inflytande i västländerna
- naturreligionernas och voodoons centrala drag
- magi och tro enligt Gamla Testamentet och kyrkans lära
- nyreligiösa rörelser i det finska samhället
- Andra Vatikankonciliets anvisningar om dialog och ekumenik

4. Religion i det finska samhället (RK4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till de kristna kyrkornas skeden i Finland
- vara medveten om det andliga livets mångfald i Finland
- fördjupa sig i andligheten i dagens Finland
- känna till utmaningarna med att vara en minoritetskyrka i Finland och en

- del av en världskyrka
- se kyrkans verksamhet som ett stöd för människan i vardagen.

Centralt innehåll

- kristendomens ankomst till Finland, det katolska Finland
- den katolska trons betydelse i människans vardag under medeltiden och i dag
- ortodoxins tid i Finland
- olika religiösa rörelser i det finländska samhället efter början av 1800-talet
- kyrkornas och olika religioners synlighet och inflytande i samhället
- positiv och negativ religionsfrihet
- mänskliga rättigheter och religion

5. Religion inom vetenskapen, konsten och populärkulturen (RK5)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå relationen mellan religion och vetenskap samt religion och olika konstarter
- uppfatta den skenbara konflikten mellan religion och vetenskap
- kunna observera konst i religion och religion i konst
- få kunskap om religiös symbolik inom konsten
- undersöka hur religiösa teman återspeglas inom olika områden av konst och populärkultur
- undersöka hur religiösa teman behandlas i populärkulturen.

Centralt innehåll

- människans strävan efter sanning, skönhet, godhet och fullkomlighet
- relationen mellan religion och vetenskap
- observation av religiösa element inom konst, musik och liturgi
- de vanligaste religiösa symbolerna inom målar-, bildhuggar- och byggnadskonsten
- betydelsen av religiös läskunnighet vid tolkning av populärkultur
- ytlighet, okunskap och avsiktliga missförstånd som förekommer i samband med religiösa teman i populärkulturen

6. Religioner och medier (RK6)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- lära känna religionsrelaterade aktuella teman i medierna
- kunna analysera behandlingen av religiösa teman i medierna samt förhållandet mellan religion och medier
- kunna bedöma religionsrelaterad information och dess källor kritiskt
- undersöka mediernas bild av den katolska kyrkan och andra religioner nationellt och internationellt
- delta i produktionen av religionsrelaterat medieinnehåll eller genomföra en medieanalys.

Livsåskådningskunskap

Livsåskådningskunskap är ett tvärvetenskapligt läroämne som bygger på humanistiska vetenskaper, kultur- och samhällsvetenskaper samt filosofi. I undervisningen i livsåskådningskunskap betraktas människan som en naturlig aktör som skapar och reproducerar betydelser tillsammans med andra. Olika livsåskådningar och mänskliga sedvänjor ses som resultat av interaktion och samverkan mellan individer, samfund och traditioner. Undervisningen i livsåskådningskunskap bygger på en människosyn som betonar människors möjlighet att leva som fria, jämlika, aktiva och målmedvetna individer. I läroämnet betonas också människans förmåga att undersöka sin omvärld och utveckla sin kunskap om den samt att medvetet styra sitt liv i samverkan med andra. Med dessa mål som utgångspunkt ska läroämnet hjälpa de studerande att forma sin livsåskådning och identitet samt att bygga sina ideal och handlingsmönster för ett socialt gott liv. De möjligheter som digitala verktyg ger ska mångsidigt användas i undervisningen.

Undervisningen i livsåskådningskunskap ska genom reflektion och samtal öka de studerandes kulturella allmänbildning och kunskap om olika livsåskådningar, deras omdömesförmåga och sensibilitet i olika situationer, deras respekt för andra människor och jämställdhet samt deras förmåga att diskutera, lyssna och uttrycka sig.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i livsåskådningskunskap är att den studerande ska

- få stöd och underlag för att bygga sin identitet och livsåskådning
- utveckla kommunikativa färdigheter och kunna tillämpa dem för att behandla frågor där målet är att hitta en gemensam hållbar linje oberoende av synsätt
- bredda och fördjupa sin kulturella allmänbildning och kunskap om olika livsåskådningar
- utveckla sin omdömes- och handlingsförmåga genom att lära sig reflektera över sitt eget och andras tänkande och handlande
- respektera och kunna motivera principer och handlingssätt som främjar de mänskliga rättigheterna, positiva möten mellan olika kulturer, samhällelig och global rättvisa samt en hållbar utveckling.

Bedömning

I livsåskådningskunskap ska man bedöma såväl den studerandes förmåga att skickligt och mångsidigt kunna analysera och uttrycka livsåskådningsfrågor som den allmänna förståelsen för begreppet livssyn. Livsåskådningsfrågor är ofta personliga, men reflektionen kring dem bygger på intellektuella dygder, såsom kritiskt tänkande, konsekvens, entydighet och systematik. Vid bedömning och beskrivning av olika livsåskådningar, värderingar och föreställningar är det viktigare att kunna beakta olika synvinklar och alternativa synsätt än att enbart framföra sina åsikter.

Bedömningen ska stödja och utveckla den studerandes förmåga att utvärdera

hur den egna livsåskådningen och identiteten utvecklas samt uppmuntra den studerande att planera och utveckla sina studier. Den studerandes kommunikativa färdigheter och allmänbildning i livsåskådningsfrågor ska betonas och beaktas på ett mångsidigt sätt i bedömningen av kurserna.

Obligatoriska kurser

1. Världsåskådning och kritiskt tänkande (LK1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå och kunna tillämpa begrepp som beskriver världsåskådningar, uppfatta samband mellan dem och kunna beskriva olika världsåskådnings särdrag och utgångspunkter
- förstå hur individuella och samhälleliga faktorer påverkar formandet av en världsåskådning och kunna beskriva hur ens egen världsbild och olika föreställningar som hänger samman med den har formats
- kunna kritiskt granska både sina egna och andras föreställningar samt information i olika medier
- kunna dra nytta av sina kunskaper i olika läroämnena för att forma sin livsåskådning och skilja mellan en vetenskaplig, icke vetenskaplig och ovetenskaplig världsbild.

Centralt innehåll

- begrepp som anknyter till världsåskådning, världsbild och livsåskådning, deras inbördes samband och roll i den egna livsåskådningen
- olika världsåskådningar – till exempel sekulära, religiösa, politiska och livsstilsrelaterade – samt undersökning av deras särdrag och utgångspunkter med hjälp av olika vetenskapliga verktyg
- undersökning av typiska kognitiva förvrängningar i samband med behandling av information och gestaltning av den omgivande verkligheten, såväl i eget som andras tänkande
- skolans, mediernas, politikens, vetenskapens, konstens, nöjesindustrins samt religiösa och kulturella samfunds inverkan på världsbilder och -åskådningar samt den egna livsåskådningen
- logiken enligt vilken medier och andra informationskällor fungerar, kritisk granskning av dem ur ett livsåskådningsperspektiv samt argumentationsanalys kring livsåskådningsfrågor, ur olika synvinklar

2. Människan, identiteten och ett gott liv (LK2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till olika människosyner och kunna beskriva och bedöma hur olika människosyner och -ideal leder till olika och ibland motstridiga svar på viktiga livsfrågor
- kunna reflektera över faktorer som bidragit till den egna identiteten samt tillämpa alternativa människosyner och livsåskådningar i viktiga frågor som berör det egna livet

- förstå den etiska grunden för människovärdet, känna till de centrala dokumenten om mänskliga rättigheter och kunna tillämpa människorättstänkande i olika sammanhang, till exempel i frågor som gäller religions- och yttrandefrihet
- få kunskap om olika uppfattningar om ett gott liv och kunna beskriva och bedöma de världsåskådningar dessa uppfattningar bygger på
- utveckla sin förmåga att uttrycka sin identitet och livsåskådning, sina åsikter och känslor logiskt och kreativt och med respekt för jämställdhet och andra människor.

Centralt innehåll

- natur- och humanvetenskapliga, sekulära och religiösa, filosofiska och populärkulturella människosyner och -ideal
- grundläggande existentiella frågor: människorelationer, könsroller och sexualitet, studier och arbete, åldrande och död
- identitet, livsval och livsbalans: individens möjligheter att påverka sitt liv, arvsanlagens och miljöns betydelse
- människovärdet, mänsklig värdighet och mänskliga rättigheter, dokument om mänskliga rättigheter: FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna, FN:s konvention om barnets rättigheter och Europakonventionen
- olika uppfattningar om ett gott liv samt vilken roll andra människor, djur och miljö spelar i ett gott liv

Nationella fördjupade kurser

3. Individen och samhället (LK3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- inse betydelsen av social gemenskap för mänskligheten och för den egna identiteten och få insikt i hur man kan dra nytta av positiva sociala sammanhang för att utveckla sin identitet
- förstå att man kan undersöka sociala företeelser, samhällsstrukturer och -förändringar vetenskapligt och inse att de har stor betydelse för individens livsval
- kunna uppfatta sin egen position som individ i olika grupper, som medborgare i en stat och som aktör i ett ekonomiskt system samt bedöma individens ansvar och möjligheter att påverka inom olika områden och utveckla sin förmåga att delta i samhället på ett konstruktivt sätt
- förstå och kunna motivera utgångspunkterna och principerna för mänskliga rättigheter, religions- och samvetsfrihet, jämställdhet, demokrati, fred, samhällelig och global rättvisa samt en hållbar utveckling
- kunna granska samhället och dess strukturer kritiskt samt utveckla sin fantasi och aktivitet när det gäller samhällsfrågor för att uppfatta framtida möjligheter och alternativa händelseförlopp som man också själv kan påverka.

Centralt innehåll

- människan som social varelse, interaktion och gemenskap mellan individer: det privata och det offentliga, erkännanderelationer och signifikanta andra, roller och gemensamma normer

- samhällsforskningens grunder, såsom sociala realiteter, samhällsstrukturer, och kännetecken för det moderna västerländska samhället samt hur dessa grunder påverkar individens liv
- sambandet mellan ekonomisk och politisk makt i dagens Finland och i den globala marknadsekonomin, följderna av individens val som konsument och medborgare på olika samhällsnivåer
- mänskliga rättigheter, religions- och samvetsfrihet, global rättvisa och en hållbar utveckling som moraliska och politiska villkor samt synsätt och handlingar som utgör hot mot dessa villkor, inklusive kränkningar av de mänskliga rättigheterna och förintelsen
- samhälleliga utopier och dystopier samt deras kritiska potential: ideal och skräckbilder som förstöringsglas och drivfjädrar i dagens samhälle

4. Kulturens inverkan på människans livsåskådning (LK4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- förstå kulturens betydelse för mänskligheten och den egna livsåskådningen och få verktyg för att utveckla sin kulturella identitet på ett positivt sätt
- kunna använda begrepp inom kulturforskning och bilda sig en egen välgrundad åsikt i frågor som gäller kulturer samt kunna känna igen hatretorik och kunna skilja den från ansvarsfull yttrandefrihet
- uppfatta finshet som en kontinuitet som utvecklas och förändras genom historien och som omfattar såväl yttre influenser som inre mångfald och minoritetskulturer
- förstå att kulturer befinner sig i interaktion med varandra och att ingen kultur har utvecklats isolerat, utan yttre influenser på de kulturella särdragen, såsom livsstil, språk, teknik och olika uppfattningar
- kunna förstå olika livsåskådnings- och identitetsrelaterade val och beslut samt se den kulturella mångfalden i världen som en rikedom och försvara jämlik behandling av alla kulturer.

Centralt innehåll

- begreppet kultur och kulturens betydelse, olika kulturella klassificeringar och sätt att ta del av kultur, kultur som meningsbaserad mänsklig verksamhet, olika teorier om kulturers utveckling och förhållande till varandra
- kulturarvet: olika seder och bruk, kulturellt självuttryck, kulturens inverkan på individens världsbild och livsåskådning, Unescos världsarvskonvention
- den finländska kulturens och identitetens historiska utveckling, mångfald och minoritetskulturer i Finland
- växelverkan mellan kulturer och civilisationer samt monokulturalismens omöjlighet: kulturell mångfald och global kultur samt deras olika inverkan på livsåskådningar och samhällen
- etnocentrism och rasism samt ömsesidig respekt och jämställdhet i olika kulturer i ett historiskt perspektiv

5. Livsåskådningarnas värld (LK5)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- utveckla sin förmåga att läsa, tolka och förstå olika religiösa och icke religiösa världsåskådningar samt jämföra deras utgångspunkter och livsstil med sin egen livsåskådning
- förstå att världsåskådningar, religion och religiositet är historiskt uppkomna, mångfasetterade och föränderliga fenomen med stor kulturell och samhällelig betydelse
- få kunskap om vetenskaplig forskning, definition och förklaring av religioner, religiositet och irreligiositet samt uppfatta forskningens utgångspunkter och mål
- behärska begrepp samt kunskaper och färdigheter som behövs för att kunna analysera och reflektera kring världsåskådningsfrågor, till exempel frågor med anknytning till sekulär humanism och religioner, och kunna bilda sig en egen välgrundad åsikt i frågorna
- fördjupa sig i religionskritikens centrala argument och lära känna humanismens och fritänkandets historia
- fördjupa sig i Mellanösterns religioner och i några andra religioner och världsåskådningar och uppfatta deras särdrag, inre mångfald samt inflytande på kulturen och samhället, i synnerhet ur finländskt perspektiv.

Centralt innehåll

- undersökning, definition och förklaring av livsåskådning och religion samt religiositet och irreligiositet, olika uppfattningar om religioners ursprung
- begrepp som används vid tolkning av religiösa fenomen, såsom myt, rit, symbol teism och helig
- de världsåskådningar som religionskritik, ateism, agnosticism och sekulär humanism grundar sig på
- kristendomens, islams, judendomens samt några andra religioners och världsåskådnings historiska och geografiska utbredning och uppdelning, heliga skrifter, lära, livsstil och förhållande till samhället
- hur vår tids mest betydande världsåskådningar, såsom sekulär humanism och de stora världsreligionerna förhåller sig till samhället, seder och bruk, moral, politik och vetenskap; liberal och fundamentalistisk religiositet, sekularisering och irreligiositet

6. Teknologi, världsåskådningar och mänsklighetens framtid (LK6)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- känna till historiskt, kulturellt och ideologiskt viktiga vändpunkter i mänsklighetens sätt att leva och hur de påverkat och påverkar nutida världsåskådningar
- förstå kulturers och samhällsformers kontingenta och strukturella natur
- kunna bedöma betydelsen av evolutionen, abstrakta etiska system, upplysningen och den vetenskapstekniska revolutionen för nutida världsåskådningar och för sin egen livsåskådning
- förstå olika attityder till teknologin och dess utveckling samt förstå hur de teknologiska och tekniska förändringarna står i relation till förändringar i

- miljön, samhället och kulturen
- kunna bedöma vilken roll den teknologiska utvecklingen spelar för en hållbar framtid samt kunna ta del av diskussioner om mänsklighetens och jordens framtid.

Centralt innehåll

- människans evolution och den kulturella evolutionen: språkets roll för uppkomsten av mänskliga kulturer och innovativitet
- utvecklingen av de stora filosofernas, världsåskådningarnas och religionernas etiska och ideologiska grunder till abstrakta och allmänmänskliga fenomen
- vändpunkter gällande människans världsbilder och världsåskådningar samt tekniska genombrott som påverkat människans uppfattning om världen och sig själv: människan som en aktör som aktivt påverkar sitt liv och sin omgivning
- från myten om Prometheus till tekniska utopier och dystopier, människans förhållande till upplysningens ideal och den tekniska utvecklingen
- framtidsforskning, artificiell intelligens, humanism, transhumanism och kritik av dessa med stöd av de nyaste forskningsresultaten

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs (LK20)

Hälsokunskap

Hälsokunskap är ett läroämne som vilar på tvärvetenskaplig grund och har som mål att främja kunskap som stödjer hälsa, välbefinnande och trygghet. Utgångspunkten för läroämnet är respekt för livet och ett värdigt liv i enlighet med de mänskliga rättigheterna. Hälsa ses som fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande samt funktions- och arbetsförmåga. Företeelser med anknytning till hälsa och trygghet ska granskas inom olika delområden i läroämnet hälsokunskap. Dessa delområden innefattar hälsorelaterade kunskaper och färdigheter, självkännedom, kritiskt tänkande och etiskt ansvar.

I undervisningen i hälsokunskap i gymnasiet ska hälsa och sjukdomar, hälsofrämjande arbete samt förebyggande och vård av sjukdomar behandlas utgående från erfarenhet och forskning samt ur individens, familjens, gruppens, samhällets och ur globalt perspektiv. Vid sidan av teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter i fråga om hälsa och sjukdom omfattar hälsokunskap även förmåga att söka information om hälsa, att kritiskt bedöma, tolka och tillämpa informationen samt förstå hur miljö och arv påverkar hälsan. Till ämnet hälsokunskap hör också att kunna reflektera kring värderingar som gäller hälsa och beskriva olika hälsokulturer samt hälsa och sjukdomar i ett historiskt perspektiv och i en internationell värld.

Undervisningen i hälsokunskap ska samarbeta med undervisningen i övriga läroämnena och de studerande ska delta i utvecklandet av den gemensamma

studerandevården med hjälp av sina kunskaper inom hälsokunskapsområdet.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i hälsokunskap är att den studerande ska

- kunna iaktta och förklara företeelser som anknyter till hälsa och sjukdom som mångdimensionella helheter ur individens, gruppens och samhällets samt ur ett globalt perspektiv
- förstå skillnaden mellan erfarenhet och vetenskaplig kunskap när det gäller att förklara risker, orsaker, effektmekanismer och följder i anknytning till hälsa och sjukdom
- kunna främja sin egen och omgivningens hälsa och trygghet, förstå principerna för förebyggande och vård av de vanligaste sjukdomarna samt åtgärder som vidtas som egenvård och för att skydda den mentala hälsan
- lära sig olika sätt att söka information om hälsa, använda hälsorelaterade begrepp på ett korrekt sätt samt kritiskt kunna bedöma och tolka information om hälsa och sjukdomar, kommunikation kring hälsofrågor och olika företeelser i olika hälsokulturer
- reflektera över etiska frågor förknippade med hälsa och kunna motivera sina åsikter
- förstå hur samhällsförhållanden, hälso- och övriga samhällspolitiska beslut påverkar folkhälsan, skillnaderna mellan olika befolkningsgrupper, strukturerna inom hälso- och sjukvården samt människors hälsobeteende.

Bedömning

Bedömningen ska fokusera på hur målen nåtts inom de olika delområdena av hälsokunskap med betoning på målen och det centrala innehållet i varje kurs. Vid bedömningen ska läraren fästa uppmärksamhet vid den studerandes förmåga att förstå information och orsakssamband gällande hälsa och sjukdom samt att tillämpa, analysera, bedöma och kombinera information från olika källor. Vid bedömningen ska även beaktas hur den studerandes praktiska färdigheter har utvecklats. Bedömning och respons under lärprocessen hjälper den studerande att utveckla sin förmåga att reflektera över etiska värderingar om hälsa och sjukdom, att motivera sitt sätt att sköta sin hälsa samt att kritiskt granska samhälleliga beslut om hälsa och sjukdom. Kursvitsordet ska basera sig på kontinuerlig och mångsidig bedömning av den studerandes färdigheter inom de olika delområdena av hälsokunskap. Den studerandes värderingar, attityder, hälsobeteende eller övriga personliga egenskaper ska inte bedömas.

Obligatorisk kurs

1. Hälsans byggstenar (HÄ1)

Den obligatoriska kursen ska fördjupa den hälsokunskap som den studerande tillägnat sig i den grundläggande utbildningen och förståelsen för främjandet av hälsa och välbefinnande. Den studerande ska också lära sig att identifiera och bedöma förutsättningarna för hälsa i sitt eget liv, den närmaste omgivningen och miljön samt i det samhälleliga beslutsfattandet. Viktigt är också att utveckla kunskaper i egenvård och hälsa i vardagen, skydda den mentala hälsan och behandla aktuella frågor samt frågor som de studerande tar upp.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sina kunskaper om hälsa i vardagen, förstå vilka faktorer som påverkar den fysiska, psykiska och sociala arbets- och funktionsförmågan och kunna bedöma hur de förverkligas och vilken betydelse de har i den egna livsstilen och omgivningen
- kunna söka, använda och bedöma information om hälsa och sjukdomar samt reflektera över fenomen förknippade med hälsokulturen, medier och den tekniska utvecklingen ur etiskt och hälsorelaterat perspektiv
- känna igen och förstå teorier, modeller och företeelser som belyser hälsa och sjukdomar samt hälsovanor ur forsknings- och erfarenhetsperspektiv
- tillämpa modeller och tillvägagångssätt inom egenvård
- veta vad folksjukdomar och de vanligaste smittsamma sjukdomarna innebär ur individens och samhällets perspektiv och fundera över hur de kan förebyggas och vilka faktorer som inverkar på uppkomsten av hälsoskillnader i samhället.

Centralt innehåll

- den fysiska, psykiska och sociala funktions-, studie- och arbetsförmågan: hälsofrämjande motion och föda, viktkontroll, sömn och vila, sexuell hälsa, elevhälsa
- omsorg om den egna hälsan och övriga färdigheter i egenvård, livräddande första hjälp
- olika former av beroende, tobak, alkohol och droger, spel- och nätberoende
- folksjukdomar och vanliga smittsamma sjukdomar
- centrala biologiska, psykologiska och kulturella fenomen, teorier och modeller som belyser hälsa, hälsovanor och -problem

Nationella fördjupade kurser

2. Människan, miljön och hälsan (HÄ2)

Under kursen granskas hälsa, välbefinnande och trygghet som resurser samt social hållbarhet som ett mål för en hållbar framtid. Kursen fokuserar också på att undersöka hur arvs- och miljöfaktorer påverkar hälsan och funktionsförmågan.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- uppfatta och bedöma hur arvs- och miljöfaktorer, såsom den psykosociala, byggda och naturliga miljön, står i samband med och påverkar hälsan och funktionsförmågan
- uppfatta skeenden som hör till utvecklingen och livet och kunna presentera olika sätt att hantera och klara av dem
- kunna tillämpa sin hälsokunskap i frågor som gäller hälsa, sjukdom och trygghet och för att begrunda värderingar som är förknippade med dem
- kunna bedöma betydelsen av socialt stöd och samspel för hälsan, redo-

- göra för centrala faktorer och mekanismer som påverkar den mentala hälsan samt beskriva alternativa lösningar för att hantera kriser
- kunna tolka och kritiskt bedöma olika fenomen i anslutning till hälsokommunikation
 - kunna motivera och bedöma hur val i fråga om levnadsvanor, kultur och miljö påverkar hälsan och välbefinnandet
 - kunna analysera faktorer som gäller trygghet och förebyggande av våld och förstå vikten av att respektera och skydda den personliga integriteten i olika kommunikationssituationer, grupper och omgivningar.

Centralt innehåll

- hur arvet, naturmiljöer, den byggda miljön, den psykosociala miljön och olika grupper påverkar hälsan
- hälsa och liv, döden som en del av livet
- mänskliga relationer och socialt stöd
- sexualitet och sexuella rättigheter, sexuell och reproduktiv hälsa
- faktorer som skyddar respektive belastar den mentala hälsan
- olika kriser och krishantering
- arbetshälsa och ergonomi
- trygghet och förebyggande av våld
- betydelsen av medie- och kulturmiljöer samt hälsokommunikation och kritisk tolkning av dem

3. Hälsa och forskning (HÄ3)

Kursen ska ge en helhetsbild av den historiska utvecklingen och de viktigaste framtida utmaningarna vad gäller främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar. Kursen ska stärka den studerandes förmåga att inhämta och bedöma hälsorelaterad vetenskaplig kunskap och vardagskunskap och att tillämpa sin hälsokunskap som en aktiv medborgare. Under kursen ska den studerande lära sig att kritiskt bedöma faktorer som påverkar hälsan och att reflektera kring möjligheterna att med hjälp av forskning och beslutsfattande främja hälsan i den närmaste omgivningen, i samhället och globalt.

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- kunna beskriva och analysera hur samhällsförhållandena, hälso- och den övriga samhällspolitikerna, tekniken samt hälso- och sjukvårdstjänsterna har förändrats och utvecklats och vilket samband de har med befolkningens hälsa
- kunna bedöma faktorer som påverkar hälsa och ojämlikhet i hälsa i Finland och globalt och kunna beskriva faktorer som bidrar till minskade hälsoskillnader
- kunna inhämta och bedöma hälsorelaterad vetenskaplig kunskap och vardagskunskap samt planera mindre hälsoundersökningar eller mätningar av funktionsförmågan
- undersöka den vetenskapliga forskningens möjligheter i främjandet av hälsa samt förebyggande och vård av sjukdomar
- kunna reflektera kring etiska frågor förknippade med hälsa och sjukdom
- identifiera centrala globala hälsofrågor och förstå vilken roll och uppgift de

organisationer som arbetar med dem har för att främja hälsan.

Centralt innehåll

- hur samhällsförhållandena, hälso- och den övriga samhällspolitiken, den vetenskapliga forskningen, uppfattningen om hälsa samt tekniken utvecklats och förändrats och vilket samband de har med befolkningens hälsa
- hur hälso- och socialtjänsterna utvecklats, förändrats och vilket samband de har med befolkningens hälsa, centrala aktörer inom hälso- och socialvård
- hälsoskillnader och faktorer som påverkar dem i Finland och i världen, minskning av hälsoskillnader
- undersökning av hälsa och hälsobeteende
- centrala etiska och rättsliga frågor i anslutning till hälsa och sjukdom, patientens rättigheter
- globala hälsofrågor och hur de går att påverka

Tillämpade kurser

20. Repetitionskurs (HÄ20)

40. Välmående (HÄ40)

Mål: Målet för kursen är att uppmuntra den studerande att analysera och förstå sitt välmående med de metoder som erbjuds av en naturvetenskaplig allmänbildning och ett aktivt utforskande av kunskapskällor, vid behov på andra språk. Det är viktigt att inse värdet av en sund livsstil och att kunna utnyttja forskningsrön. Också den andliga balansen bör beaktas.

Centalt innehåll: En helhetsbild av hur den egna kroppen fungerar och hur man kan vårda sig om att förbättra sina levnadsvillkor är det centrala innehållet.

Gymnastik

Syftet med undervisningen i gymnastik är att ge de studerande sådana kunskaper och färdigheter som behövs för att kunna upprätthålla och utveckla sin fysiska, sociala och psykiska funktionsförmåga och hälsa. Gymnastikundervisningen ska stödja de studerande att på ett ansvarsfullt sätt upprätthålla sin fysiska aktivitet, funktions- och studieförmåga och motverka en passiv livsstil. Betydelsen av en aktiv livsstil och motion som främjar hälsan och välbefinnandet ska betonas i undervisningen. I undervisningen i gymnastik ska de studerande få uppleva glädje, känslan av att lyckas och känna att de har fysisk kapacitet samt lära sig olika sätt att upprätthålla och utveckla sin kondition. I undervisningen i gymnastik ska man främja alla studerandes jämlikhet, likabehandling, delaktighet, samarbetsförmåga samt färdigheter för en hållbar livsstil och förmåga att ta hänsyn till andra. Gymnastikundervisningen ska även stärka gemenskapen bland de studerande.

Gymnastikens uppdrag och mål ska förverkligas genom undervisning i sommar- och vinteraktiviteter samt inomhus- och utomhusaktiviteter och genom att mångsidigt beakta vilka möjligheter studiemiljöerna erbjuder. Innehållet som gäller funktionsförmåga ska genomföras i samarbete med hälsokunskapen. Den psykiska och fysiska tryggheten och säkerheten ska beaktas i undervisningen och vid gruppbildning. De studerande ska delta i planeringen av aktiviteter samt ta ansvar för sin egen och gruppens aktiviteter. Användning av sportteknologi kan bidra till att nå målen för undervisningen. Vid differentiering av undervisningen ska de studerandes individuella utgångspunkter och utvecklingsbehov beaktas.

Mål för undervisningen

Målet för undervisningen i gymnastik är att främja den fysiska, sociala och psykiska funktionsförmågan. Den studerande ska lära sig att röra på sig aktivt och tryggt och att upprätthålla sin fysiska aktivitet och funktionsförmåga.

Beträffande den fysiska funktionsförmågan är målet att lära sig tillämpa sina grundläggande fysiska kunskaper och färdigheter i olika gymnastikövningar, gymnastikformer och idrottsgrenar under olika årstider och i olika förhållanden. Den studerande ska lära sig bedöma och utgående från bedömningen träna sina fysiska egenskaper (styrka, uthållighet, rörlighet och snabbhet). Till gymnastikundervisningens mål för den sociala och psykiska funktionsförmågan hör att lära sig att försöka sitt bästa, arbeta aktivt, utveckla sig själv långsiktigt och respektera andra. Den studerande ska ta ansvar för sina egna och gemensamma aktiviteter, ta hänsyn till andra och lära sig att hjälpa och stödja andra under gymnastiklektionerna.

Bedömning

Syftet med bedömningen i gymnastik är att ge den studerande respons på hur målen för undervisningen nåtts och hur studierna förlöpt och att främja den studerandes lärande. Bedömningen i gymnastik ska beskriva hur målen för undervisningen nåtts såväl i fråga om den fysiska funktionsförmågan som i fråga om den sociala och psykiska funktionsförmågan. Den studerandes fysiska konditionsnivå ska inte användas som grund för bedömningen. Den studerandes hälsotillstånd och specialbehov ska beaktas i undervisningen och bedömningen.

Obligatoriska kurser

De obligatoriska kurserna ska fördjupa de kunskaper och färdigheter i gymnastik som inhämtats i grundskolan och de studerande ska ges möjlighet att mångsidigt bekanta sig med nya gymnastikformer och idrottsgrenar. Undervisningen ska stödja de studerandes funktionsförmåga, totala välbefinnande och utveckling mot delaktighet samt uppmuntra dem att utöva motion som främjar hälsan och att tillägna sig en aktiv livsstil.

1.Motion ger energi (GY1)

Målet är att den studerande ska förstå att fysisk aktivitet och funktionsförmåga är en grundläggande förutsättning för hälsa och välbefinnande. Den studerande ska utveckla sina fysiska färdigheter och sin kroppsliga uttrycksförmåga och få kunskaper och erfarenheter av mångsidig träning av fysiska egenskaper. Den studerande ska få erfarenheter av att utöva idrott gemensamt enligt principen om rent spel. Uppfattningen om den egna fysiska kapaciteten stärks när den studerande lär sig nytt och upplever glädje och avkoppling i gymnastiken.

Centralt innehåll i kursen är tillämpning av grundläggande fysiska färdigheter och träning av fysiska egenskaper i olika gymnastikövningar, gymnastikformer och idrottsgrenar genom att mångsidigt utnyttja möjligheterna i studiemiljön.

2. En aktiv livsstil (GY2)

Målet är att undervisa och uppmuntra den studerande att tillägna sig en motions- och hälsoinriktad livsstil och få tillräcklig fysisk aktivitet varje dag. Den studerande ska vägledas att förstå att fysisk aktivitet som stödjer funktionsförmågan, hälsan och välbefinnandet förutom idrottsintressen också består av vardagsval och undvikande av långvarigt sittande.

Centralt innehåll i kursen: utvärdering av fysiska egenskaper, motion som belastar andnings- och cirkulationsorgan, muskelträning och kroppsvård. De studerande ska vägledas att iaktta sina vanor och val i vardagen ur ett perspektiv av fysisk aktivitet och hälsa. De ska få handledning och respons som uppmuntrar till en motions- och hälsoinriktad livsstil och en aktiv vardag.

Nationella fördjupade kurser

Syftet med kurserna är att utöva motion som främjar det totala välbefinnandet och hälsan, lära sig ta ansvar för egna och gemensamma aktiviteter samt få positiva upplevelser av sin egen kropp, sin fysiska kapacitet och den sociala gemenskapen. Läraren ska precisera innehållet i de fördjupade kurserna tillsammans med gruppen.

3. Motion och hälsa (GY3)

Kursen ska särskilt fördjupa kunskaper och färdigheter som anknyter till den fysiska funktionsförmågan. Kursens syfte är att främja regelbunden motion samt att iaktta och utveckla sina fysiska egenskaper. Läraren ska leda planeringen och genomförandet av ett motionsprogram. Motionsprogrammet ska i mån av möjlighet genomföras med hjälp av sportteknologi.

4. Att motionera tillsammans (GY4)

Kursen ska särskilt fördjupa kunskaper och färdigheter som anknyter till den sociala funktionsförmågan. Syftet med kursen är att främja de studerandes sociala gemenskap. Arbetsätten ska präglas av de studerandes delaktighet, aktivitet och samverkan. Kursinnehållet kan bestå av någon gemensam aktivitet, till exempel de gamlas dans eller någon annan projekthelhet.

5. Motion och välbefinnande (GY5)

Kursen ska särskilt fördjupa kunskaper och färdigheter som anknyter till den psykiska funktionsförmågan. Syftet med kursen är att hjälpa de studerande att orka och att öka sin studieförmåga genom avslappnande och stimulerande upplevelser av motion och idrott. Mångsidiga gymnastikövningar ger möjlighet till delaktighet, känsla av fysisk kapacitet och erfarenheter av att uttrycka sig med kroppen.

Tillämpade kurser

21. Racketsporter (GY21)

I denna kurs fördjupar de studerande sina kunskaper i olika racketsporter (bl.a. badminton, tennis och squash). I kursen lär sig eleverna grundläggande teknik, taktik och regelkunskap

i de vanligaste racketsporterna. Studerande planerar och genomför olika former av turneringar under kursens gång.

22. Stresshantering (GY22)

I kursen får de studerande pröva på olika former av stresshantering. Kursen innehåller olika avslappningsmetoder: muskulär avslappning, yoga, stretching, mental träning och motionsutövande. Innehållet i kursen preciseras i samråd med läraren och de studerande. Kursen är avsedd främst för abiturienter.

23. Friluftsliv (GY23)

I denna kurs lär de studerande sig olika färdigheter i friluftsliv. Kursen ordnas genom några teoretiska pass och en praktisk del med två övernattningar ute i naturen. Kursen innehåller bl.a. miljövänligt friluftsliv, kännedom av nationalparkerna, redovisningsuppgifter, ledaruppgifter och grundläggande orientering. Kursen kan eventuellt ordnas i samarbete med t ex biologi och/eller bildkonst.

24. Annorlunda idrottsgrenar (GY24)

I denna kurs bekantar sig de studerande med olika idrotts- eller motionsformer som inte nödvändigtvis ryms med i andra kurser. Alla får chansen att pröva på andra alternativ för kondition och styrka.

25. Innebandy och isspel (GY25)

I denna kurs fördjupar eleverna sina kunskaper i innebandy och i olika isspel. Här ges möjlighet till utveckling av förståelse för lagspel genom samarbete.

26. Simning och andra vattensporter (GY26)

I denna kurs förbättrar du dina kunskaper i simning. Det kan handla om att förbättra din simteknik eller att öva nya simfärdigheter. Denna kurs kan även väljas med tanke på motionssim eller rehabiliteringsform (t.ex. vattenlöpning och -gymnastik).

27. Bollsporter (GY27)

I denna kurs fördjupar sig studerandena i de traditionella bollsporterna och eventuellt kan även andra sporter utövas. Här ges möjlighet till utveckling av förståelse för dessa olika lagspel genom samarbete.

28. Abijumpa (GY28)

Denna kurs är främst menad för abiturienterna. Målet med kursen är att kunna uppleva glädje, rekreation och avslappning under sista studieåret. Denna kurs rekommenderas under det tredje studieåret. Kursens innehåll kan bestå av olika lagsporter (exempelvis ultimate, korgboll, volleyboll) och andra grenar där vi finner rörelseglädje. De studerande har en stor inverkan på kursens innehåll.

29. Kurs i utförsåkning (GY29)

I denna kurs fördjupar sig de studerande på utförsåkning. Kursen ordnas i samarbete med Mäkelänrinteen lukio. Vi fördjupar oss i olika former av utförsåkning (slalom, snowboard och telemark). Detta sker enligt de studerandenas egen nivå. Under kursen lär sig studerande sociala kunskaper och färdigheter för att självständigt klara sig. Bland annat ska de studerande planera, inhandla och tillreda måltider och hålla städa efter sig. Kursen ordnas med en resa till Åre, Sverige eller Hemsedal, Norge. Studerande betalar en rätt stor deltagaravgift vilket inkluderar resa, boende och liftkort.

30. Gymnasiediplom i gymnastik (GY30)

Centralt innehåll: De studerande kan avlägga ett Gymnasiediplom i gymnastik enligt de krav som Undervisningsstyrelsen (UBS) satt upp. Kursen innehåller bl. a teoretiskt arbete och olika praktiska tester inom ämnet gymnastik. Studerande kan ha nytta av detta diplom med tanke på fortsatta studier efter det andra stadiet. Kursen genomförs enligt överenskomelse med läraren. Innehållet i kursen preciseras av UBS.

40. Representation av skolan i idrottstävlingar (GY40)

41. Representation av skolan i idrottstävlingar (GY41)

42. Representation av skolan i idrottstävlingar (GY42)

43. Representation av skolan i idrottstävlingar (GY43)

Träningslära

Tillämpade kurser

21. Träningslära 1 (TL21)

Mål Kursens mål är att de studerande förstår idrottsträningens grunder och kan tillämpa dem till sitt eget tränings- och tävlingsprogram. Genom fördjupad träningskunskap har studerande lättare att känna igen faktorer som påverkar deras egen utveckling. Studerande får bättre kunskaper och metoder för att planera och genomföra sin självständiga träning. Studerande lär sig att förstå vikten av målmedveten träning. I den andra kursen ligger tyngdpunkten på grenspecifik träningslära och långsiktig träningsplanering.

Centralt innehåll:

Träningslära består av flera ämnesområden: att inse det väsentliga i träningen, träna sig själv och grenanalys, anatomi och fysiologi, tillväxt och tränande, teknikutveckling, snabbhet, styrka, uthållighet, rörlighet och idrottsskador, kost och vätskebalans, allmänt hälsotillstånd och egen träningsplanering, antidopningsarbetet. Vikten av träningsdagbok poängteras och idrottarna skriver flera essäer (bl.a. presentation av den egna grenen, egna mål inom egna idrottskarriären och kommande säsongen, analys av den egna träningen och påverkande faktorer samt vision om framtiden). Studerande gör upp en långsiktig träningsplanering.

22.Träningslära 2 (TL22)

Se kurs TL 21

Målet med kursen och det centrala innehållet är det samma som i TL21.

Individuell träning (studerande vid Idrottslinjen)

De studerande kan, t.ex. i samarbete med Mäkelänrinteen lukio, via grenförbund och genom verksamhet som är organiserad av föreningarna, delta i grenspecifika träningar. Alla studerande vid idrottslinjen gör varje läsår ett träningsavtal och dokumenterar sitt deltagande i de träningar som ingår i planen. Efter varje period bekräftas deltagande i träningarna av den ansvariga tränaren/läraren och de studerande erhåller därefter kurs i *Individuell träning*.

Mål

Allmänna mål:

Målet med den organiserade träningen är att styra de studerande till en regelbunden, målmedveten och ansvarsfull träningskultur, vilket ökar de individuella färdigheterna och kunskaperna, både idrottsligt och på ett medborgerligt plan. Träningens mål är att strukturerat och med hjälp av en långsiktig planering bidra till att de studerande växer som människor: att deras sociala färdigheter utvecklas och att de blir aktiva medlemmar i samhället.

Mål på individnivå

Träningens mål är att:

- de studerande utvecklas som idrottare, avlägger gymnasiestudierna och studentexamen samt kan planera fortsatta studier
- de studerande förstår betydelsen av att ha ett strukturerat träningsprogram
- de studerande blir mera medvetna om idrottarens livsstil: hen förstår betydelsen av balansen mellan träning, vila och kost
- de studerande respekterar idrottens grundvärderingar ifråga om ärlighet och respekt för regler
- träningen betonar helheten och skapar en sporrande och positiv anda, där idrottarens passion för idrotten växer och karriären också fortsätter efter gymnasiet
- grenförbunden och representanterna för föreningarna förstår vikten av gymnasiestudiernas betydelse för de unga idrottarna

Bedömningen

Kurserna i *Individuell träning* är skolvisa tillämpade kurser som bedöms som godkända (A = avklarad) eller underkända (U).

Trots att de studerande inte erhåller ett siffervitsord för sina träningskurser är det viktigt att hen får feedback om sin idrottsliga utveckling. Utvärderingen sker på olika sätt. Regelbunden feedback och utvärdering sker tillsammans med de professionella tränarna. Studerande kan använda olika utvärderingsmetoder, i grupp eller individuellt. Det viktigaste är att följa upp den individuella utvecklingen. I den individuella utvärderingen kan träningsdagbok användas som ett verktyg, med vars hjälp de studerande kan utvärdera sin egen insats och sin egen idrottsliga utveckling, d.v.s. självutvärdera sin egen träning i relation till de mål hen har.

Då träningskurserna utvärderas beaktas bl.a. följande saker:

- gren- och personlig utveckling
- den fysiska utvecklingen

- hur de psykiska färdigheterna utvecklats
- förmågan att samarbeta och fungera i grupp
- den idrottsliga livsstilen
- motivation
- förmågan att hålla sig till den träningsplan man kommit överens om
- dokumentation: att den är kontinuerlig och systematisk.
 - o dokumentation är en grundförutsättning uppföljning, utvärdering och utveckling

Struktur:

De studerande kan avlägga Individuell träningskurser enligt följande:

- vid ett treårigt studieprogram = 13 kurser
- vid ett tre- och ett halvårigt studieprogram = 16 kurser
- vid ett fyraårigt studieprogram = 18 kurser

Kurserna i träning numreras enligt 21-38

Musik

Undervisningen i musik i gymnasiet har som utgångspunkt att musik är en central del av kulturen och all mänsklig verksamhet. Målet för musikundervisningen är att de studerande ska bli medvetna om och fördjupa sitt förhållande till musiken. Ett personligt förhållande till musiken stärker självkännedomen och det totala välbefinnandet samt stödjer självkänslan. De studerande ska lära sig att förstå och värdesätta olika musikaliska former och deras betydelse. Studierna i musik ska ge upplevelser, erfarenheter, kunskaper och färdigheter samt möjlighet att använda fantasin. På detta sätt stärks de studerandes musikaliska bildning och de uppmuntras till kreativt konstnärligt tänkande och ett livslångt intresse för musik.

Det väsentliga i musikundervisningen och det musikaliska lärandet är att de studerande får uttrycka sig, samverka och får positiva upplevelser. Det musikaliska kunnandet, liksom förmågan att tänka kreativt och kritiskt, ska utvecklas i samverkan med andra. Att musicera tillsammans är en unik form av gruppssamverkan som stärker de sociala och kommunikativa färdigheterna. Att sjunga, spela, lyssna och kreativt producera ska utgöra både arbetssätt och centralt innehåll i undervisningen, som kan berikas genom att musiken kombineras med andra konstnärliga uttrycksformer. I valet av innehåll ska de studerandes olika färdigheter och intressen beaktas. Målet är att kurserna i musik ska erbjuda varje studerande meningsfulla musikaliska övningar.

I egenskap av konstämne ska musiken skapa kulturell verksamhet i skolan och stärka gemenskapen. Musiken ska vara en viktig del av gymnasiets fester och andra evenemang. Genom studier i musik fördjupas kunskapen om den egna kulturen och andra kulturer. Musiken hjälper oss att värdesätta kulturell mångfald och förstå hur olika kulturer och konstarter samverkar. De studerande ska utveckla sin förmåga att arbeta konstnärligt, att aktivt påverka kulturen, att utnyttja teknik för att uttrycka sig musikaliskt och att kritiskt granska mediernas musikutbud.

Mål för undervisningen

Målen för musikundervisningen är att den studerande ska

Musikens betydelse för välbefinnandet

- bli medveten om sitt eget förhållande till musik och lära sig använda musik för att främja sitt välbefinnande
- lära sig att respektera olika uppfattningar om musik

Musikaliskt kunnande

- lära sig att uttrycka sig musikaliskt genom att sjunga, spela och komponera
- utveckla sin förmåga att lyssna på musik och tolka musiken, också medan man musicerar
- fördjupa sina kunskaper om olika musikstilar, -genrer och musikhistoria

Kulturell förståelse och multilitteracitet

- bli medveten om sin egen kulturella identitet och lära sig förstå mångfalden av musikkulturer samt kunna ta del av interkulturell kommunikation också i internationella sammanhang
- lära sig att uppfatta ljudets och musikens påverkan i vardagliga miljöer
- lära sig att tolka användningen av ljud och musik i medierna

Att lära sig lära

- kunna arbeta ansvarsfullt och långsiktigt i aktiv samverkan med sin grupp
- kunna ställa upp mål för sina musikstudier samt utvärdera sitt arbete och styra det i riktning mot målen.

Bedömning

I undervisningen i musik ska bedömningen på ett positivt sätt stödja och fördjupa varje studerandes musikaliska utveckling och förhållande till musiken. Under lärprocessen ska den studerande få och ge mångsidig respons, vilket stödjer den studerande då det gäller att utvärdera och underlätta det egna lärandet.

Bedömningen ska ske i en förtroendefull och trygg atmosfär och fokusera på hela den musikaliska processen och på de mål som ställts upp för studierna. Vid bedömningen bör man ta hänsyn till den studerandes utgångsnivå och till att den studerandes kunnande kan komma till uttryck inom vilket musikaliskt delområde som helst. Det som ska bedömas är den studerandes musikaliska aktivitet i skolan, inte den studerandes allmänna musikalitet.

Obligatoriska kurser

1. Musiken och jag (MU1)

Kursens mål är att den studerande ska hitta sitt eget sätt att ta del av och skapa musik. Den studerande ska genom att delta i musikalisk verksamhet få erfarenheter av att musicera, fördjupa sitt kunnande och reflektera över sin roll som musikhörare, -tolkare, -skapare och användare av kulturtjänster. Utifrån sitt personliga förhållande till musiken ska varje studerande uppnå insikt i

musikens betydelse i livet och i kommunikationen mellan människor. Under kursen ska de studerande bekanta sig med varandras musikintressen och med det lokala musiklivet.

Den studerande ska utveckla sin röst användning och sin förmåga att spela något instrument för att utveckla sitt musikaliska uttryck och tänkande. Under kursen ska den studerandes kännedom om musik och musikaliska begrepp fördjupas genom praktiskt musicerande. Den studerande ska lära sig att iakttä sin ljudmiljö och bli insatt i hörselvård.

2. Ett flerstämmigt Finland (MU2)

Kursens mål är att den studerande ska lära känna den finländska musiken och utveckla sin kulturella identitet. Den studerande ska undersöka olika musikkulturer i Finland, inklusive subkulturer, och lära sig förstå bakgrunden till dem, hur de utvecklats och deras centrala drag. Det är också viktigt att beakta att de finländska musikkulturerna är en del av den europeiska och globala musikvärlden.

I undervisningen ska mångsidiga arbetssätt användas, i synnerhet musicerande och musiklyssnande. I samband med musicerande ska man fästa avseende vid att utveckla den konstnärliga uttrycksförmågan samt förmågan att lyssna och kommunicera. Musikrepertoaren ska innehålla olika musikgenrer, allt från populärmusik till konstmusik och folkmusik.

Nationella fördjupade kurser

3. Fritt fram för musik (MU3)

Kursens mål är att den studerande ska lära känna musikgenrer, -stilar och -kulturer som den studerande inte är bekant med från förr, samt fördjupa sin förståelse för musikens kulturbundenhet. Den studerande ska undersöka likheter och olikheter i musikalisk praxis inom olika musikkulturer och lära sig förstå hur varje kultur själv definierar sin uppfattning om musik. Under kursen ska den studerande fördjupa sig i några musikgenrer eller musikkulturer. Den studerande ska utveckla sin förmåga att musicera och sin förmåga att söka och hantera information. Kursen kan även genomföras som ett projekt.

4. Musikens budskap och makt (MU4)

Kursens mål är att den studerande ska tillägna sig kunskap om hur musiken används och om musikens möjligheter att påverka inom olika konstformer, i multimediala informations- och kommunikationsmiljöer och i samhället. Den studerande ska undersöka sambandet mellan musik och text, bild och rörelse samt med hjälp av några avgränsade exempel fördjupa sig närmare i hur musiken används i exempelvis filmer, teater, medier eller webbmiljöer. Vid analys av ovan nämnda musikuttryck ska man fokusera på att förstå helheter. Genom att analysera existerande eller självproducerat material kan de studerande utforska möjligheterna att påverka genom musik. Kursen kan även genomföras som ett tvärkonstnärligt eller ämnesövergripande projekt.

Tillämpade kurser

- 20. Sångstudio (MU20)**
- 21. Sångstudio (MU21)**
- 22. Sångstudio (MU22)**
- 23. Sångstudio (MU23)**
- 24. Sångstudio (MU24)**
- 25. Musikens verkstad (MU25)**
- 26. Musikens verkstad (MU26)**
- 27. Musikens verkstad (MU27)**
- 28. Musikens verkstad (MU28)**

31. Berättelsen i tiden (MU31)

Mål: Målet för kursen är att gestalta historiska händelser genom till exempel litteratur, bild och musik genom att höra individuella röster ur historien med det stora skeendet som fond. Målet är att deltagarna ska lära sig förstå samband och se helheter i en historisk och nutida kontext.

Centralt innehåll:

Kursen kan fokusera på en viss tid och ett visst historiskt tema. Vi fördjupar oss i litteratur, musik, konst och film och hittar nya sätt att använda källor i samarbete med bland andra arkiv, museer, SLS och Helsingfors universitet. Kursen resulterar i en muntlig, skriftlig, multimodal eller visuell presentation. Kursen är ett samarbete mellan historia, modersmål, musik och bildkonst.

Bildkonst

Undervisningen i bildkonst tar avstamp i en kulturellt mångskiftande verklighet. Denna utforskas genom att man producerar och tolkar bilder. De studerandes upplevelser, fantasi, kreativa tänkande och målinriktade arbete utgör grunden för ett konstnärligt lärande som sker med alla sinnen. Ett centralt syfte är att de studerande ska lära sig förstå fenomen inom bildkonst och annan visuell kultur i sitt eget liv och i samhället. De studerandes kännedom om kulturarvet fördjupas genom att de bekantar sig med traditioner och når insikt i hur traditioner förnyas. De studerande ska utforska estetiska, ekologiska och etiska värden och värderingar inom konsten och inom andra visuella kulturuttryck. Undervisningen ska ge förutsättningar för att utveckla ett kritiskt tänkande, för att påverka livsmiljön och främja en hållbar livsstil.

I undervisningen i bildkonst ska de studerande betrakta, skapa, tolka och värdera bilder med hjälp av visuella uttryck och andra metoder för att skapa kunskap. Undervisningen ska även utveckla de studerandes multilitteracitet. De studerande ska undersöka individuella, samhälleliga och globala betydelser inom bildkonst och annan visuell kultur samt fördjupa sig i olika konstsyner. Det centrala innehållet ska utgöras av de studerandes egna bildkulturer, bildkulturer i omgivningen och inom konstens olika världar och dessa granskas genom att man skapar samband mellan dem. Innehållet ska fokusera på bildkulturer som är relevanta men obekanta för de studerande och de studerande ska delta i valet av innehåll och uttryckssätt. I undervisningen fördjupar man sig i aktuella visuella kulturfenomen, förfaringssätt och olika former av delaktighet.

Undervisningen ska ge förutsättningar för en mångsidig användning av olika arbetssätt och studiemiljöer. De studerande ska uppmuntras att experimentera med olika redskap, material och uttryckssätt och att tillämpa dem på ett kreativt sätt. Ny teknologi och nya mediemiljöer ska betraktas både som fenomen som ska utforskas och som redskap för visuellt skapande. De studerandes kulturella kompetens ska fördjupas i samarbete med museer och andra lokala aktörer. Undervisningen i bildkonst ska erbjuda möjligheter att utveckla gymnasiets verksamhetskultur och ge de studerande förutsättningar för vidare studier efter gymnasiet.

Mål för undervisningen

Målen för undervisningen i bildkonst är att den studerande ska

- förstå konstens, omgivningens och den övriga visuella kulturens betydelse i sitt eget liv, i samhället och i en global värld
- utveckla sin kulturella identitet genom att producera och tolka olika bilder
- fördjupa sin multilitteracitet och kulturella kompetens genom att utveckla sin visuella läskunnighet, mediekunskap och förmåga att tolka omgivningen
- uttrycka sina iakttagelser, tankar och sin fantasi genom bilder och på andra sätt
- fördjupa sin förmåga att skapa bilder genom att använda olika material, tekniker och uttryckssätt på ett ändamålsenligt sätt
- lära sig att arbeta tematiskt, process- och målinriktat samt att utvärdera sig själv och samarbeta med andra

- förstå betydelsen av sinnlig njutning, känslor, skönhetsupplevelser och kreativt tänkande för det egna lärandet
- använda ett undersökande arbetssätt för att skapa bilder självständigt eller i samverkan med andra
- tillämpa visuella kommunikationsmedel för att delta och påverka med hjälp av bilder
- tolka bildkonst och annan visuell kultur genom att använda olika bildtolkningsmetoder och -begrepp
- utforska vilken betydelse konst och annan visuell kultur haft för individen, gruppen och samhället under olika tider och i olika kulturer
- undersöka nutid och framtid i sina bilder med fokus på kulturell mångfald och hållbar utveckling.

Bedömning

Bedömningen i bildkonst ska vara uppmuntrande, långsiktig, interaktiv och utveckla den studerandes bildkonstnärliga färdigheter. Bedömningen ska stödja den studerandes personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur. Mångsidig bedömning under alla faser av läroprocessen ska stödja den studerande att nå målen som ställts upp för studierna. Detta stödjer den studerande att fördjupa sin förmåga att lära sig lära. Bedömningen ska även omfatta självvärdering och kamratvärdering. Bedömningen ska fokusera på den studerandes förmåga att iaktta och tänka visuellt, skapa bilder samt tolka och värdera visuell kultur ur estetisk, ekologisk och etisk synvinkel. I bedömningen ska läraren beakta hur den studerandes bildkonstnärliga färdigheter utvecklas, de olika arbetsprocesserna och resultaten av arbetet. Bedömningen ska sporra den studerande att använda arbetssätt och studiemiljöer på ett ändamålsenligt sätt, individuellt och i grupp.

Obligatoriska kurser

1. Bilder och kulturer (KO1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- undersöka innehåll, fenomen, processer och förfaringssätt inom bildkonsten och annan visuell kultur
- använda uttryckssätt som är typiska för bildkonsten och annan visuell kultur i sina bilder och fatta egna beslut
- iaktta sina egna och andras bildkulturer samt aktuella fenomen inom konst, i medier och annan visuell kultur
- utforska bildkonst och annan visuell kultur ur individens, gruppens och samhällets perspektiv, individuellt och i grupp
- iaktta olika bilder ur verkets, konstnärens och betraktarens perspektiv med hjälp av olika bildtolkningsmetoder
- förstå bildkonstens och den övriga visuella kulturens betydelse i sitt eget liv, i samhället och i en global värld.

Centralt innehåll

- egna bilder som identitetsbyggare, uttryck för kulturell mångfald och förnyelse av kulturarvet
- påverkan i egna och andras bilder, inom konst, i medier och andra miljöer

- olika syner på konst och annan visuell kultur
- begrepp, bildtyper och bildsamlingar inom bildkonsten
- visuella, verbala och andra bildtolkningsmetoder
- aktuella fenomen inom konst, medier och annan visuell kultur

2. Formgivna och byggda miljöer (KO2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sin visuella uttrycksförmåga genom att undersöka samband mellan omgivningens bildkulturer och kulturarvet, konsten och de egna bilderna
- iaktta byggda och naturliga miljöer ur ett perspektiv av kulturell mångfald och hållbar utveckling
- använda innehåll, processer och förfaringssätt som är typiska inom arkitektur, design och produktifiering som utgångspunkt för att skapa bilder
- delta och påverka i olika miljöer med hjälp av visuella metoder och andra metoder att producera kunskap
- undersöka naturens, arkitekturens och designens betydelser för individen, gruppen, i samhället och globalt
- förstå konstens betydelse i olika miljöer och planeringen av dem samt i aktuella samhällsfrågor.

Centralt innehåll

- bildkulturer i omgivningen som identitetsbyggare och förnyare av kulturarvet
- naturen, den byggda miljön, design, produktifiering, tjänster, mediemiljöer och virtuella världar som utgångspunkter för visuellt skapande
- begrepp och bildsamlingar som anknyter till miljöplanering och design
- olika sätt att tolka omgivningens bildkulturer
- aktuella fenomen i naturen, inom arkitektur och design

Nationella fördjupade kurser

3. Medier och delaktighet (KO3)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- fördjupa sina färdigheter i visuell kommunikation samt informations- och kommunikationsteknologi genom att utforska samband mellan medier och andra miljöer, egna bilder, konst och kulturarv
- iaktta mediekulturer med fokus på kulturell mångfald och hållbar utveckling
- använda medieinnehåll och – fenomen, olika förfaringssätt och mediala planeringsprocesser som utgångspunkt för att skapa bilder
- delta och påverka i mediemiljöer med hjälp av visuella metoder och genom andra sätt att producera kunskap
- undersöka mediekulturers betydelser för individen, gruppen, i samhället och globalt
- förstå betydelsen av det visuella i mediekommunikation, mediemiljöer och mediepresentationer samt i planeringen och skapandet av dem.

Centralt innehåll

- mediekulturer som identitetsbyggare och förnyare av kulturarvet
- medieinnehåll, -produkter, -tjänster, olika förfaringssätt och mediemiljöer som utgångspunkt för visuellt skapande
- begrepp, bildtyper och bildsamlingar som anknyter till medier
- olika sätt att tolka mediepresentationer
- aktuella mediefenomen och -frågor

4. Konstens olika världar (KO4)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- undersöka samband mellan konstinnehåll och -fenomen, olika förfaringssätt och egna bilder, omgivningen och kulturarvet på ett fenomenorienterat sätt
- iaktta bildkonst som producerats under olika tider och i olika miljöer med fokus på kulturell mångfald och hållbar utveckling
- tillämpa olika material, tekniker och uttryckssätt för att skapa bilder, individuellt och i grupp
- granska bildkonstens betydelser för individen, gruppen och samhället genom att tillämpa bildtolkningsmetoder
- utforska fenomen i sin egen livsmiljö och i samhället genom bilder och på andra sätt
- förstå konstens betydelse i byggda och naturliga miljöer, egna bilder samt för att påverka och delta.

Centralt innehåll

- konstens världar som identitetsbyggare, uttryck för kulturell mångfald och förnyare av kulturarvet
- bildkonst producerad under olika tider, i olika miljöer och kulturer
- begrepp, bildtyper och bildsamlingar inom bildkonsten
- visuella, verbala och andra metoder för att tolka konst
- aktuella konstfenomen och -frågor

Tillämpade kurser

21. Fotografering (KO21)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska:

- * Lära sig grundläggande tekniker inom fotografering.
- * Lära sig använda en systemkamera.
- * Lära sig uppfatta fotografiets olika uttrycksmöjligheter, betydelser och samtida roller.

CENTRALT INNEHÅLL

- * Systemkamerans mångsidiga funktioner.
- * Experiment och trick för att få fram vissa effekter i fotografiet så som till exempel rörelse, djup, dramatik och ljusfenomen.
- * Diskussion och analys av egna och andras fotografier
- * Bekanta sig med kända fotografier.

22. Filmproduktion (KO22)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska:

- * Få grundläggande praktiska och teoretiska kunskaper i filmproduktion.
- * I grupp producera egna kortfilmer.

CENTRALT INNEHÅLL

- * Filmproduktionens process och olika skeden från idé till kortfilm.
- * Att uttrycka sig genom film.
- * Ljus, ljud, rytm, scenografi och dramaturgi.
- * Olika syner på film.
- * Filmen som konstform.

23. Kreativt 3d arbete (KO23)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- * Lära sig arbeta 3d på ett mångsidigt sätt.

CENTRALT INNEHÅLL

- * Formgivning av föremål.
- * Olika material för 3d arbete.
- * Miniaturmodeller i varierande material.
- * Keramikens verktyg.
- * Naturmaterial.

24. Projektkurs (KO24)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- * Fördjupa sig i det egna konstnärliga uttrycket.
- * Studeranden fastställer målen för kursen tillsammans med läraren innan kursen inleds.

CENTRALT INNEHÅLL

- * Kursen lämpar sig för självständigt fördjupat arbete inom ett valfritt område.
- * Centralt innehåll för projektkursen fastställs i början av kursen.

25. Teckning och målning (KO25)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- * Lära sig om material, tekniker och uttryckssätt för att utveckla och fördjupa det egna bildskapandet.

CENTRALT INNEHÅLL

- * Tekniker och metoder för teckning och målning.
- * Ljus och skugga i bilden.
- * Färglära.
- * Komposition.
- * Materiallära.

26. Helsingfors museer, kulturmiljöer och gallerier (KO26)

MÅL

Kursens mål är att den studerande ska

- * Lära känna Helsingfors museer, gallerier och andra kulturinstitutioner.

- * Bekanta sig med, ur ett konstnärligt perspektiv, viktiga miljöer i Helsingfors.

CENTRALT INNEHÅLL

Besök till muséer, kulturinstitutioner och gallerier samt deltagande i verkstäder i samband med dessa institutioner.

- * Besök till olika platser och miljöer i Helsingfors som har en stor konstnärlig betydelse för miljön.

- * Största delen av kursen hålls utanför skolbyggnaden.

27. Filmanalys (KO27)

MÅL

- * Lära sig att se på film med nya ögon på ett analytiskt och kritiskt sätt.

- * Vidga sin förståelse för film och det sätt den påverkar individen och kulturen.

CENTRALT INNEHÅLL

- * Att se på och analysera filmer från olika genrer, tidsepoker och kulturer.

- * Filmens struktur och beståndsdelar.

31. Berättelsen i tiden (KO31)

Mål:

Vi gestaltar historien genom till exempel litteratur, bild och musik. Och upplever individuella röster med det stora skeendet som fond. Målet är att lära sig förstå samband och se helheter i en historisk och nutida kontext.

Centralt innehåll:

- * Vi fördjupar oss i litteratur, musik, konst och film.

- * Vi arbetar med källor i samarbete med bland andra arkiv, museer, SLS och Helsingfors universitet.

- * Kursen resulterar i en muntlig, skriftlig, multimodal eller visuell presentation.

36. Brändörundan (KO36)

Mål:

- * Få en helhetsbild av Brändös samhällshistoria

- * Känna till grunderna i stadsplanering och markanvändning

- * Erhålla lokalkännedom i, men också allmän kännedom i geologi

- * Erfarenhet av insamling av information och sammanställning av resultaten i form av text, bild, infografik, målningar, samt presentation i mobil digital form.

Centralt innehåll:

- * Utveckling och produktion av en guidad tur runt Brändö. Slutprodukten är digital rundtur med 10 kontroller. Läses på mobilapparat.

- * Fördjupning och forskning i ett eget tema (tex. olika byggnadsskeden på Brändö, öns geologi, trafiknät etc.) och sammanställning av en kortare fakta-text med bilder, filmer.

- * Sammanställning av alla teman till kontroller på en gemensam digital karta och bifogning av text och bildmaterialet.

- * Ämnen: geografi, historia, bildkonst, modersmål

Studiehandledning

Studiehandledningen har som uppdrag att stödja de studerande i studierna under gymnasietiden och se till att de får tillräckliga kunskaper och färdigheter som de behöver vid livsförändringar och olika övergångsskeden i livet, till exempel vid övergången till fortsatta studier och arbetslivet samt för att bli fullvärdiga och aktiva samhällsmedborgare.

Handledningsverksamheten ska utgöra en kontinuitet som pågår under hela gymnasieutbildningen. Kurserna i studiehandledning samt all övrig handledning ska ge de studerande möjligheter att inhämta sådana grundläggande kunskaper och färdigheter som de behöver för att kunna planera sina gymnasiestudier och fortsatta studier och sin karriärinriktning. Individuell handledning, handledning i klass eller smågrupper och kamrathandledning stödjer den studerande att kartlägga sina intressen, upptäcka sina styrkor, planera sin karriär, göra val och lösa problemsituationer. Under den individuella handledningen ska den studerande kunna diskutera frågor som berör gymnasiestudier, karriärplanering, fortsatta studieval, livssituation och framtid. I smågrupper ska den studerande ha möjlighet att diskutera frågor som kan delas med övriga studerande och som det är meningsfullt att ta upp i gruppen.

Mål för studiehandledningen

Handledningen ska genomföras på ett sätt som stärker den studerandes aktivitet, delaktighet och ansvar. Målet är att den studerande hittar egna sätt att lära sig, som också stödjer livslångt lärande. Den studerande ska stödjas att upptäcka sina styrkor och utvecklingsområden och att söka information om hur och var hen kan få hjälp vid eventuella svårigheter i studierna. Handledningen ska utveckla studiefärdigheterna och främja studierna samt stödja den ungas förmåga att planera och ha kontroll över sitt liv och att fatta beslut som gäller utbildning och karriärval. Målet är att den studerande på ett realistiskt sätt ska kunna bedöma sina förutsättningar och möjligheter då hen planerar sin karriär och fattar beslut kring den.

Förmågan att söka information ska stärkas genom att den studerande på ett mångsidigt sätt handleds att utnyttja olika studiemiljöer och att aktivt och kritiskt söka och tillämpa information. Målet är att den studerande ska känna till de viktigaste informationskällorna, handledningstjänsterna och digitala ansökningssystemen som gäller fortsatt utbildning, yrkesval och karriärplanering och ska kunna använda dessa för att planera sin karriär och söka till fortsatta studier.

Studiehandledningen ska ge den studerande information om undervisningen vid andra läroanstalter, studiealternativ efter gymnasiet samt kunskap om arbets- och näringslivet och företagande. Den studerande ska ges möjlighet att bekanta sig med många olika yrken och med arbetslivet samt med utbildningsutbudet vid folkhögskolor, yrkesläroanstalter på andra stadiet, yrkeshögskolor och universitet. Den studerande ska också lära sig att söka information om möjligheterna att studera eller arbeta utomlands.

Den studerande ska få handledning i att planera sina fortsatta studier och i att ansöka till fortsatta studier. Målet är att den studerande i god tid ska planera

sina gymnasiestudier och göra sina val för att kunna söka till fortsatta studier direkt efter gymnasiet. Den studerande ska få hjälp med att göra upp en individuell studieplan, en plan för studentexamen och en plan för fortsatta studier och för sin yrkeskarriär samt med att uppdatera planerna.

Obligatoriska kurser

1. Jag som studerande (SH1)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- få information om gymnasiestudierna, studiernas uppbyggnad och studentexamen
- vidareutveckla studiefärdigheter som förutsätts i gymnasiet samt centrala kunskaper och färdigheter som behövs för att kartlägga sina styrkor och intresseområden
- fundera över frågor i anslutning till livslångt lärande och personlig utveckling.

Centralt innehåll

- studiefärdigheter och förmåga att söka information, förmåga att lära sig
- planering av gymnasiestudierna och studentexamen; individuell studieplan och en plan för studentexamen
- reflektion kring fortsatta studier och yrkesinriktning; plan för fortsatta studier och yrkeskarriär
- självkännedom och att utveckla den
- livsfärdighet
- utvärdering av det egna lärandet
- informationskällor, digitala handledningstjänster och ansökningssystem som anknyter till fortsatta studier och framtidsplanering
- orientering i arbetslivet och information om olika utbildningar på andra stadiet och på universitet och högskolor
- aktuella frågor som tangerar gymnasiestudierna

2. Fortsatta studier och arbetsliv (SH2)

Mål

Kursens mål är att den studerande ska

- utveckla sin självkännedom och sin förmåga att planera och ha kontroll över sitt liv
- fördjupa sig i teman som är centrala med tanke på fortsatta studier och arbetsliv och som utvecklar förmågan att planera sin karriär och sitt liv samt ger färdigheter för övergången till fortsatta studier och arbetslivet
- bekanta sig med olika utbildningsalternativ på andra stadiet och på universitet och högskolor samt med det övriga utbildningsutbudet
- förbättra sina arbetslivsfärdigheter och fördjupa sin kunskap om arbetslivet.

Tillämpade kurser

21. Tutorutbildning (SH21)

Mål Kursens mål är att den studerande ska få redskap i

- ledarskap
- gruppdynamik
- självkännedom
- skolans stödfunktioner för att bättre kunna bemöta de nya studerandena.
- Centralt innehåll
- bli bekant med skolans olika stödfunktioner och elevvården
- mobbningsförebyggande arbete
- gruppdynamik och samarbetsövningar
- självkännedom och självreflektion
- övningar i ledarskap
- teorier om gruppbildning
- praktiska övningar
- konflikthantering och kommunikation

Bedömning

Kursen bedöms med kursbeteckningen A (avlagd) / U (underkänt)

22. Studieteknik (SH22)

Mål

Den studerande övar sig i att reflektera över och utvärdera sina inlärningsprocesser, sina studievanor och sin tidsanvändning. Den studerande prövar olika lästekniker, olika sätt att göra anteckningar och olika inlärningsstrategier, samt gör upp egna målsättningar för studierna.

Centralt innehåll

Olika inlärningsstrategier, läs-, antecknings- och minnestekniker går igenom och övas under kursens gång. Arbetsmetoder är föreläsningar, diskussioner och praktiska övningar enskilt och i grupp. Självutvärdering sker på flera olika sätt under kursen. Den studerande stöds i att planera och strukturera sina studier för att nå sina personliga målsättningar.

Bedömning

Kursen bedöms som godkänd eller underkänd och baserar sig på aktiv närvaro och slutförda uppgifter under kursens gång.

23. Studieteknik (SH23)

24. Studieteknik (SH24)

46. Yrken där naturvetenskaper krävs - vad kan jag bli som stor? (SH46)

Centralt innehåll

- möjligheterna till fortsatta studier i Finland och utomlands
- arbetslivskunskap, det föränderliga och mångskiftande arbetslivet
- entreprenörskap
- arbetslivsfärdigheter och förmåga att söka arbete
- orientering i arbetslivet och information om fortsatta studier
- planering av fortsatta studier och framtiden, ansökan till fortsatta studier
- uppdatering av den individuella studieplanen, plan för studentexamensplanen och planen för fortsatta studier och yrkeskarriär
- aktuella frågor som tangerar gymnasiestudierna

Temastudier

Temastudierna är studier som kombinerar olika vetenskapsområden. De ger ett helhetsperspektiv på undervisningen och utvecklar de studerandes förmåga att gestalta och förstå större helheter än det enskilda läroämnet. Det centrala uppdraget för temastudierna är att erbjuda de studerande möjligheter att kombinera och tillämpa kunskaper och färdigheter från flera olika läroämnen. Målen och innehållet i temastudierna ska preciseras och konkretiseras i läroplanen.

Mål för undervisningen

Målet för temastudierna är att den studerande ska

- uppmuntras att söka samband mellan centrala begrepp och perspektiv inom olika vetenskapsområden och konstarter samt skapa helheter utifrån dem
- skapa sig en uppfattning om problem, fenomen eller olika frågeställningar och inspireras att söka svar på dem självständigt och i samarbete med andra
- dra nytta av kunskaper och färdigheter som man erhållit inom olika områden
- söka information i olika källor och bedöma källornas tillförlitlighet
- tillämpa sina kunskaper och utveckla sin digitala kompetens i praktiska situationer
- kunna arbeta målinriktat och konstruktivt som medlem i en grupp.

Bedömning

Bedömningen av temastudierna ska grunda sig på den studerandes förmåga att söka, bedöma och tillämpa information samt skapa strukturerade helheter på basis av tillförlitliga källor. Centrala föremål för bedömningen är den studerandes förmåga att kritiskt bedöma informationskällor och förmågan att förstå samband mellan olika vetenskapsområden. Bedömningen av arbetet ska fokusera på hur målinriktat och strukturerat det är. Den studerande ska ges handledande respons även på sin kommunikations- och samarbetsförmåga och på sin förmåga att använda olika arbetsredskap. Vid bedömningen av temastudier ska mångsidiga bedömningsmetoder användas.

Nationella fördjupade kurser

1. Tvärvetenskapligt tänkande (TS1)

Kursens mål är att erbjuda den studerande möjligheter att vidareutveckla ett mångsidigt och ämnesövergripande tänkande. Den studerande ska, inom ramen för större helheter, lära sig att se samband mellan olika vetenskapsområden och konstarter samt växelverkan mellan centrala principer och begrepp inom dem. Under kursen ska den studerande även vidareutveckla sitt kritiska och kreativa tänkande både självständigt och i samarbete med andra. Den studerande ska analysera och bedöma olika begreppssystem och perspektiv och använda dem för att dra slutsatser och hitta lösningar. Det centrala innehållet i kursen ska väljas från minst två olika läroämnen eller temaområden.

2. Undersökande projektarbete med hjälp av digitala arbetssätt (TS2)

Målet för denna kurs i informations- och kommunikationsteknologi är att den

studerande självständigt eller i samarbete med andra studerande planerar, genomför och presenterar ett dokumenterat projekt, en undersökning, uppfinning eller annan produkt som anknyter till något fenomen, tema eller ämnesområde. Den studerande ska samtidigt utveckla sin digitala kompetens. Ett annat mål är att den studerande ska ges möjlighet att arbeta och samarbeta över ämnesgränserna. Det centrala innehållet i kursen ska ha koppling till kunskaper och färdigheter inom två eller flera olika läroämnena eller temaområdena.

3. Vardagskompetens (TS3)

Under denna kurs som ska behandla frivilligverksamhet, arbetsliv, trafikförsäkring eller internationell verksamhet ska den studerande ges möjligheter att tillämpa sina kunskaper och färdigheter i praktiska arbetsuppgifter och situationer. Syftet är att stärka sambandet mellan vardagslivet och kunskaper som den studerande inhämtat i skolan. Kursens mål är att den studerande ska lära sig förstå hur samhället fungerar och att den studerande i olika sammanhang utanför skolan ska utveckla sådan kompetens som behövs i arbetslivet. Den studerande ska i mån av möjlighet ges tillfälle att fördjupa sitt kunnande också i internationellt samarbete. Kunskap som inhämtats på annat håll och som motsvarar kursens mål och innehåll kan helt eller delvis räknas den studerande till godo.

Elevkåren

21. Elevkåren (EK21)

22. Elevkåren (EK22)

23. Elevkåren (EK23)

24. Elevkåren (EK24)

Gymnasiediplom

Inom ramen för de kurser som i gymnasiets läroplan definieras som tillämpliga kurser kan de studerande avlägga gymnasiediplom i olika ämnen eller ämnesgrupper. Syftet med gymnasiediplomen är att ge den studerande möjlighet att visa en specialkompetens och ett specialintresse genom ett arbete som den studerande utfört och utvecklat under en längre period. Gymnasiediplomarbetet ska utföras så att det ger en mångsidig bild av den studerandes förmåga att arbeta målinriktat, de färdigheter som den studerande utvecklat och en djupgående kunskap på området i fråga. Den studerande ska i diplomarbetet undersöka och beskriva en kulturellt mångskiftande verklighet på det sätt som kännetecknar respektive läroämne. Gymnasiediplomarbetet ska även avspegla den studerandes frivilliga intresse samt en förmåga att tänka, skapa, tolka och värdera.

Gymnasiediplom kan avläggas i huslig ekonomi, bildkonst, slöjd, gymnastik, mediekunskap, musik, dans och teaterkonst. Gymnasiediplomen ger de studerande möjlighet att utvärdera kunskaper och styrkor som de utvecklat under gymnasietiden, med tanke på fortsatta studier. Gymnasiediplomen kompletterar de kunskaper som framgår av avgångsbetyget från gymnasiet och studentexamensbetyget.

Gymnasiediplom kan enligt utbildningsanordnarens beslut avläggas i ett eller flera ämnen eller ämnesgrupper i gymnasiet. Utbildningsstyrelsen ger anvisningar om avläggandet av de olika gymnasiediplomen.

Mål för undervisningen

Gemensamma mål för alla gymnasiediplom är att den studerande ska

- ställa upp egna mål och utgångspunkter för avläggandet av gymnasiediplomet
- arbeta målinriktat, självständigt och i samverkan med andra
- undersöka och uttrycka den kulturella verklighet som är kännetecknande för respektive kunskapsområde
- tillämpa kunskaper som inhämtats under gymnasietiden och genom hobbyverksamhet
- välja ändamålsenliga studiemiljöer och arbets- och uttryckssätt
- bedöma arbetet, resultatet och helheten och hur man uppnått målen.

Bedömning

Bedömningen av gymnasiediplomen ska utgöra en bedömning av ett självständigt arbete som är utfört individuellt eller i grupp under gymnasietiden och som visar specialkompetens och intresse. Gymnasiediplomet ska bedömas som en helhet vid kursens slut. I bedömningen av gymnasiediplomet ska man ge den studerande respons på hur målen som ställts upp för gymnasiediplomet uppnåts. Bedömningen av gymnasiediplomet ska vara mångsidig och tillförlitlig och motsvara den kunskapsnivå som den studerande visat i ämnet eller ämnesgruppen. Inom ramen för processen då gymnasiediplomet avläggs ska även den studerande själv utvärdera sin prestation.

Nationella tillämpade kurser

2. Gymnasiediplom i bildkonst (KOGD2)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sina kunskaper och färdigheter i och sitt intresse för bildkonst. Målet för gymnasiediplomet i bildkonst är att den studerande visar sitt breda kunnande inom bildkonst och annan visuell kultur genom att producera, tolka och värdera olika bilder på ett mångsidigt sätt. Det centrala innehållet i kursen ska basera sig på de mål som den studerande ställt upp för gymnasiediplomet och den uppgift, det perspektiv och det sätt att genomföra uppgiften som den studerande valt. Gymnasiediplomet i bildkonst omfattar ett verk och arbetsprocessen, självvärdering och en portfölj som beskriver kunskapen om bildkonst.

4. Gymnasiediplom i gymnastik (GYGD4)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden genom en särskild prestation visar sitt kunnande i och intresse för gymnastik. Målet för gymnasiediplomet i gymnastik är att den studerande på ett mångsidigt sätt ska kunna reflektera över motionens betydelse i sitt liv och samtidigt utveckla sin fysiska funktionsförmåga, sitt fysiska specialkunnande, intresse och sin samarbetsförmåga. Det centrala innehållet i kursen ska utöver fysisk aktivitet omfatta en undersökning som anknyter till gymnastik och en portfölj. Gymnasiediplomet i gymnastik består av en helhet som innehåller delområdena fysisk

prestationsförmåga, kunskap om gymnastik och idrott, specialkunnande, intresse och samarbetsförmåga samt en självvärdering i form av en portfolio.

6. Gymnasiediplom i musik (MUGD6)

Kursens mål är att den studerande under gymnasietiden ska ge prov på speciell kompetens inom musikens område och visa sitt musikintresse. Den studerande ska visa sitt musikaliska kunnande och intresse genom att förbereda ett projekt som påvisar kunskaper och färdigheter i musik eller genom att sammanställa en portfölj över sina musikstudier och sin musikaliska verksamhet under gymnasietiden. Gymnasiediplomet i musik kan avläggas antingen självständigt eller i grupp. Det centrala innehållet i kursen ska basera sig på de olika sätten att avlägga och de olika delarna av gymnasiediplomet i musik. Gymnasiediplomet i musik består av fyra delar: den studerandes musikaliska självbiografi, ett musikprojekt eller en musikportfölj, ett sammandrag och ett utlåtande av bedömarna.

Ämnesövergripande kurser i konststudier

De ämnesövergripande konststudierna omfattar kurser som förenar olika konstarter. Syftet med kurserna inom dessa studier är att skapa en helhet genom att bredda och kombinera undervisningen i musik, bildkonst och andra enligt läroplanen fastställda konstämnen. De ämnesövergripande konststudierna erbjuder möjligheter till konstnärliga lärprocesser som bygger på breda tematiska helheter. Studierna ska stärka förståelsen för och uppskattningen av kulturell kompetens i det egna livet. Under kurserna ska de studerande tolka och producera kultur på de sätt som kännetecknar olika konstarter. Studierna ska stärka de studerandes aktivitet och delaktighet i sin egen livsmiljö, i samhället och i den globala världen. De ämnesövergripande konststudierna ger möjligheter att utveckla gymnasiets verksamhetskultur och att samarbeta med aktörer utanför gymnasiet.

Utbildningsanordnaren kan besluta om att erbjuda de ämnesövergripande konststudierna som beskrivs i grunderna för läroplanen. Ifall gymnasiet ger möjlighet till ämnesövergripande konststudier, ska målen och innehållen preciseras och konkretiseras i läroplanen.

Mål för undervisningen

Målet för de tvärkonstnärliga kurserna är att den studerande ska

- fördjupa sin kulturella kompetens genom att dra nytta av samband mellan olika konstarter
- utforska företeelser och teman som är relevanta för den studerande, både individuellt och i samarbete med andra
- utnyttja och tillämpa sin kompetens inom olika konstarter och vetenskapsområden
- kunna tillämpa metoder eller kombinationer av metoder som är typiska för olika konstarter
- utveckla sin kompetens genom att använda arbetssätt, tekniker, arbetsprocesser och studiemiljöer som är typiska för respektive konstarter

- kunna arbeta målinriktat och kollaborativt som en medlem i gruppen
- utveckla sin förmåga att uttrycka sig genom flera olika sinnen och med hjälp av upplevelser och aktiviteter.

Bedömning

Den studerande ska under kursen ges konstruktiv, mångsidig och handleddande respons. Bedömningen av de ämnesövergripande konstkurserna ska främja målen som ställts upp för studierna i alla faser av läroprocessen. Bedömningen ska även omfatta självvärdering och kamratvärdering. Bedömningen ska fokusera på hur målinriktat och strukturerat den studerande arbetar, producerar kunskap och tillämpar färdigheter. I bedömningen ska man beakta hur kunskaperna utvecklats, hur arbetssätt och studiemiljöer använts, hur arbetsprocessen förlöpt och vad den resulterat i, det vill säga olika alster, produktioner och presentationer. Den studerande ska även ges respons på sin kommunikations- och samarbetsförmåga samt på användningen av arbetsredskap, material och tekniker.

Nationella tillämpade kurser

1. Tvärkonstnärligt musikprojekt (KON1)

Kursen ska ge den studerande möjligheter att utveckla sitt konstnärliga, kreativa och speciellt musikaliska tänkande och sin musikaliska uttrycksförmåga i tvärkonstnärligt arbete, även i samarbete med andra. Kursen ska förverkligas så att den studerande i grupp eller självständigt planerar och genomför en konstnärlig helhet. I planeringen och genomförandet av denna helhet ska den studerande tillämpa och kombinera sina tidigare utvecklade kulturella, musikaliska och övriga konstnärliga färdigheter. Under läroprocessen ska den studerande utvärdera sitt arbete och lära sig att agera på ett för helheten ändamålsenligt sätt. I genomförandet av den konstnärliga helheten kan den studerande också använda sådana ständigt nyutvecklade konstnärliga uttrycksformer som den moderna tekniken erbjuder.

2. Samtidskonst (KON2)

Kursens mål är att den studerande ska fördjupa sitt personliga förhållande till bildkonst och annan visuell kultur på ett sätt som är karakteristiskt för samtidskonst. Den studerande ska undersöka kulturella fenomen genom att använda och tillämpa uttrycksformer inom olika konstarter. Under kursen ska den studerande vid sidan av visuella metoder också använda andra sätt att producera kunskap. Den studerande ska fördjupa sig i olika syner på konstens uppgift och undersöka personliga och samhällsrelaterade betydelser inom bildkonsten och annan visuell kultur. Konsten ska användas som underlag för att delta och påverka. De fenomen som undersöks, liksom de redskap, tekniker och uttrycksformer som används, ska väljas tillsammans med de studerande. Under kursen ska den studerande skapa tvärkonstnärliga verk, produktioner och presentationer för olika miljöer.

3. Konst med alla sinnen (KON3)

Målet för kursen är att den studerande ska lära känna och kunna värdera ak-

tuella fenomen och metoder inom olika konstarter. Under kursen ska den studerande undersöka förhållandet mellan konst och kultur samt konstens betydelse i det egna livet, samhället och världen. Teman och ämnesområden som är relevanta för den studerande ska undersökas med hjälp av metoder som är typiska för olika konstarter och genom att kombinera dessa. Kursen ska genomföras som en helhet där man kombinerar minst två konstarter. Det centrala innehållet i kursen kan också väljas bland temaområdena.